

tim4pinmagazin

SPECIJALIZIRANI ČASOPIS CENTRA ZA RAZVOJ JAVNOG I NEPROFITNOG SEKTORA

2023

06

**Godišnji
odmori**

**Prava
lokalnih
dužnosnika**

**Rebalans
državnog
proračuna**

**Zaštita
stranih
državljana**

Najavljujemo!

26. -29. 09. 2023.

Škola računovodstva proračuna i
proračunskih korisnika

PROGRAMI REDOVITOG USAVRŠAVANJA U PODRUČJU JAVNE NABAVE

13.09. 2023.

Izazovi u određivanju kriterija za odabir ponude
te definiranju i ocjeni tehničkih specifikacija

11.10. 2023.

Izazovi u postupcima javne nabave

**Uskoro nova
web-stranica!**

Pregledajte našu ponudu
edukacija iz područja
financija, računovodstva,
revizije, prava i menadžmenta
u javnom i neprofitnom sektoru
na internet stranici

www.tim4pin.hr

Riječ glavnog urednika

Poštovani čitatelji!

Dobar dan i hvala vam što ste otvorili i ovaj naš šesti ovogodišnji broj časopisa!

Stigao je i lipanj. Mjesec u kojemu ćemo ponovo imati dva praznika i neradna dana koji će, u kombinaciji s neiskorištenim danima lanijskih godišnjih odmora, mnogima kojima to zahtjevi radnog mjesta omogućavaju, biti solidna priprema za nadolazeće ljeto. Na žalost, mnogi kojima su proljetne poplave nanijele veliku štetu, borit će se s posljedicama i uspostavljanjem normalnog života.

Na zakonodavnoj sceni ovih dana dinamično. Dvije su značajne aktivnosti o kojima nas javni mediji iscrpno informiraju. To je promjena izbornog zakona i promjene niza poreznih propisa koje Vlada najavljuje kao "šesti krug porezne reforme".

Kao i uvijek, stavovi i obrazloženja aktualne vlasti, znatno se razlikuju od njihova viđenja od strane oporbenih stranaka i dijela neovisnih stručnjaka. Aktualna ih vlast prezentira kao daljnja unaprjeđenja uređenja države dok ih oporba smatra pripremanjima za nadolazeće trostruke izbore u 2024. godini.

Prema prijedlogu promjena u izbornom zakonu, promjene u izbornim jedinicama bi se odnosila na cca 1/5 birača. Oni bi svoje građansko pravo i obvezu ostvarili u promijenjenim obuhvatima izbornih jedinica kojih i nadalje ostaje deset. Tome bi se, kako navodi predlagatelj promjena, svima osigurala „jednaka težina glasa“. I nadalje bi se u deset izbornih jedinica biralo po 14 zastupnika koji će ući u sljedeći saziv našega Sabora. O svemu slijedi i pravorijek Ustavnoga suda pa ćemo ubrzo saznati hoće li prijedlog zakonskih promjena biti takav ili će u njemu biti dodatnih izmjena.

Promjene u poreznom sustavu obuhvatile bi čak devet zakonskih akata. Kao temeljni cilj promjena navodi se pojednostavljenje poreznog sustava i povećanje plaća što naravno, svi podržavamo.

No, kako je, kao i uvijek „problem u detalju“, one su izazvale još više polemika i disonantnih tonova između predlagača i oporbe. Ključna točka je ukidanje prireza porezu na dohodak. Kako se radi o značajnom prihodu velikog broja jedinica lokalne samouprave u prvi plan dolazi financijski, a nerijetko posljedično i politički „konflikt“ središnje i lokalne države. Promjenama je doduše predviđena i kompenzacijska mjera uvođenje diferenciranih stopa poreza na dohodak u različitim jedinicama lokalne samouprave. Dakle, umjesto odluka o prirezu, jedinice će ubuduće morati odlučivati o stopama oporezivanja dohodaka svojih građana. Pritom će rasponi mogućih poreznih stopa biti propisani, a osobni odbitak kao umanjenje porezne osnovice povećan.

Financijske učinke najavljenih promjena svaka lokalna jedinica je već zasigurno procijenila i započela pripreme za novonastalu financijski situaciju na prihodnoj strani svojih proračuna od 2024. godina na dalje.

U svakom slučaju, porezne promjene, kakve god učinke imale, za računovodstveno – financijske službe uvijek znače usvajanje novih operativnih znanja i pripremu za prapodobnu modifikaciju poslovnih informatičkih sustava.

Jesen nam sigurno neće biti monotona.

Do idućega broja, pozdravljamo vas s poštovanjem!

Glavni urednik

Prof. dr. sc. Davor Vašiček

Impressum

TIM4PIN MAGAZIN
Časopis Centra za razvoj
javnog i neprofitnog sektora

Nakladnik:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
Zagreb, Gajeva ulica 51/1
tel: 01/5531 755

E-pošta: centar@tim4pin.hr
OIB 83718300522; **MBS** 2929236;
www.tim4pin.hr

Adresa uredništva:

Kršnjavoga 1 (The Westin hotel), Zagreb

Glavni urednik:

prof.dr.sc. Davor Vašiček

Urednik:

Jan Vašiček, mag.psych, mag.oec.

Uredništvo:

Prof.dr.sc. Nives Botica – Redmayne;
doc.dr.sc. Ivan Čevizović; doc.dr.sc. Josip Čičak;
prof.dr.sc. Saša Drezgic; dr.sc. Damir Juričić;
Mladenka Karačić, dipl.oec.; mr.sc. Mirjana
Mahović-Komljenović; Ivana Pajković, mag.oec.;
Ante Loboja, mag.iur.; doc.dr.sc. Brankica
Remenarić; mr.sc. Nediljka Rogošić; mr.sc.
Gorana Roje; dr.sc. Desanka Sarvan; doc.dr.sc.
Ana Marija Sikirić; Danijela Stepić, mag.oec.;
Ivana Vargašević Čonka, dipl.oec.; prof.dr.sc.
Vesna Vašiček; Hana Zoričić, dipl.oec.

Lektura i korektura:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Slike: TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Grafička priprema:

Sveučilišna tiskara d.o.o.

Tisak: Sveučilišna tiskara d.o.o.,

Trg Republike Hrvatske 14, Zagreb

Sadržaj

FINANCIJE I FINANCIJSKO POSLOVANJE

Unatoč velikim izazovima gospodarstva EU imaju poboljšane izgleda za 2023. i 2024.

3 Davor Galinec

Isplata povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za 2022. godinu

7 Danka Mihaljević

Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu

10 Ivana Kunić Matković

FISKALNA ODGOVORNOST I FINANCIJSKO UPRAVLJANJE

Kontrole isplate proračunskih sredstava krajnjim korisnicima

13 Ana Zorić

POREZI I DOPRINOSI

Godišnji obračun poreza i podnošenje prigovora na privremeno porezno rješenje za 2022. godinu

18 Mirjana Mahović – Komljenović

Obračun doprinosa za obvezna osiguranja u 2023. godini

25 Željko Dominis

PRAVO

Pravo radnika na godišnji odmor i regres

31 Sanja Rotim

Računanje rokova u pravnim i poslovnim odnosima

38 Gordana Muraja

Zaštita stranih državljana u Republici Hrvatskoj

40 Alan Vajda

Neka sporna pitanja u primjeni novog zakona o kazalištima

46 Dragan Zlatović

JAVNA NABAVA

Postupanje DKOM-a u odnosu na osobito bitne povrede postupka

50 Ante Loboja

Primjeri društveno odgovorne javne nabave namještaja

56 Kristina Zovko

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave

61

EU FONDOVI

Interreg VI-A IPA Program Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2021.-2027. – 1. Poziv na dostavu projektnih prijedloga

63 Davorka Žagar

LOKALNA SAMOUPRAVA

Materijalna prava lokalnih dužnosnika

67 Željka Tropina

POSLOVANJE NEPROFITNIH ORGANIZACIJA

Javni poziv za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva u 2023. godini

74 Vesna Lendić Kasalo

PRIKAZ KNJIGE

Izazovi integriranja rodne ravnopravnosti u sveučilišnoj zajednici: Protiv rodno uvjetovanog nasilja

78

80 Odgovori na vaša pitanja

TIM4PIN INFO

Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

86

88 Naknade korisnika državnog proračuna

90 Plaće

93 Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

94 Drugi dohodak

95 Primici izuzeti od ovrhe

96 Financijske obavijesti

97 Ostale informacije

tim4pinmagazin

Narudžbenicu za pretplatu na časopis možete pronaći na internet stranici www.tim4pin.hr

Unatoč velikim izazovima gospodarstva EU imaju poboljšane izgleda za 2023. i 2024.

dr.sc. Davor Galinec*

Usprkos zahtjevnom globalnom kontekstu, Europsko gospodarstvo uspjelo je ograničiti negativne posljedice ruske ratne agresije na Ukrajinu te je prebrodilo energetske krizu zahvaljujući diversifikaciji opskrbe i znatnom padu potrošnje plina te i dalje pokazuje otpornost. Rast privatne potrošnje i dalje će biti slab jer rast plaća zaostaje za inflacijom. U borbi protiv visoke inflacije uvjeti financiranja trebali bi se dodatno postrožiti, što ESB i druge središnje banke EU-a provode kroz ciklus povećanja kamatnih stopa. Fiskalni deficiti smanjuju se, a očekivano smanjenje cijena energije 2023. i 2024., trebalo bi omogućiti europskim vladama da postupno ukinu mjere potpore za energiju, čime bi se potaknulo daljnje smanjenje fiskalnog deficita u razdoblju prognoze. To bi rezultiralo i smanjenjem razine državnih dugova država članica. U odnosu na Jesensku prognozu iz studenog 2022., u Proljetnoj prognozi 2023. vrijednosti projekcija gospodarskog rasta u EU, europodručju i državama članicama povećane su, dok su istodobno smanjene vrijednosti projekcija inflacije, fiskalnog deficita i državnog duga. U nastavku slijedi osvrt na glavne nalaze Proljetne ekonomske prognoze 2023. za EU-27, europodručje i Republiku Hrvatsku.

1. Uvod

Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2023¹ objavljene su 15. svibnja ove godine i sadrže projekcije gospodarskog rasta, inflacije i mnogih drugih makroekonomskih pokazatelja EU-27, europodručja i država članica tijekom razdoblja 2022.-2024. U uvodnom dijelu Priopćenja za tisak², objavljenom povodom objave prognoza, Europska komisija je navela da europsko gospodarstvo usprkos zahtjevnom globalnom kontekstu i dalje pokazuje otpornost te da su niže cijene energije, smanjenje ograničenja opskrbe i snažno tržište rada pridonijeli umjerenom rastu u prvom tromjesečju 2023., čime je uklonjen strah od recesije. U takvim okolnostima poboljšani su izgledi za rast europskih gospodarstava u 2023. i 2024. godini, tako da su i prognoze korigirane u odnosu na prethodnu, odnosno predviđa se nešto veći gospodarski rast u 2023. i 2024. Europsko gospodarstvo uspjelo je ograničiti negativne posljedice ruske ratne agresije na Ukrajinu te je prebrodilo energetske krizu zahvaljujući diversifikaciji opskrbe i znatnom padu potrošnje plina. Znatno niže cijene energije pozitivno utječu na gospodarstvo i na smanjenje troškova proizvodnje gospodarskih subjekata te računa za energiju ku-

ćanstava. Unatoč tome, očekuje da će privatna potrošnja i dalje biti slaba jer rast plaća zaostaje za inflacijom. Budući da je inflacija i dalje visoka, uvjeti financiranja trebali bi se dodatno postrožiti. Iako se očekuje da će se ESB i druge središnje banke EU-a približiti kraju ciklusa povećanja referentnih kamatnih stopa, nedavne turbulencije u globalnom financijskom sektoru (koje su započele u SAD-u i Švicarskoj, s mogućnosti prelijevanja na financijske sustave europskih zemalja) vjerojatno će povećati pritisak na cijenu i dostupnost kredita, što će usporiti rast ulaganja, a posebno ulaganja u stambene nekretnine.

U konačnici, tijekom razdoblja obuhvaćenog prognozom ustrajna temeljna inflacija mogla bi i dalje ograničavati kupovnu moć kućanstava, što bi moglo izazvati snažniji odgovor monetarne politike s velikim makroekonomskim posljedicama. Osim toga, novi slučajevi financijskog stresa mogli bi dovesti do daljnjeg porasta nesklonosti riziku, što bi dovelo do većeg pooštavanja standarda kreditiranja nego što je pretpostavljeno u ovoj prognozi. Ekspanzivna fiskalna politika dodatno bi mogla potaknuti inflaciju, što bi moglo djelovati na poništavanje učinaka mjera monetarne politike. Osim toga, zbog previranja u bankarskom sektoru ili širih geopolitičkih napetosti mogu se pojaviti novi izazovi za svjetsko gospodarstvo. Što se tiče pozitivnih učinaka, povoljnija kretanja cijena energije dovela bi do bržeg pada ukupne inflacije i do pozitivnih učinaka prelijevanja koja bi dovela do jačanja domaće potražnje.

Na tiskovnoj konferenciji održanoj povodom objave Proljetnih ekonomskih prognoza gospodin Valdis Dombrovskis (izvršni potpredsjednik Komisije nadležan za gospodarstvo u interesu građana) izjavio je, između ostalog, da

* doc.dr.sc. Davor Galinec, direktor Direkcije, Direkcija za opću ekonomsku statistiku i statističke informacijske sustave, Sektor statistike, Hrvatska narodna banka. Stavovi autora izneseni u ovom radu isključivo su osobni i stručni stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove institucije u kojoj je zaposlen niti drugih institucija koje se spominju u radu, niti ih na bilo koji način obvezuju.

¹ integralni tekst dostupan je na engleskom jeziku na: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-05/ip200_en_1.pdf

² dostupno na hrvatskom jeziku na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/hr/ip_23_2723/IP_23_2723_HR.pdf

se unatoč ruskoj agresiji na Ukrajinu gospodarstvo EU-a odlično drži (zbog čega je poboljšana i prognoza rasta za 2023.), da svjedočimo i snažnom tržištu rada i rekordno niskoj nezaposlenosti, da bi obzirom na očito smanjenje cijena energije vlade trebale moći postupno ukinuti mjere potpore i smanjiti teret duga te da treba pratiti brojne čimbenike rizika: naime, temeljna inflacija i dalje je visoka, što bi moglo narušiti kupovnu moć ljudi, usporiti rast ulaganja i otežati pristup kreditima. Kako bi se inflacija držala pod kontrolom, Dombrovskis smatra da je ključno održati opreznu fiskalnu politiku i dinamiku reformi i ulaganja.

Na njegovo izlaganje nadovezao se europski povjerenik za gospodarstvo g. Paolo Gentiloni, koji je između ostalog izjavio da je Europsko gospodarstvo u boljem stanju nego što je predviđeno prošle jeseni, da smo zahvaljujući odlučnim naporima za jačanje energetske sigurnosti, iznimno otpornog tržišta rada i smanjenja ograničenja opskrbe izbjegli zimsku recesiju, pa ove i sljedeće godine očekujemo umjeren rast. Napomenuo je i da se inflacija pokazala ustrajnijom nego što se očekivalo, ali predviđa se da će se postupno smanjivati do kraja 2023. i u 2024. te da se očekuje nastavak poboljšanja javnih financija jer se mjere potpore za energiju postupno ukidaju. Međutim, Gentiloni smatra da se i dalje ne smijemo opustiti jer su rizici brojni, a izgledi nesigurni zbog brutalne ruske invazije na Ukrajinu te da moramo i dalje biti oprezni i spremni odgovoriti na sve buduće šokove istim jedinstvom i odlučnošću koji su nam pomogli u protekle tri burne godine.

Objava proljetne prognoze po prvi put uključuje pregled gospodarskih strukturnih obilježja, novijih rezultata i izgleda za Ukrajinu, Moldovu i Bosnu i Hercegovinu, kojima je Vijeće tijekom 2022. dodijelilo status zemalja kandidatkinja za članstvo u EU.

2. Proljetne ekonomske prognoze 2023 za EU-27 i europodručje

Europska komisija je svojoj Proljetnoj ekonomskoj prognozi 2023. najavila da će gospodarstvo EU-a rasti za 1% u 2023. i 1,7% u 2024. godini, a gospodarstvo europodručja³ za 1,1% u 2023. i 1,6% u 2024. (Tablica 1). To predstavlja blago poboljšanje izgleda za rast u usporedbi s onima koje je Komisija predstavila u prethodne dvije prognoze iz veljače 2023. (0,8% u EU-27 i 0,9% u europodručju u 2023., odnosno 1,6% u EU-27 i 1,5% u europodručju u 2024.) i studenog 2022. (kada su iznosile po 0,3% u EU-27 i europodručju u 2023., odnosno 1,6% u EU-27 i 1,5% u europodručju u 2024.). Prognozirane stope gospodarskog rasta u 2023. se razlikuju po zemljama, od najnižih -0,5% u Švedskoj do 5,5% u Irskoj.

Inflacija u EU-27 i europodručju je u kontinuiranom porastu od početka 2021. Na području EU-27 očekuje se smanjenje inflacije s 9,2 % u 2022. na 6,7 % u 2023. te

dodatno smanjenje na 3,1% u 2024. Za usporedbu, projicirana vrijednost inflacije u 2023. godini za EU-27 iznosila je 6,4% u zimskim prognozama iz veljače ove godine te 7% u jesenskim prognozama iz studenog 2022. Što se tiče europodručja, predviđa se niža inflacija nego u EU-27: 5,8% u 2023. i 2,8% u 2024., dok je projicirana vrijednost inflacije u 2023. godini za europodručje iznosila 5,6% u zimskim prognozama iz veljače ove godine te 6,1% u jesenskim prognozama iz studenog 2022. Prognozirane stope inflacije u 2023. se razlikuju po zemljama, od najnižih 3,4% u Belgiji do 16,4% u Mađarskoj. Međutim, promatramo li kretanja temeljne inflacije (ukupna inflacija bez energije i neprerađene hrane), ona je ipak ustrajnija. U ožujku 2023. je dosegla povijesno najvišu razinu od 7,6 %, ali predviđa se da će se postupno smanjivati tijekom razdoblja obuhvaćenog prognozom jer profitne marže apsorbiraju veće pritiske na plaće i strože uvjete financiranja. Brza procjena harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena (tzv. HICP flash estimate) za europodručje iz travnja, objavljena nakon krajnjeg roka za ovu prognozu, pokazuje neznatan pad stope temeljne inflacije, što upućuje na to da je možda dosegla vrhunac u prvom tromjesečju. Očekuje se da će na godišnjoj razini temeljna inflacija u europodručju 2023. u prosjeku iznositi 6,1 %, a zatim pasti na 3,2 % u 2024. i ostati iznad razine ukupne inflacije u obje godine prognoze.

U dijelu prognoza vezanih uz tržište rada, evidentno je da rekordno snažno tržište rada jača otpornost gospodarstva EU-a. Stopa nezaposlenosti u EU-u dosegla je novu rekordno nisku razinu te je u ožujku 2023. iznosila 6,0 %, a stope sudjelovanja i zaposlenosti na rekordno su visokim razinama. Očekuje se da će tržište rada EU-a tek blago reagirati na sporiji tempo gospodarskog rasta. Ove se godine predviđa rast zaposlenosti od 0,5 %, a u 2024. će se usporiti na 0,4 %. Rast plaća povećao se od početka 2022., ali je dosad ostao znatno ispod zabilježenog rasta inflacije. Očekuje se trajnije povećanje plaća zbog neprestane napetosti na tržištu rada, velikog rasta minimalne plaće u nekoliko zemalja te pritiska radnika na povećanje plaća kako bi nadoknadili izgublenu kupovnu moć. Očekivane stope nezaposlenosti u EU-27 bi se tijekom razdoblja prognoze 2022.-2024. trebale kretati na gotovo stabilnoj razini nešto višoj od 6%, a u europodručju na razini nešto nižoj od 7%.

³ Do 2023. godine europodručje se je sastojalo od 19 država članica (tzv. EA-19). Ulaskom Republike Hrvatske u članstvo europodručja 01.01.2023., obuhvat europodručja povećan je na 20 država članica (tzv. EA-20), pri čemu su sve povijesne statističke serije podataka za europodručje preračunate unazad na razini obuhvata 20 država članica.

Tablica 1: Proljetne ekonomske prognoze Komisije za EU-27 i Europodručje 2022.-2024.

Međugodišnje stope rasta* i u % BDP-a**	Ostvarenje			Proljetna prognoza EK		
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
EU-27						
Realni BDP*	1,8	-5,6	5,4	3,5	1,0	1,7
Stopa nezaposlenosti***	6,8	7,2	7,1	6,2	6,2	6,1
Inflacija (HICP)*	1,4	0,7	2,9	9,2	6,7	3,1
Saldo tekućeg računa platne bilance**	2,6	2,5	3,1	0,5	2,0	2,3
Saldo proračuna konsolidirane opće države (ESA 2010)**	-0,5	-6,7	-4,8	-3,4	-3,1	-2,4
Proračunski prihodi	46,0	46,1	46,9	46,5	45,9	45,7
Proračunski rashodi	46,6	52,8	51,7	49,8	49,0	48,1
Izdaci za kamate (opća država)**	1,5	1,4	1,4	1,6	1,7	1,8
Izdaci za investicije (opća država)**	3,0	3,3	3,2	3,2	3,4	3,4
Dug konsolidirane opće države (ESA 2010)**	79,3	91,7	89,5	85,3	83,4	82,6
Europodručje						
Realni BDP*	1,6	-6,1	5,4	3,5	1,1	1,6
Stopa nezaposlenosti***	7,6	8,0	7,7	6,8	6,8	6,7
Inflacija (HICP)*	1,2	0,3	2,6	8,4	5,8	2,8
Saldo tekućeg računa platne bilance**	2,7	2,4	3,5	0,6	2,1	2,4
Saldo proračuna konsolidirane opće države (ESA 2010)**	-0,6	-7,1	-5,3	-3,6	-3,2	-2,4
Proračunski prihodi	46,3	46,4	47,3	47,1	46,4	46,3
Proračunski rashodi	46,9	53,5	52,6	50,8	49,6	48,8
Izdaci za kamate (opća država)**	1,6	1,5	1,5	1,7	1,7	1,8
Izdaci za investicije (opća država)**	2,8	3,0	3,0	3,0	3,2	3,3
Dug konsolidirane opće države (ESA 2010)**	86,0	99,2	97,3	93,2	90,8	89,9

***- u % ukupne radne snage

Izvor: Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2023

Suficit tekućeg računa platne bilance (u % BDP-a) na razini EU-27 u 2022. iznosio je 0,5%, a očekuje se njegovo povećanje na razinu od 2% u 2023. i 2,3% u 2024. Promatrano na razini europodručja, očekuju se razine suficita tekućega računa platne bilance više za 0,1 postotni bod u odnosu na suficite ostvarene u EU-27 (1,6% u 2022., 2,1% u 2023. te 2,4% u 2024.).

Počevši od 2022. godine, države članice EU uvele su mjere za ublažavanje učinka visokih cijena energije, čija provedba je rezultirala smanjenjem određenih fiskalnih prihoda (npr. zbog smanjenih trošarina na goriva, primjena nižih stopa PDV-a na neke energente i sl.) i povećanjem određenih fiskalnih rashoda (isplata potpora za energetska pomoć ugroženim kućanstvima i sl.). S druge strane, zbog uklanjanja preostalih mjera povezanih s pandemijom koronavirusa došlo je do dodatnog smanjenja fiskalnih rashoda. U kombinaciji sa snažnim nominalnim rastom BDP-a, poka-

zatelji udjela fiskalnih deficita u odnosu na BDP su značajnije smanjeni na razini EU-27 (s -4,8% u 2021. na -3,4% u 2022.) i Europodručja (s -5,3% u 2021. na -3,6% u 2022.). Smanjenje cijena energije 2023., a posebno 2024., trebalo bi omogućiti vladama europskih država da postupno ukinu mjere potpore za energiju, čime bi se potaknulo daljnje smanjenje fiskalnog deficita na -3,1 % BDP-a u 2023. i -2,4 % BDP-a u 2024. (EU-27), odnosno na -3,2% BDP-a u 2023. i -2,4% BDP-a u 2024. (Europodručje). Predviđa se daljnje smanjenje udjela državnog duga u BDP-u na kraju 2023., na razine od 83,4% u EU-27, odnosno na 90,8% u europodručju, a krajem 2024. na razine od 82,6 % u EU-27 i 89,9 % u Europodručju, što je i dalje razine zabilježene prije pandemije koronavirusa. Iako inflacija može kratkoročno pridonijeti poboljšanju javnih financija, taj će se učinak s vremenom vjerojatno smanjiti jer se troškovi otplate duga povećavaju, a javni rashodi postupno prilagođavaju višoj razini cijena. U dijelu proračunskih rashoda koji se odnose na izdatke za kamate, oni bi se trebali u EU-27 povećati s razine od 1,6% BDP-a u 2022. na razinu od 1,7% BDP-a u 2023. i 1,8% BDP-a u 2024., a u Europodručju se predviđa razina od 1,7% BDP-a u 2022. i 2023. te 1,8% u 2024. U dijelu proračunskih rashoda koji se odnose na izdatke za javne investicije (u % BDP-a), u EU-27 predviđa se porast s razine od 3,2% u 2022. na razinu od 3,4% u 2023. i 2024., dok se u Europodručju predviđa njihov rast s razine od 3% u 2022. na razinu od 3,2% u 2023. i 3,3% u 2024.

3. Proljetne ekonomske prognoze 2023 za Republiku Hrvatsku

Vezano uz prognoze o stanju hrvatskog gospodarstva⁴, Komisija predviđa da će Republika Hrvatska tijekom ove i sljedeće godine bilježiti gospodarski rast, porast zaposlenosti, smanjenje nezaposlenosti i javnog duga, ali i porast deficita zbog rasta socijalnih davanja i plaća u javnom sektoru. Procjena rasta hrvatskog gospodarstva u 2023. godini iznosi 1,6% (Tablica 2), što je za 0,4 postotna boda više u odnosu na zimske prognoze iz veljače ove godine kada je procjena hrvatskog rasta iznosila 1,2% i za 0,6 postotnih bodova više u odnosu na jesenske prognoze iz studenog 2022. kada je rast bio procijenjen na 1%. Što se tiče procjene rasta našeg gospodarstva za 2024. godinu, Komisija predviđa rast od 2,3%, što je više u odnosu na prethodne prognoze (1,9% u privremenoj prognozi iz veljače ove godine, odnosno 1,7% u prethodnim jesenskim prognozama iz studenog 2022.). Prognozirane stope rasta hrvatskog gospodarstva više su u odnosu na prosječne stope rasta EU-27. Komisija navodi da se tijekom 2022. hrvatski realni BDP povećao za 6,2%, uvelike zahvaljujući snažnom rastu u prvoj polovici godine i unatoč rekordnoj inflaciji, uskim grlima u opskrbnim lancima i težim uvjetima financiranja za tvrtke i kućanstva. Cijene energije i njihov utjecaj na cijene drugih proizvoda i usluga utjecali su na kupovnu moć kućanstava, a stopa inflacije bila je veća od stope rasta plaća. Unatoč tome, osobna potrošnja ostala je glavni pokretač rasta, budući da je procvat izvoza robe i usluga neutraliziran snažnim rastom uvoza. Aktualni događaji, po-

⁴ izvor: Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2023, str. 84 - 85

put ulaska Republike Hrvatske u Europodručje i Šengensko područje doprinijet će rastu BDP-a u ovoj i slijedećoj godini, kao i očekivani kontinuirani rast realnih plaća i usporavanje inflacije (koji će poduprijeti jačanje osobne potrošnje) te očekivani porast investicija (u znatnoj mjeri podržan iz europskih fondova, s naglaskom na sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost). Prema navodima Komisije, snažniji rast udjela na izvoznim tržištima i bolja turistička sezona mogli bi znatno poboljšati tekući račun platne bilance, dok bi vrijednost investicija mogla nadmašiti očekivanja zbog ubrzanja obnove i poboljšanja raspoloženja investitora. Sukladno takvim predviđanjima, zabilježeni deficit tekućeg računa platne bilance od -0,2% BDP-a u 2022. trebao bi se preokrenuti u suficit tijekom ove i slijedeće godine, na razinu od 0,7% BDP-a u 2023. i 1,1% BDP-a u 2024.

Očekuje se da će se inflacija mjerena Harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HICP) smanjiti s 10,7% u 2022. na 6,9% u 2023. te dodatno na 2,2% u 2024., pri čemu će rastuće cijene usluga zadržati temeljnu inflaciju iznad nominalne. Naime, padajuće cijene energije trebale bi djelomično neutralizirati stalni rast cijena usluga i neenergetskih industrijskih dobara, a u konačnici se očekuje da će temeljna inflacija ove godine biti oko 8% (uz usporavanje na 3% 2024., što se bazira i na procjeni učinka labavljenja vladinih Mjera za zaštitu kućanstava i gospodarstva od rasta cijena, koje bi se trebale postupno ukidati od rujna ove godine. Očekivano usporavanje inflacije i nastavak realnog rasta plaća (uz blagi porast zaposlenosti) podržat će privatnu potrošnju. S druge strane, rast cijena stambenih nekretnina u Hrvatskoj iznosio je 17,3% u zadnjem tromjesečju prošle godine u odnosu na isto tromjesečje 2021.), što rezultira i prelijevanjem učinka na rast cijena najamnina.

Tablica 2: Proljetne ekonomske prognoze Komisije za Hrvatsku 2022.-2024.

Međugodišnje stope rasta* i u % BDP-a**	Ostvarenje			Proljetna prognoza EK		
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Republika Hrvatska						
Realni BDP*	3,4	-8,5	13,1	6,2	1,6	2,3
Stopa nezaposlenosti***	6,6	7,5	7,6	7,0	6,6	6,1
Inflacija (HICP)*	0,8	0,0	2,7	10,7	6,9	2,2
Saldo tekućeg računa platne bilance**	2,9	-0,4	3,2	-0,2	0,7	1,1
Saldo proračuna konsolidirane opće države (ESA 2010)**	0,2	-7,3	-2,5	0,4	-0,5	-1,3
Proračunski prihodi	46,5	46,8	46,2	45,2	45,3	44,7
Proračunski rashodi	46,3	54,1	48,7	44,8	45,8	46,0
Izdaci za kamate (opća država)**	2,2	2,0	1,5	1,4	1,2	1,2
Izdaci za investicije (opća država)**	4,3	5,5	4,7	3,8	4,7	4,6
Dug konsolidirane opće države (ESA 2010)**	71,0	87,0	78,4	68,4	63,0	61,8

***- u % ukupne radne snage

Izvor: Proljetne ekonomske prognoze Komisije 2023

Nakon što je prošle godine stopa zaposlenosti porasla za 2,3% i nadmašila predpandemijsku razinu, predviđa se daljnji rast stope zaposlenosti (1% u 2023. i 1,2% u 2024.). S druge strane, stopa nezaposlenosti bi se trebala smanjiti s razine od 7% u 2022. na 6,6% u 2023., nakon čega bi trebalo uslijediti dodatno smanjenje na 6,1% u 2024. godini.

Što se tiče hrvatskih javnih financija, u razdoblju 2022.-2024. očekuje se postupno smanjenje proračunskih prihoda (mjereno u % BDP-a), do razine od 44,7% u 2024., dok se na rashodnoj strani očekuje postupno smanjenje udjela rashoda u BDP-u s 48,7% u 2021. na razinu od 46% u 2024. Kao rezultat takvih predviđanja, saldo proračuna opće države (fiskalni deficit) bi se nakon ostvarenog suficita od 0,4% BDP-a u 2022. mogao preokrenuti u zonu deficita: -0,5% BDP-a u 2023. i -1,3% BDP-a u 2024. Na strani fiskalnih rashoda, uočljivo je postupno smanjenje izdataka za kamate na dug s 1,4% BDP-a u 2022. na po 1,2% BDP-a u 2023. i 2024., kao i porast izdataka za državne investicije s 3,8% BDP-a u 2022. na 4,7% BDP-a u 2023. te 4,6% BDP-a u 2024. Udio duga konsolidirane opće države u BDP-u iznosio je krajem 2021. 78,4%, nakon čega je drastično smanjen za čak deset postotnih bodova na razinu od 68,4% krajem 2022., a do kraja 2024. mogao bi se smanjiti na razinu od 61,8% BDP-a.

**Pregledajte našu ponudu
edukacija iz područja
financija, računovodstva,
revizije, prava i menadžmenta
u javnom i neprofitnom sektoru
na internet stranici**

www.tim4pin.hr

Isplata povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za 2022. godinu

Danka Mihaljević*

U članku se detaljnije obrazlaže procedura preknjiženja pogrešno uplaćenih prihoda na račune utvrđene Napatkom o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini, procedura povrata više uplaćenih prihoda s računa utvrđenih Napatkom s naglaskom na provedbu povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za 2022. godinu.

1. Uvod

Ministar financija je u veljači 2023. godine, sukladno Zakonu o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu (Narodne novine, broj 145/22.), donio Napatuk o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (Narodne novine, broj 13/23.; dalje u tekstu: Napatuk).

Navedeni Napatuk jednogodišnji je provedbeni akt kojim se propisuju računi na koje će se uplaćivati prihodi proračuna (računi na koje se prikupljaju prihodi državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: JLP(R)S), obvezni doprinosi te prihodi za financiranje drugih javnih potreba, način uplaćivanja tih prihoda te izvješćivanje korisnika. Detaljnije se Napatkom, između ostalog, u dijelu VIII. Zajedničke odredbe, točka 9. Povrat i preknjiženje javnih prihoda, podtočka 9.2. Namirenje nedostajućih sredstava za izvršenje naloga za povrat i preknjiženje, uređuje način izvršenja naloga za povrat više uplaćenih javnih prihoda¹ odnosno preknjiženje pogrešno uplaćenih javnih prihoda.

2. Povrati i preknjiženja javnih prihoda

Više uplaćeni prihodi odnosno pogrešno uplaćeni prihodi vraćaju se na račune određene predmetnim Napatkom nalogom vlasnika računa kojemu je raspoređen više ili pogrešno uplaćen prihod odnosno na način određen zakonom ili drugim propisima donesenim na temelju zakona.

Naloga za povrat i preknjiženje s računa državnog proračuna, računa za uplatu javnih prihoda i računa Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje – obvezno zdravstveno

osiguranje (za prihode za koje analitičku evidenciju obavlja Porezna uprava), koje ovjeravaju i potpisuju ovlašteni službenici Porezne uprave, izvršava Financijska agencija (dalje u tekstu: FINA).

Nalozi za povrat odnosno preknjiženje koji glase na teret računa proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave, za one jedinice koje su temeljem suglasnosti ministra financija ovlastile Poreznu upravu za obavljanje poslova utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe županijskih i gradskih/općinskih poreza, a koje ovjeravaju i potpisuju ovlašteni službenici Porezne uprave, dostavljaju se mjerodavnim FINA-inim jedinicama. Nalozi za povrat koji se iniciraju u informacijskom sustavu Porezne uprave, dostavljaju se FINA-i, Sektoru servisa za državu, Centru podrške sustavu riznice, koji sve prikupljene naloga za povrat odnosno preknjiženje dostavlja kreditnoj instituciji na izvršenje. Ako na računu proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga za povrat odnosno preknjiženje, kreditna institucija vraća nalog FINA-i, a FINA vraćeni nalog dostavlja Poreznoj upravi.

3. Namirenje nedostajućih sredstava za izvršenje naloga za povrat i preknjiženje s računa zajedničkog prihoda

Odredbe Napatka propisuju da ako na računu zajedničkog prihoda nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga za povrat prihoda koji se prikuplja na tom računu, nedostajuća sredstva namiruju se na teret računa državnog proračuna². Sredstva korištena za izvršenje naloga za povrat na računu zajedničkog prihoda (namirena na teret računa državnog proračuna), vraćaju se na račun državnog proračuna iz prvog ostvarenog priljeva sredstava ostvarenog po tom računu.

Napatkom se dalje propisuje da ako u roku od 90 dana nema dovoljno priljeva na računu zajedničkog prihoda, FINA za nedostajuća sredstva ispostavlja naloga za povrat

* Danka Mihaljević, dipl. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

¹ Napomena: Napatuk se odnosi na sve povrate i preknjiženja vezano uz račune utvrđene Napatkom, izuzev povrata pogrešno ili više uplaćenih sredstava na jedinstveni račun državnog proračuna koji se izvršavaju sukladno članku 28. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu, a za koja rješenje o povratu donosi Ministarstvo financija te Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa i uprave i Ministarstvo poljoprivrede.

² Jedinstveni račun državnog proračuna – članak 50., stavak 1. ZOP-a

na teret računa proračuna JLP(R)S i dostavlja kreditnoj instituciji u kojoj JLP(R)S ima otvoren račun proračuna³ na izvršenje. Ako nema raspoloživih sredstava na računu proračuna JLP(R)S, kreditna institucija nalog vraća FINA-i. FINA nakon 7 kalendarskih dana, ponavlja postupak i dostavlja nalog kreditnoj instituciji na izvršenje. Ako nema raspoloživih sredstava na računu proračuna JLP(R)S, kreditna institucija nalog vraća FINA-i koja dostavlja nalog nadležnoj JLP(R)S na izvršenje i o tome obavještava Ministarstvo financija, Državnu riznicu. JLP(R)S treba izvršiti nalog za povrat posuđenog (namirenog) iznosa u roku od 15 kalendarskih dana. Ako JLP(R)S ne izvrši nalog u roku od 15 kalendarskih dana, FINA o tome obavještava Ministarstvo financija. Nakon zaprimljene obavijesti Ministarstvo financija obustavlja isplate iz državnog proračuna te provodi prijeboj do namirenja duga, a ako za pojedinu JLP(R)S nema nikakvih isplata iz državnog proračuna, pokreće ovršni postupak.

4. Namirenje nedostajućih sredstava za izvršenje naloga za povrat i preknjiženje poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak

Izvršenje naloga za povrat i preknjiženje s računa zajedničkih prihoda obuhvaća, između ostalog, izvršavanje obveze s osnova povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za pojedinu godinu. Budući je porez na dohodak od 2018. godine u cijelosti prihod lokalnih jedinica, povrat poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu od spomenute je godine u cijelosti obveza JLP(R)S, a izvršava se na teret računa poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak JLP(R)S (računi zajedničkih prihoda) specificiranih u dijelu II. Prihodi proračuna, točki 4. Zajednički prihod županijskih, gradskih i općinskih proračuna, podtočki 4.1. Porez na dohodak i prirez porezu na dohodak Naputka⁴. Nalozi za povrat izvršavaju se sukladno iznosu i dinamičkom obradu podataka koju provodi Porezna uprava.

Također, sukladno naputcima o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba za pojedinu proračunsku godinu, državni proračun je i do sada participirao u provedbi povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu poreznim obveznicima koji su ostvarivali to pravo na način kako je to utvrđeno u poglavlju 3. Namirenje nedostatnih sredstava na računu zajedničkog prihoda ovoga članka, odnosno državni proračun bi, za provedbu naloga za povrat poreza na dohodak po godišnjoj prijavi i prireza porezu na dohodak, „posudio“ nedostatna sredstava. Dakle, ako na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak JLP(R)S određenog dana nije bilo dovoljno sredstava, nedostatna sredstva namirivala su se s računa državnog proračuna. Takvim na-

činom povrata preplaćenog poreza na dohodak osigurano je da porezni obveznik dobije utvrđeni povrat poreza koji mu pripada, neovisno ima li određena JLP(R)S na računu dovoljno sredstava kako bi se povrat izvršio u cijelosti, a sukladno obradi koju je provela Porezna uprava. Međutim, za iznos „posuđenih“ sredstava odmah iz slijedećeg ostvarenog priljeva po računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, teretio bi se spomenuti račun JLP(R)S do namirenja duga.

Zbog utjecaja negativnih posljedica pandemije koronavirusa te činjenice kako se najveći dio povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu obrađuje i isplaćuje u jednom mjesecu, što i inače predstavlja značajno financijsko opterećenje za lokalne proračune u tom periodu, s ciljem olakšavanja financijskih poteškoća JLP(R)S u razdoblju od 2020. do 2022. lokalnim jedinicama je za povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu dana mogućnost korištenja beskamatnih pozajmica iz državnog proračuna, odnosno za one koje nisu koristile spomenutu mogućnost, izmijenjena je procedura namirenja nedostajućih sredstava kako bi se poreznim obveznicima povrat poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu izvršio u cijelosti, a da se pritom ne ugrozi likvidnost JLP(R)S. Standardni model isplate povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu odnosno procedura namirenja nedostatnih sredstava, promijenjen je u 2021. i 2022. godini (godišnji obračuni za 2020. i 2021.).

U 2021. i 2022. godini povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu započeo je i gotovo je u cijelosti izvršen u mjesecu svibnju. U 2021. godini povrat poreza je započeo 17. svibnja 2021., a u 2022. godini 2. svibnja 2022. Stoga je tada važećim naputcima utvrđeno da, ukoliko na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak od 17. svibnja do 31. prosinca 2021. godine (odnosno od 2. svibnja do 31. prosinca 2022. godine), nema dovoljno sredstava za izvršenje povrata poreza na dohodak, nedostatna sredstva namirivala su se na teret računa državnog proračuna. Sredstva korištena za izvršenje povrata na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, vraćala su se od 1. kolovoza do 31. prosinca tekuće godine na račun državnog proračuna u visini 25% raspoloživih sredstava na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak. Nadalje, ako do 31. prosinca tekuće godine nije vraćen ukupan iznos „posuđenih“ sredstava (namirenja), u sljedećoj godini dug po navedenoj osnovi vraćao se u četiri jednaka mjesečna obroka (razdoblje od siječnja do travnja 2022. i 2023. godine). Povrat se provodio na način da je FINA ispostavljala naloge za povrat na teret računa proračuna JLP(R)S i dostavljala ih kreditnoj instituciji u kojoj JLP(R)S ima otvoren račun proračuna na izvršenje. Daljnji postupak se provodio sukladno standardnoj proceduri provedbe povrata namirenja u državni proračun.

U 2021. godini državni proračun za povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu za 2020. namirio je

³ Jedinstveni račun proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave – članak 50., stavak 2. ZOP-a

⁴ Porez na dohodak i prirez porezu na dohodak uplaćuje se u korist računa grada/općine prema prebivalištu poreznog obveznika (posloprimca odnosno primatelja dohotka).

198,5 milijuna eura (ukupna obveza povrata iznosila je 253,5 milijuna eura, a u 2022. godini za povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu za 2021. 151,8 milijuna eura (ukupna obveza povrata iznosila je 236,4 milijuna eura).

Spomenuti izmijenjeni model povrata preplaćenog poreza na dohodak i sudjelovanja državnog proračuna u povratu poreza poreznim obveznicima odnosno povratom „posuđenog“ (namirenog) iznosa iz državnog proračuna, poboljšana je likvidnost lokalnih jedinica i olakšano podmirenje, kako obveza s osnova povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, tako i ostalih obveza JLP(R)S.

5. Isplata povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za 2022. godinu

I u 2023. godini ukazala se potreba za izmjenom procedure i modela namirenja nedostajućih sredstava na računima poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak. Stoga su u travnju 2023. godine provedene potrebne izmjene i dopune Naputka te je ministar financija donio Naputak o izmjenama i dopunama naputka o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (Narodne novine, broj 46/23.; dalje u tekstu: Naputak o izmjenama i dopunama). Naputak o izmjenama i dopunama obuhvaća, između ostalog, odredbe koje reguliraju nedostatna sredstva na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak kod ispostavljanja naloga za povrat poreznom obvezniku. Stoga je izmjenama i dopunama utvrđeno da ako na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak od 2. svibnja do 31. prosinca 2023. godine nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga za povrat poreza na dohodak, nedostajuća sredstva se „posuđuju“ (namiruju) na teret računa državnog proračuna. Također, prolongiraju se rokovi povrata namirenih sredstava tj. Naputkom o izmjenama i dopunama propisuje se da se sredstva korištena za izvršenje povrata na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, vraćaju od 1. kolovoza do 31. prosinca 2023. godine na račun državnog proračuna u visini 25 % raspoloživih sredstava na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak. Nadalje, ako do 31. prosinca 2023. godine nije vraćen ukupan iznos namirenja, FINA za nedostajuća sredstva ispostavlja naloge za povrat na teret računa proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u četiri jednaka mjesečna obroka i dostavlja kreditnoj instituciji u kojoj je otvoren račun proračuna JLP(R)S na izvršenje. Daljnji postupak provodit će se sukladno standardnoj proceduri provedbe povrata namirenja u državni proračun.

Povrat poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za 2022. godinu započeo je 2. svibnja 2023. godine. Prema obračunu Porezne uprave razlika više uplaćenog poreza na dohodak i prireza na dohodak za povrat poreznim obveznicima-građanima u 2023. godini iznosi 250,4 milijuna eura.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu

Ivana Kunić Matković*

U posljednjih nekoliko nepredvidivih godina nametnula se potreba višestrukih izmjena i dopuna proračuna gotovo na svim razinama. Prvi ovogodišnji „rebalans“ doživio je i državni proračun za 2023. godinu. Osnove promjene prezentira i obrazlaže autorica u članku.

1. Uvod

Sukladno planiranim kretanjima prihoda i rashoda u Nacrtu prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu i projekcija za 2024. i 2025. godinu (dalje u tekstu: Izmjene i dopune Državnog proračuna za 2023. godinu) koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 19. svibnja 2023., manjak proračuna opće države prema ESA 2010 metodologiji projiciran je u iznosu od 510 milijuna eura ili 0,7% BDP-a dok će udio javnog duga u BDP-u u 2023. zabilježiti smanjenje za 5,8 postotnih bodova u odnosu na 2022. godinu te će iznositi 62,6% BDP-a.

Novim planom proračuna za 2023. godinu ukupni prihodi iznose 26,6 milijardi eura i povećavaju se za 1,7 milijardi eura, što prvenstveno dolazi od povećanja poreznih prihoda te od prihoda od imovine. Od poreznih prihoda najviše rastu oni temeljeni na porezu na dodanu vrijednost, što je rezultat očekivanog kretanja osobne potrošnje, turističke aktivnosti, ali i rashoda opće države za intermedijarnu potrošnju, investicija te socijalnih transfera u naravi. Potom slijede prihodi od poreza na dobit koji su projicirani temeljem rezultata poslovanja poduzeća tijekom 2022. te uplata poreza na dobit i jednokratnog dodatnog poreza na dobit po završnom obračunu krajem travnja 2023. godine. Od ostalih prihoda poslovanja važno je istaknuti izražen rast prihoda od doprinosa, što je rezultat očekivanog kretanja na tržištu rada tj. rasta plaća i zaposlenosti.

Ukupni rashodi povećavaju se za 1,4 milijarde eura, odnosno sa 26,7 milijardi eura na 28,1 milijardu eura. Najznačajnija kretanja na stavkama rashoda vezana su uz osiguranje dodatnih sredstava za mirovine zbog veće indeksacije kao i osiguranje dodatnih sredstava za 4. paket mjera Vlade Republike Hrvatske za zaštitu kućanstva i gospodarstva od rasta cijena. Značajan iznos osigurava se za isplatu po presudi u arbitražnom postupku pred Međunarodnim centrom za rješavanje investicijskih sporova koji je MOL pokrenuo protiv Hrvatske 2013. godine. Također, ovim Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2023. godinu osiguravaju se i sredstva za pokriće troškova čije financiranje je bilo predviđeno iz sredstava Europske

unije i za pokriće troškova vezanih uz nastavak obnove zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije.

2. Prihodi državnog proračuna

Novim planom proračuna za 2023. ukupni prihodi iznose 26,6 milijardi eura te se povećavaju za 1,7 milijardi eura u odnosu na originalni plan najvećim dijelom zbog rasta prihoda od poreza (za 999 milijuna eura), prihoda od doprinosa (za 297,4 milijuna eura) i prihoda od imovine (za 312,7 milijuna eura).

Prihod od poreza na dobit iznosi 2 milijarde eura i veći je za 428,7 milijuna eura u odnosu na originalni plan, a rezultat je poslovanja poduzeća i banaka tijekom 2022. i uplate poreza na dobit po završnom obračunu krajem travnja 2023., kao i jednokratnog dodatnog poreza na dobit.

Prihod od poreza na dodanu vrijednost iznosi 9,6 milijardi eura i veći je u odnosu na prvotno planirane za 537,1 milijun eura temeljem očekivanog kretanja osobne i turističke potrošnje, intermedijarne potrošnje, investicija te socijalnih transfera u naravi do kraja godine, a u obzir se uzete i porezne izmjene u 2022. i 2023. godini.

Prihodi od doprinosa povećavaju se za 297,4 milijuna eura i iznose 4,3 milijarde eura. Ovo povećanje rezultat je kretanja na tržištu rada, odnosno očekivanog rasta plaća i zaposlenosti.

Prihodi od imovine prema novom planu za 2023. iznose 629,2 milijuna eura i povećavaju se za 312,7 milijuna eura u odnosu na originalni plan. Ovi prihodi rastu zbog više očekivanih prihoda od uplate dividendi i dobiti poduzeća u državnom vlasništvu, kao i od jednokratne naknade za pravo uporabe radiofrekvencijskog spektra.

www.tim4pin.hr

Prihodi državnog proračuna za 2023. godinu

Prihodi državnog proračuna (EUR)		PLAN 2023.	povećanje/ smanjenje	NOVI PLAN 2023.	Indeks
UKUPNO		24.859.272.737	1.748.425.683	26.607.698.420	107,0
6	PRIHODI POSLOVANJA	24.768.644.024	1.753.356.711	26.522.000.735	107,1
61	Prihodi od poreza	13.275.198.901	999.032.099	14.274.231.000	107,5
611	Porez i prirez na dohodak	0	0	0	#
612	Porez na dobit	1.579.941.703	428.697.979	2.008.639.682	127,1
614	Porezi na robu i usluge	11.616.879.449	567.674.666	12.184.554.115	104,9
6141	- Porez na dodanu vrijednost	9.112.511.174	537.072.169	9.649.583.344	105,9
6142	- Porez na promet	0	27.435	27.435	#
6143	- Posebni porezi i trošarine	2.199.670.732	5.870.752	2.205.541.484	100,3
615	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	78.377.749	2.654.456	81.032.205	103,4
616	Ostali prihodi od poreza	0	5.000	5.000	#
62	Doprinosi	4.017.285.007	297.392.420	4.314.677.427	107,4
622	Doprinosi za mirovinsko osiguranje	4.017.285.007	296.179.279	4.313.464.286	107,4
623	Doprinosi za zapošljavanje	0	1.213.141	1.213.141	#
63	Pomoći	4.972.083.690	15.187.511	4.987.271.201	100,3
64	Prihodi od imovine	316.449.178	312.712.902	629.162.080	198,8
65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	606.993.475	37.545.419	644.538.894	106,2
66	Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	187.161.760	5.169.122	192.330.882	102,8
67	Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza	1.285.633.353	82.945.123	1.368.578.476	106,5
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	107.838.660	3.372.114	111.210.774	103,1
7	PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	90.628.713	-4.931.030	85.697.683	94,6

Izvor: Ministarstvo financija

3. Rashodi državnog proračuna

Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2023. godinu ukupni rashodi povećavaju se za 1,4 milijarde eura, odnosno sa 26,7 milijardi eura na 28,1 milijardu eura.

Ukupni rashodi državnog proračuna po ekonomskoj klasifikaciji

(milijuni €)		Tekući plan 2023.			Povećanje/Smanjenje			Novi plan 2023.		
		Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno	Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno	Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno
3	Rashodi poslovanja	18.630,9	6.113,8	24.744,7	1.190,7	132,2	1.322,9	19.821,6	6.246,0	26.067,6
31	Rashodi za zaposlene	2.760,1	991,5	3.751,6	1,9	25,6	27,5	2.762,0	1.017,1	3.779,1
32	Materijalni rashodi	1.338,0	1.339,1	2.677,1	35,4	21,5	56,9	1.373,4	1.360,6	2.734,0
34	Financijski rashodi	960,6	5,8	966,4	70,5	3,5	74,1	1.031,1	9,3	1.040,4
35	Subvencije	476,4	1.056,1	1.532,5	176,3	-0,8	175,5	652,7	1.055,2	1.708,0
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	4.671,9	1.502,0	6.173,9	174,1	132,6	306,7	4.845,9	1.634,6	6.480,5
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	7.909,5	107,3	8.016,8	509,8	8,9	518,7	8.419,2	116,2	8.535,5
38	Ostali rashodi	514,5	1.112,0	1.626,5	222,8	-59,1	163,6	737,2	1.052,9	1.790,1
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	878,2	1.043,1	1.921,3	44,4	53,1	97,5	922,6	1.096,2	2.018,9
41	Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	25,1	53,7	78,8	14,0	-0,7	13,3	39,0	53,0	92,1
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	706,9	611,2	1.318,0	22,0	67,0	89,0	728,9	678,1	1.407,0
43	Rashodi za nabavu plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti	0,4	0,1	0,5	0,7	0,0	0,8	1,1	0,1	1,2
44	Rashodi za nabavu proizvedene kratkotrajne imovine	31,8	44,4	76,2	-1,2	5,6	4,4	30,6	50,0	80,5
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	114,1	333,8	447,9	8,9	-18,7	-9,9	123,0	315,0	438,0
UKUPNO		19.509,1	7.156,9	26.666,1	1.235,1	185,3	1.420,4	20.744,2	7.342,2	28.086,4

Izvor: Ministarstvo financija

Unutar rashoda financiranih iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka koji se povećavaju za 1,2 milijarde eura najznačajnija povećanja odnose se na:

- dodatna sredstva za indeksaciju mirovina u iznosu od 350,1 milijuna eura,
- plaćanje štete i troškova arbitražnog postupka po presudi INA-MOL u iznosu 229,4 milijuna eura,
- dodatna sredstva za 4. paket mjera Vlade Republike Hrvatske za zaštitu kućanstva i gospodarstva od rasta cijena u iznosu od 240,7 milijuna eura,
- dodatna izdvajanja vezana uz sanaciju štete od potresa u ukupnom iznosu od 178,6 milijuna eura kako slijedi:
  - pokriće troškova čije financiranje je bilo predviđeno iz sredstava Europske unije i za pokriće troškova vezanih uz nastavak obnove zgrada oštećenih potresom u iznosu od 100,0 milijuna eura,
  - nastavak projekata obnove u području kulture u iznosu od 60,1 milijun eura,
  - kapitalna ulaganja u infrastrukturu oštećenu potresom u iznosu od 18,5 milijuna eura,
- dodatna sredstva u iznosu od 56,8 milijuna eura za sustav socijalne skrbi zbog proširenog broja korisnika (što uključuje i očekivanu primjenu novog Zakona o osobnoj asistenciji u iznosu od 11,4 milijuna eura), novih prava i povećanja naknada,
- financiranje i sufinanciranje građenja, modernizacije i obnove željezničke infrastrukture u iznosu od 28,5 milijuna eura,

- sredstva za osiguravanje zaliha plina u iznosu od 20,0 milijuna eura,
- kapitalna izdvajanja u zdravstvu u iznosu od 8,9 milijuna eura.

Rashodi koji se financiraju iz EU i ostalih izvora ovim se izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2023. godinu povećavaju za 185,3 milijuna eura kao rezultat:

- bolje iskorištenosti Fonda solidarnosti Europske unije u iznosu od 117,7 milijuna eura,
- osiguranja dodatnih sredstava za ustanove u zdravstvu financirane iz prihoda temeljem ugovornog odnosa sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje u iznosu od 66,4 milijuna eura.

4. Procjena manjka proračuna opće države

Uzimajući u obzir planirane prihode i rashode, očekuje se da će državni proračun zabilježiti manjak u iznosu od 1,5 milijardi eura ili 2% BDP-a.

Manjak proračuna opće države prema ESA 2010 metodologiji projiciran je u iznosu od 510 milijuna eura ili 0,7% BDP-a, čime je ispunjen kriterij proračunskog manjka sukladno odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.

Procjena ukupnog manjka/viška proračuna opće države

(u mil. EUR)	2021.	2022.	Plan 2023.	Novi plan 2023.
DRŽAVNI PRORAČUN				
Ukupni prihodi	20.448	22.793	24.859	26.608
% BDP-a	35,1	33,8	33,4	35,8
Ukupni rashodi	22.434	23.234	26.666	28.087
% BDP-a	38,5	34,5	35,9	37,8
Ukupni manjak/višak	-1.986	-441	-1.807	-1.479
% BDP-a	-3,4	-0,7	-2,4	-2,0
IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI				
Ukupni manjak/višak	62	192	184	170
% BDP-a	0,1	0,3	0,2	0,2
KONSOLIDIRANA LOKALNA DRŽAVA				
Ukupni manjak/višak	-179	373	-96	295
% BDP-a	-0,3	0,6	-0,1	0,4
OPĆI PRORAČUN, nacionalna metodologija				
Ukupni manjak/višak	-2.104	125	-1.719	-1.013
% BDP-a	-3,6	0,2	-2,3	-1,4
OSTALE PRAVNE OSOBE U SEKTORU OPĆE DRŽAVE				
Ukupni manjak/višak	55	43	51	64
% BDP-a	0,1	0,1	0,1	0,1
OSTALE PRILAGODBE				
	601	94	44	440
% BDP-a	1,0	0,1	0,1	0,6
KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA, ESA 2010 metodologije				
	-1.448	262	-1.624	-510
% BDP-a	-2,5	0,4	-2,2	-0,7

Izvor: Ministarstvo financija

Temeljem kretanja fiskalnog salda proračuna opće države očekuje se da će udio javnog duga u BDP-u u 2023. zabilježiti smanjenje za 5,8 postotnih bodova u odnosu na

2022. godinu te će iznositi 62,6% BDP-a. Time će osjetno biti nadmašena dinamika smanjenja koju zahtijeva fiskalno pravilo javnog duga u okviru Pakta o stabilnosti i rastu.

Kontrole isplate proračunskih sredstava krajnjim korisnicima

Ana Zorić*

U tekstu autorica, u svjetlu primjene novoga Zakona o proračunu i važećeg okvira, podsjeća na osnovna pitanja o kojima institucije u javnom sektoru trebaju voditi računa prije isplate sredstava krajnjim korisnicima. Upute iz ovoga članka bi trebale pomoći korisnicima usmjeravanjem njihove pozornosti na bitne elemente o kojima je potrebno voditi računa prilikom odluke o dodjeli sredstava, kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri osiguralo da dodijeljena javna sredstva budu u konačnici utrošena zakonito, namjenski i svrhovito.

1. Uvod

Odgovornost za izvršavanje svih rashoda i izdataka u skladu s namjenama već je dugi niz godina utvrđena za sve proračunske korisnike i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kroz niz odredaba ranije važećih zakona kojima se uređivao sustav proračuna. U trenutno važećem Zakonu o proračunu¹, koji je na snazi od 1. siječnja 2022., odgovornost čelnika je utvrđena u članku 17. u kojemu je navedeno kako je upravo čelnik između ostalog odgovoran za zakonitost, svrhovitost, učinkovitost, ekonomičnost i djelotvornost u raspolaganju sredstvima tijela koje vodi. Ova odgovornost bila je dodatno naglašena od 2011. godine, kada je na snagu stupio prvi Zakon o fiskalnoj odgovornosti², a i kroz daljnji razvoj sustava fiskalne odgovornosti i obvezu davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: Izjava) vezano za trošenje proračunskih sredstava. Tako se obvezom davanja Izjave jasno izrazilo kako je čelnik odgovoran za zakonito, namjenski i svrhovito trošenje sredstava koja ima na raspolaganju.

Tri navedene komponente odgovornosti stavljaju naglasak na činjenicu da odgovornost čelnika postoji čak i prije same isplate sredstava, a osobito nakon toga. Baš zbog toga, načelo dobrog financijskog upravljanja i dobar sustav unutarnjih financijskih kontrola zahtijevaju da se uz različite oblike naknadnih kontrola, u poslovanju uspostave i prethodnih i naknadnih kontrola koje ponajviše ovise o poslovnim procesima svakog pojedinog obveznika.

2. Kontrole prije isplate sredstava

Kontrola koja prethodi isplati sredstava jedno je od temeljnih prava, ali i obveza isplatitelja sredstava iz javnih izvora koji uvijek mora provesti sve potrebne korake, odnosno osigurati sve nužne preduvjete kako bi u najvećoj mogućoj mjeri izbjegao situacije u kojima se dodijeljena sredstva ne bi utrošila u skladu sa namjenom za koju su ista dana, odnosno u kojoj bi sredstva bila utrošena nezakonito i nesvrhovito. Kako bi se to osiguralo isplatitelj sredstava ima slobodu uspostavljanja procedure temeljem koje može i prije utroška sredstava tražiti dokumentaciju temeljem koje se sredstva

traže. Štoviše, takvo je postupanje predviđeno u članku 33. Zakona o fiskalnoj odgovornosti u kojem stoji da se tijekom izvršavanja proračuna (koje ne podrazumijeva samo samu isplatu sredstava pojedinom korisniku već cjelokupni proces izvršavanja proračuna i financijskog plana koji započinje već prvoga dana njegovog stupanja na snagu tj. 1. siječnja) može obavljati financijska kontrola zakonitog i namjenskog korištenja proračunskih sredstava kod proračunskog korisnika i krajnjih korisnika. Ova se odredba primjenjuje i na jedinice lokalne samouprave (čl. 33. st. 4.), a provedba ovih prethodnih kontrola uređuje se ovisno o okolnostima, na način koji najbolje odgovara konkretnim potrebama isplatitelja sredstava. Takvo postupanje je ne samo dopušteno, već štoviše, ukazuje na veći stupanj pažnje prije same dodjele sredstava, a time i na ispravno postupanje koje je u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja.

Primjer za takvo postupanje je situacija u kojoj, temeljem sporazuma o isplati subvencija trgovačkom društvu ili tekuće pomoći pravnim osobama u suvlasništvu, jedinica lokalne samouprave može u trenutku zaprimanja zahtjeva za isplatu sredstava, a prije same isplate sredstava, tražiti kopije računa, zapisnike, ali i svu drugu dokumentaciju za koju smatra da ju je nužno provjeriti vezano uz namjenski utrošak. U tom smislu bilo bi svrsishodno takvu mogućnost predvidjeti u ugovoru o dodjeli sredstava koji je temeljna isprava, ali i podloga za isplatu sredstava. Takva ugovorna odredba koja obvezuje krajnjeg korisnika na dostavu sve dokumentacije koju zatraži isplatitelj i prije same isplate je nužna i neophodna u situacijama u kojima je dodjela sredstava krajnjim korisnicima utemeljena na refundiranju sredstava koja krajnji korisnici prethodno utroše. Međutim, i u svim drugim modelima isplate sredstava moguće je tražiti dostavu dokumentacije, odnosno uvid u svu dokumentaciju dolaskom na lice mjesta kod krajnjeg troška jer u ovim situacijama pravila postavlja isplatitelj kod kojega je potrebno osigurati sve kako bi dodijeljena sredstva bila utrošena zakonito, namjenski i svrhovito te kako bi se u tom smislu osiguralo postupanje u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja.

3. Naknadna provjera namjenskih isplata i korištenja doznačenih sredstava

Kako je i naprijed navedeno, obveza sastavljanja i predaje Izjave kojom čelnici svih razina svake godine za prethodnu

* Ana Zorić, dipl. iur., Ministarstvo financija RH, Zagreb.

¹ NN, 144/21

² NN, br. 139/10 i 19/14

proračunsku godinu, za razdoblje u kojem su obnašali dužnost, potvrđuju zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u okviru proračunom utvrđenih sredstava, uvedena je od 2011. godine tj. od stupanja na snagu Zakona o fiskalnoj odgovornosti. Čelnik Izjave daje na temelju prethodno popunjenog Upitnika o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: Upitnik), raspoloživih informacija o radu tijela, rezultata rada unutarne i vanjske revizije te vlastite procjene. Upravo Upitnik, uz uobičajene kontrole i uspostavljene procedure koje su usmjerene na poslovne procese unutar institucije i koje prvenstveno uređuju postupanja koja prethode isplatama ili uplatama, zahtijeva i postojanje određenog broja procedura i provedbu kontrola koje su usmjerene na provjere koje se provode nakon isplate sredstava.

Od samog početka, Upitnik u području izvršavanja sadržava obvezu davatelja sredstava da provjeri kod krajnjih korisnika kako su utrošene namjenski isplaćene donacije, pomoći, subvencije i drugi transferi.

Uz to, obveza provjera namjenskog utroška sredstava isplaćenih neprofitnim organizacijama, a vezano za to i mogućnost provedbe posredne ili neposredne kontrole na licu mjesta utvrđena je Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija³ koji je stupio na snagu 1. siječnja 2015. Takva odredba stoji i u novom Zakonu o proračunu u članku 63. u kojem je navedeno da su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, proračunski i izvanproračunski korisnici obvezni provjeriti zakonito i namjensko korištenje sredstava isplaćenih proračunskim i izvanproračunskim korisnicima, odnosno krajnjim korisnicima. Dodatno je kroz odredbe Zakona o fiskalnoj odgovornosti svim obveznicima dana mogućnost kontrole na licu mjesta već tijekom izvršavanja proračuna, a ne samo naknadno tj. nakon što su sredstva u cijelosti potrošena (iskorištena). Provjera namjenskog korištenja sredstava isplaćenih krajnjim korisnicima predstavlja jedan od elemenata učinkovitog i djelotvornog sustava financijskog upravljanja i kontrola. Riječ je o „ex post“ kontrolama koje su se počele intenzivnije provoditi potaknute upravo naprijed navedenim pitanjem iz Upitnika. Pitanje je od prvih inačica Upitnika sadržavalo i tri potpitanja kroz koja se provjeravalo jesu li davatelji sredstava na odgovarajući način i u dovoljnoj mjeri imali saznanja o tome za što su korištena sredstva isplaćena iz njihovih proračuna i financijskih planova.

Kroz potpitanja se od početka provjerava postojanje tri elementa:

- postoji li podloga za isplatu,
- postoji li izvješće od krajnjeg korisnika o utrošku sredstava i
- jesu li kod određenog broja krajnjih korisnika provedene kontrole na licu mjesta.

Sadašnje pitanje 22. glasi: „Pratilo se i kontroliralo namjensko isplaćivanje donacija, pomoći, subvencija do krajnjeg korisnika te korištenje istih“. Ovo pitanje se sastoji od tri potpitanja koja glase:

22.1. Dostupne su preslike, odnosno reference ugovora koji su podloga za isplatu (dokaz: preslika, odnosno referenca ugovora na uzorku od 5% ukupnog broja svih transfera i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih transfera, a najviše 100)

22.2. Postoji izvješće od krajnjeg korisnika o utrošku sredstava/realizaciji projekta (dokaz: preslika, odnosno referenca izvješća na uzorku od 5% ukupnog broja svih transfera i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih transfera, a najviše 100)

22.3. Obavljene su provjere na licu mjesta na odabranom uzorku od onih krajnjih korisnika kojima je na godišnjoj razini isplaćeno 2.654,46 eura⁴ ili više (dokaz: preslika, odnosno referenca zapisnika o izvršenoj kontroli kod 10%, a najviše 100 krajnjih korisnika kojima je na godišnjoj razini isplaćeno 2.654,46 eura ili više)

Kroz tri potpitanja u ovom pitanju jasno su vidljiva tri koraka provedbe kontrola nakon isplate sredstava. Prva dva koraka, koja se opisuju u nastavku, trebaju postojati prilikom svake isplate, dok će potreba kontrole na licu mjesta ovisiti o visini isplaćenih sredstava. U svakom od koraka važno je imati na umu nekoliko bitnih činjenica koje se navode u nastavku teksta.

a) Ugovor o isplati sredstava

Prvi korak tj. korak koji prethodi samoj isplati sredstava jest postojanje ugovora koji je podloga za isplatu, a ujedno je to i vjerodostojna knjigovodstvena isprava kojom se dokazuje obveza plaćanja u smislu članka 62. Zakona o proračunu u kojem stoji da se plaćanje rashoda i izdataka proračuna iz financijskog plana mora temeljiti na vjerodostojnoj knjigovodstvenoj ispravi kojom se dokazuje obveza plaćanja, a odgovorna osoba dužna je prije isplate provjeriti pravni temelj i visinu obveze koja proizlazi iz knjigovodstvene isprave. U tom smislu ovo pitanje provjerava je li, usprkos postojanju dokumenta ili isprave koja je po svojoj pravnoj prirodi jednostrani akt (kao što je npr. rješenje, odluka i slično), prije isplate sklopljen i ugovor sa primateljem sredstava. Preporuka Ministarstva financija je oduvijek bila sklapanje ugovora s primateljem sredstava. Naime, ugovor kao dvostranoobvezni pravni posao obvezuje obje strane, dakle isplatitelja (davatelja) sredstava obvezuje na isplatu (iako ta obveza u ovom slučaju ima deklaratornu narav), a krajnjeg korisnika, kao primatelja sredstava obvezuje na dostavu izvješća o utrošku sredstava i dostavu dokumentacije kojom se potvrđuje namjenski utrošak. Istodobno se u ugovoru može odmah utvrditi pravo kontrole na licu mjesta, a svakako se treba navesti i obveza vraćanja sredstava, ako sredstva ne budu utrošena namjenski ili nepravidno.

b) Izvješće o utrošku sredstava za realizaciju projekta

Drugi korak u procesu isplate transfera krajnjim korisnicima provjerava se kroz potpitanje 22.2. koje glasi: „Postoji izvješće od krajnjeg korisnika o utrošku sredstava/realizaciji projekta“. Forma izvješća o utrošku sredstava ovisit će o tome kome su sredstva isplaćena. Naime, ako su sredstva isplaćena neprofitnim organizacijama, za formu izvješća bit će mjerodavan Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija i njegovi podzakonski propisi, dok za druge krajnje korisnike forma izvješća nije propisana.

³ NN, broj 121/14

⁴ Prije 1. siječnja 2023. 20.000,00 kuna

- **Izveštaj o potrošnji proračunskih sredstava za neprofitne organizacije**

Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija koji je stupio na snagu 1. siječnja 2015., a gotovo istodobno i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o proračunu⁵ iz 2015. godine po prvi su puta za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, proračunske i izvanproračunske korisnike na državnoj, ali i lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, propisale obvezu kontrole korištenja namjenski isplaćenih proračunskih sredstava neprofitnim organizacijama. Takva je odredba sada sadržana u članku 63. novog Zakona o proračunu. Osnovni element praćenja korištenja isplaćenih sredstava utvrđen je kroz obvezu dostave **izvještaja o potrošnji proračunskih sredstava** koji moraju dostavljati neprofitne organizacije koje ostvaruju sredstva iz javnih izvora, uključujući i sredstva državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Izgled i sadržaj izvještaja o potrošnji proračunskih sredstava propisani su Pravilnikom o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija⁶ gdje je propisano da se izvještaj o potrošnji obvezno sastavlja za poslovnu godinu i dostavlja davatelju sredstava u roku od 60 dana od isteka poslovne godine. Međutim, ako to zatraži davatelj sredstava, izvještaj o potrošnji se može sastavljati i za razdoblja u tijeku poslovne godine. Izvještaj o potrošnji može se dostaviti davatelju sredstava i u različitim rokovima, ako je rok utvrđen u drugim propisima ili aktima.

- **Izvešće o utrošku sredstava od drugih krajnjih korisnika**

Svi drugi krajnji korisnici dostavljaju izvješće o utrošku sredstava u formi koja u pravilu nije zadana. Ako to smatra potrebnim, davatelj sredstava može odrediti formu u kojoj će se dostaviti izvješće o utrošku što će ponajprije ovisiti o namjeni za koju se isplaćena sredstva trebaju utrošiti. Ako davatelj sredstava nije odredio formu, krajnji korisnik može izvješće dostaviti u slobodnoj primjerenoj formi. Iz izvješća o utrošku treba biti razvidno jesu li sredstva utrošena svrhovito te je li postignuta svrha za koju su sredstva dana. Izvješće o utrošku sredstava mora biti u pisanom obliku. Međutim, ako krajnji korisnik dostavi račune iz kojih je vidljivo za što su utrošena isplaćena sredstva, a iz takvih računa je vidljiva i svrha utroška sredstava, ne mora dodatno dostavljati i izvješće u pisanom obliku. To je bilo često pitanje u praksi zbog činjenice da se određene isplate krajnjim korisnicima vrše radi pokrivanja troškova tzv. „hladnog pogona“ tj. za plaćanje režijskih troškova poslovnih prostora. U takvim se slučajevima sredstva obično doznačuju u jednom iznosu, čiji se utrošak periodično obrazlaže dostavom plaćenih računa ili se sredstva dostavljaju mjesečno nakon što krajnji korisnik dostavi iznos računa koji je potrebno platiti. U takvim slučajevima, dakle nije potrebno još i dodatno tražiti od krajnjeg korisnika izvješće o utrošku sredstava jer isplatiatelj (davatelj sredstava) u najvećoj mogućoj mjeri kontrolira za što su sredstva utrošena. Dodatno obrazloženje utroška sredstava nije potrebno niti u slučajevima kada krajnji korisnici dostavljaju račune isplatiatelju koji sredstava doznačuje izravno dobavljačima. Međutim, u svim takvim slučajevima davatelj sredstava svakako mora znati jesu li navedena sredstva utrošena za onu svrhu

za koju su dana npr. jesu li održavani treninzi u prostorijama za koje se podmiruju troškovi „hladnog pogona“, koriste li se prostorije za održavanje radionica i slično. Samo pravdanje utroška sredstava nije dovoljno ako se iz toga ne vidi je li utrošak sredstava bio svrhovit. Dodatno obrazloženje neće biti potrebno ako su sredstva isplaćena radi primjerice kupnje određenog uređaja pa krajnji korisnik dostavi dokaz da je takav uređaj kupljen (npr. dostavi račun). Pretpostavlja se da je u takvim slučajevima, prije odluke o dodjeli sredstava, davatelj sredstava utvrdio postoji li potreba za nabavom takvog uređaja i je li nabava opravdana pa je temeljem ocjene opravdanosti dodijelio sredstva potrebna za nabavu.

Kako bi se dodatno ojačala odgovornost za upravljanje proračunskim sredstvima, još izmjenama iz 2015. godine u ranijem Zakonu o proračunu dodan je članak 54.a kojim je jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i proračunskim i izvanproračunskim korisnicima, za isplate kojima je unaprijed utvrđena namjena propisana obveza praćenja da su isplaćena sredstva korištena zakonito i namjenski. Sada je to propisano u članku 63. Zakona o proračunu kojim su predviđene i novčane kazne za nepoštivanje navedenih odredbi.

c) **Provjere na licu mjesta**

Treći korak prilikom isplate sredstava krajnjim korisnicima tj. nakon isplate provjerava se kroz potpitanje 22.3. koje glasi: „Obavljene su provjere na licu mjesta na odabranom uzorku od onih krajnjih korisnika kojima je na godišnjoj razini isplaćeno 2.654,46 eura ili više.“ Ovo pitanje se mijenjalo nekoliko puta, a kako bi se izbjegle dvojbe u primjeni promijenjena je i referenca te je pojašnjeno da se **kontrole na licu mjesta ne moraju vršiti za svaku isplatu koja iznosi 2.654,46 eura ili više na godišnjoj razini**. Definirano da i ako je isplaćen iznos od točno 2.654,46 eura, ta isplata ulazi u one od kojih se bira uzorak za odlazak u kontrole na licu mjesta, a pitanje je dorađeno i u jezičnom smislu. Dakle, prilikom odabira uzorka tj. krajnjih korisnika kod kojih će se otići u kontrole na licu mjesta, potrebno je od svih krajnjih korisnika koji su na godišnjoj razini ostvarili 2.654,46 eura ili više od obveznika davanja Izjave, otići u kontrolu na licu mjesta kod 10% njih, a najviše 100. U uzorak ulaze i neprofitne organizacije i oni krajnji korisnici kojima je primjerice četiri puta godišnje isplaćen iznos od 5.729,98 eura jer im je na godišnjoj razini isplaćeno 2.654,46 eura i više, ali i korisnici kojima je svaki mjesec u godini isplaćeno primjerice 265,45 eura jer im je na godišnjoj razini isplaćeno 3,185,40 eura što je više od 2.654,46 eura.

Kako je navedeno, uzorak bira sam obveznik, s tim da je od ukupnog broja svih transfera krajnjim korisnicima koji su na godišnjoj razini iznosili 2.654,46 eura ili više potrebno otići u kontrole na licu mjesta kod najmanje 10 % krajnjih korisnika kojima je isplaćeno 2.654,46 eura ili više, s tim da ako je takvih više od 100 potrebno je otići u kontrolu na licu mjesta kod najmanje 100 krajnjih korisnika.

Ovim provjerama se kod krajnjeg korisnika kontrolira jesu li odobrena sredstva namjenski i zakonito korištena npr.: je li kupljena predviđena oprema, koristi li se; je li izgrađeno planirano postrojenje, odgovara li dimenzijama, kvalitetom ugrađenih materijala postrojenju za čiju su izgradnju sredstva dana; provodi li se edukacija čija je priprema i početak financiran iz donacije/subvencije; je li zasađen višegodišnji

⁵ NN, broj 15/15

⁶ NN, broj 31/15

nasad koji se prema odluci financirao kroz subvenciju, jesu li održavani treninzi, utakmice, kulturne manifestacije i slično.

Još jednom napominjemo da nije potrebno otići u kontrolu na licu mjesta kod svakog krajnjeg korisnika kojemu je na godišnjoj razini isplaćeno 2.654,46 eura ili više. Ako je takvih isplata bilo primjerice 100, u kontrole na licu mjesta ide se kod 10 % ukupnog broja svih transfera koji su na godišnjoj razini iznosili 2.654,46 eura ili više, što znači da čak i ako se kod deset krajnjih korisnika ode u kontrole na licu mjesta to je dovoljno radi ispunjavanja obveza u sustavu fiskalne odgovornosti. Naravno da bi bilo dobro ići u kontrole na licu mjesta kod što većeg broja krajnjih korisnika, međutim zbog ograničenih resursa, ali i zbog nedostatka administrativnih kapaciteta, to je za sada uređeno na naprijed opisani način tj. davatelji sredstava mogu sami odabrati kod kolikog broja krajnjih korisnika će otići u kontrole na licu mjesta. Praksa je pokazala da čak i ako davatelj sredstava ode u svega nekoliko kontrola na licu mjesta (a najmanje kod 10 % primatelja transfera 2.654,46 eura ili više na godišnjoj razini, a najviše 100) vrlo se brzo među krajnjim korisnicima kojima on uobičajeno daje sredstva o tome „proširi glas“ pa svi krajnji korisnici pozornije postupaju sa svim sredstvima koja su im na raspolaganju.

Kako je naprijed navedeno, nadležna tijela i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugi davatelji sredstava iz javnih izvora imaju pravo vršiti kontrole na licu mjesta. Vezano za neprofitne organizacije to i izrijeком stoji u članku 6. stavku 2. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. U nastavku se detaljnije pojašnjavaju glavne odrednice kontrola na licu mjesta.

Kontrole na licu mjesta (eng. *“on-the-spot controls”*) su alat putem kojega se provjerava jesu li dodijeljena i isplaćena sredstva utrošena zakonito, namjenski i svrhovito. Kontrole na mjestu korištenja sredstava obuhvaćaju kontrole ispravnog korištenja proračunskih sredstava, unutar predviđenog vremenskog razdoblja, izvršenja aktivnosti u smislu vremena, količina i kvalitete. Prema predmetu kontrole, kontrole na licu mjestu mogu biti kontrole roba, radova, usluga, sfera i slično.

Način odabira procedura, kao i provođenje i učestalost provjera koji su osnova za pripremu provedbe kontrola navode se za svaku pojedinu vrstu rashoda, a prema predmetu kontrole.

Kao i niz drugih stvari, po prvi puta se potreba provedba kontrola na licu mjesta javila vezano za korištenja sredstava iz fondova Europske unije i prije nego smo postali njezina članica. Takve kontrole su tada, a i danas usmjerene u prvom redu na provjeru utroška sredstava s ciljem onemogućavanja prijevara i sprečavanja drugih mogućih nepravilnosti.

Tko će u praksi obavljati kontrole na licu mjesta ovisi o situacijama u kojima će se kontrole obavljati, a ako smatraju potrebnim, davatelji sredstava mogu prije provedbe kontrola na licu mjesta pripremiti kontrolne liste. Kontrolna lista predstavlja popis pitanja koja pomažu pri provođenju kontrole na licu mjesta. Osobe koje provode kontrolu mogu ovisno o vrsti projekta i stanju u provedbi postaviti dodatna pitanja i zabilježiti pitanja i odgovore na dodatnoj listi koju će samo kreirati.

Na početku, osobe koje provode kontrolu na licu mjesta, trebaju se kratko predstaviti korisniku, opisati cilj kontrole i

istaknuti o čemu žele razgovarati (stanju u provedbi projekta, pitanjima koja je korisnik postavljao u izviješćima, vođenju projekta, određenoj dokumentaciji i slično).

Može se od korisnika tražiti da pripremi kratku prezentaciju o projektu (ciljevima, aktivnostima, trenutnom stanju, problemima – ako ih ima).

Kontrolu na licu mjesta obavljaju uvijek najmanje dvije osobe. Svakako bi trebala sudjelovati osoba odgovorna za projekt kod davatelja sredstava, i druga osoba koju odredi čelnik odnosno osoba koju je on ovlastio.

Radi olakšavanja organizacije i provedbe kontrola na licu mjesta u skladu s najboljom praksom, Sektor za harmonizaciju unutarnje revizije i financijske kontrole (Središnja harmonizacijska jedinica – SHJ) izradio je Smjernice za obavljanje kontrola na licu mjesta kod primatelja transfera iz proračuna. Navedenim Smjericama uređene su obveze korisnika proračuna, organiziranje obavljanja kontrola na licu mjesta, postupak planiranja i obavljanja kontrola, izrada izvješća i postupanje po provedenim kontrolama. Smjernice su zamišljene kao dokument informativnog karaktera za one korisnike koji već imaju uspostavljen sustav obavljanja kontrola na licu mjesta, odnosno kao pomoć korisnicima koji još nisu osmislili postupak obavljanja kontrola tj. koji nisu do sada takve kontrole uopće obavljali. Sve navedeno u Smjericama je podložno promjeni i to pogotovo radi prilagođavanja potrebama korisnika i specifičnostima u njegovom poslovanju. Smjernice za obavljanje kontrola na licu mjesta kod primatelja transfera iz proračuna, kao i primjeri obrazaca koji se mogu koristiti dostupni su na mrežnim stranicama Ministarstva financija <https://mfjn.gov.hr/> Istaknute teme – Središnja harmonizacijska jedinica – Financijsko upravljanje i kontrole – Regulatorni okvir.

4. Financijske kontrole tijekom izvršavanja proračuna/financijskog plana

Zakonom o fiskalnoj odgovornosti se u članku 33. proširuje i na detaljniji način uređuje pravilo za jačanje fiskalne odgovornosti kojim se jača i sustav nadzora i kontrola nad korištenjem proračunskog novca. Zakon o fiskalnoj odgovornosti je u članku 33. dao i dodatnu mogućnost provedbe određenih kontrola već tijekom izvršavanja proračuna, odnosno financijskog plana. Osnovna ideja uvođenja ove vrste kontrola bila je uvesti mehanizam „*ex ante*“ i „*on going*“ kontrola. Kod takvih kontrola neće biti potrebno čekati da se sredstva počnu trošiti i da budu u cijelosti utrošena, već se i prije te tijekom trošenja sredstava omogućava provedba provjera, što je osobito važno prilikom trošenja financijski značajnijih sredstava. Važno je naglasiti da se odredbe članka 33., u kojemu su utvrđena pravila za jačanje fiskalne odgovornosti, na jednak način primjenjuju i na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje temeljem navedenog članka mogu provoditi kontrole na licu mjesta kod svojih proračunskih korisnika, kao i kod krajnjih korisnika sredstava iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Kako bi se u budućnosti kontrole provodile na što učinkovitiji način, predviđeno je i da će na temelju Zakona o fiskalnoj odgovornosti ministar financija donijeti naputak u kojemu će na detaljniji način propisati kako je predmetne kontrole potrebno provoditi, a do tada korisnici sami svojim internim aktima

uređuju način provedbe kontrola koje su usmjerene na provjeru jesu li osigurani svi preduvjeti da bi se sredstva koristila zakonito, namjenski i svrhovito i je li u konačnici tako i bilo.

5. Postupanje s uočenim nepravilnostima

Ako po provedenim kontrolama osobe koje su provodile kontrole utvrde da postoji sumnja na kazneno djelo ili je počinjen prekršaj, odnosno da su sredstva utrošena nenamjenski o tome obavještavaju čelnika koji poduzima mjere sukladno Pravilniku o postupanju i izvještavanju o nepravilnostima u upravljanju sredstvima institucija u javnom sektoru (u daljnjem tekstu: Pravilnik o upravljanju nepravilnostima, NN br. 78/20). Naime, sprječavanje rizika nepravilnosti i poduzimanje mjera u slučaju utvrđenih nepravilnosti u upravljanju sredstvima institucije uvijek je obveza odgovorne osobe. U člancima 11., 12. i 13. Pravilnika o upravljanju nepravilnostima razrađen je način postupanja u institucijama kada se utvrdi postojanje nepravilnosti i tu se razlikuje postupanje, ovisno o tome je li institucija obvezna imenovati osobu za nepravilnosti ili ne te postoji li povjerljiva osoba. Kako je naprijed navedeno, u institucijama koje nemaju obvezu imenovanja osobe za nepravilnosti, a imaju povjerljivu osobu, prijave o nepravilnostima u upravljanju sredstvima institucije dostavljaju se povjerljivoj osobi ili drugoj osobi koju je za tu svrhu odredio čelnik. Ako je nepravilnost utvrđena, o tome je potrebno obavijestiti odgovornu osobu, a ako povjerljiva osoba ili druga osoba procijeni kako je zaprimljena prijava o nepravilnostima osnovana, odgovorna osoba je dužna poduzeti odgovarajuće mjere utvrđene u članku 12. Pravilnika o upravljanju nepravilnostima. U institucijama koje nemaju obvezu imenovati ni osobu za nepravilnosti niti povjerljivu osobu, sve prijave o nepravilnostima koje se odnose na upravljanje sredstvima institucije dostavljaju se odgovornoj osobi koja poduzima odgovarajuće mjere u utvrđene u članku 12. Pravilnika o upravljanju nepravilnostima.

Koje su to odgovarajuće mjere koje je odgovorna osoba dužna poduzeti definirano je u članku 12. Pravilnika o upravljanju nepravilnostima. Konkretno, u slučaju utvrđenih nepravilnosti za koje postoji sumnja na kazneno djelo, predmet s dokazima u prilogu dostavlja na postupanje nadležnom državnom odvjetništvu. U slučaju utvrđenih nepravilnosti koje imaju obilježje prekršaja propisanog Zakonom o proračunu, predmet s dokazima u prilogu dostavlja na postupanje nadležnoj ustrojstvenoj jedinici Ministarstva financija u čijem je djelokrugu proračunski nadzor tj. Sektoru za financijski i proračunski nadzor. Dakle, kada se utvrdi da su sredstva korištena suprotno zakonu ili proračunu, čelnik obveznika odmah mora zahtijevati povrat proračunskih sredstava u proračun ili podnosi zahtjev za obavljanje proračunskog nadzora radi donošenja rješenja o povratu sredstava u proračun. Ova obveza proizlazi iz članka 70. Zakona o proračunu. Sukladno navedenom članku, ako se naknadno utvrdi da je isplata iz proračuna izvršena nezakonito i/ili neopravdano, proračunski korisnik mora odmah zahtijevati povrat proračunskih sredstava u proračun. Pojašnjenje navedenog članka za proračunske korisnike državnog proračuna dano je u članku 15. Pravilnika o načinu i uvjetima izvršavanja državnog proračuna te o načinu povrata sredstava u državni proračun i vođenja evidencija o povratu sredstava gdje je utvrđeno da je proračunski korisnik koji je dao nalog za plaćanje dužan

odmah zatražiti povrat sredstava u državni proračun ako se naknadno utvrdi da je isplata sredstava iz državnog proračuna izvršena nezakonito i/ili neopravdano. Navedena se sredstva u takvim slučajevima vraćaju u državni proračun u korist rashoda/izdatka koji je terećen u trenutku isplate ako je povrat ostvaren u godini u kojoj je izvršena isplata. Ako se sredstva odnose na rashode/izdatke izvršene prethodnih godina sredstva koja se vraćaju, vraćaju se u državni proračun u korist ostalih nespomenutih prihoda. U takvim će slučajevima proračunski korisnik državnog proračuna koji je dao nalog za plaćanje dati i uputu o povratu sredstava u državni proračun.

Isto tako, ako se proračunskim nadzorom utvrdi da su sredstva korištena suprotno zakonu ili proračunu, inspektor proračunskog nadzora donosi rješenje o povratu sredstava u proračun. Sredstva za koja se proračunskim nadzorom utvrdi da su korištena suprotno zakonu ili državnom proračunu i za koja je inspektor proračunskog nadzora donio rješenje o povratu sredstava u državni proračun, vraćaju se u državni proračun na način kako je naprijed opisan povrat sredstava koji zahtijeva sam proračunski korisnik. Pritom je proračunski korisnik državnog proračuna koji je dao nalog za plaćanje i uputu o povratu sredstava u državni proračun dužan voditi i evidencije o povratu sredstava u državni proračun. Protiv rješenja u postupku proračunskog nadzora žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor. Uz sve navedeno, postoji i mogućnost da čelnik izravno na temelju članka 146. Zakona o proračunu Ministarstvu financija uputi zahtjev za obavljanje proračunskog i/ili financijskog nadzora.

U slučaju utvrđenih nepravilnosti koje imaju obilježje prekršaja propisanog Zakonom o računovodstvu, predmet s dokazima u prilogu dostavlja na postupanje Ministarstvu financija, Poreznoj upravi. U slučaju utvrđenih nepravilnosti koje imaju obilježje prekršaja propisanog posebnim zakonima iz nadležnosti drugih tijela državne uprave, predmet s dokazima u prilogu dostavlja na postupanje nadležnom tijelu državne uprave.

Ako osobe koje provode kontrole na licu mjesta utvrde da su postojale određene nepravilnosti za koje nisu propisane kazne, mogu korisniku sredstava naložiti i poduzimanje određenih mjera kako bi se utvrđene nepravilnosti otklonile tj. kako se više ne bi ponavljale, a ujedno kako bi korisnik u trošenju sredstava iz javnih izvora i općenito u svom poslovanju postupao u čim većoj mjeri u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja.

Pregledajte našu ponudu edukacija iz područja financija, računovodstva, revizije, prava i menadžmenta u javnom i neprofitnom sektoru na internet stranici

www.tim4pin.hr

Godišnji obračun poreza i podnošenje prigovora na privremeno porezno rješenje za 2022. godinu

Mirjana Mahović – Komljenović*

Porezna uprava po službenoj dužnosti provodi poseban postupak te građanima dostavlja privremeno porezno rješenje, za ostvarene dohotke tijekom 2022. godine koji se prema Zakonu o porezu na dohodak smatraju godišnjim. Ako se u postupku utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak utvrdi razlika više plaćenog predujma poreza na dohodak u odnosu na utvrđenu godišnju obvezu, više plaćeni porez vraća se poreznom obvezniku bez posebnog pisanog zahtjeva. Dostava privremenog poreznog rješenja i povrat više plaćenog poreza na dohodak i prireza po godišnjem obračunu za 2022. godinu za porezne obveznike posebnog postupka, započeli su 2. svibnja 2023. godine. Međutim, neovisno od obavljenog povrata poreza na dohodak i prireza za 2022. godinu, porezni obveznici imaju mogućnost najkasnije do kraja 31. srpnja 2023. godine podnijeti prigovor na zaprimljeno privremeno porezno rješenje, ako smatraju da su podaci za izračun u posebnom postupku bili nepotpuni ili netočni. Iznimno, porezni obveznici koji će privremeno porezno rješenje zaprimiti nakon 31. srpnja 2023. godine, mogu podnijeti prigovor u roku od 30 dana od dana zaprimanja privremenog poreznog rješenja.

1. Uvod

Tijekom kalendarske godine kao poreznog razdoblja, dohodak kojeg ostvaruju fizičke osobe oporezuje se prema odredbama Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16. -151/22. – dalje Zakon) te Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. – 3/23. – dalje Pravilnik), dok je obveza podnošenja godišnje porezne prijave za 2022. godinu, ovisila o tome jesu li fizičke osobe u 2022. godini ostvarile godišnji dohodak ili konačni dohodak. Fizičkim osobama na koje se primjenjuje poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak i prireza, Porezna uprava (dalje PU) po službenoj dužnosti obavlja dostavu privremenog poreznog rješenja prema adresi njihova prebivališta ili uobičajenog boravišta. Radi jedinstvenog postupanja PU je izdala i **uputu** Godišnja prijava poreza na dohodak i provedba posebnog postupka utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak za 2022. godinu, KLASA:410-01/23-01/166; URBROJ: 513-07-21-01-23-1 od 3. veljače 2023. godine koja se može pronaći na mrežnim stranicama PU, a koju je potrebno uvažavati pri utvrđivanju godišnjeg obračuna poreza na dohodak za 2022. godinu.

2. Primjena posebnog postupka utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak za 2022. godinu

Godišnjim dohotkom na koji se primjenjuje poseban postupak a prema čl. 51. st. 2. Zakona, smatra se ukupan dohodak od nesamostalnog rada i drugi dohodak koji se ne smatra konačnim, a koji je ostvaren u poreznom razdoblju. To znači da PU provodi poseban postupak za sve one porezne obveznike – građane koji ostvaruju dohodak

od nesamostalnog rada (plaću i mirovinu) i drugi dohodak (naknade po osnovi ugovora o djelu, autorske naknade isplaćene prema posebnom zakonu kojim se uređuju autorska i srodna prava i sl), za koje se uplaćeni porez na dohodak i prirez tijekom godine, ne smatra konačnim.

Godišnji porez na dohodak za 2022. godinu plaća se po stopi od 20% na poreznu osnovicu do visine 360.000,00 kuna te po stopi od 30% na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 360.000,00 kuna. Utvrđena svota godišnjeg poreza služi kao osnovica za obračun prireza, ako porezni obveznik ima prebivalište u gradovima ili općinama koji su temeljem posebnog zakona uveli obvezu plaćanja prireza.

Prema čl. 46. Zakona, utvrđeni godišnji porez na dohodak za 2022. godinu, umanjuje se za:

- 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na mirovinu, ili
- 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na ostali dohodak od nesamostalnog rada ako porezni obveznik ima prebivalište i boravi na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i/ili na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

2.1. Umanjenje godišnjeg poreza na dohodak za mlade osobe do 30 godina života

Temeljem godišnjeg obračuna poreza na dohodak za 2022. godinu, povrat poreza na dohodak dobivaju i mlade osobe do 30. godine života s osnove umanjenja poreza na dohodak obračunanog na plaću.

Naime, prema čl. 46. st. 2. Zakona, godišnji porez na dohodak umanjuje se:

* Mr. sc. Mirjana MAHOVIĆ KOMLJENOVIĆ, dipl. oec., Ministarstvo financija –Porezna uprava, PU Novi Zagreb

- fizičkim osobama do 25 godina života koje ostvaruju dohodak od nesamostalnog rada (plaću iz čl. 21. st. 1. točke 1. Zakona) i to za 100% razmjernog dijela porezne obveze obračunane na dio porezne osnovice na koju se plaća godišnji porez po stopi od 20%, a koja se odnosi na dohodak od nesamostalnog rada,
- fizičkim osobama od 26 do 30 godina života koje ostvaruju dohodak od nesamostalnog rada (plaću iz čl. 21. st. 1. točke 1. Zakona) i to za 50% razmjernog dijela porezne obveze obračunane na dio porezne osnovice na koju se plaća godišnji porez po stopi od 20%, a koja se odnosi na dohodak od nesamostalnog rada.

Prema čl. 58.st.6. Pravilnika, pravo na umanjenje godišnjeg poreza na dohodak iz čl. 46. st. 2. Zakona, imaju fizičke osobe do 30 godina života kojima su godine rođenja te porezno razdoblje za koje se isto može koristiti, utvrđene u Tablici »Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjenje iz čl. 46. st. 2. Zakona u pojedinom poreznom razdoblju

POREZNO RAZDOBLJE	Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjenje iz članka 46. stavka 2. Zakona u pojedinom poreznom razdoblju	
	OD 26 DO 30 GODINA – 50% UMANJENJE POREZA I PRIREZA	DO 25 GODINA – 100% UMANJENJE POREZA I PRIREZA
2022.	1992., 1993., 1994., 1995. i 1996.	1997., 1998., 1999. ...

Umanjenje godišnjeg poreza na dohodak koristi se za cijelo porezno razdoblje u kojem porezni obveznik navršava određenu godinu života, pri čemu se olakšica odnosi samo na primitke po osnovi nesamostalnog rada odnosno plaće iz čl. 21. st. 1. točka 1. Zakona. Navedeno znači da poreznu olakšicu prema godinama života, nije moguće primijeniti primjerice i na ostvarene primitke po osnovi poduzetničke plaće propisane u čl. 21. st. 1. točka 2. Zakona.

Ovisno od ostvarene svote primitka po osnovi plaće i drugog dohotka, uplaćenog poreza na dohodak tijekom godine, te iskorištenih osobnih odbitka, a provodeći poseban postupak, PU izdaje privremeno porezno rješenje te utvrđuje poreznom obvezniku razliku za uplatu ili povrat poreza na dohodak i prireza.

2.1. Način provođenja posebnog postupka

Tijekom godine kao poreznog razdoblja, PU prikuplja podatke putem JOPPD obrasca o svim oporezivim i neoporezivim primicima koje može ostvariti fizička osoba. Stoga je stvorena mogućnost za automatski izračun godišnjeg poreza na dohodak, radi čega je u naš porezni sustav uveden poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak.

Prema čl. 51. st. 1. Zakona, posebnim postupkom smatra se postupak utvrđivanja ukupnog godišnjeg dohotka i ukupnog godišnjeg poreza na dohodak i prireza kojeg provodi PU po službenoj dužnosti.

www.tim4pin.hr

Poseban postupak provodi se na način da se zbroje ukupno ostvareni primici po osnovi dohotka od nesamostalnog rada i drugog dohotka koji se ne smatra konačnim, a isti se umanjuje za ukupne godišnje osobne odbitke na koje porezni obveznik ima pravo prema podacima iz obrasca PK, te utvrđuje godišnja porezna osnovica.

To znači da PU na temelju prikupljenih podataka o obračunanom porezu na dohodak i prirezu, obavlja godišnji obračun poreza za 2022. godinu, te poreznim obveznicima dostavlja privremeno porezno rješenje, kojim se utvrđuje razlika za uplatu ili povrat poreza na dohodak i prireza po godišnjem obračunu.

2.2. Porezni obveznici na koje se primjenjuje poseban postupak

Poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak za 2021. godinu primjenjuje se na:

- Porezne obveznike koji su ostvarili dohodak od nesamostalnog rada (plaću ili mirovinu) **kod dva ili više poslodavaca istodobno** u tijeku istog mjeseca poreznog razdoblja, (što znači da su u jednom mjesecu primili plaću ili mirovinu od dva različita poslodavca),
- Porezne obveznike čiji su **uzdržavani članovi** uže obitelji i djeca tijekom 2022. godine ostvarili oporezive i neoporezive **primitke iznad 24.000,00 kn**, a uzdržavatelj je koristio osobni odbitak za uzdržavanog člana u tijeku poreznog razdoblja, čime mu se smanjivala osnovica za oporezivanje,
- Uzdržavane članove kod kojih se temeljem ukupno ostvarenog dohotka u poreznom razdoblju, godišnjim obračunom ostvaruje razlika poreza na dohodak i prireza za povrat.

3. Zahtjev za priznavanjem prava u posebnom postupku – obrazac ZPP-DOH

Porezni obveznici koji su tijekom 2022. godine ostvarili godišnje dohotke na koje se primjenjuje poseban postupak, i htjeli su iskoristiti prava koja su propisana Zakonom a za koja PU ne raspolaže podacima, mogli su nadležnoj ispostavi PU do 28.veljače 2023. godine, podnijeti Obrazac ZPP-DOH, te iskazati podatke radi umanjenja dohotka u posebnom postupku.

Naime, prema čl. 65. st. 1. Pravilnika, PU ne raspolaže podacima bitnim za utvrđivanje prava na umanjenje dohotka poreznih obveznika koji na poreznoj kartici nemaju upisane podatke:

- o svim uzdržavanim članovima uže obitelji i/ili djeci (primjerice: dijete je rođeno 25. travnja 2022. godine a upisano je u Obrascu PK s 2. svibnja 2022. godine, u kojem slučaju je porezni obveznik imao pravo na uvećanje osobnog odbitka i za mjesec travanj 2022. godine),
- o stupnju i vrsti utvrđene invalidnosti,
- o prebivalištu na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u potpomognuta područja I. skupne prema posebnom propisu i području Grada Vukovara,
- o uvećanju osobnog odbitka za plaćene doprinose za zdravstveno osiguranje u tuzemstvu, te

- dana darovanja.

Radi priznavanjem prava u posebnom postupku, uz Obrazac ZPP-DOH, porezni obveznici su trebali priložiti i vjerodostojne isprave radi dokazivanja navedenih olakšica.

Osim navedenih poreznih obveznika, Obrazac ZPP-DOH podnosili su i porezni obveznici

koji su prema čl. 17. st. 5. Zakona, osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji i/ili djecu preraspodijeliti, nasljednici koji su podnosili godišnju poreznu prijavu u ime umrle osobe, porezni obveznici koji su ostvarili dohodak u inozemstvu a radi priznavanja prava na uračunavanje poreza plaćenog u inozemstvu, jer su propustili predati Obrazac INO-DOH do 31. siječnja 2023. godine.

U slučaju da uz Obrazac ZPP-DOH nije priložena sva potrebna dokumentacija, službenik poziva poreznog obveznika na dostavu iste:

- putem sustava ePorezna i to slanjem poruke u Jedinstveni korisnički pretinac, ili
- slanjem pisanog Poziva ako je Obrazac ZPP-DOH podnesen putem pošte.

Međutim, osim na zahtjev PU u daljnjem poreznom postupku, porezni obveznici uz Obrazac ZPP-DOH nisu trebali priložiti izvratke i potvrde iz matice rođenih, vjenčanih i umrlih, te izvratke i potvrde iz registra životnog partnerstva, jer PU ima uvid u navedene registre. Prema podacima koje su građani naveli u Obrascu ZPP-DOH te priloženim vjerodostojnim ispravama, PU primjenjuje poseban postupak u kojem utvrđuje godišnji obračun poreza na dohodak i prireza za 2022. godinu, te izdaje privremeno porezno rješenje.

4. Rok za dostavu privremenog poreznog rješenja

Prema čl. 54. st. 1. i 2. Zakona a primjenjujući poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak, na temelju evidencija i podataka s kojima raspolaže po službenoj dužnosti, (korištenjem podataka iz Obrasca JOPPD, Obrasca ZPP-DOH i Obrasca INO-DOH koje je dostavio porezni obveznik), PU utvrđuje poreznom obvezniku godišnji dohodak koji je ostvaren u 2022. godini, kao i razliku poreza na dohodak i prireza za uplatu ili povrat, te donosi privremeno porezno rješenje i to **najkasnije do 30. lipnja 2023. godine**. Privremeno porezno rješenje donosi se u pisanom obliku, a sadržaj mu je propisan u čl. 66. st. 1. Pravilnika.

Privremeno porezno rješenje dostavlja se poreznom obvezniku prema adresi njegova poreznog prebivališta, temeljem službenih evidencija s kojima PU raspolaže. Dostavom privremenog poreznog rješenja na navedenu adresu, smatra se da je izvršena osobna dostava pismena poreznom obvezniku.

Međutim, ako bi troškovi utvrđivanja i naplate poreza bili nerazmjerni naplaćenom porezu na dohodak i prirezu, radi ekonomičnosti postupka, PU neće takvim poreznim obveznicima dostavljati privremeno porezno rješenje (čl. 54. st. 11. Zakona). Prema Odluci o svoti koja predstavlja trošak izdavanja rješenja nerazmjernan naplaćenom porezu KLASA: 011-01/19-02/4; URBROJ: 513-27-21-01/19-01

od 8. svibnja 2019. godine, koju je donijela PU, utvrđena je svota od 15,00 kn.

Prema tome, svota od 15,00 kn predstavlja trošak izdavanja rješenja koji je nerazmjernan naplaćenom porezu, a koja se svota primjenjuje pri utvrđivanju godišnjeg poreza na dohodak u posebnom postupku za 2022. godinu.

4.1. Zahtjev za izdavanjem privremenog poreznog rješenja

Prema čl. 65. st 3. Pravilnika, porezni obveznici koji do 30. lipnja 2023. godine neće zaprimiti privremeno porezno rješenje, a nisu izuzeti od primjene posebnog postupka, mogu do 31. srpnja 2023. godine, nadležnoj ispostavi PU, podnijeti zahtjev za izdavanjem privremenog poreznog rješenja, u kojem će navesti podatke temeljem kojih smatraju da se na njih trebao primijeniti poseban postupak oporezivanja godišnjeg poreza.

Međutim, u iznimnim slučajevima kada je isplatitelj dohotka dostavio Obrazac JOPPD a iskazani porez i prirez nije uplatio, obrada takvih prijava se odgađa do podmirjenja istog, radi čega se poreznom obvezniku dostavlja obavijest o ne donošenju privremenog poreznog rješenja.

Naime, prije obrade i izdavanja privremenog poreznog rješenja po godišnjem obračunu poreza na dohodak za 2022. godinu, PU je napravila blokadu poslodavca s dugom na računima JOPPD obrasca za vrste prihoda:

- 1880 – predujam poreza na dohodak i prirez od plaće
- 1899 – predujam poreza na dohodak i prirez od mirovine
- 1945 – predujam poreza na dohodak i prirez po osnovi primitka od kojih se utvrđuje drugi dohodak.

Navedeno znači da se onemogućava sistemska obrada godišnjeg obračuna poreza na dohodak za 2022. godinu za sve one posloprimce čiji poslodavci na računima Obrasca JOPPD imaju iskazan dug po osnovi neplaćenog poreza i prireza, sve dok se isti ne podmiri u cijelosti.

4.2. Rok za povrat poreza

Prema čl. 54. st. 2. Zakona propisano je da PU temeljem dostavljenih privremenih poreznih rješenja, obavlja zaduženje poreznih obveznika za utvrđenu razliku poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak za uplatu ili poreznim obveznicima obavlja povrat ako porezni obveznik ispunjava uvjete za povrat preplaćenog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak sukladno Zakonu i propisu kojim je uređen opći porezni postupak.

Stoga se po osnovi više plaćenog porez na dohodak fizičkim osobama kojima se dostavlja privremeno porezno rješenje u posebnom postupku utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak za 2022. godinu, obavlja isplata zajedno sa dostavom privremenih poreznih rješenja.

Fizičkim osobama kojima se za 2022. godinu dostavlja privremena porezna rješenja u posebnom postupku, više plaćeni porez na dohodak isplaćuje se u eurima, odnosno zajedno sa dostavom privremenih poreznih rješenja čiji je **rok do 30. lipnja 2023. godine**.

Ali, sukladno čl. 127. st. 6. OPZ –a, povrat preplaćenog poreza može se obaviti samo ako porezni obveznik nema istodobno dospjele neplaćene druge poreze ili druga javna davanja čiju analitičku evidenciju i naplatu obavlja PU. U slučaju da porezni obveznik ima nepodmirenih dugovanja, tada PU najprije od svote preplaćenog poreza podmiruje iskazane dugove, a samo ostatak preplaćenog poreza (ako postoji) isplaćuje poreznom obvezniku na račun koji je naveden na Obrascu ZPP-DOH.

5. Podnošenje prigovora na privremeno porezno rješenje

na zaprimljeno privremeno porezno rješenje na temelju kojeg je obavljen izračun godišnjeg poreza na dohodak i prireza za 2022. godinu od strane PU, sukladno čl. 54. st. 3. Zakona, porezni obveznik može podnijeti prigovor najkasnije do 31. srpnja 2023. godine, ako smatra da su podaci iz privremenog poreznog rješenja nepotpuni ili netočni, te da određene porezne olakšice nisu obuhvaćene privremenim poreznim rješenjem.

Iznimno, ako će porezni obveznici privremeno porezno rješenje zaprimili poslije 30. lipnja 2023. godine, tada imaju mogućnost podnošenja prigovora u roku od 30 dana od dana primitka privremenog poreznog rješenja. O prigovoru odlučuje prvostupanjsko tijelo odnosno nadležna ispostava PU, donošenjem rješenja u roku od 30 dana od dana njegova zaprimanja.

Prema čl. 54.st.5. Zakona, ako prvostupanjsko porezno tijelo po podnesenom prigovoru, a nakon izvršene provjere podataka iskazanih u privremenom poreznom rješenju, utvrdi da postoji osnova za izmjenu privremenog poreznog rješenja u skladu s navodima iz prigovora, tada donosi porezno rješenje protiv kojeg nije dopuštena žalba, a porezna obveza utvrđena poreznim rješenjem smatra se konačno utvrđenom poreznom obvezom.

Porezni obveznici koji do 30. lipnja 2023. godine, neće zaprimiti privremeno porezno rješenje, a nisu izuzeti od primjene posebnog postupka, mogu do 31. srpnja 2023. godine, nadležnoj ispostavi PU, podnijeti **zahtjev za izdavanjem privremenog poreznog rješenja**, u kojem će navesti podatke temeljem kojih smatraju da se na njih trebao primijeniti poseban postupak oporezivanja a sukladno čl. 65.st.3. Pravilnika.

Osnova za podnošenje prigovora ne može biti propuštanje roka za podnošenje obrasca za priznavanje prava u posebnom postupku (Obrazac INO-DOH ili Obrazac ZPP-DOH) ili obrasca za pokretanje posebnog postupka, osim u slučaju opravdanih razloga sukladno odredbama zakona kojim je uređen opći porezni postupak.

Naime, čl. 94. OPZ-a propisano je da ako je porezni obveznik iz opravdanih razloga propustio izvršiti neku radnju u zakonskom roku ili u roku koji je odredilo porezno tijelo i zbog tog propuštanja trpi posljedicu, dopustit će se na njegov prijedlog povrat u prijašnje stanje. Prijedlog za povrat u prijašnje stanje podnosi se u roku od osam dana od dana kada je prestao razlog koji je uzrokovao propu-

štanje, odnosno od dana kada je porezni obveznik doznao za uzrok. Razlozi kojima se obrazlaže prijedlog moraju se učiniti vjerojatnima, a o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje porezno tijelo odlučuje rješenjem. Nakon isteka tri mjeseca od propuštenog roka porezni obveznik ne može podnijeti prijedlog za povrat u prijašnje stanje.

Iznimno, porezni obveznik može podnijeti prijedlog za povrat u prijašnje stanje i izvršiti propuštenu radnju i nakon isteka tri mjeseca od propuštenog roka ako je u tome bio prije isteka tog roka spriječen višom silom.

5.1. Elementi prigovora protiv privremenog poreznog rješenja

Prema čl. 66. st. 2. Pravilnika, prigovor na dostavljeno privremeno porezno rješenje, porezni obveznik podnosi PU **u pisanom obliku ili elektroničkom obliku** u skladu s posebnim propisima, a isti osim oblika i sadržaja propisanog odredbama OPZ-a, obvezno sadrži slijedeće elemente:

- opće podatke o podnositelju prigovora (ime i prezime, adresa prebivališta ili uobičajenog boravišta, osobni identifikacijski broj),
- naziv Poreznog tijela kojem se podnosi prigovor,
- poziv na Klasu i Urudžbeni broj rješenja te datum rješenja na koje se podnosi prigovor,
- razloge zbog kojih je podnositelj prigovora nezadovoljan rješenjem odnosno razloge podnošenja prigovora, te
- potpis podnositelja prigovora.

5.2. Postupanje porezne uprave po zaprimanju prigovora

O prigovoru odlučuje prvostupanjsko tijelo – nadležna ispostava PU, donošenjem rješenja u roku od 30 dana od dana njegova zaprimanja.

Nakon izvršene provjere podatka iskazanih u privremenom poreznom rješenju, a postupajući po podnesenom prigovoru, prvostupanjsko tijelo može:

- uvažiti navode iz prigovora prema čl. 54. st. 5. Zakona → ako postoji osnova za izmjenu privremenog poreznog rješenja, kada se donosi porezno rješenje, protiv kojeg nije dopuštena žalba, a porezna obveza utvrđena poreznim rješenjem smatra se konačno utvrđenom poreznom obvezom, s obvezom plaćanja poreza u roku od 15 dana od dana dostave rješenja, ili
- odbiti navode iz prigovora jer nisu osnovani, a prema čl. 54. st. 7. Zakona → kada se donosi porezno rješenje kojim se odbija prigovor, a protiv takvog rješenja dopuštena je žalba, koja se može podnijeti u roku od 30 dana od dana njegove dostave.

5.3. Primjer podnošenja prigovora na zaprimljeno privremeno porezno rješenje za 2022. godinu

Porezni obveznik Ivan Horvat s prebivalištem u Gradu Samoboru, ostvario je u 2022. godini dohodak od nesamostalnog rada u svoti od 145.111,46 kn po osnovi kojeg je plaćen predujam poreza na dohodak i prirez u svoti od

9.887,98 kn. Tijekom 2022. godine, a prema iskazanim podacima na poreznoj kartici, koristio je osobni odbitak za uzdržavanog člana uže obitelji D1- sina koji je u 2022. godini ostvario primitke u svoti od 24.500,00 kn po osnovi nagrada učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja.

Porezni obveznik Ivan Horvat dobio je od PU privremeno porezno rješenje s razlikom za uplatu poreza u svoti od 3.729,85 kn, jer mu se prema danom obrazloženju za 2022. godinu, ne priznaje pravo na uvećanje osobnog odbitka za uzdržavanog člana obitelji koji je ostvario primitke veće od 24.000,00 kn do koje se svote netko može smatrati uzdržavanim članom, a prema čl. 17.st.1. Zakona o porezu na dohodak.

Navedeno privremeno porezno rješenje, porezni obveznik je zaprimio 26.5.2023. godine. U dozvoljenom roku (do 31.7. 2023. godine, neovisno je li ostvarena razlika za uplatu ili povrat poreza na dohodak), porezni obveznik je nadležnoj ispostavi uložio prigovor, budući smatra da su podaci na temelju kojeg je obavljen izračun godišnjeg poreza za 2022. godinu netočni. Naime, PU u posebnom postupku utvrđivanja godišnjeg poreza nije uzela u obzir čl. 17. st. 2. t. 12. Zakona, a kojim je odredbama propisano da se pri utvrđivanju prava na osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji ne uzimaju u obzir svote nagrada za vrijeme praktičnog rada i naukovanja koje ostvare učenici, iako navedene nagrade prelaze 24.000,00 kn na godišnjoj razini do koje se svote fizička osoba može smatrati uzdržavanim članom.

Primjer 1: Prigovor na zaprimljeno privremeno porezno rješenje za 2022. godinu

IVAN HORVAT U Samoboru, 12.6.2023.
Samobor, Milana Langa 12
10 430 Samobor
OIB:1111111112

MINISTARSTVO FINANCIJA
POREZNA UPRAVA – PODRUČNI URED
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA
ISPOSTAVA SAMOBOR

Predmet: PRIGOVOR NA PRIVREMENO POREZNO RJEŠENJE

U zakonskom roku podnosim prigovor na privremeno porezno rješenje KLASA: UP/I-410-23/23-02-10; URBROJ:513-07-01-06-23-02 od 3.5.2023. godine koje sam primio 26.5.2023. godine, zbog netočnih podataka na temelju kojeg je obavljen izračun godišnjeg poreza za 2022. godinu. Zbog navedenog mi je utvrđena razlika poreza na dohodak i prireza za uplatu u iznosu od 3.729,85 kn.

Naime, u godišnjem obračunu poreza nije mi priznato pravo na osobni odbitak za uzdržavanog člana uže obitelji – dijete Jakova Horvat, OIB:5555555556, jer je tijekom 2022. godine ostvario primitke u svoti većoj od 24.000,00 kn, radi čega se ne može smatrati uzdržavanim članom.

Međutim, moj sin je tijekom 2022. godine ostvario nagradu kao učenik za vrijeme praktičnog rada i naukovanja, a koja se nagrada ne ubraja u propisani prag od 24.000,00 kn, koji je propisan za uzdržavane članove a sukladno odredbi čl. 17. st. 2. t. 12. Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16.-151/22.).

Radi navedenog molim da mi se prizna uvećani osobni odbitak za uzdržavanog člana uže obitelji, te napravi novi izračun godišnjeg poreza na dohodak za 2022. godinu, jer prema zakonskim odredbama mogu koristiti poreznu olakšicu za dijete.

U nadi usvajanja prigovora, lijepo vas pozdravljam.

Ivan Horvat

Tablica 1. Primici koji ne ulaze u prag od 24.000,00 kn

Red. br.	Naziv primitka (čl. 17. Zakona)
1.	– primici prema posebnim propisima po osnovi socijalnih potpora
2.	– doplatka na djecu
3.	– novčane potpore utvrđene u svoti koja je zakonom kojim se uređuju roditeljske i roditeljske potpore propisan kao svota ispod kojeg se ne može isplatiti novčana potpora
4.	– potpore za novorođenče, odnosno primitak za opremu novorođenog djeteta
5.	– obiteljske mirovine djece nakon smrti roditelja
6.	– primici koji po svojoj prirodi predstavljaju samo uzdržavanje od roditelja ili članova uže obitelji
7.	– darovanja od pravnih i fizičkih osoba za zdravstvene potrebe do visine stvarno nastalih izdataka za tu namjenu, prema članku 8. stavku 1. točki 4. Zakona
8.	– naknada troškova prijevoza na posao i s posla mjesnim i međumjesnim javnim prijevozom i naknada troškova službenog putovanja do propisanih iznosa na koje se sukladno odredbama Zakona o porezu na dohodak ne plaća porez na dohodak.
9.	– odštete od osiguranja isplaćene zbog teške ozljede i priznate invalidnosti
10.	– stipendije, nagrade za izvrsnost učenika i studenata isplaćene iz proračuna i bespovratna sredstva koja se isplaćuju iz proračuna, fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova i programa uređenih posebnim propisima i međunarodnim sporazumima, u svrhu obrazovanja i stručnog usavršavanja
11.	– potpore djetetu za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja, koje poslodavac isplaćuje djetetu umrlog radnika ili djetetu bivšeg radnika kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, uz uvjet da bivši radnik ne ostvaruje primitke iz članka 21. Zakona.
12.	– nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja
13.	– nacionalna naknada za starije osobe u iznosu od 800,00 kn (primjena od 1.1.2021.)

Po zaprimanju prigovora i nakon izvršene provjere podataka iskazanih u privremenom poreznom rješenju, ispostava Samobor prema čl. 54. st.5. Zakona, donosi porezno rješenje kojim se prihvaćaju navodi iz prigovor kao osnovani. Naime, kako bi se fizička osoba mogla smatrati uzdržavanim članom uže obitelji, primici koje je ostvarila ne smiju prelaziti svotu od 24.000,00 kn na godišnjoj razini. Međutim u tu svotu ne ubrajaju se izuzeća koja su propisana čl. 17. Zakona, a koja su prikazana u tablici 1.

Protiv donesenog rješenja u skladu s navodima iz prigovora poreznog obveznika Ivana Horvat, nije dopuštena žalba, a porezna obveza utvrđena poreznim rješenjem smatra se konačno utvrđenom poreznom obvezom.

6. Plaćanje godišnjeg poreza na dohodak

Ako porezni obveznici ne podnesu prigovor na izračun godišnjeg poreza na dohodak od strane PU ili ga podnesu izvan roka od 30 dana od dana zaprimanja privremenog poreznog rješenja, obveza utvrđena privremenim poreznim rješenjem, smatrat će se konačno utvrđenom poreznom obvezom koju je porezni obveznik dužan uplatiti u roku od 15 dana od isteka roka za prigovor, što znači **do 15.8.2023. godine**, a prema čl. 54. st. 9. Zakona. Ako se porez na dohodak ne plati u propisanom roku, na utvrđenu obvezu primjenjuje se stopa zatezne kamate koja je od 1. siječnja 2023. godine utvrđena u visini od 5,50% godišnje. Na temelju privremenih poreznih rješenja u kojima je utvrđen godišnji porez na dohodak, PU obavlja zaduženje poreznih obveznika za utvrđenu razliku poreza na dohodak i prireza za uplatu ili poreznim obveznicima obavlja povrat ako porezni obveznik nema neizmirenih drugih obveza na knjigovodstvenim karticama koje se analitički prate u PU.

Međutim, ako nakon provedenog posebnog postupka kod poreznih obveznika nije utvrđena razlika godišnjeg poreza na dohodak i prireza, ili bi troškovi utvrđivanja naplate poreza bili nerazmjerni naplaćenom porezu na dohodak i prirezu, PU takvim poreznim obveznicima neće dostavljati privremena porezna rješenja.

6.1. Povrat poreza na dohodak na redovne račune poreznog obveznika

ako je u posebnom postupku utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak, poreznom obvezniku utvrđena razlika za povrat više plaćenog poreza u odnosu na utvrđenu poreznu obvezu za 2022. godinu, prema odredbi čl. 46. st. 5. Zakona, više plaćeni porez vraća se poreznom obvezniku bez podnesenog pismenog zahtjeva.

Prema čl. 92 .st. 4. Pravilnika, povrat više plaćenog poreza i prireza, vratit će se poreznom obvezniku negotovinski, na njegov tekući ili žiro račun koji je otvoren u banci, bez naplaćivanja provizije, a koji broj računa je porezni obveznik iskazao na Obrascu ZPP-DOH, ili na broj računa s kojim PU raspolaže u svojim evidencijama.

Povrat preplaćenog godišnjeg poreza može se iznimno vratiti i dostavljanjem gotovinskog naloga za isplatu, ali samo ako porezni obveznik u trenutku izvršenja povrata poreza na dohodak nema otvoren tekući ili žiro račun kod banke, jer ne ostvaruje primitke za koje postoji obveza isplate na račun. U tom slučaju organizacija ovlaštena za obavljanje poslova platnog prometa, naplaćuje određenu svotu provizije za obavljanje uslugu.

Posebno se napominje da je prema čl. 127. st. 6. OPZ-a, povrat preplaćenog poreza moguće izvršiti samo ako porezni obveznik nema dospjelih, a neplaćenih poreza

ili drugih javnih davanja koje naplaćuje PU (primjerice to mogu biti dugovi po osnovi poreza na promet nekretnina, poreza na nasljedstva i darove, PDV-a, poreza na kuće za odmor, doprinosa za obvezna osiguranja i dr.).

U slučaju da porezni obveznik ima nepodmireni dugovanja, tada PU najprije od svote preplaćenog poreza podmiruje iskazane dugove, a samo ostatak preplaćenog poreza (ako postoji), isplaćuje poreznom obvezniku na račun koji je naveden na Obrascu ZPP-DOH. Samo iznimno, a prema čl. 92. st. 4. Pravilnika, povrat više plaćenog poreza i prireza može se isplatiti i u gotovu novcu ako porezni obveznik nema otvoren tekući ili žiro račun kod banke, odnosno ako u trenutku izvršenja povrata poreza na dohodak ne ostvaruje primitke za koje postoji obveza isplate na račun.

6.2. Povrat poreza na dohodak ako je građanima blokiran račun

povrat više plaćenog poreza na dohodak i prireza po godišnjem obračunu, ne smatra se primitkom koji bi bio izuzet od ovršnog postupka u cijelosti odnosno u određenoj svoti prema čl. 172. i čl. 173. Ovršnog zakona (Nar. nov., br. 112/12. – 114/22.). Zbog toga PU nije u mogućnosti isplatiti povrat poreza građanima na poseban tzv. **zaštićeni račun** sukladno čl. 212. Ovršnog zakona, već se povrat poreza po godišnjem obračunu može obaviti samo na redovne račune poreznog obveznika, neovisno od toga što su isti možda blokirani od strane vjerovnika.

6.3. Povrat poreza građanima na račune otvorene u Revolut Bank UAB ili Aircash

Kreditnoj instituciji Revolut Bank UAB, Hrvatska narodna banka je 1. lipnja 2022. izdala odobrenje o proširenju pružanja usluga na području Republike Hrvatske temeljem kojeg ista sada pruža usluge otvaranja i vođenja računa za plaćanje kao što su tekući račun ili žiro račun. Stoga je povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu za 2022. godinu moguće izvršiti građanima na račun koji je otvoren u Revolut Bank UAB.

Međutim, povrat poreza na dohodak nije moguće izvršiti na Aircash račun.

Naime, vezano za upit u svezi isplate povrata poreza na dohodak građanima na Revolut ili Aircash, **MF je izdalo mišljenje Klasa: 410-01/23-01/193; Uruđbeni Broj: 513-07-01-23-2, od 13. veljače 2023.** iz kojeg se izdvaja dio:

Porezna uprava povrat više uplaćenog poreza na dohodak i prireza izvršiti negotovinski na račun za plaćanje sukladno propisu kojim se uređuje platni promet kod banke kojega porezni obveznici imaju otvorenog kod banaka a iznimno u gotovu novcu za porezne obveznike koji nemaju otvoren račun za plaćanje kod banke odnosno ako fizička osoba nema otvoren tekući ili žiro račun odnosno ako u trenutku izvršenja povrata poreza na dohodak ne ostvaruje primitke za koje postoji obveza isplate na račun.

Prema obavijesti Hrvatske narodne banke od 1. lipnja 2022. Revolut Bank UAB izdano je odobrenje o proširenju pružanja usluga na području Republike Hrvatske temeljem

kojeg ista sada pruža usluge otvaranja i vođenja računa za plaćanje kao što su tekući račun ili žiro račun u Republici Hrvatskoj. Vezano za navedeno Središnji ured Porezne uprave objavio je mišljenje KLASA: 410-01/22-01/909, URBROJ: 513-07-21-01-22-2 od 7. lipnja 2022. koje možete pročitati na slijedećoj poveznici

https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Lists/misljenje33/Display.aspx?id=19797

Sukladno navedenom, **povrat poreza moguće je izvršiti na račun otvoren u Revolut Bank UAB.**

Nadalje, prema mišljenju Središnjeg ureda Porezne uprave KLASA: 10-01/19-01/2216, URBROJ: 513-07-1-01-19-3 od 23. prosinca 2019., digitalne institucije za elektronički novac se smatraju posebnom vrstom pružatelja platnih usluga čije je osnivanje i poslovanje uređeno Zakonom o elektroničkom novcu (Narodne novine, br. 64/2018), te se isplata plaće radnika na kunski račun digitalne institucije za elektronički novac ne smatra isplatom na račun kod banke sukladno navedenim odredbama Zakona i Pravilnika. Mišljenje možete pročitati na slijedećoj poveznici

https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Lists/misljenje33/Display.aspx?id=19676

Sukladno navedenom a s obzirom da je Aircash d.o.o., Zagreb, od 3. listopada 2019. upisan u Registar pružatelja platnih usluga i izdavatelja elektroničkog novca, **povrat poreza nije moguće izvršiti na Aircash račun.**

7. Zaključak

Porezna uprava primjenjuje poseban postupak u kojem će utvrditi godišnji obračun poreza na dohodak i prireza te za 2022. godinu, te poreznim obveznicima izdati privremeno porezno rješenje do 30. lipnja 2023. godine. Već pri dostavi privremenih poreznih rješenja, obavlja se povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu fizičkim osobama na njihov račun za plaćanje sukladno propisu kojim se uređuje platni promet kod banke, a iznimno i u gotovom novcu na propisan način. Istodobno nakon zaprimanja privremenog poreznog rješenja, porezni obveznik može podnijeti i prigovor i to najkasnije do 31. srpnja 2023. godine, ako smatra da su podaci iz privremenog poreznog rješenja nepotpuni ili netočni.

Za porezne obveznike koji ne podnesu prigovor ili ga podnesu izvan propisanog roka, obveza utvrđena privremenim poreznim rješenjem smatra se konačno utvrđenom poreznom obvezom. Razlika za uplatu poreza na dohodak i prireza po godišnjem obračunu, porezni obveznik je dužan uplatiti u roku od 15 dana od isteka roka za prigovor na privremeno porezno rješenje, što znači do 15. kolovoza 2023. godine. Iznimno, a radi ekonomičnosti postupka, PU neće poreznim obveznicima dostaviti privremeno porezno rješenje, ako bi troškovi utvrđivanja i naplate poreza bili nerazmjerni naplaćenom porezu na dohodak i prirezu. Povrat preplaćenog poreza moguće je izvršiti samo ako porezni obveznik nema dospjelih, a neplaćenih poreza ili drugih javnih davanja koje naplaćuje PU.

tim4pinmagazin

Poštovani čitatelji!

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i brojne druge informacije o djelovanju našeg Centra, možete pronaći na internet stranici

www.tim4pin.hr

Obračun doprinosa za obvezna osiguranja u 2023. godini

Željko Dominis*

U članku autor, s obzirom na promjene tijekom godine, daje sustavni pregled aktualnih osnovica i stopa za obračun doprinosa za obvezna osiguranja u različitim poslovnim situacijama.

1. Uvod

Početkom godine nastupilo je niz promjena uvjetovanih brojnim izmjenama zakonskih i podzakonskih propisa, a jedna od njih su nove osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja u 2023. godini. Novi iznosi osnovica primjenjuju se za obračun doprinosa za staž mirovinskog osiguranja i za ostala prava iz obveznih osiguranja koji je započeo s primicima i s obvezom doprinosa za siječanj 2023. godine te će završiti s primicima i s obvezom doprinosa za prosinac 2023. godine.

Člankom 254. Zakona o doprinosima (Nar. nov. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18 i 33/23), koji je stupio na snagu 1. travnja 2023. godine, propisano je da ministar financija, za svako obračunsko razdoblje – kalendarsku godinu, naredbom objavljuje iznose osnovica za obračun doprinosa. Iste su propisane kao umnožak iznosa prosječne plaće¹ i određenog koeficijenta te iznos mirovine² do iznosa prosječne neto plaće³ i početni iznos mirovine čiji je iznos viši od iznosa prosječne neto plaće.

Tako je ministar financija donio Naredbu o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (Nar. nov., br. 1/23 i 43/23), koja je stupila na snagu 22. travnja 2023. godine. U toj Naredbi su objavljeni iznosi osnovica za obračun doprinosa za 2023. godinu izračunani kao umnožak iznosa prosječne plaće⁴ i koeficijenata za njihov obračun propisanih Zakonom o doprinosima i to:

- najniža mjesečna osnovica,
- najviša mjesečna osnovica,
- najviša godišnja osnovica,
- mjesečne osnovice za obveze koje utvrđuje Porezna uprava rješenjem,
- mjesečne osnovice za obveze koje utvrđuju obveznici obračunavanja,
- izabrane više mjesečne osnovice,
- godišnje osnovice za obveze po osnovi obavljanja druge djelatnosti.

Ovom su Naredbom objavljeni i iznosi posebnih osnovica za obračun doprinosa za 2023. godinu prema iznosu prosječne neto plaće propisanih Zakonom o doprinosima, i to:

- do iznosa prosječne neto plaće i
- iznad iznosa prosječne neto plaće.

Također ovom su Naredbom objavljeni i iznosi dnevne osnovice za obračun doprinosa sezonskim radnicima u poljoprivredi.

S obzirom na specifičnosti u pogledu uvođenja eura s početkom 2023. godine, iznosi u kunama usklađeni su iznosima u eurima prema fiksnom tečaju konverzije (1 EUR = 7,53450 kuna).

U Narodnim novinama br. 43/23 od 21. travnja 2023. objavljena su tri propisa donesena na temelju Zakona o doprinosima:

- Pravilnik o izmjenama Pravilnika o doprinosima, koji propisuje uvećanje koeficijenta s 0,8 na 1,2 za osiguranika po osnovi slobodnog zanimanja – samostalnog umjetnika kojemu se doprinosi plaćaju iz državnog proračuna,
- Pravilnik o izmjenama Pravilnika o načinu izvješćivanja, obliku i sadržaju te roku podnošenja izvješća o obračunanom dodatnom doprinosu za zdravstveno osiguranje, koji propisuje da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: HZMO), nije obveznik obračunavanja dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje za osiguranika po osnovi korisnika mirovine po propisima o mirovinskom osiguranju Republike Hrvatske te da ne sastavlja mjesečno izvješće (na Obrascu IDD-2) o iznosu obračunanog dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje i da navedeno mjesečno izvješće ne podnosi Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje. i

* Željko Dominis, mag.ing., Dubrovnik/Lumbarda

¹ Plaća je primitak što ga poslodavac ili druga osoba umjesto poslodavca te predstavničko tijelo ili izvršno tijelo državne vlasti, jedinice područne (regionalne) samouprave ili jedinice lokalne samouprave u kojoj osiguranik obavlja dužnost izabrane ili imenovane osobe isplaćuje ili daje u naravi ili ga je bio dužan isplatiti radniku, odnosno osiguraniku po osnovi radnog odnosa ili izabranom ili imenovanoj osobi za rad u određenom mjesecu prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu, a od tog se primitka, prema propisima o porezu na dohodak, utvrđuje dohodak od nesamostalnog rada. Ukupan iznos primitka (bruto) sadrži iznose doprinosa iz osnovice te iznose poreza i prireza porezu na dohodak i neto iznos.

² Mirovina je primitak koji se fizičkoj osobi – umirovljeniku isplaćuje po osnovi prava iz obveznog mirovinskog osiguranja Republike Hrvatske, osim invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje umirovljenicima obvezno osiguranim po osnovi radnog odnosa ili obavljanja samostalne djelatnosti.

³ Prosječna neto plaća je prosječni iznos mjesečne neto plaće isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj za razdoblje siječanj – kolovoz tekuće godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku i služi za utvrđivanje obveze doprinosa za razdoblje u osiguranju godine koja slijedi iza godine na koju se prosječna neto plaća odnosi.

⁴ Prosječna plaća je prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju

siječanj – kolovoz tekuće godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku. Sastoji se od iznosa doprinosa koji se obračunavaju iz osnovice te od iznosa poreza i prireza porezu na dohodak i od neto iznosa, a služi za izračun mjesečnih osnovica i najniže mjesečne osnovice, najviše mjesečne osnovice, najviše godišnje osnovice i godišnje osnovice za obračun doprinosa za razdoblje u obveznom osiguranju u godini koja slijedi iza godine na koju se prosječna plaća odnosi.

- Naredba o izmjenama Naredbe o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu, kojom se propisuje zamjena koeficijenta 0,8 i iznos osnovice 1.093,74 eura sa koeficijentom 1,2 i iznosom osnovice 1.640,62 eura te brisanje posebnih osnovica tj. mjesečne osnovice do iznosa prosječne neto plaće (1.006,44 eura) i mjesečne osnovice iznad iznosa prosječne neto plaće (iznad 1.006,44 eura).

Sva tri propisa stupila su na snagu 22. travnja 2023. godine.

2. Sustav mirovinskog osiguranja

Sustav mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj zasniva se na tri stupa osiguranja - prva dva su obvezna i doprinose za njih poslodavac⁵ izdvaja iz plaće osiguranika, a treći je dobrovoljan.

Prvi stup mirovinskog osiguranja je obavezan i u nadležnosti je HZMO-a (u daljnjem tekstu: MIO I). Poslodavac iz plaće osiguranika obračunava 15% bruto iznosa i uplaćuje ga u Državni proračun.

Drugi stup je također obvezno mirovinsko osiguranje i uređen je Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima i Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima (u daljnjem tekstu: MIO II). Njima upravljaju posebna mirovinska društva koja su u privatnom vlasništvu, a pod nadzorom Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga.

Treći mirovinski stup je dobrovoljan i u nadležnosti je društava za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Taj je stup sličan investicijskom fondu jer novac osiguranik ulaže u dinonice, obveznice i novčane depozite, ali uz određena zakonska ograničenja.

3. Obveza plaćanja doprinosa

Pri obračunu plaće, kao i ostalih primitaka⁶ koji se smatraju dohotkom od nesamostalnog rada, isplataljivi su, između ostalog, obvezni obračunati, obustaviti i uplatiti davanja propisana Zakonom o doprinosima.

⁵ Poslodavac je poslovni subjekt za kojega radnik u radnom odnosu, u skladu s propisima o radu i drugim propisima koji uređuju radne odnose, obavlja određene poslove, te:

- inozemna organizacija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja ne uživa diplomatski imunitet (strano predstavništvo, podružnica, međunarodna organizacija i ustanova),
- inozemna fizička osoba koja za svoje osobne potrebe zapošljava druge fizičke osobe,
- diplomatska misija i konzularni ured strane države te međunarodna organizacija ili predstavništvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji uživaju diplomatski imunitet i
- diplomatski predstavnik – konzul u Republici Hrvatskoj koji za svoje osobne potrebe zapošljava hrvatske državljane.

⁶ Ostali primici jesu primici što ih poslodavac ili druga osoba umjesto poslodavca te predstavničko tijelo ili izvršno tijelo državne vlasti, jedinice područne (regionalne) samouprave ili jedinice lokalne samouprave u kojoj osiguranik obavlja dužnost izabrane ili imenovane osobe, osim plaće, isplaćuje ili daje u naravi ili ih je bio dužan isplatiti radniku, odnosno osiguraniku po osnovi radnog odnosa ili izabranoj ili imenovanoj osobi za rad u određenom mjesecu ili godini ili općenito vezano uz radni odnos prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu, a od tih se primitaka, sukladno propisima o porezu na dohodak, utvrđuje dohodak od nesamostalnog rada. Ukupan iznos primitka (bruto) sadrži iznose doprinosa iz osnovice te iznose poreza i prireza porezu na dohodak i neto iznos.

Ovisno o statusu osiguranika u odnosu na obvezna osiguranja, za financiranje obveznih osiguranja obveza je obračunavanja i plaćanja doprinosa po vrstama i stopama za obračun, i to:

- doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
- doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje i zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, i
- doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje.

U skladu sa Zakonom o izmjenama Zakona o doprinosima (Nar. nov., br. 33/23), koji je stupio na snagu 1. travnja 2023. godine, u članku 9. stavku 1. točka 25. važećeg Zakona o doprinosima brisana je osnova dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje za osiguranika po osnovi korisnika mirovine po propisima o mirovinskom osiguranju Republike Hrvatske. S tim u vezi brisani su i članci 134 a) do 134 d) važećeg Zakona koji se odnose na utvrđivanje osnovice za obračun dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje i obveze HZMO-a za obračunavanje doprinosa iz i na mirovinu, obustavu i uplatu doprinosa, te izvješćivanje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: HZZO), Ministarstva financija i Porezne uprave.

S obzirom na to da osnova osiguranja za obračun doprinosa za dodatno zdravstveno osiguranje prestaje stupanjem na snagu Zakona o izmjenama Zakona o doprinosima odnosno s 1. travnja 2023. godine, HZMO je prestao s obračunom dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje na mirovinama za travanj koje su isplaćene u svibnju 2023. godine.

Naputkom o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (Nar. nov., br. 13/23 i 46/23) propisuju se računi na koje će se uplaćivati prihodi proračuna, obvezni doprinosi te prihodi za financiranje drugih javnih potreba, način uplaćivanja tih prihoda te izvješćivanje njihovih korisnika.

Zahtjevi za povrat i preknjiženje pogrešno ili više uplaćenih prihoda uplaćenih u korist računa HZZO-a, koji se odnose na prihode po osnovi obveznog zdravstvenog osiguranja za koje analitičku evidenciju ne vodi Porezna uprava te po osnovi dopunskog zdravstvenog osiguranja, dostavljaju se HZZO-u.

Zahtjevi za povrat i preknjiženje pogrešno ili više uplaćenih prihoda uplaćenih u korist doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje dostavljaju se Središnjem registru osiguranika (u daljnjem tekstu: REGOS).

4. Obračun obveznih doprinosa

Osnovica za obračun doprinosa je iznos prema kojemu se obračunavaju iznosi doprinosa za određeno razdoblje u osiguranju. Godišnja osnovica je iznos prema kojemu se obračunavaju iznosi doprinosa za određenu godinu po osnovi obavljanja druge djelatnosti. Mjesečna osnovica je propisani iznos prema kojemu je obveza obračunati i uplatiti doprinose, ovisno o osnovi osiguranja, za jedan mjesec staža u mirovinskom osiguranju i za prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja za određeni mjesec proveden u tim osiguranjima s punim radnim vremenom.

Sve mjesečne i godišnje osnovice u sustavu obveznih doprinosa za 2023. godinu ovise o prosječnom iznosu mjesečne plaće. Člankom 7. točkom 39. Zakona o doprinosima definirana je prosječna plaća kao prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvat-

skoj u razdoblju siječanj – kolovoz tekuće godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku⁷.

Uredbom o visini minimalne plaće za 2023. godinu (Nar. nov., br. 122/22) propisano je da minimalna bruto plaća od 1. siječnja 2023. godine iznosi 700 eura ili 5274 kune, a minimalna neto plaća 560 eura ili 4219 kuna.

Minimalna bruto plaća iznosi 51,3 posto prosječne bruto plaće, odnosno 62,1 posto bruto medijalne plaće za srpanj 2022. godine. Povećanje u odnosu na minimalnu neto plaću u 2022. iznosi 469 kuna (62,25 eura), dok je minimalna bruto plaća veća za 587 kuna (77,91 eura).

U iznos minimalne plaće ne ubrajaju se povećanja plaće s osnove prekovremenog rada, noćnog rada i rada nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi, niti dodatak za otežane uvjete rada.

Poslodavac je obavezan sa zaposlenikom ugovoriti plaću do visine minimalne plaće u bruto iznosu. Ako to ne učini, riskira novčanu kaznu u iznosu od 60 do 100 tisuća kuna. Ugovaranjem bruto iznosa trebale bi se onemogućiti zloporabe vezane uz ugovaranje plaće u neto iznosu.

Temeljem prosječne mjesečne bruto plaće po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj – kolovoz 2022. godine izračunate su sve ostale osnovice za obračun doprinosa.

Prema tome, osnovice za obračun doprinosa za 2023. godinu povećane su jer je povećan prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj – kolovoz 2022. godine (10.301,00 kuna), u odnosu na prosječni iznos mjesečne (bruto) plaće za razdoblje siječanj – kolovoz 2021. godine (9.537,00 kuna).

Važno je voditi računa i o tome da je od 1. siječnja 2023. euro postala službena valuta i zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj, pa se plaće, koje se isplaćuju nakon tog datuma, isplaćuju u eurima. Nadalje, kod plaća koje su se obračunavale za siječanj 2023. i nadalje, treba uzeti u obzir i nove propisane osnovice za obračun doprinosa za 2023. godinu, kao što su najniža i najviša mjesečna osnovica te osnovice za članove uprave.

4.1. Minimalna osnovica za obračun plaće zaposlenog člana uprave

Prema članku 21. stavku 2. Zakona o doprinosima za rad u punom radnom vremenu mjesečna osnovica osiguraniku koji je istodobno kod poslodavca član uprave trgovačkog društva, izvršni direktor trgovačkog društva, upravitelj zadruge ili likvidator ne može biti niža od 888,67 eura.⁸

Prema članku 4. Zakona o minimalnoj plaći (Nar. nov., br. 118/18 i 120/21) pravo na minimalnu plaću imaju svi radnici koji su zaposleni u Republici Hrvatskoj i to neovisno o sjedištu ili registraciji poslodavca. Iznimka se pojavljuje upravo u slučaju članova uprave, izvršnih direktora, upravitelja zadruge i likvidatora (u

daljnem tekstu: zaposleni članovi uprave), a koji su jedini zaposleni kod poslodavca. U skladu s tim, njima se visina plaće može utvrditi u iznosu manjem od minimalne plaće. To znači da članovi uprave, koji su jedini zaposlenici trgovačkog društva, mogu imati u ugovoru o radu ugovorenu manju plaću, međutim obvezne doprinose trebaju obračunati i platiti na propisanu osnovicu. Naime, prema odredbama Zakona o doprinosima od 1. siječnja 2023. godine promijenila se minimalna plaća zaposlenog člana uprave. Mjesečna osnovica za obračun doprinosa za rad u punom radnom vremenu ne može biti niža od umnoška svote prosječne plaće i koeficijenta 0,65, To znači da za 2023. godinu minimalna mjesečna bruto osnovica iznosi 888,67 eura ili 6695,65 kuna⁹. Neto iznos plaće ovisi o poreznim olakšicama te mjestu stanovanja zaposlenog člana uprave (odnosno o stopi prireza¹⁰).

Kako član uprave može biti zaposlen i na nepuno radno vrijeme, u tom se slučaju minimalna plaća i minimalna osnovica može izračunati kao omjer punog radnog vremena. Članovi uprave, koji nisu jedini zaposlenici u društvu u kojem obavljaju dužnost člana uprave, ne mogu se odreći minimalne plaće.

Ako zaposleni član uprave trgovačkog društva plaća doprinose na osnovicu koja je manja od propisane, Porezna uprava istekom godine izdati će rješenje po kojem će se obračunati razlika doprinosa, prema članku 7. stavku 58. Zakona o doprinosima. Član uprave je u tom slučaju samostalni obveznik plaćanja razlike doprinosa u roku od 15 dana od primitka rješenja.

U slučaju da na godišnjoj razini nisu plaćeni propisani doprinosi, Porezna uprava će istekom godine donijeti Rješenje po kojem će se isti obračunati (na veću osnovicu) te će zaposleni član uprave (direktor društva) biti obavezan u roku 15 dana uplatiti doprinose prema novom rješenju, ali ne na teret društva, već iz vlastitih sredstava.

4.2. Rok za podnošenje JOPPD obrasca u slučaju isplate i neisplate plaće

Na snazi je Obrazac JOPPD putem kojega su svi isplatiitelji dužni izvještavati Poreznu upravu i REGOS o svim oporezivim i većini neoporezivih primitaka. Puni naziv Obrasca JOPPD je „Izvjешće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja“, a skraćeni naziv JOPPD nastao je ne samo kao kratica sadržaja, već i kako bi se naglasilo da se radi o jedinstvenom obrascu na kojem će se objedinjavati više različitih podataka.

Isplatiitelji primitaka, obveznici obračunavanja i plaćanja doprinosa i/ili sami porezni obveznici Obrazac JOPPD podnose Poreznoj upravi:

- na dan isplate primitka ili
- na dan nastanka obveze obračuna i uplate doprinosa ako nema isplate primitka, odnosno
- na dan kada se ti doprinosi obvezno obračunavaju i uplaćuju sukladno posebnim propisima, ili
- najkasnije slijedeći radni dan

⁷ Za razdoblje siječanj – kolovoz 2022. godine prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj iznosi 10.301,00 kn odnosno 1.367,18 eura prema fiksnom tečaju konverzije (1 EUR = 7,53450 kuna).

⁸ U odnosu na 2022. godinu došlo je do povećanja od 65,91 eura odnosno 8,01%.

⁹ Riječ je o povećanju za 65,91 euro ili 496,60 kuna u odnosu na 2022. godinu, kad je minimalna mjesečna bruto plaća zaposlenog člana uprave iznosila 822,76 eura ili 6199,05 kuna. Rast iznosi 8,01 posto.

¹⁰ Za grad Zagreb odgovarajući prirez (po stopi od 18 posto) iznosi 6,48 eura, za Split (15%) 5,40 eura, za Rijeku i Osijek (13%) 4,68 eura, dok za stopu prireza od 10 posto treba pridodati 3,60 eura.

Na isti način obvezni su postupiti i isplatelji dividendi na koje se ne plaća porez na dohodak te isplatelji za podatke o kamati za doprinose za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje koja je naplaćena zbog nepravovremene uplate dospjele obveze.

U slučaju neisplate plaća poslodavac dostavlja JOPPD obrazac na dan kada nastaje obveza poreza na dohodak i doprinosa. To se odnosi na posljednji dan u mjesecu za prethodni mjesec. Nakon što poslodavac neisplaćenu plaću isplati radniku tada je obvezan JOPPD obrazac podnijeti najkasnije do 15. dana u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca isplate.

4.3. Najniža i najviša mjesečna osnovica

Najniža mjesečna osnovica najniži je iznos prema kojemu je obveza obračunati i uplatiti doprinose za jedan mjesec staža u mirovinskom osiguranju te za prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja za određeni mjesec proveden u tim osiguranjima s punim radnim vremenom. Najniža mjesečna osnovica umnožak je iznosa prosječne plaće i koeficijenta 0,38 te iznosi 519,53 eura.

Najviša mjesečna osnovica najviši je iznos do kojega je obveza obračunati i uplatiti doprinose za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti i za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje kada je osnovica za obračun doprinosa plaća osim poduzetničke plaće. Dakle, samo kod isplate plaće potrebno je voditi računa o tome koliko je mjesečno ograničenje za plaćanje doprinosa te da se ono primjenjuje i za I. i za II. mirovinski stup. Najviša mjesečna osnovica umnožak je iznosa prosječne plaće i koeficijenta 6,00 te iznosi 8.203,08 eura.

Osim ograničenja na najvišu mjesečnu osnovicu, isplatelji plaće i ostalih primitaka mogu primijeniti i ograničenje na najvišu godišnju osnovicu. Najviša godišnja osnovica najviši je iznos do kojega je obveza uplatiti doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti po stopama iz članka 13. stavka 1. točke 1. Zakona o doprinosima i to prema svim osnovama za jednu godinu. Najviša godišnja osnovica umnožak je iznosa prosječne plaće i koeficijenta 6,00 te brojke 12 i iznosi 98.436,96 eura.

4.4. Obaveza za obračun doprinosa na najnižu mjesečnu osnovicu

Obaveza obračuna doprinosa na najnižu osnovicu kod obračuna plaće nastaje u slučajevima kada je bruto plaća radnika za puni / razmjerni broj sati u mjesecu manja od punog / razmjernog iznosa propisane najniže osnovice za plaćanje doprinosa. U skladu sa Zakonom o doprinosima i Pravilnikom o doprinosima (Nar. nov., br. 2/09., 9/09. – ispravak, 97/09., 25/11., 61/12., 86/13., 157/14., 128/17., 1/19. i 43/23), doprinosi se obračunavaju prema najnižoj mjesečnoj osnovici ako:

- poslodavac isplati radniku plaću odnosno naknadu plaće na teret svojih sredstava za vrijeme u kojemu radnik nije radio zbog bolovanja, a tako isplaćena plaća odnosno naknada plaće niža je od najniže mjesečne osnovice,
- poslodavac ne isplati radniku plaću za vrijeme u kojemu radnik koristi neplaćeni dopust ili nije radio zbog drugih razloga, u skladu s propisima o radu, a za to vrijeme radni odnos nije prekinut,
- u svakom drugom slučaju kada bi svota osnovice za određeni mjesec bila niža od najniže mjesečne osnovice.

U praksi do obračuna doprinosa na najnižu mjesečnu osnovicu najčešće dolazi kod radnika koji je na bolovanju cijeli mjesec, a naknada plaće „padne“ ispod najniže osnovice za obračun doprinosa (519,53 eura za 2023. godinu). To se često događa kod radnika koji imaju ugovorenu minimalnu plaću (700,00 eura za 2023. godinu).

Slična situacija može nastati i u slučaju kada je radniku, na njegov zahtjev, odobren određeni broj dana neplaćenog dopusta ili je radniku odobren cijeli mjesec neplaćenoga dopusta, a ugovor o radu između radnika i poslodavca nije raskinut. U navedenim slučajevima doprinosi se obračunavaju na najnižu osnovicu za plaćanje doprinosa.

4.4.1. Bolovanje zaposlenog umirovljenika

Umirovljenik koji radi polovicu punog radnog vremena i koji je navršio 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža osiguranja temeljem nesamostalnog ili samostalnog rada do 01. travnja 2023. godine nije imao pravo na naknadu plaće na teret HZZO-a za vrijeme privremene nesposobnosti za rad – bolovanja. Cijela bruto plaća bila je teret poslodavca.

Od 1. travnja 2023. godine umirovljenik, koji radi polovicu punog radnog vremena i **koji nije navršio 70 godina života i 15 godina mirovinskog staža osiguranja, ima pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad kao i ostali radnici (od 43. dana bolovanja).**

Prema članku 50. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (Nar. nov., 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23) od 1. travnja 2023. godine osiguranik, **koji je navršio 70 godina života i 15 godina mirovinskog staža na temelju nesamostalnog ili samostalnog rada, nema pravo na naknadu plaće na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja za vrijeme privremene nesposobnosti, već na teret sredstava poslodavca, odnosno na teret sredstava osiguranika obveznika uplate doprinosa.**

Izmijenjeni Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju primjenjuje se i na zatečena bolovanja od 1. travnja 2023. godine.

4.5. Obveza obračuna, obustave i plaćanja predujma poreza na dohodak i doprinosa

Obveza obračuna, obustave i plaćanja predujma poreza na dohodak i doprinosa za obvezna osiguranja nastaje na dan isplate plaće. Ako nije isplatio plaću na dan dospelosti tada je poslodavac, prema Zakonu o radu (Nar. nov., br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22), koji je stupio na snagu 1.01.2023. godine, obvezan dostaviti obračun iznosa koji je trebao isplatiti. Predujam poreza obračunava se i dospijeva na naplatu istodobno s nastajanjem obveze dostave obračuna o neisplaćenom primitku.

Poslodavac navedeni obračun mora dostaviti do kraja mjeseca u kojem je dospjela plaća, a predujam poreza na dohodak za neisplaćenu plaću treba uplatiti do kraja mjeseca za prethodni mjesec.

Isto se odnosi i na doprinose za obvezna osiguranja koji (u slučaju neisplate plaće do posljednjeg dana u mjesecu) dospijevaju na naplatu do posljednjeg dana u mjesecu.

Zakon o radu stavkom 4. propisuje da se plaća, naknada plaće i ostali primici isplaćuju u rokovima koji su određeni kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu, a najkasnije do 15. dana tekućeg mjeseca za prethodni mjesec.

4.6. Nove osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023.

Na temelju prosječne plaće na stranicama Porezne uprave objavljene su osnovice za obvezne doprinose za 2023. godinu.

Sve mjesečne i godišnje osnovice u sustavu obveznih doprinosa za 2023. godinu ovise o prosječnom iznosu mjesečne bruto plaće isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj-kolovoz 2022. godine, koja iznosi 10.301,00 kn odnosno 1.367,18 eura (prema fiksnom tečaju konverzije 1 EUR = 7,53450 kuna) prema objavi Državnog zavoda za statistiku (Tablica 1.)

Tablica 1. Mjesečne osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja¹¹

Opće osnovice	
Najniža mjesečna osnovica	519,53 eura za obračun bolovanja i sl
Najviša mjesečna osnovica	8.203,08 eura
Najviša godišnja osnovica	98.436,96 eura

Mjesečne osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja				ISNOS (EUR)
Osnova obveznog osiguranja	Osnovica	Mirovinsko osiguranje* 15% + 5%	Zdravstveno osiguranje 16,5%	Ukupni doprinosi
Samostalna djelatnost obrta				
Obveznici poreza na dohodak	888,67	133,30 + 44,43	146,63	324,36
Obveznici poreza na dobit (poduzetnič. plaća)	1.503,90	225,59 + 75,20 + 300,79	248,14	548,93
Porez plaćaju u paušalnom iznosu	546,87	82,03 + 27,34 + 109,37	90,23	199,60
Samostalna djelatnost slobodnih zanimanja				
Dohodak od samostalne djelatnosti	1.503,90	225,59 + 75,20 + 300,79	248,14	548,93
Ostale samostalne djelatnosti - dohodaki	888,67	133,30 + 44,43 + 177,73	146,63	324,36
Samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva				
Dohodak od samostalne djelatnosti	751,95	112,79 + 37,60 + 150,39	124,07	274,46
Porez plaćaju u paušalnom iznosu	546,87	82,03 + 27,34 + 109,37	90,23	199,60

4.7. Godišnje osnovice za obveze po osnovi obavljanja druge djelatnosti

Za obveznike poreza na dohodak godišnja osnovica za obračun doprinosa je ostvareni dohodak u poreznom razdoblju, a najviša godišnja osnovica za 2023. godinu iznosi 10.664,04 eura. Za obveznike poreza na dobit godišnja osnovica za obračun dopri-

sa je ostvarena dobit u poreznom razdoblju, a najviša godišnja osnovica za 2023. godinu iznosi 10.664,04 eura. Za obveznike paušalnog dohotka po osnovi druge djelatnosti godišnja osnovica za obračun doprinosa prikazana je u Tablici 2.

Tablica 2. Godišnja osnovica za obračun doprinosa¹²

Ostvaren godišnji primitak	Godišnja porezna osnovica	Obvezni doprinosi			Ukupno za godinu
		MO I stup 7,5%	MO II stup 2,5%	ZO 7,5%	
Do 11.281,44 eura	1.692,22	126,92	42,31	126,92	296,15
11.281,44 - 15.236,12 eura	2.289,47	171,71	57,24	171,71	400,66
15.236,12 - 19.842,06 eura	2.976,31	223,22	74,41	223,22	520,85
19.842,06 - 30.526,25 eura	4.578,94	343,42	114,47	343,42	801,31
30.526,25 - 39.816,84 eura	5.972,53	447,94	149,31	447,94	1.045,19

Dnevna osnovica za obračun doprinosa sezonskim radnicima u poljoprivredi u 2023. godini iznosi 18,23 eura odnosno 137,35 kn. Za osiguranike I. stupa (mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti) stopa doprinosa iznosi 20%, dok su za osiguranike II. stupa te stope podijeljene na stopu za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje 5% i na stopu za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti od 15% iz plaće i drugih osnovica za plaćanje doprinosa.

4.8. Ostale osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu

Iznosi mjesečnih osnovica za obveze koje utvrđuju obveznici doprinosa za svoje osobno osiguranje, umnožak su iznosa prosječne plaće i zakonom propisanih koeficijenata – prema osnovama obveznih osiguranja, i to:

- za samostalnu djelatnost obrta (obveznici poreza na dohodak) - prema koeficijentu 0,65 što iznosi 888,67 eura,
- za samostalnu djelatnost obrta (obveznici poreza na dobit) - prema koeficijentu 1,1 što iznosi 1.503,90 eura,
- za djelatnost obrta od koje se porez plaća prema paušalnom dohotku - prema koeficijentu 0,4 što iznosi 546,87 eura.

Mjesečna osnovica, prema članku 21. stavku 2. Zakona o doprinosima za rad u punom radnom vremenu, osiguraniku, koji je istodobno kod poslodavca član uprave trgovačkog društva ili izvršni direktor trgovačkog društva ili likvidator ili upravitelj zadruge, ne može biti niža od 888,67 eura, dok mjesečna osnovica, prema članku 37. stavku 2. istog Zakona za rad u punom radnom vremenu osiguraniku – izaslanom radniku, koji je istodobno kod poslodavca član uprave trgovačkog društva ili izvršni direktor trgovačkog društva ili likvidator ili upravitelj zadruge, ne može biti niža od 1.066,40 eura.

¹¹ Izvor - Hrvatska obrtnička komora: „Nove osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu“, dostupno na: <https://www.hok.hr/aktualno-obavijesti/nove-osnovice-za-obraacun-doprinos-a-za-obvezna-osiguranja-za-2023-godinu>.

¹² Izvor - Hrvatska obrtnička komora: „Nove osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu“, dostupno na: <https://www.hok.hr/aktualno-obavijesti/nove-osnovice-za-obraacun-doprinos-a-za-obvezna-osiguranja-za-2023-godinu>.

Za obveznike paušalnog dohotka po osnovi druge djelatnosti godišnja osnovica za obračun doprinosa iznosi:

- 692,22 eura za poreznog obveznika koji je u poreznom razdoblju ostvario ukupni godišnji primitak do 11.281,44 eura,
- 289,47 eura za poreznog obveznika koji je u poreznom razdoblju ostvario ukupni godišnji primitak iznad 11.281,44 eura do 15.263,13 eura,
- 976,31 eura za poreznog obveznika koji je u poreznom razdoblju ostvario ukupni godišnji primitak iznad 15.263,13 eura do 19.842,06 eura,
- 578,94 eura za poreznog obveznika koji je u poreznom razdoblju ostvario ukupni godišnji primitak iznad 19.842,06 eura do 30.526,25 eura ili
- 972,53 eura za poreznog obveznika koji je u poreznom razdoblju ostvario ukupni godišnji primitak iznad 30.526,25 eura do 39.816,85 eura.
- Dnevna osnovica za obračun doprinosa sezonskim radnicima u poljoprivredi prema članku 187.a stavak 3. Zakona je umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 0,4 podijeljen brojkom 30 te iznosi 18,23 eura.

Izabrane više mjesečne osnovice, prema članku 203. stavak 2. Zakona o doprinosima mogu biti:

- umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 1,0 te iznosi 367,18 eura ili
- umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 2,0 te iznosi 734,36 eura ili
- umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 3,0 te iznosi 101,54 eura ili
- umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 4,0 te iznosi 468,72 eura ili
- umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 5,0 te iznosi 835,90 eura ili
- umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 6,0 te iznosi 203,08 eura.

U poslovnoj praksi poslodavaca ponekad se događaju situacije kada su radnici prijavljeni na obvezna osiguranja kod poslodavca, ali radi nekih okolnosti njihova bruto-plaća / naknada prema računici je manja od najniže osnovice za obračun doprinosa. Jednako tako, zakonski je omogućena primjena ograničenja plaćanja doprinosa na najvišu mjesečnu osnovicu prema plaći za MIO I i MIO II i na najvišu godišnju osnovicu za MIO I koje se primjenjuje pod određenim kriterijima.

5. Zaključak

Doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje plaća svaki građanin. Obveze doprinosa obračunavaju se pojedinačno za svakog osiguranika i prema plaći za svaki mjesec ili dio mjeseca u kojemu je radnik bio u radnom odnosu, odnosno prema svakom pojedinačno isplaćenom ostalom primitku.

Ostalim primicima, koji su podložni obvezi doprinosa, smatraju se primici po osnovi nesamostalnog rada što ih poslodavac ili druga osoba umjesto poslodavca, osim plaće, isplaćuje ili daje u naravi zaposleniku.

Uredbom o visini minimalne plaće za 2023. godinu propisano je da ista iznosi 700,00 eura bruto (5.274,15 kn) odnosno 560 eura neto (4.219,32 kn) ne uzimajući u obzir porez i prirez.

Ovisno o statusu osiguranika u odnosu na obvezna osiguranja, za financiranje obveznih osiguranja obveza je obračunavanja i plaćanja doprinosa po vrstama i stopama za obračun, i to:

- doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
- doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje i zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti i
- doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje.

Prosječna neto plaća po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje od siječnja do kolovoza 2022. iznosila je 7.583,00 kn, a primjenjuje se za određivanje osnovice prema Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu u vrijednosti od 1.006,44 eura.

Obrtnik ima obvezu plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja po osnovi obavljanja obrtničke djelatnosti. Ako zapošljava radnike obveznik je obračunavanja, obustavljanja i plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje iz plaće radnika, a kao poslodavac obveznik je obračunavanja i plaćanja propisanih doprinosa za obvezna osiguranja na plaću radnika.

Literatura:

- Hrvatska obrtnička komora: „Nove osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu“, dostupno na: <https://www.hok.hr/aktualno-obavijesti/nove-osnovice-za-obraacun-doprinos-a-za-obvezna-osiguranja-za-2023-godinu>;
- Križanac, G.: „Utvrđivanje obveze doprinosa osiguranicima koji su sami obveznici doprinosa za osobno osiguranje“, Porezni vjesnik 3/2015., 98 – 114.;
- Naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (nar. nov., br. 13/23 i 46/23);
- Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (Nar. nov., br. 1/23 i 43/23)
- Opalić, D., Uljanić Škrebli, I.: „Sadržaj, način popunjavanja i rokovi dostavljanja izvješća o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima - Obrazac JOPPD s primjerima“, Porezni vjesnik, poseban broj 7a, 2016.;
- Pravilnik o načinu izvješćivanja, obliku i sadržaju te roku podnošenja izvješća o obračunanom dodatnom doprinosu za zdravstveno osiguranje (nar. nov., br. 28/09, 160/13 i 43/23);
- Pravilnik o doprinosima (Nar. nov., br. 2/09., 9/09. – ispravak, 97/09., 25/11., 61/12., 86/13., 157/14., 128/17., 1/19. i 43/23);
- Uredba o visini minimalne plaće za 2023. godinu (Nar. nov., br. 122/22);
- Uredba o načinu provedbe plaćanja doprinosa prema plaći, primicima uz plaću, odnosno mjesečnoj osnovici za obračun doprinosa temeljem radnog odnosa (Nar. nov., br. 49/12 i 31/14);
- TEB: „Osnovice za obračun doprinosa za obrtnike i slobodna zanimanja za 2022. i 2023. godinu“, dostupno na: <https://www.teb.hr/novosti/2023/osnovice-za-obraacun-doprinos-a-za-obrtnike-i-slobodna-zanimanja-za-2022-i-2023/>
- Vidas, I.: „Naredba o osnovicama za obvezne doprinose u 2023. godini“, Minimax, dostupno na: <https://www.minimax.hr/blog-naredba-o-osnovicama-za-obvezne-doprinos-e-u-2023-godini/>;
- Zakon o minimalnoj plaći (Nar. nov., br. 118/18 i 120/21)
- Zakon o mirovinskom osiguranju (Nar. nov., br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21 i 119/22);
- Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (Nar. nov. br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23),
- Zakon o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18 i 33/23);
- Zakon o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20 i 151/22).

Pravo radnika na godišnji odmor i regres

Sanja Rotim *

U članku autorica piše o pravnim pretpostavkama ostvarivanja prava na godišnji odmor i regres, ograničenjima ostvarivanja, načinu utvrđivanja godišnjeg odmora, njegovu trajanju, korištenju, pravnim posljedicama korištenja godišnjeg odmora, prenošenju godišnjeg odmora, kao i prekršajnim odredbama u slučaju kršenja odredbi ZOR-a koje ga reguliraju

1. Uvod

Zakonom o radu (NN, br. 93/14, 127/17, 98/19 i 151/22 – dalje: ZOR), propisano je pravo radnika na plaćeni godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu, a o kao jedan od primitka koje radnik može ostvariti na temelju radnog odnosa naveden je regres, materijalno pravo koje se veže uz korištenje godišnjeg odmora. Iako je propisano pravo radnika na godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu, postoji određena kategorija radnika koji u određenim slučajevima ipak ne mogu ostvariti pravo na godišnji odmor, kao i slučajevi u kojima se umjesto na godišnji odmor u cijelosti, ostvaruje pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora. Posljedično, o navedenom ovisi i pravo na naknadu troškova vezanih uz korištenje godišnjeg odmora (regres).

2. Pravo na godišnji odmor i regres

Odredbom članka 76. ZOR-a propisano je da radnik ima pravo na plaćeni godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu. Budući radnik mora znati u kojem opsegu može ostvariti pravo na godišnji odmor, podatak o trajanju plaćenog godišnjeg odmora na koji radnik ima pravo jedan je od **obveznih sastojaka ugovora o radu**, odnosno pisane potvrde o sklopljenom ugovoru o radu. Člankom 15. stavkom 1. točkom 6. ZOR-a propisano je da ugovor o radu sklopljen u pisanom obliku, odnosno potvrda o sklopljenom ugovoru o radu (ako ugovor o radu nije sklopljen u pisanom obliku, poslodavac je dužan prije početka rada, radniku izdati pisanu potvrdu o sklopljenom ugovoru o radu), mora sadržavati između ostalog i podatke o trajanju plaćenog godišnjeg odmora na koji radnik ima pravo, a u slučaju kada se takav podatak ne može dati u vrijeme sklapanja ugovora, odnosno izdavanja potvrde, o načinu određivanja trajanja toga odmora. Podatak o godišnjem odmoru moraju sadržavati i svi **posebni ugovori o radu**, pa tako i ugovor o radu na izdvojenom mjestu rada („od kuće“), ugovor o radu u slučaju upućivanja radnika na rad u inozemstvo, ugovor o radu za obavljanje privremenih poslova, te ugovor o radu za stalne sezonske poslove. Također, pravo na godišnji odmor ostvaruje i onaj radnik s kojim poslodavac nije sklopio ugovor o radu, ili je sklopio neki drugi ugovor, ako se u oba slučaja radi o takvom ugovornom odnosu koji s obzirom na narav i vrstu rada te ovlasti poslodavca ima obilježja posla za koji se zasni-

va radni odnos, osim ako poslodavac ne dokaže suprotno. Naime, u takvim slučajevima presumira se da je radnik stranka sklopljenog ugovora o radu. U svakom slučaju, obzirom da godišnji odmor mora biti određen ili odrediv, **umjesto podatka o godišnjem odmoru ZOR dopušta da ugovor o radu upućuje na odgovarajući zakon, drugi propis, kolektivni ugovor ili pravilnik o radu koji uređuju ta pitanja.** Odredbom članka 9. stavka 3. ZOR-a propisano da se ako je neko pravo iz radnog odnosa različito uređeno ugovorom o radu, pravilnikom o radu, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca, kolektivnim ugovorom ili zakonom, **primjenjuje za radnika najpovoljnije pravo**, ako ZOR-om ili drugim zakonom nije drugačije uređeno. Tako će, temeljem primjene povoljnijeg prava za radnika, ako je trajanje godišnjeg odmora određeno ugovorom o radu radnik imati pravo na onoliko godišnjeg odmora koliko je ugovoreno ugovorom o radu, osim ako kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu nije određeno dulje trajanje godišnjeg odmora. U praksi je godišnji odmor rijetko određen u ugovorima o radu, nego se u pravilu poziva na ZOR ili upućuje na primjenu kolektivnog ugovora ili pravilnika o radu, pa tako određivanje dužeg trajanja godišnjeg odmora postoji u gotovo svim kolektivnim ugovorima, a također je određeno i u velikom broju pravilnika o radu.

Odredbom članka 77. stavka 1. ZOR-a propisano je **najkraće trajanje** godišnjeg odmora, zakonski minimum koji mora biti osiguran svakom radniku, pa tako radnik ima za svaku **kalendarsku godinu** pravo na godišnji odmor od **najmanje četiri tjedna**. Propisane su dvije kategorije radnika kojima je minimalno trajanje godišnjeg odmora utvrđeno povoljnije: **maloljetnik** (osoba mlađa od 18 godina) i **radnik koji radi na „štetnim“ poslovima s posebnim uvjetima rada** na kojima, uz primjenu mjera zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, nije moguće zaštititi radnika od štetnih utjecaja, koji imaju za svaku kalendarsku godinu pravo na godišnji odmor od u trajanju od **najmanje pet tjedana**. Pri donošenju ocjene koji su to poslovi na kojima, uz primjenu mjera zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, nije moguće zaštititi radnika od štetnih utjecaja, uzimaju se u obzir poslovi koji se ubrajaju u poslove s posebnim uvjetima rada, na kojima se ujedno radno vrijeme s te osnove skraćuje razmjerno štetnom utjecaju uvjeta rada na zdravlje i radne sposobnosti radnika, a takvi poslovi se utvrđuju se posebnim propisom (primjerice poslovi

* Sanja Rotim, dipl.oec., HEP dd, Zagreb

razminiranja primjenom Zakona o protuminskom djelovanju – NN, br. 110/15, 118/18, 98/19 i 114/22). Trajanje godišnjeg odmora duže od najkraće propisanog može se utvrditi kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu. Pitanja koja se odnose na ostvarivanje prava radnika na godišnji odmor, prvenstveno pitanje određivanje kriterija temeljem kojih se ostvaruje pravo na dodatne dane godišnjeg odmora u odnosu na zakonsko određenje minimalno propisanog trajanja godišnjeg odmora, često su predmet kolektivnih ugovora i pravilnika o radu, kojima se pravo radnika na godišnji odmor predviđa **u dužem trajanju od zakonom propisanog minimuma**. Pri tome se pravo na godišnji odmor u slučaju ispunjavanja propisanih uvjeta ostvaruje **jednako, neovisno da li je ugovor o radu sklopljen na određeno ili neodređeno vrijeme te bez obzira da li radnik radi u punom ili nepunom radnom vremenu**. Tako se kolektivnim ugovorom može odrediti da se godišnji odmor radnika uvećava ovisno o složenosti poslova radnog mjesta, rezultatima rada radnika, uvjetima rada (posebnim uvjetima rada), zdravstvenom stanju i socijalnim uvjetima radnika (invalidima rada, invalidima Domovinskog rata, roditeljima djeteta sa utvrđenim invaliditetom itd.) i dr. Primjerice, člankom 13. **Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike** (NN, br. 56/22) propisano je da službenik i namještenik ima za svaku kalendarsku godinu pravo na plaćeni godišnji odmor u najkraćem trajanju propisanom općim propisom o radu (ZOR-om), a osnovica za izračun godišnjeg odmora uvećava se prema pojedinačno određenim mjerilima propisanim odredbom članka 19. stavka 1. i 2.:

1. s obzirom na uvjete rada:
  - rad na poslovima s otežanim ili posebnim uvjetima rada - 2 dana
  - rad u smjenama, turnusu, ili redovni rad subotom, nedjeljom, blagdanima i neradnim danima određenim zakonom - 1 dan
2. s obzirom na složenosti poslova i stupanj stručne spreme:
  - rukovodećim državnim službenicima - 4 dana
  - višim državnim službenicima - 4 dana
  - nižim državnim službenicima - 3 dana
  - namještenicima sa SSS - 3 dana
  - namještenicima s NSS - 2 dana
3. s obzirom na dužinu radnog staža:
  - od navršenih 5 do navršenih 9 godina radnog staža - 2 dana
  - od navršenih 10 do navršenih 14 godina radnog staža - 3 dana
  - od navršenih 15 do navršenih 19 godina radnog staža - 4 dana
  - od navršenih 20 do navršenih 24 godina radnog staža - 5 dana
  - od navršenih 25 do navršenih 29 godina radnog staža - 6 dana
  - od navršenih 30 do navršenih 34 godina radnog staža - 7 dana
  - od navršenih 35 i više godina radnog staža - 8 dana

4. s obzirom na posebne socijalne uvjete:
  - roditelju, posvojitelju ili skrbniku s jednim malodobnim djetetom - 2 dana
  - roditelju, posvojitelju ili skrbniku za svako daljnje malodobno dijete još po - 1 dan
  - samohranom roditelju, posvojitelju ili skrbniku s jednim malodobnim djetetom - 3 dana
  - roditelju, posvojitelju ili skrbniku djeteta s invaliditetom, bez obzira na ostalu djecu - 3 dana
  - osobi s invaliditetom - 3 dana
  - osobi s tjelesnim oštećenjem najmanje 50% - 2 dana
5. s obzirom na ostvarene rezultate rada:
  - službeniku i namješteniku ocijenjenom ocjenom »izuzetan« - 3 dana
  - službeniku i namješteniku ocijenjenom ocjenom »primjeran« - 2 dana
  - službeniku i namješteniku ocijenjenom ocjenom »uspješan« - 1 dan.

Stavkom 2. istog članka određeno je da se ukupno trajanje godišnjeg odmora određuje na način da se osnovica za izračun godišnjeg odmora uvećava za zbroj svih dodatnih dana utvrđenih točkama 1. – 5. stavka 1. istoga članka, s tim da ukupno trajanje godišnjeg odmora ne može iznositi manje od 20 radnih dana niti više od 30 radnih dana u godini, osim u slučaju slijepog službenika i namještenika, donatora organa, kao i službenika i namještenika koji radi na poslovima na kojima ni uz primjenu mjera zaštite na radu nije moguće otkloniti štetne utjecaje i na poslovima s posebnim ili otežanim uvjetima rada ima pravo na najmanje 30 dana godišnjeg odmora (čl. 20.).

Isto tako **Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama** (NN, br. 56/22) odredbom članka 37. propisano je da zaposlenik za svaku kalendarsku godinu ima pravo na plaćeni godišnji odmor u najkraćem trajanju propisanim općim propisom o radu, a najkraće trajanje godišnjeg odmora uvećava se prema pojedinačno određenim mjerilima, koji se uređuju granskim kolektivnim ugovorom. Tako da ukupno trajanje godišnjeg odmora ne može iznositi manje od najkraćeg trajanja odmora utvrđenog ZOR-om, niti više od 6 tjedana, odnosno 30 radnih dana za rad u petodnevnom radnom tjednu, dok slijepom zaposleniku i zaposleniku koji radi na poslovima gdje ni uz primjenu mjera zaštite na radu nije moguće zaštititi zaposlenika od štetnih utjecaja, pripada pravo na godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu u trajanju od minimalno 6 tjedana, u kojem slučaju se trajanje godišnjeg odmora utvrđuje granskim kolektivnim ugovorom.

Stavkom 3. članka 77. ZOR-a propisano je **ograničenje prema kojem radnik koji se prvi put zaposli ili koji ima prekid između dva radna odnosa duži od osam dana, stječe pravo na godišnji odmor na navedeni način tek nakon šest mjeseci neprekidnog radnog odnosa kod istog poslodavca**. Dakle, ako navedeni uvjet neprekidnog radnog odnosa u trajanju od šest mjeseci, bez obzira da li je radni odnos ostvaren temeljem jednog ugovora o radu ili više njih, nije ispunjen, radnik ne može steći pravo na puni

godišnji odmor, već može ostvariti pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora. Ovisno o tome, ostvaruje se i **pravo na regres**, pod pretpostavkom da je pravo na njegovu isplatu propisano aktom ili određeno odlukom poslodavca, odnosno ugovoreno. Odredbom članka 90.a ZOR-a naveden je regres kao primitak kojeg radnik **može** ostvariti **na temelju radnog odnosa**, a koji poslodavac, u skladu s propisom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu, aktom poslodavca ili ugovorom o radu isplaćuje radniku kao materijalno pravo iz radnog odnosa. Važno je napomenuti da ako pravo na isplatu regresa nije definirano spomenutim aktima, tada radnici mogu ostvariti pravo na isplatu na temelju volje poslodavca (odlukom). U slučaju osoba koje se nalaze kod poslodavca na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa (čl. 59. ZOR-a), budući se na njih primjenjuju odredbe o radnom odnosu, osim odredbi o sklapanju ugovora o radu, plaći i naknadi plaće, te prestanku ugovora o radu, navedene osobe ostvaruju pravo na godišnji odmor, ali ne i pravo na naknadu za njegovo korištenje. Osim toga, poslodavci regres ne mogu isplatiti radnicima na roditeljinom, roditeljskom dopustu ili bolovanju zato što radnici koriste prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, a ne koriste godišnji odmor. Svrha regresa je podmirivanje troškova za vrijeme korištenja godišnjeg odmora.

Regres se može isplatiti radniku neovisno o tome u kojem dijelu godine je s poslodavcem započeo radni odnos, a ovisno o činjenici koristi li godišnji odmor kod poslodavca koji isplaćuje regres u skladu s odredbom članka 90.a ZOR-a, odnosno autonomnom odlukom poslodavca. Ako se primjerice radi o poslodavcu koji ga isplaćuje, a radnik započne radni odnos 15. ožujka 2023. godine, protekom šest mjeseci dana 15. rujna 2023. stječe pravo na „puni“ godišnji odmor, a njegovim korištenjem i pravo na regres. Međutim, ako je radnik sklopio ugovor o radu na određeno vrijeme od 15. studenog 2022. do 25. svibnja 2023. godine, dana 15. svibnja 2023. ne stječe pravo na godišnji odmor u cijelosti, jer se radi o **dvije kalendarske godine**, a budući da u drugoj kalendarskoj godini radniku prestaje radni odnos, ostvariti će **pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora za 2022.**, i razmjerni dio za 2023. godinu, kao i pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora. U svakom slučaju, ako tijekom kalendarske godine dođe do prestanka ugovora o radu i promjene poslodavca, radnik će kod svakog poslodavca ostvariti pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora. **Radnik koji kod jednog poslodavca ostvari pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora, pa ima prekid duži od 8 dana, kod drugog poslodavca ostvaruje pravo na „puni“ godišnji odmor pod uvjetom da kod njega odradi šest mjeseci u toj kalendarskoj godini.** Primjerice, ako je radnik bio zaposlen kod jednog poslodavca u razdoblju od 1. siječnja do 20. ožujka 2022. godine, a kod drugog poslodavca se zapošljava počevši od 28. travnja 2022. na neodređeno vrijeme (prekid duži od osam dana), budući je kod prvog poslodavca radni odnos prestao - kod njega će radnik ostvariti pravo na 3/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora, a kod drugog poslodavca pravo na „puni“ godišnji odmor za 2022. go-

dinu, jer ima nakon prekida dužeg od osam dana više od šest mjeseci rada. Također, u slučaju radnika kojem prava i obveze iz radnog odnosa miruju (npr. na neplaćenom dopustu) budući se **mirovanje radnog odnosa** ne smatra prekidom radnog odnosa, odnosno ne utječe na pravo stjecanja godišnjeg odmora, radnik kojem prestane mirovanje radnog odnosa, imati će za tu tekuću godinu pravo na godišnji odmor kao da je radio. Isto tako, budući da ZOR korištenje godišnjeg odmora ne uvjetuje efektivnim radom, u tekućoj kalendarskoj godini za koju radnik ostvaruje prvo na godišnji odmor, ako je radnik veći dio te kalendarske godine **privremeno spriječen za rad**, neovisno o bolovanju, navedeni radnik ostvaruje pravo na svoj pripadajući godišnji odmor za tu kalendarsku godinu. U kontekstu razmatranja korištenja »starog« godišnjeg odmora, radnici koji nisu uspjeli iskoristiti cijeli ili dio godišnjeg odmora iz godine u kojoj su izbivali s posla, pripadajući godišnji odmor mogu po povratku na rad iskoristiti pod uvjetima propisanim u sljedećem poglavlju.

3. Prenošnje godišnjeg odmora u sljedeću kalendarsku godinu

Ako radnik koristi godišnji odmor u dijelovima, mora tijekom kalendarske godine za koju ostvaruje pravo na godišnji odmor iskoristiti najmanje dva tjedna u neprekidnom trajanju, osim ako se radnik i poslodavac drukčije ne dogovore, pod uvjetom da je ostvario pravo na godišnji odmor u trajanju dužem od dva tjedna (čl. 83. ZOR). Dakle, **moгуć je dogovor radnika i poslodavca da taj minimalni dio godišnjeg odmora, koji radnik mora iskoristiti u tekućoj godini, ne bude dva tjedna, već više ili manje od toga.** Neiskorišteni dio godišnjeg odmora u trajanju dužem od dijela godišnjeg odmora iz članka 83. ZOR-a radnik može prenijeti i iskoristiti najkasnije do 30. lipnja sljedeće kalendarske godine (dakle, **prijenos je moguć samo iz prethodne u sljedeću kalendarsku godinu**), a isto se odnosi i na radnika koji je ostvario pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora. Međutim, radnik ne može prenijeti u sljedeću kalendarsku godinu navedeni dio godišnjeg odmora ako mu je bilo omogućeno korištenje toga odmora. Godišnji odmor, odnosno dio godišnjeg odmora koji je prekinut ili nije korišten u kalendarskoj godini u kojoj je stečen, zbog bolesti te korištenja prava na roditeljni, roditeljski i posvojiteljski dopust te dopust radi skrbi i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, radnik ima pravo iskoristiti po povratku na rad, a najkasnije do 30. lipnja sljedeće kalendarske godine. **Iznimno**, godišnji odmor, odnosno dio godišnjeg odmora koji radnik zbog korištenja prava na **roditeljni, roditeljski i posvojiteljski dopust te dopust radi skrbi i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju** nije mogao iskoristiti ili njegovo korištenje poslodavac nije omogućio do 30. lipnja sljedeće kalendarske godine, radnik ima pravo iskoristiti do kraja kalendarske godine u kojoj se vratio na rad. Dakle, navedena iznimka se ne odnosi na bolest, odnosno na privremenu spriječenost za rad, pa će tako primjerice radnik koji se nalazi na dugotrajnom bolovanju izgubiti pravo na korištenje „starog“ godišnjeg odmora, ako ga ne iskoristi od kraja lipnja naredne godine.

4. Razmjerni dio godišnjeg odmora

Pitanje razmjernog dijela godišnjeg odmora regulirano je odredbom članka 78. ZOR-a na način da se navode **kategorije radnika koje imaju pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora** koji se utvrđuje u trajanju od **jedne dvanaestine godišnjeg odmora** iz članka 77. stavaka 1. i 2. ZOR-a, od ukupnog broja dana godišnjeg odmora koji bi radnik ostvario, **za svaki mjesec trajanja radnog odnosa**, a to su sljedeće kategorije radnika:

- radnik koji **nije ispunio uvjet za stjecanje prava** na godišnji odmor na način propisan člankom 77. stavkom 3. ovoga ZOR-a (6 mjeseci neprekidnog radnog odnosa kod poslodavca),
- iznimno od članka 77. ZOR-a, **radnik kojem prestaje radni odnos (bez obzira na osnovu prestanka radnog odnosa)**, za tu kalendarsku godinu ostvaruje pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora.

Dakle, razmjerni dio godišnjeg odmora ostvaruje onaj radnik koji ne ispunjava uvjet za stjecanje prava na godišnji odmor u cijelosti, pri čemu se pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora utvrđuje u trajanju od **jedne dvanaestine od ukupnog broja dana godišnjeg odmora koji bi radnik ostvario, za svaki mjesec trajanja radnog odnosa**. Prema tome, **radnik koji je u radnom odnosu kod poslodavca bio manje od jednog mjeseca, odnosno koji nije radio najmanje od 1. do 15. u jednom kalendarskom mjesecu, uopće ne ostvaruje pravo na godišnji odmor**. Budući prema ZOR-u radnik kojem prestaje radni odnos, za tu kalendarsku godinu ostvaruje pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora (**i to bez obzira na datum i osnovu prestanka radnog odnosa**), u kontekstu korištenja „starog“ godišnjeg odmora, to znači da radnik prije prestanka radnog odnosa treba iskoristiti sav preostali godišnji odmor, iz prošle godine i tekuće godine, u razmjernom dijelu. Tek ako ne uspije iskoristiti pripadajući godišnji odmor, radnik ima pravo na naknadu za neiskorišteni godišnji odmor, prema članku 82. ZOR-a. U slučaju da je poslodavac radniku koji je po prestanku radnog odnosa ostvario pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora, prije prestanka radnog odnosa omogućio korištenje godišnjeg odmora u trajanju dužem od onog koji bi mu pripadao, nema pravo od radnika tražiti vraćanje naknade plaće isplaćene za korištenje godišnjeg odmora (čl. 78. st. 3. ZOR-a).

Važno je naglasiti da je **Kolektivnim ugovorom za državne službenike i namještenike i Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama** propisan **izuzetak od prava na razmjerni dio godišnjeg odmora**, na način da službenik i namještenik koji nije ispunio uvjet za stjecanje godišnjeg odmora ili mu tijekom godine prestaje radni odnos, ostvaruje pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora, u skladu s općim propisom o radu, uz **iznimku službenika i namještenika kojem radni odnos prestaje zbog odlaska u mirovinu** koji ima pravo na godišnji odmor za kalendarsku godinu u kojoj odlazi u mirovinu (čl. 18. st. 2. KU), kao i zaposlenik u javnim službama koji odlazi u **mirovinu**, a koji također ima pravo na **puni godišnji odmor za tu godinu** (čl. 42. TKU).

4.1. Primjeri razmjernog dijela godišnjeg odmora:

- A) **Prestanak radnog odnosa kod jednog poslodavca**
- a) Radnik radi kod poslodavca A kontinuirano, a u tekućoj godini prestaje mu radni odnos te u razdoblju od 1. siječnja do 19. travnja 2023. godine - ostvaruje pravo na 4/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora u 2023. godini. U skladu s aktom poslodavca, ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora.
  - b) Radnik radi kod poslodavca A kontinuirano, a 1. studenoga 2022. godine prestaje mu radni odnos te u razdoblju od 1. siječnja do 1. studenoga 2022. godine - ostvaruje pravo na 10/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora u 2022. godini. U skladu s aktom poslodavca, ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora.
  - c) Radnik radi kod poslodavca A na određeno vrijeme u razdoblju od 10. veljače do 25. lipnja 2023. godine - ostvaruje pravo na 5/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora u 2023. godini. U skladu s aktom poslodavca, ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora.
- B) **Rad kod dva poslodavca s prekidom dužim od 8 dana**
- a) **Kod oba poslodavca radni odnos prestaje u tekućoj godini:**
Radnik radi kod poslodavca A u razdoblju od 1. siječnja do 28. svibnja 2023. godine, kada mu radni odnos prestaje – ostvaruje pravo na 5/12 godišnjeg odmora, te kod poslodavca B u razdoblju od 25. lipnja do 30. rujna 2023. godine kada mu radni odnos prestaje – ostvaruje pravo na 3/12 godišnjeg odmora. U skladu s aktom poslodavca, ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora kod poslodavca A i B.
  - b) **Radni odnos prestaje u tekućoj godini kod jednog poslodavca**
Radnik radi kod poslodavca A u razdoblju od 1. siječnja do 31. kolovoza 2022. godine kada mu radni odnos prestaje – ostvaruje pravo na 8/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora, te se kod poslodavca B u zapošljava počevši od 20. rujna 2022. godine – ostvaruje pravo na 3/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora. U skladu s aktom poslodavca, ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora kod poslodavca A i B.
  - c) **Radni odnos prestaje u tekućoj godini kod jednog poslodavca**
Radnik radi kod poslodavca A u razdoblju od 1. siječnja do 20. ožujka 2022. godine kada mu radni odnos prestaje – ostvaruje pravo na 3/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora, te se kod poslodavca B zapošljava na neodređeno vrijeme počevši od 27. travnja 2022. godine ostvaruje pravo na puni godišnji odmor. U skladu s aktom poslodavca, ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora kod poslodavca A te pravo na isplatu regresa za korišteni puni godišnji odmor kod poslodavca B.

C) Rad kod dva poslodavca bez prekida

a) Zapošljavanje na određeno kod drugog poslodavca

Radnik radi kod poslodavca A u razdoblju od 1. siječnja do 31. svibnja 2022. godine kada mu radni odnos prestaje – ostvaruje pravo na 5/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora, te se kod poslodavca B zapošljava na određeno počevši od 1. lipnja do 30. rujna 2022. godine – ostvaruje pravo na 4/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora. U skladu s aktom poslodavca ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora kod poslodavca A i B.

b) Zapošljavanje na neodređeno kod drugog poslodavca

Radnik radi kod poslodavca A u razdoblju od 1. siječnja do 16. ožujka 2022. godine kada mu radni odnos prestaje – ostvaruje pravo na 3/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora, te se kod poslodavca B zapošljava na neodređeno počevši od 17. ožujka 2022. godine – ostvaruje pravo na 9/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora. U skladu s aktom poslodavca ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora kod poslodavca A i B.

D) Rad kod jednog poslodavca duže od 6 mjeseci kroz dvije kalendarske godine

Radnik radi kod poslodavca A u razdoblju od 17. listopada 2022. do 20. travnja 2023. godine kada mu radni odnos prestaje – ostvaruje pravo na 3/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora u 2022. godini, te 4/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora u 2023. godini. U skladu s aktom poslodavca ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora u 2022. i 2023. godini.

E) Rad kod dva poslodavca s prekidom, duže od 6 mjeseci, ali kod drugog tijekom dvije kalendarske godine

Radnik radi kod poslodavca A u razdoblju od 1. siječnja do 17. listopada 2022. godine, a kod poslodavca B od 30. listopada 2022. do 20. travnja 2023. godine kada mu radni odnos prestaje – kod poslodavca A ostvaruje pravo na 10/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora u 2022. godini, te kod poslodavca B 2/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora u 2023. godini. U skladu s aktom poslodavca ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora kod poslodavca A i B.

F) Rad kod dva poslodavca bez prekida, duže od 6 mjeseci, ali kod drugog tijekom dvije kalendarske godine

Radnik radi kod poslodavca A u razdoblju od 1. siječnja do 17. listopada 2022. godine, a kod poslodavca B od 18. listopada 2022. do 20. travnja 2023. godine kada mu radni odnos prestaje – kod poslodavca A ostvaruje pravo na 10/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora u 2022. godini, te kod poslodavca B 2/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora u 2023. godini. U skladu s aktom poslodavca ostvaruje pravo na isplatu regresa za korišteni razmjerni dio godišnjeg odmora kod poslodavca A i B.

4.2. Izračun razmjernog dijela godišnjeg odmora

Pravilo izračuna razmjernog dijela godišnjeg odmora je da se pri izračunu trajanja razmjernog dijela **najmanje polovica dana godišnjeg odmora zaokružuje se na cijeli dan** godišnjeg odmora, a **najmanje polovica mjeseca rada** zaokružuje se na cijeli mjesec.

Primjer 1.

Radniku je priznato pravo na 25 dana godišnjeg odmora, a radio je 5 mjeseci u razdoblju od 1. siječnja 2023. do 30. svibnja 2023. godine kada mu radni odnos prestaje – priznaje mu se pravo na 10 dana razmjernog dijela godišnjeg odmora ($25:12 = 2,08 \times 5 \text{ mj.} = 10,42$ – dakle manje od pola, pa se zaokružuje na manji broj dana).

Primjer 2.

Radniku je priznato pravo na 29 dana godišnjeg odmora, a radio je 6 mjeseci u razdoblju od 15. siječnja 2022. do 15. srpnja 2022. godine kada mu radni odnos prestaje – priznaje mu se pravo na 15 dana razmjernog dijela godišnjeg odmora ($29:12 = 2,42 \times 6 \text{ mj.} = 14,50$ dakle točno pola dana preko punog broja, pa se zaokružuje na veći broj, tj. cijeli dan godišnjeg odmora).

Primjer 3.

Radniku je priznato pravo na 26 dana godišnjeg odmora, a radio je 5 mjeseci u razdoblju od 16. siječnja 2022. do 15. lipnja 2022. godine kada mu radni odnos prestaje – priznaje mu se pravo na 11 dana razmjernog dijela godišnjeg odmora ($26:12 = 2,17 \times 5 \text{ mj.} = 10,83$ dakle više od pola, pa se zaokružuje na veći broj dana).

Ako radniku radni odnos prestaje **točno u polovici mjeseca koji ima parni broj dana, pravo na 1/12 godišnjeg odmora za taj mjesec ostvaruje kod poslodavca kod kojeg mu prestaje radni odnos.**

Primjer 1.

Radniku prestaje radni odnos u mjesecu **lipnju** (koji ima 30 dana), točnije **15. lipnja**, pa će mu se kod tog poslodavca kod kojeg mu radni odnos prestaje (točno na polovici mjeseca), za mjesec lipanj **priznati** pravo na 1/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora.

Primjer 2.

Radniku prestaje radni odnos u mjesecu **srpnju** (koji ima 31 dan), točnije **15. srpnja**, pa će mu se kod tog poslodavca kod kojeg mu radni odnos prestaje (na manje od polovice mjeseca), za mjesec srpanj **neće priznati** pravo na 1/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora.

Primjer 3.

Radniku prestaje radni odnos u mjesecu **srpnju**, točnije **16. srpnja**, pa će mu se kod tog poslodavca kod kojeg mu radni odnos prestaje (na više od polovice mjeseca), za mjesec

srpanj **priznati** pravo na 1/12 razmjernog dijela godišnjeg odmora.

5. Utvrđivanje godišnjeg odmora

Način utvrđivanja godišnjeg odmora propisan je člankom 79. ZOR-a na način da se godišnji odmor iz članaka 77. i 78. ZOR-a radniku utvrđuje brojem radnih dana ovisno o radnikovom tjednom rasporedu radnog vremena, a blagdani i neradni dani određeni zakonom, razdoblje privremene nesposobnosti za rad koje je utvrdio ovlašteni liječnik, te dani plaćenog dopusta, ne uračunavaju se u trajanje godišnjeg odmora. Iznimno, ako bi po rasporedu radnog vremena radnik na dan blagdana ili neradnog dana određenog zakonom trebao raditi, a toga dana na svoj zahtjev koristi godišnji odmor, u trajanje godišnjeg odmora uračunava se i taj dan. Pri izračunavanju trajanja godišnjeg odmora na način iz članka 78. stavaka 1. i 2. ZOR-a, **najmanje polovica dana godišnjeg odmora zaokružuje se na cijeli dan godišnjeg odmora, a najmanje polovica mjeseca rada zaokružuje se na cijeli mjesec. Ako radniku radni odnos prestaje točno u polovici mjeseca koji ima parni broj dana, pravo na jednu dvanaestinu godišnjeg odmora za taj mjesec ostvaruje kod poslodavca kod kojeg mu prestaje radni odnos.**

6. Ništetnost odricanja od prava na godišnji odmor

Sukladno odredbi članka 80. ZOR-a sporazum o odricanju od prava na godišnji odmor, odnosno o isplati naknade umjesto korištenja godišnjeg odmora je ništetan. Ako poslodavac pravna osoba s radnikom sklopi sporazum o odricanju od prava na godišnji odmor, odnosno o isplati naknade umjesto korištenja godišnjeg odmora, u skladu s odredbom članka 229. stavka 1. točke 44. smatra se prekršajem iz kategorije najtežih prekršaja poslodavca, koji se u tom slučaju kažnjava za prekršaj novčanom kaznom od 8090,00 do 13.270,00 eura. Nadalje, istim je člankom propisano da će se novčanom kaznom od 920,00 do 1320,00 eura za navedeni prekršaj kazniti poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe. Ako je navedeni prekršaj počinjen u odnosu na maloljetnika, iznos novčane kazne uvećava se dvostruko.

7. Naknada plaće za vrijeme godišnjeg odmora i isplata regresa

Za vrijeme korištenja godišnjeg odmora, u skladu s odredbom članka 81. ZOR-a, radnik ima pravo na naknadu plaće u visini određenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, a **najmanje u visini njegove prosječne mjesečne plaće u prethodna tri mjeseca** (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad). Ako radniku u prethodna tri mjeseca prije korištenja godišnjeg odmora nije isplaćena plaća nego naknada plaće, kao osnovica za utvrđivanje naknade plaće za vrijeme godišnjeg odmora trebala bi se uzeti ona plaća koju bi radnik primio da je radio. Također je i Kolektivnim ugovorom za državne službenike i namještenike člankom 14. propisano da se za vrijeme korištenja godišnjeg odmora službeniku i namješteniku isplaćuje naknada

plaće njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca koja prethode mjesecu u kojem koristi godišnji odmor (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad) ili u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu, ovisno o tome što je za službenika i namještenika povoljnije. Tako je i Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama u članku 37. stavku 5. propisano da se za vrijeme korištenja godišnjeg odmora zaposleniku isplaćuje naknada plaće u visini njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca koja prethode mjesecu u kojem koristi godišnji odmor (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad) ili u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu, ovisno o tome što je za zaposlenika povoljnije.

Razlika između naknade plaće za vrijeme godišnjeg odmora i regresa je u tome što je naknada uređena ZOR-om, dok regres nije zakonski uređen već može biti definiran jednim od autonomnih akata poslodavca (kolektivni ugovor, pravilnik o radu ili sam ugovor o radu) ili odlukom poslodavca, dakle ovisi o volji poslodavca. Stoga, ako poslodavac želi radnicima isplatiti regres, unatoč tome što ga niti jedan akt na to ne obvezuje, može o istome donijeti autonomnu odluku. U tom slučaju poslodavac može odlučiti hoće li svim radnicima isplatiti jednaki iznos regresa ili će primjerice radnicima koji nisu kod njega bili zaposleni cijelu godinu isplatiti njegov razmjerni dio. Međutim, ako je pravo radnika na isplatu regresa utvrđeno npr. odredbama pravilnika o radu ili kolektivnog ugovora, tada iste obvezuju poslodavca. Po pitanju ostvarivanja prava na regres radnika koji je zaposlen kod poslodavca u nepunom radnom vremenu, oni mogu ostvariti pravo na regres u punom iznosu. Naime, ako kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije uređeno drugačije, tada radnicima koji rade u nepunom radnom vremenu poslodavac plaću i druga materijalna prava (regres) utvrđuje razmjerno ugovorenom radnom vremenu. Ako je pravo na regres propisano u jednakom iznosu za sve radnike ili ako poslodavac donese odluku o isplati regresa u jednakom iznosu, tada pravo na regres ostvaruju jednako radnici koji rade u punom i radnici koji rade u nepunom radnom vremenu.

7.1. Neoporeziva i oporeziva isplata regresa

Poreznim propisima određuje se može li se i do koje svote isplatiti regres bez obveze obračuna i plaćanja poreza. Prema Pravilniku o porezu na dohodak (NN br. 10/17., 128/17., 106/18., 1/19., 80/19., 1/20., 74/20., 138/20., 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23 – dalje: PPD) poslodavac može regres isplatiti neoporezivo i oporezivo. Poslodavac može u skladu s člankom 7. st. 2. t. 5. PPD-a radniku neoporezivo isplatiti do 663,62 eura godišnje prigodne nagrade (regres). Regres se može isplatiti **neoporezivo** ako se isplaćuje zaposleniku na temelju sklopljenog ugovora o radu te ako isplaćena svota ne prelazi svotu od 663,62 eura godišnje, pod uvjetom da radnik tijekom istog poreznog razdoblja odnosno godine od istog ili drugih isplati-telja nije primio ni jednu drugu prigodnu nagradu (božić-

nicu, uskrnicu i dr.) koja bi prelazila svotu od 663,62 eura. Za neoporezivu isplatu poslodavac je obvezan ispostaviti Izvješće o primicima porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja – JOPPD obrazac, najkasnije do 15. u mjesecu za isplate u prethodnom mjesecu. Ako je poslodavac tijekom poreznog razdoblja (godine) isplatio neke od prigodnih nagrada (božićnica, uskrnica i dr.) treba utvrditi je li do svote od 663,62 eura ostalo još za isplatu neoporezive svote. Ako poslodavac radniku isplati regres u svoti iznad propisane neoporezive svote, razlika između propisane svote i isplaćene svote smatra se dohotkom od nesamostalnog rada (plaćom). Za oporezive isplate poslodavci također trebaju Poreznoj upravi dostaviti JOPPD obrazac.

8. Naknada za neiskorišteni godišnji odmor

U skladu s odredbom članka 82. ZOR-a, u slučaju prestanka ugovora o radu poslodavac je dužan radniku koji nije iskoristio godišnji odmor isplatiti naknadu umjesto korištenja godišnjeg odmora, a naknada se određuje razmjerno broju dana neiskorištenoga godišnjeg odmora.

9. Korištenje godišnjeg odmora u dijelovima

Ako radnik koristi godišnji odmor u dijelovima, mora tijekom kalendarske godine za koju ostvaruje pravo na godišnji odmor iskoristiti najmanje dva tjedna u neprekidnom trajanju, osim ako se radnik i poslodavac drukčije ne dogovore, pod uvjetom da je ostvario pravo na godišnji odmor u trajanju dužem od dva tjedna (čl. 83. ZOR-a).

10. Raspored korištenja godišnjeg odmora

Raspored korištenja godišnjeg odmora utvrđuje poslodavac, u skladu s kolektivnim ugovorom, pravilnikom o

radu, ugovorom o radu i ovim Zakonom, najkasnije do 30. lipnja tekuće godine. Radniku koji radi u nepunom radnom vremenu kod dva ili kod više poslodavaca, a poslodavci ne postignu sporazum o istodobnom korištenju godišnjeg odmora, dužni su mu omogućiti korištenje godišnjeg odmora prema njegovu zahtjevu. Pri utvrđivanju rasporeda korištenja godišnjeg odmora moraju se uzeti u obzir potrebe organizacije rada te mogućnosti za odmor raspoložive radnicima. **Poslodavac mora radnika najmanje petnaest dana prije korištenja godišnjeg odmora obavijestiti o trajanju godišnjeg odmora i razdoblju njegova korištenja.** Jedan dan godišnjeg odmora radnik ima pravo, uz obvezu da o tome obavijesti poslodavca najmanje tri dana prije njegova korištenja, koristiti kada on to želi, osim ako posebno opravdani razlozi na strani poslodavca to onemogućuju.

11. Upravne mjere

Prema članku 226. ZOR-a inspektor će u provedbi inspekcijskog nadzora u području rada usmenim rješenjem u zapisniku poslodavcu narediti da u ostavljenom roku utvrdi raspored korištenja godišnjeg odmora u skladu s ZOR-om ili radnika obavijesti o trajanju i razdoblju korištenja godišnjeg odmora (članak 85.)

12. Prekršajne odredbe

Težim prekršajem poslodavca u smislu odredbe članka 227. stavka 1. točke 18. poslodavac pravna osoba kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 4110,00 do 7960,00 eura ako radniku ne omogući korištenje godišnjeg odmora na način i pod uvjetima propisanim ZOR-om, osim u slučaju prestanka ugovora o radu (članci 77., 78., 83., 84. i članak 85. stavak 2. i 4.). Ako je navedeni prekršaj počinjen u odnosu na maloljetnika, iznos novčane kazne uvećava se dvostruko.

Poštovani čitatelji!

Narudžbenicu za pretplatu
na časopis,
kao i brojne druge informacije
o djelovanju našeg Centra,
možete pronaći na internet
stranici

www.tim4pin.hr

Računanje rokova u pravnim i poslovnim odnosima

Gordana Muraja*

Veliki dio odnosa uspostavljenih na temelju zakona, pojedinačnih akata nadležnih tijela ili privatnih akata traje odnosa i/ili ostvarivanje prava vezuje za rok. Stoga je računanje roka nerijetko vrlo važno za ostvarivanje ili gubitak prava u različitim pravnim odnosima. Pritom je ključno pitanje kada rok počinje i kada istječe.

1. Definiranje roka

Rok je određeno vremensko razdoblje uz koje pravo vezuje nastupanje (određene) posljedice. U materijalnom smislu rok je vrijeme koje je potrebno radi ostvarivanja ili gubitka nekog prava. U procesnom smislu rok je vrijeme u kojem određenu procesnu radnju treba poduzeti, odnosno u kojem se određena radnja ne smije poduzeti.

Osim podjele na procesne i materijalne, pravna teorija razvrstava rokove po različitim mjerilima. Ta ko ona razlikuje zakonske od sudskih, produžive od neproduživih, subjektivne od objektivnih, prekluzivne¹ od instruktivnih², suspenzivne³ od paricijskih⁴ itd. No, u koju god kategoriju rok bio svrstan, svim je rokovima zajedničko da treba znati pravila prema kojima će se točno utvrditi kad je tijek roka započeo, odnosno kad je rok istekao.

2. Materijalno pravni / građanski i procesni rokovi

Možda bi se moglo reći da je osnovna podjela rokova na materijalno-pravne i procesne. Materijalno-pravni / građansko-pravni rokovi su oni kojima se određuje razdoblje za ostvarivanje ovlaštenja ili izvršenje dužnosti koji proizlaze iz odredaba građanskog prava. Procesno-pravni (rokovi) su oni kojima se određuje razdoblje za ostvarivanje ovlaštenja ili izvršenja dužnosti koji proistječu iz odredaba parničnog prava⁵. Materijalno-pravne i procesno-pravne rokove utvrđuju propisi, ali i ugovorne strane mogu iskazivanjem volje utvrditi rokove, ali samo one za koje propisima nije utvrđeno da ih nije moguće mijenjati raspolaganjem stranaka.

Pravila o računanju rokova u građansko-pravnim odnosima uređena su Zakonom o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22 i 156/22., dalje: ZOO), općim propisom obveznog prava koji postavlja načela svih obveznih odnosa i čiju je primjenu u nekim pitanjima moguće ugovorom isključiti. No odredbe o načinu računanja rokova svakako nisu u skupini odredbi koje bi stranke mogle

ugovoriti drugačije, i primjenjuju se na sve ugovorne i vanugovorne obvezno-pravne odnose.

Pravila za računanje rokova utvrđuje i nekoliko procesnih propisa. Primjerice, utvrđuju ih Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, br. 148/11. pročišćeni tekst, 25/13., 89/14., 70/19 i 80/22., dalje u tekstu: ZPP), Zakon o općem upravnom postupku (NN, br. 47/09. i 110/21, dalje u tekstu: ZOUP) i Zakon o upravnim sporovima (NN, br. 20/10, 143/12, 152/14, 94/16, 29/17. i 110/21, dalje u tekstu: ZUS), da se spomenu samo najvažniji procesni propisi.

3. Početak roka

Bez obzira kojeg je rok trajanja, kod svakog je roka ključno pitanje njegova početka i završetka.

ZOO u članku 300. stavku 1. propisuje da rok određen u danima počinje teći prvog dana *poslije događaja od kojega se rok računa*, a završava se istekom posljednjeg dana roka.

ZPP u članku 112., stavku 1. utvrđuje da se u rok određen na dane ne uračunava dan kad je dostava ili saopćenje obavljeno odnosno dan u koji pada događaj otkad treba računati trajanje roka, već se za početak roka uzima prvi idući dan.

ZOUP u stavku 2. članka 80. ovu istu materiju uređuje tako da utvrđuje da se u rok određen na dane ne uračunava dan kad je dostavljeno pismo od kojeg počinje teći rok odnosno dan u koji pada događaj od kojega se računa trajanje roka, već se početak roka računa od prvoga sljedećeg dana.

ZUS člankom 51. 2. kod roka određenog na dane kao početak roka uzima dan kada je dostava izvršena odnosno dan u koji pada događaj od kojega se računa trajanje roka i određuje da se on ne uračunava se u rok, već se početak roka računa od sljedećeg dana.

Dakle, različiti su se propisi na različit način izrazili o tome koje je polazno ishodište za računanje roka. Prema ZOO-u to je *događaj od kojeg se rok računa*, prema ZPP-u *dan kad je dostava ili saopćenje obavljeno / dan u koji pada događaj od kojeg se rok računa*; prema ZOUP-u *dan kad je dostavljeno pismo od kojeg počinje teći rok / dan u koji pada događaj od kojega se računa trajanje roka*, a prema ZUS-u *dan kada je dostava izvršena odnosno dan u koji pada događaj od kojega se računa trajanje roka*.

Vidljivo je da svi propisi vezuju početak roka uz *dan u koji pada događaj od kojeg se računa trajanje roka*. U određenju

* Mag. iur. Gordana Muraja, odvjetnik, Odvjetnički ured MURAJA, odvjetnik.muraja.com

¹ čije propuštanje dovodi do gubitka određenog prava

² čije propuštanje ne dovodi do štetnih posljedica pa se radnja može i naknadno poduzeti

³ prije čijeg se isteka pojedina radnja ne može poduzeti

⁴ dok paricijski rok ne protekne nije moguće provesti prisilno ostvarenje činidbe, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=46694>

⁵ Dr. Siniša Triva, Građansko parnično procesno pravo, V. izdanje, Narodne novine, Zagreb, 1983.

je najopćenitiji ZOO koji se upravo na tom dijelu i zaustavlja, što je i za očekivati jer su obvezni odnosi mnogobrojni i nema ni potrebe dalje precizirati kakva bi narav događaja od kojeg se rok računa mogla biti. U sva tri propisa nalazi se ista suština, a to je da se rok računa od dana u koji pada događaj od kojeg se računa trajanje roka.

Pravilo o početku roka je, dakle, pravni standard prisutan u pravnom prometu koje se primjenjuje na različite načine i u različitim odnosima, no propisi u suštini na jednak način uređuju početak roka.

4. Rokovi određeni u tjednima, mjesecima ili godinama

Dva procesna propisa (ZPP u članku 112., a ZOUP u članku 80.) utvrđuju zakonsko pravilo da se rokovi određuju na dane, mjesece i godine. ZOO ne postavlja zakonsko utvrđenje, ali samo ZOO poznaje određivanje rokova u tjednima. Tako u stavku 2. članka 300. propisuje da rok određen u tjednima, mjesecima ili godinama završava onoga dana koji se po imenu i broju podudara s danom nastanka događaja od kojega rok počinje teći, a ako takva dana nema u posljednjem mjesecu, kraj roka pada na posljednji dan toga mjeseca.

ZPP, ZOUP, a ni ZUS ne poznaju rokove u tjednima, a ZUS nema uopće odredbi koje bi se odnosile na računanje rokova određenih u mjesecima ili godinama.

ZPP, u članku 112. stavku 3., utvrđuje da rokovi određeni na mjesec odnosno na godine završavaju protekom onog dana posljednjeg mjeseca odnosno godine koji po svom broju odgovara danu kad je rok otpočeo. Ako nema tog dana u posljednjem mjesecu, rok završava posljednjeg dana tog mjeseca.

ZOUP u članku 80. stavku 3 utvrđuje da rok određen na mjesec, odnosno na godine istječe onog dana, mjeseca ili godine koji po svom broju odgovara danu kad je pismeno dostavljeno, odnosno danu u koji pada događaj od kojega se računa trajanje roka. Ako toga dana nema u mjesecu u kojem rok istječe, rok istječe posljednjeg dana toga mjeseca.

Tu treba uočiti da ZOO i ZOUP za rokove određene u mjesecima određuju da rok istječu onog dana mjeseca koji po svom broju odgovara danu u koji pada događaj od kojeg se računa trajanje roka. Dakle, to nije prvi idući dan, nego dan od kojeg se rok računa.

To je uređenje različito od uređenja članka 112., stavka 1. ZPP-a koji početak roka određenog u mjesecima vezuje za dan kad je rok otpočeo, a kao što slijedi iz odredbe članka 112., stavka 1., ZPP za početak roka uzima prvi idući dan od dana u koji pada događaj od kojeg se računa trajanje roka.

5. Utjecaj nedjelja, blagdana i neradnih dana

Procesni propisi iz grane upravnog prava (ZOUP u članku 80., a ZUS u članku 81. stavku 1.) sadrže i utvrđenje da nedjelje, blagdani i neradni dani ne utječu na početak i na tijek roka. Ostali propisi ovu temu ne spominju, no to je najviše zato što takvo tumačenje slijedi i iz odredbi o određivanju rokova u mjesecima i godinama. U svakom slučaju i kod računanja roka u mjesecima dolazi do toga da nedjelje, blagdani i neradni dani ne utječu na početak, a niti na tijek roka.

Ono što treba razlikovati kod tumačenja ove odredbe je da se ona odnosi samo na početak i tijek, a da za završetak roka vrijede posebna pravila.

6. Kad zadnji dan roka pada u dan koji se ne radi

Produljenje roka na naredni dan i utvrđivanje je li pojedini podnesak predan u roku, odnosno je li pojedina radnja izvršena u roku, česta je tema sudskih sporova. Sudovi su se u više sporova izjašnjavali o tome što se događa kad zadnji dan roka pada u dan u koji se ne radi.

ZOO u stavku u stavku 3. članka 300. propisuje da ako posljednji dan roka pada u dan kad je zakonom određeno da se ne radi, kao *posljednji dan roka računa se sljedeći radni dan*.

ZPP u članku 112. stavku 3. utvrđuje da ako posljednji dan roka pada na državni blagdan, ili u nedjelju ili u koji drugi dan kad sud ne radi, *rok istječe protekom prvoga idućeg radnog dana*.

ZOUP u članku 81. stavku 2. propisuje da kad zadnji dan roka pada u nedjelju, na blagdan ili u drugi dan kad javnopravno tijelo ne radi, *rok istječe prvoga sljedećega radnog dana*

ZUS u članku 51. stavku 3. utvrđuje da kad zadnji dan roka pada u nedjelju, na blagdan ili drugi dan kada sud ne radi, *rok istječe prvog sljedećeg radnog dana*.

Očito je da građanskopravni i procesni propisi svi na jednak način uređuju da se produljenje roka odnosi na rok čiji zadnji dan pada u dane u koje je zakonom određeno da se ne radi, pa se rok produžuje na prvi naredni radni dan.

Nakon uvida u uređenje, zapravo je začudno da o tom pitanju postoji toliko sporova budući da je zakonodavstvo u ovom slučaju prilično jasno pa se pokazuje suvišnim citirati sudsku praksu, iako se u mnogim revizijskim predmetima o toj temi izjašnjavao i Vrhovni sud Republike Hrvatske⁶, čija se izjašnjenja i obrazloženja uglavnom svode na ukazivanje na pogrešnu primjenu propisa i arbitrarnu primjenu prava.

7. Kad se smatra da je podnesak predan u roku

Za kraj se treba u ograničenoj mjeri pozabaviti pitanjem kad se smatra da je podnesak predan u roku. Iako materijalnopравни zakoni, kao primjerice ZOO ili Zakon o radu (NN, br. 93/14., 127/17., i 98/19. i 151/22) ne uređuju ovo pitanje, ono je uređeno procesnim propisima pa se, ako ni je drugačije ugovoreno među strankama, odgovor na ovo pitanje može pronaći u primjeni pravnih pravila iz procesnih propisa, za koje se također može reći da se radi o općeprihvaćenom pravnom standardu. Pravilo izražava članak 113. ZPP-a koje određuje da smatra da je podnesak dan u roku ako je prije nego što rok protekne predan nadležnom sudu.

Članak 113. ZPP sadrži i drugo važno pravilo, koje određuje da se za podnesak upućen preko pošte preporučenom pošiljkom ili telegrafski, dan predaje pošti smatra danom predaje sudu kojemu je upućen. Isto takvo pravilo sadrži i članak 72. u stavku 2. ZOUP, kao i članak 25. u stavku 2. ZUS.

Promjene u primjeni ovih odredbi donosi i elektronički način dostave pismena, koji je u većini propisa koji su u ovom tekstu prikazani posebno uređeno. Međutim, način dostave ne mijenja način računanja rokova pa se sve rečeno odnosi i na podneske primljene, odnosno poslane elektroničkim putem.

⁶ Primjerice, samo jedna od revizijski odluka dostupnih na Portalu sudske prakse: VSRH, Rev 930/11-2

Zaštita stranih državljana u Republici Hrvatskoj

Alan Vajda*

U članku se daje prikaz uvjeta za odobravanje međunarodne, privremene i supsidijarne zaštite stranaca u Republici Hrvatskoj prema odredbama Zakona o međunarodnoj zaštiti i privremenoj zaštiti (Narodne novine, broj 70/2015, 127/2017 i 33/2023). Posebno se predstavlja i uključivanje djece iz Ukrajine u obrazovnog sustava RH. Tematika je vrlo aktualna u okolnostima sve intenzivnijih migracija i ratnih zbivanja u Ukrajini.

1. Uvod

Područje međunarodne i privremene zaštite u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (Narodne novine, broj 70/2015, 127/2017 i 33/2023), koji je u primjeni od 2. srpnja 2015. godine, a čije su prve izmijene stupile na snagu 1. siječnja 2018. godine a zadnje 1. travnja 2023. godine. Kako većina podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu u Republici Hrvatskoj ne posjeduje identifikacijske isprave, što proširuje mogućnost zlorabe sustava i postupka međunarodne zaštite te predstavlja izazov učinkovitosti postupka međunarodne zaštite, bilo je nužno predvidjeti i zakonski propisati kako nove procese i načine utvrđivanja identiteta podnositelja zahtjeva i njegove države podrijetla, tako i predvidjeti pravnu osnovu za digitalizaciju poslovnih procesa.

Obzirom da se odredbama Zakona o međunarodnoj zaštiti i privremenoj zaštiti propisuju načela, uvjeti i postupak odobrenja međunarodne zaštite i privremene zaštite, status, prava i obveze tražitelja međunarodne zaštite, azilanata, stranaca pod supsidijarnom zaštitom, stranaca pod privremenom zaštitom te uvjeti i postupak poništenja i prestanak azila, supsidijarne i privremene zaštite, u sklopu navedenog teksta dodatno prikazujemo uvjete za uključivanje državljana Ukrajine na tržište rada u Republici Hrvatskoj, kao i njihove djece u obrazovni sustav Republike Hrvatske.

Također je bilo nužno Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti potpuno uskladiti s pravnom stečevinom Europske unije, kao i s drugim nacionalnim zakonima, kako bi se postigla horizontalna usklađenost navedenog zakonodavnog sustava.

2. Osnovni pojmovi

U nastavku navedeni pojmovi iz Zakona o međunarodnoj zaštiti i privremenoj zaštiti, imaju sljedeće značenje:

1. Međunarodna zaštita obuhvaća azil i supsidijarnu zaštitu.

2. Azil je status koji se priznaje na temelju odluke nadležnog tijela o ispunjenju uvjeta za azil.
3. Supsidijarna zaštita je status koji se priznaje na temelju odluke nadležnog tijela o ispunjenju uvjeta za supsidijarnu zaštitu.
4. Privremena zaštita je zaštita hitnog i privremenog karaktera koja se uvodi na temelju odluke Vijeća Europske unije o postojanju masovnog priljeva raseljenih osoba.
5. Tražitelj međunarodne zaštite je državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja izrazi namjeru za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu do izvršenosti odluke o zahtjevu.
6. Azilant je izbjeglica u smislu Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine kojoj je priznat azil.
7. Stranac pod supsidijarnom zaštitom je državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva kojoj je priznata supsidijarna zaštita.
8. Stranac pod privremenom zaštitom je državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva kojoj je odobrena privremena zaštita.

3. Zakonodavni okvir

Navedenim su Zakonom u nacionalno zakonodavstvo preuzete:

Direktiva Vijeća 2001/55/EZ od 20. srpnja 2001. o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba te o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba,

Direktiva Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. o pravu na spajanje obitelji,

Direktiva 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te za sadržaj odobrene zaštite (preinačena),

Direktiva 2013/32/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite (preinačena) i

Direktiva 2013/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju standarda za prihvat podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu (preinačena).

Također je važećim Zakonom uređena primjena:

Uredbe Komisije (EZ) br. 1560/2003 od 2. rujna 2003. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 343/2003 o uvođenju kriterija i mehanizama za utvrđivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji državljanin treće zemlje podnosi u jednoj od država članica,

Uredbe (EU) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o uspostavi sustava »Eurodac« za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Uredbe (EU) br. 604/2013 o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva i o zahtjevima za usporedbu s podacima iz Eurodaca od strane tijela kaznenog progona država članica i Europolu u svrhu kaznenog progona te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (preinaka),

Uredba (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (preinaka),

Provedbena Uredba od 30. siječnja 2014. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1560/2003 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 343/2003 o uvođenju kriterija i mehanizama za utvrđivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji državljanin treće zemlje podnosi u jednoj od država članica,

Uredba (EU) 2021/2303 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2021. o Agenciji Europske unije za azil i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 439/2010, koja je stupila na snagu 19. siječnja 2021. godine.

4. Primjena postupovnih odredbi međunarodne zaštite

Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske kao nadležno tijelo državne uprave odlučuje o podnesenom zahtjevu tražitelja u redovnom ili ubrzanom postupku, s time da tražitelj može protiv navedene odluke pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske.

Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske donosi odluku o zahtjevu najkasnije u roku od šest mjeseci od dana podnošenja urednog zahtjeva ili dopuštenog urednog naknadnog zahtjeva, s time da se navedeni rok računa od dana kada je utvrđena odgovornost Republike Hrvatske za razmatranje zahtjeva, odnosno od dana primopredaje tražitelja na teritoriju Republike Hrvatske.

Iznimno od navedenog, rok se može produžiti za još devet mjeseci ako:

1. zahtjev uključuje složena činjenična i/ili pravna pitanja.
2. veliki broj državljana treće zemlje ili osoba bez državljanstva istodobno zatraži međunarodnu zaštitu.
3. tražitelj svojim postupanjima koji su suprotni obvezama iz članka 52. stavka 3. ovoga Zakona utječe na produljenje roka (npr. provedba provjere i utvrđivanje identiteta zemlje ili regije podrijetla tražitelja, uključujući analizu jezika i dijalekta uz mogućnost korištenja programskih tehnologija, uz puno poštovanje načela ljudskog dostojanstva).

Iznimno, rok se može produžiti za još tri mjeseca isključivo radi osiguravanja cjelovitog razmatranja zahtjeva.

5. Načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja (»non refoulement«)

Temeljem navedenog Zakona, zabranjeno je prisilno udaljiti ili na bilo koji način vratiti državljanina treće zemlje ili osobu bez državljanstva u zemlju:

- u kojoj bi njezin život ili sloboda bili ugroženi zbog rase, vjerske ili nacionalne pripadnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili zbog političkog mišljenja ili
- u kojoj bi mogla biti podvrgnuta mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili
- koja bi ju mogla izručiti drugoj zemlji, čime bi se narušilo prethodno navedeno načelo.

5.1 Uvjeti za odobravanje međunarodne zaštite

a) azil

Azil će se priznati tražitelju koji se nalazi izvan zemlje svog državljanstva ili uobičajenog boravišta, a osnovano strahuje od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja zbog čega ne može ili ne želi prihvatiti zaštitu te zemlje.

b) supsidijarna zaštita

Supsidijarna zaštita se može priznati tražitelju koji ne ispunjava uvjete za priznavanje azila ako postoje opravdani razlozi koji ukazuju da će se povratkom u zemlju podrijetla suočiti sa stvarnim rizikom trpljenja ozbiljne nepravde i koji nije u mogućnosti ili zbog takvog rizika ne želi prihvatiti zaštitu te zemlje.

Ozbiljna nepravda podrazumijeva prijetnju smrtnom kaznom ili smaknućem, mučenje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje te ozbiljnu i individualnu prijetnju životu civilnog stanovništva zbog proizvoljnog općeg nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba.

c) privremena zaštita

Privremena zaštita je zaštita odobrena u izvanrednom postupku, u slučajevima masovnog priljeva ili predstojećeg masovnog priljeva raseljenih osoba iz trećih zemalja koje se ne mogu vratiti u zemlju svog podrijetla, osobito ako

postoji rizik da zbog tog masovnog priljeva nije moguće učinkovito provesti postupak odobrenja međunarodne zaštite, radi zaštite interesa raseljenih osoba i drugih osoba koje traže zaštitu.

5.2 Razlozi proganjanja

Razlozi proganjanja procjenjuju se s obzirom na sadržaj sljedećih pojmova:

1. Rasa posebno uključuje boju kože, podrijetlo te pripadnost određenoj etničkoj skupini.
2. Vjera posebno uključuje teistička, neteistička i ateistička uvjerenja, sudjelovanje ili nesudjelovanje u privatnim ili javnim formalnim vjerskim obredima, samostalno ili u zajednici s drugima, druge vjerske obrede ili izražavanje vjere, ili oblike osobnog ili zajedničkog ponašanja koji se temelje na vjerskom uvjerenju ili iz njega proizlaze.
3. Nacionalnost posebno uključuje pripadnost skupini koja je određena po svom kulturnom, etničkom ili jezičnom identitetu, zajedničkom zemljopisnom ili političkom podrijetlu ili odnosom sa stanovništvom neke druge zemlje, a može obuhvatiti i državljanstvo.
4. Političko mišljenje posebno uključuje mišljenje, stajalište ili uvjerenje o stvarima povezanim s mogućim progoniteljima te njihove politike ili metode, bez obzira je li tražitelj postupao po tom mišljenju, stajalištu ili uvjerenju.
5. Određena društvena skupina posebno uključuje članove koji imaju zajedničke urođene osobine ili zajedničko podrijetlo koje se ne može izmijeniti, odnosno karakteristike ili uvjerenja, u toj mjeri značajna za njihov identitet ili svijest da se te osobe ne smije prisiliti da ih se odreknu, a ta skupina ima poseban identitet u zemlji podrijetla jer ju društvo koje ju okružuje smatra različitim.

5.3. Djela proganjanja

Djela koja se smatraju proganjanjem moraju biti:

1. Dovoljno ozbiljna po svojoj prirodi ili ponavljanju da predstavljaju ozbiljno kršenje temeljnih ljudskih prava, osobito prava koja ne mogu biti ograničena prema članku 15. stavku 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ili
2. skup različitih mjera, uključujući i kršenje ljudskih prava, koje su dovoljno ozbiljne da u cjelini mogu utjecati na pojedinca.

Djela proganjanja, među ostalim, mogu biti:

1. fizičko ili psihičko nasilje, uključujući i spolno nasilje
2. zakonske, administrativne, policijske i/ili sudske mjere koje su diskriminirajuće ili se provode na diskriminirajući način
3. sudski progon ili kažnjavanje koje je nerazmjerno ili diskriminirajuće
4. uskraćivanje sudske pomoći što dovodi do nerazmjernih ili diskriminirajućih kazni
5. sudski progon ili kažnjavanje radi odbijanja obavljanja vojne službe prilikom sukoba, kada bi obavljanje vojne

službe uključivalo kaznena djela ili radnje koje potpadaju pod razloge isključenja azila i supsidijarne zaštite

6. djela koja su po svojoj prirodi specifično vezana uz spol ili djecu.

6. Prava i obveze tražitelja međunarodne zaštite

Tražitelj ima pravo na:

1. boravak
2. slobodu kretanja u Republici Hrvatskoj
3. osiguranje odgovarajućih materijalnih uvjeta prihvata
4. zdravstvenu zaštitu
5. osnovno i srednje obrazovanje
6. informacije, pravno savjetovanje i besplatnu pravnu pomoć
7. slobodu vjeroispovijesti
8. rad i
9. isprave.

Tražitelj je dužan:

1. poštivati Ustav, zakone i druge propise Republike Hrvatske
2. surađivati s državnim tijelima Republike Hrvatske te postupati po njihovim mjerama i uputama
3. podvrgnuti se provjeri i utvrđivanju identiteta te zemlje ili regije podrijetla, uključujući analizu jezika i dijalekta uz mogućnost korištenja programskih tehnologija, uz puno poštivanje načela ljudskog dostojanstva
4. podvrgnuti se zdravstvenom pregledu
5. poštivati Kućni red Prihvatilišta
6. pojaviti se u Prihvatilištu u roku koji mu je određen
7. odazvati se pozivu Ministarstva za saslušanje te surađivati tijekom cijelog postupka odobrenja međunarodne zaštite
8. ostati na području Republike Hrvatske za vrijeme trajanja postupka odobrenja međunarodne zaštite
9. javiti promjenu boravišta Ministarstvu u roku od dva dana od dana promjene
10. pridržavati se uputa i mjera Ministarstva o ograničenju slobode kretanja.

6.1 Izražavanje namjere podnošenja zahtjeva

Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva može izraziti namjeru prilikom obavljanja granične kontrole na graničnom prijelazu. Ako se državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva već nalazi na području Republike Hrvatske, namjeru izražava u policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji i prihvatnom centru za strance. Iznimno od navedenog, namjera se može izraziti u Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u izvanrednim okolnostima radi omogućavanja pristupa postupku odobrenja međunarodne zaštite.

Tražitelj međunarodne zaštite dužan je surađivati s Ministarstvom unutarnjih poslova Republike Hrvatske te priložiti svu raspoloživu dokumentaciju i iznijeti točne i istinite podatke koji se odnose na identitet, dob, državljanstvo, obitelj, zemlju i adresu prethodnog boravišta, prijašnje zahtjeve, pravce putovanja, identifikacijske i putne isprave i razloge traženja zaštite.

Prilikom odlučivanja o osnovanosti zahtjeva Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske dužno je prikupiti i razmotriti sve relevantne činjenice i okolnosti posebno uzimajući u obzir:

1. relevantne izjave i dokaze koje je iznio tražitelj, uključujući i informaciju je li bio ili može biti izložen proganjanju ili riziku trpljenja ozbiljne nepravde
2. aktualne činjenice o zemlji podrijetla i prema potrebi o zemlji kroz koju je putovao, uključujući zakone i propise te zemlje, kao i način na koji se oni primjenjuju, sadržane u različitim izvorima, osobito kao što su UNHCR i Agencija Europske unije za azil te drugih organizacija koje se bave zaštitom ljudskih prava
3. položaj i osobne okolnosti tražitelja, uključujući spol i dob, kako bi se na osnovi toga procijenilo predstavljaju li postupci i djela kojima je bio ili bi mogao biti izložen proganjanje ili ozbiljnu nepravdu
4. jesu li aktivnosti tražitelja, otkako je napustio zemlju podrijetla, bile usmjerene stvaranju prijeko potrebnih uvjeta za odobrenje međunarodne zaštite, kako bi se procijenilo mogu li te aktivnosti izložiti tražitelja proganjanju ili riziku trpljenja ozbiljne nepravde ako se vrati u tu zemlju
5. može li tražitelj dobiti zaštitu zemlje čije bi državljanstvo mogao dokazati.

6.2 Isključenje azila

Azil se neće priznati tražitelju koji ispunjava uvjete ako:

1. uživa zaštitu ili prima pomoć tijela ili agencija Ujedinjenih naroda, osim UNHCR-a
2. već ima odobren boravak u zemlji koja mu na temelju tog boravka priznaje ista prava i obveze kao državljanima te zemlje
3. postoje ozbiljni razlozi na temelju kojih se smatra da je počinio, poticao ili na drugi način sudjelovao u izvršenju:
  - zločina protiv mira, ratnog zločina ili zločina protiv čovječnosti utvrđenog odredbama međunarodnih akata
  - teškog nepolitičkog kaznenog djela izvan Republike Hrvatske, a prije njegovog dolaska u Republiku Hrvatsku, uključujući i osobito okrutna postupanja, čak i ako su počinjena s navodnim političkim ciljem
  - djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda, kao što je istaknuto u Preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda.

6.3. Isključenje supsidijarne zaštite

Supsidijarna zaštita neće se priznati tražitelju ako:

1. postoje ozbiljni razlozi na temelju kojih se smatra da je počinio, poticao ili na drugi način sudjelovao u izvršenju:
  - zločina protiv mira, ratnog zločina ili zločina protiv čovječnosti utvrđenog odredbama međunarodnih akata
  - teškog kaznenog djela
  - djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda, kao što je istaknuto u Preambuli i članku 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda

2. predstavlja opasnost za nacionalnu sigurnost ili javni poredak Republike Hrvatske.

Teškim kaznenim djelom, smatra se kazneno djelo za koje se prema zakonodavstvu Republike Hrvatske može izreći kazna zatvora u trajanju od pet godina ili teža kazna.

6.4. Isključenje privremene zaštite

Privremena zaštita neće se odobriti državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva ako postoje ozbiljni razlozi na temelju kojih se smatra da:

1. je počinila zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti utvrđen odredbama međunarodnih akata
2. je počinila, poticala ili sudjelovala u počinjenju teškog nepolitičkog kaznenog djela izvan Republike Hrvatske, a prije njezina dolaska u Republiku Hrvatsku, uključujući i osobito okrutna postupanja čak i ako su počinjena s navodnim političkim ciljem
3. je počinila djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda, kao što je istaknuto u preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda
4. postoji osnovana sumnja da predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost ili javni poredak Republike Hrvatske
5. je pravomoćno osuđena za teško kazneno djelo za koje se prema zakonodavstvu Republike Hrvatske može izreći kazna zatvora u trajanju od pet godina i duže.

7. Uključivanje učenika izbjeglica iz Ukrajine u odgojno-obrazovni sustav RH

Vlada Republike Hrvatske je uslijed agresije na Ukrajinu donijela Odluku o osnivanju Međuresorne radne skupine za provedbu aktivnosti prihvata i zbrinjavanja izbjeglog stanovništva iz Ukrajine, te je izbjeglicama raseljenim osobama iz Ukrajine odobrena privremena zaštita sukladno Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti i to prema Odluci Vlade Republike Hrvatske o uvođenju privremene zaštite u Republici Hrvatskoj za raseljene osobe iz Ukrajine od 7. ožujka 2022. godine.

Kao punopravna članica Europske unije, Republika Hrvatska primjenjuje odredbe Direktive Europske unije o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba te o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba (2001/55/EZ) od 20. srpnja 2001. godine, koja između ostalog osigurava, u slučaju velikog broja izbjeglica s kriznog područja, pravo na rad, stanovanje, zdravstvenu zaštitu te pravo na obrazovanje.

Također napominjemo da su izbjeglice iz Ukrajine zaštićene međunarodnim pravom i to temeljem Konvencije o izbjeglicama iz 1951. godine i njezinog Protokola iz 1967. godine.

7.1. Pravna osnova

Reguliranje statusa izbjeglih i raseljenih osoba iz Ukrajine obuhvaća primjenu sljedećih propisa i to:

- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine”, br. 87/2008., 86/2009., 92/2010., 105/2010., 90/2011., 5/2012., 16/2012., 86/2012., 94/2013., 136/2014., 152/2014., 7/2017., 68/2018., 98/2019., 64/2020. i 151/22.)
- Pravilnik o provođenju pripreme ili dopunske nastave za učenike koji ne znaju ili nedostavno znaju hrvatski jezik i nastave materinskog jezika i kulture države podrijetla učenika („Narodne novine”, br. 15/2013.)
- Program hrvatskog jezika za pripremu nastavu za učenike osnovne i srednje škole koji ne znaju ili nedovoljno poznaju hrvatski jezik („Narodne novine”, br. 151/2009.)

Prilikom provedbe Zakona o međunarodnoj i privrednoj zaštiti postupa se u skladu s načelom najboljeg interesa djeteta.

Stoga se najbolji interes djeteta procjenjuje uzimajući u obzir:

- dobrobit i društveni razvoj djeteta te njegovo podrijetlo
- zaštitu i sigurnost djeteta, osobito ako postoji mogućnost da je žrtva trgovanja ljudima
- mišljenje djeteta ovisno o njegovoj dobi i zrelosti
- mogućnost spajanja s obitelji i slično.

Nadalje, poseban skrbnik djeteta bez pratnje poduzet će, što je prije moguće nakon podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu, sve potrebne radnje radi pronalaska članova obitelji i spajanja djeteta s obitelji, ako je to u njegovu interesu, uključujući kontaktiranje i suradnju s mjerodavnim ministarstvima, drugim državnim i inozemnim tijelima te nevladinim organizacijama.

7.2. Status privremene zaštite učenika iz Ukrajine u Republici Hrvatskoj

Privremena zaštita odobrava se na vrijeme od jedne godine, s time da najdulje vrijeme trajanja privremene zaštite iznosi tri godine. Nadalje, privremena zaštita prestaje istekom najduljeg dopuštenog vremena trajanja privremene zaštite, odnosno odlukom Vijeća Europske unije. Naime, stranac pod privremenom zaštitom, tj. u konkretnom slučaju učenik izbjeglica iz Ukrajine, ostvaruje pravo na osnovno i srednje obrazovanje te prekvalifikaciju i dokvalifikaciju pod istim uvjetima kao hrvatski državljanin.

7.3 Elementi uključivanja u odgojno-obrazovni sustav RH

Kako bi se navedeni proces olakšao s obzirom na činjenicu da je u tijeku nastavna godina 2022./2023., te da se predviđa privremeni boravak izbjeglica u Republici Hrvatskoj, svakom djetetu izbjeglici iz agresijom zahvaćene Ukrajine koje se uključuje u odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske u osnovnim i srednjim školama potrebno je osigurati:

- sudjelovanje u pripremi nastavu hrvatskog jezika bez testiranja;
- istovremeno uključivanje u odgojno-obrazovni rad u razrednim odjelima u svim predmetima prema njihovim mogućnostima i sposobnostima;

- na kraju nastavne, odnosno školske godine zaključne ocjene i svjedodžbu.

Međutim, što se tiče obveze obavještanja nadležnog školskog liječnika o uključivanju učenika u škole, raseljenih osoba iz Ukrajine pod privremenom zaštitom u Republici Hrvatskoj, potrebno je odmah po uključivanju učenika iz Ukrajine u sustav odgoja i obrazovanja, uključujući terapijske i rehabilitacijske programe za djecu s teškoćama, obavijestiti nadležnog školskog liječnika iz Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Naime, školski liječnik je dužan u što kraćem roku od uključivanja učenika u školu/ustanovu, pregledati učenika s ciljem cjelovite provjere zdravstvenog stanja, uključujući pitanja vezana uz tjelesnu, emocionalnu i socijalnu dobrobit i prilagodbu, a sukladno Mjerna za zaštitu od zaraznih bolesti i sadržaja zdravstvenog pregleda izbjeglica iz Ukrajine od 2. ožujka 2022. godine i Plana i programa mjera zdravstvene zaštite 2020.-2022. („Narodne novine”, br. 142/2020).

7.4. Upis u školu i učenje hrvatskog jezika

Nakon utvrđivanja izbjegličkog statusa od strane nadležnih tijela, škole u suradnji s upravnim odjelima za obrazovanje u županijama i Gradskim uredom za obrazovanje Grada Zagreba donose odluku o potrebi uključivanja u osnovne i srednje škole na njihovom području, s time da se učenik, u pravilu, upisuje u onu osnovnu ili srednju školu kojoj pripada prema upisnom području.

Upis učenika u srednje škole organizira se prema postojećim obrazovnim programima, a ako u sustavu Republike Hrvatske ne postoji obrazovni program koji je učenik pohađao u matičnoj zemlji, ima pravo na nastavak obrazovanja u najbližem obrazovnom programu koji se provodi u srednjoj školi u koju će biti upisan. Odluku o upućivanju u određenu osnovu tj. srednju školu donosi upravni odjel za obrazovanje u županiji/Gradski ured u suradnji sa školom, na temelju dokumentacije o prethodnom školovanju ako je učenik posjeduje te uz napomenu da škola učenika potom upisuje temeljem odluke učiteljskog/nastavničkog vijeća.

Učenici koji ne posjeduju dokumentaciju o prethodnom školovanju ili ako temeljem raspoložive dokumentacije nije moguće dokazati prethodno školovanje, upisuju se u odgovarajući razred na temelju potpisane izjave roditelja.

Učenik osnovne/ srednje škole pohađa pripremu nastavu hrvatskog jezika u školi u koju je upisan, s time da Odluku o uključivanju učenika u pripremu nastavu hrvatskog jezika na temelju statusa izbjeglice iz Ukrajine donosi nadležni upravni odjel za obrazovanje u županiji/Gradski ured u suradnji sa školom.

Škola u kojoj će se provoditi priprema nastava hrvatskog jezika dužna je zatražiti suglasnost Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske za provedbu nastavnih sati pripreme nastavu u trajanju od 70 sati, s time da nakon završetka pripreme nastavu stručno povjerenstvo škole provjerava znanje hrvatskog jezika pisanim i usmenim putem.

Međutim, za učenika koji nije zadovoljio minimalne uvjete, a radi lakšeg uključivanja u redoviti sustav obrazovanja, stručno povjerenstvo škole upućuje učenika iz Ukrajine na dodatnih 35 ili 70 sati godišnje (po 1 ili 2 sata tjedno).

U slučaju da učenik tijekom provedbe pripreme nastave hrvatskog jezika promijeni osnovnu ili srednju školu, škola iz koje se učenik ispisuje treba dostaviti školi u kojoj učenik nastavlja obrazovanje obavijest da je učenik bio uključen u pripremu nastave ili potvrdu o završenom programu pripreme nastave hrvatskog jezika.

Nadalje, nakon izvođenja pripreme nastave škola dostavlja Ministarstvu znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske na adresu pripremaUA@mzo.hr i nadležnome upravnom odjelu u županiji odnosno Gradskom uredu izvješće o održavanju pripreme nastave, s time da troškove provedbe pripreme nastave hrvatskog jezika snosi Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

Tijekom pohađanja pripreme nastave učenik izbjeglica iz Ukrajine pohađa i sate redovite nastave u školi u kojoj je upisan uz napomenu da ako je stariji od petnaest godina i nije završio osnovnu školu, upravni odjel za obrazovanje u

županiji/Gradski ured Grada Zagreba mu može organizirati osnovnoškolsko obrazovanje po programu obrazovanja odraslih.

7.5. Vođenje evidencije i vrednovanje učenika

Osnovna ili srednja škola u koju je učenik upisan dužna je voditi evidenciju o navedenom učeniku, te ga upisuje u matičnu knjigu, a ako zbog nedostatnih osobnih podataka učenika nije moguće upisati u e-Maticu, škola će ga u e-Maticu upisati po dobivanju potrebnih podataka (npr. nedostatak OIB-a).

Nadalje, učenika se prati i vrednuje prema njegovim sposobnostima, posebno imajući u vidu stresna iskustva, teške okolnosti te općenito psihofizičko stanje učenika uzrokovano okolnostima u zemlji iz koje dolazi, te se za njega ukoliko je potrebno organizira i dopunska nastava.

Nadalje, pri ocjenjivanju je potrebno uzeti u obzir sve izazove prilagodbe na novu sredinu učenika koji dolaze iz sredina s različitim obrazovnim sustavom, različitim rasporedom nastave, nastavnim planom i programom, običajima te metodama učenja i evaluacije.

SVEUČILIŠNA
TISKARA

Trg Republike Hrvatske 14
10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428
F: 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilishnatiskara.hr
www.sveucilishnatiskara.hr

Neka sporna pitanja u primjeni novog zakona o kazalištima

Dragan Zlatović*

U provedbi Zakona o kazalištima pojavljuju se neka otvorena pitanja koja su upućena našoj savjetničkoj službi. Za stav o njima zamolili smo autora ovoga članka da kao ekspert u ovom području iznese svoj stav. Radi se o statusu kazališnih umjetnika i članstvu u kazališnim vijećima javnih kazališta/ kazališnih družina.

1. Uvod

Kada neki zakon tek stupi na snagu, a odmah u primjeni i usklađivanju izazove toliko pitanja i ukaže na toliko kontroverzi, očito je kako se u javnom savjetovanju, u konačnom oblikovanju završnog prijedloga zakonskog teksta i u samoj zakonodavnoj raspravi kod njegovog donošenja, propustilo razjasniti neka već tada otvorena pitanja, koja sada u praktičnoj primjeni samog zakona izazivaju nedoumice subjekata dužnih žurno izvršiti usklađivanje svojega statusa, ustrojstva i djelovanja sa samim zakonom.

Upravo je to slučaj s netom usvojenim novim hrvatskim Zakonom o kazalištima („Narodne novine“, br. 23/23.; u daljnjem tekstu: Zakon), koji je stupio na snagu 8. ožujka 2023. , a koji je donesen u cjelovitoj i otvorenoj zakonodavnoj proceduri, ali očito bez suštinskog koncentriranja na sam konačni zakonski tekst.

Ne možemo kazati kako je izostala javna rasprava o ovom zakonskom tekstu, da u donošenju Zakona nije konzultirana i bila aktivno uključena struka i stručna udruženja, da nije održano javno savjetovanje s nizom iznesenih sugestija, komentara i prijedloga, da nisu provedena dva čitanja zakona u Hrvatskom saboru te da nisu podnesenim brojni amandmani u saborskoj raspravi prije samog donošenja zakona itd. Ipak, kraj svega toga možemo zaključiti kada vidimo i analiziramo konačni usvojeni zakonski tekst, kako su akteri rasprave često govorili jedno, mislili i raspravljali o drugom, a kada čitamo sam Zakon uočavamo sasvim nešto treće. Ne samo gramatičkim čitanjem i promišljanjem zakonske norme, nego i dovođenjem iste/ih u svezu s općim standardima, drugim općim zakonima i propisima i *rationem* određenih pravnih instituta koji na našim prostorima imaju već dugu „život“ i praksu.

Nije slučajno kako upravo nomotehničkim ishodima učenja i kompetencijama sve više pažnju posvećuju i studijski programi naših pravnih fakulteta i veleučilišta koji izvode sveučilišne i stručne studije u području prava i javne uprave.

Očito je da postoje manjkavosti u konačnom „pravopisanju“ samog Zakona, odnosno u nedovoljnom jasnom pre-

takanju onoga što se željelo u smislu nove kulturne politike kao jedne od javnih politika u konkretnu zakonsku normu.

Naime, iako je od stupanja na snagu Zakona prošlo manje od dva mjeseca, odvija se žustra rasprava o nekim zakonskim nedorečenostima i dvojabama o kojima je već bilo govora i u legislativnoj proceduri. Posebno apostrofiramo dvije situacije koje izazivaju najviše prijepora, nedoumice i nesnalaženja, odnosno sasvim opravdanih upita u konkretnoj primjeni zakonskih odredbi u praksi od strane onih kojima je zakonska norma upućena i koji je moraju primijeniti u relativno kratkom roku da bi mogli dalje nesmetano djelovati.

2. Članstvo u kazališnim vijećima javnih kazališta/ kazališnih družina

Ovdje izrijekom navodimo odnosnu zakonsku normu čl. 23. Zakona u kojoj je boldirano/podcrtano ono što izaziva određena pitanja i razmimoilaženja u tumačenju norme:

Članak 23.

(1) *Kazališno vijeće javnog kazališta i javne kazališne družine ima pet ili sedam članova od kojih većinu imenuje osnivač.*

(2) *Kada je osnivač ili suosnivač javnog kazališta i javne kazališne družine Republika Hrvatska, članove kazališnog vijeća u ime osnivača imenuje i razrješuje ministarstvo nadležno za kulturu, a kada je osnivač ili suosnivač javnog kazališta i javne kazališne družine jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, članove kazališnog vijeća u ime osnivača imenuje i razrješuje izvršno tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.*

(3) *Najmanje jedan član kazališnog vijeća bira se iz redova kazališnih umjetnika zaposlenih u javnom kazalištu odnosno javnoj kazališnoj družini, a jedan iz redova svih zaposlenika sukladno općem propisu o radu.*

(4) *Ako članu kazališnog vijeća iz reda kazališnih umjetnika odnosno zaposlenika prestane rad, prestaje mu i članstvo u vijeću.*

(5) *Za člana kazališnog vijeća može se imenovati osobu koja ima završen sveučilišni diplomski studij ili sveučilišni*

* izv. prof. dr. sc. Dragan Zlatović, prof. struč. stud. u trajnom izboru, Veleučilište u Šibeniku

integrirani prijediplomski i diplomski studij ili stručni diplomski studij ili s njim izjednačen studij.

(6) Za člana kazališnog vijeća kojeg imenuje osnivač imenuju se istaknuti kulturni djelatnici u području društvenih znanosti, humanističkih znanosti ili u umjetničkom području s radnim iskustvom u javnom kulturnom sektoru, istaknuti znanstvenici odnosno nastavnici u području društvenih znanosti, humanističkih znanosti ili u umjetničkom području te pravni ili ekonomski stručnjaci s iskustvom u području kulture.

(7) Najmanje jedan član kazališnog vijeća nacionalnih kazališta kojeg imenuje osnivač mora biti istaknuti profesionalni dramski, baletni ili operni kazališni umjetnik.

(8) Broj članova kazališnog vijeća kazališta i kazališne družine koja ima više osnivača mora biti razmjeran osnivačkim udjelima odnosno utvrđen osnivačkim aktom i statutom.

(9) Način imenovanja, izbora i razrješenja članova kazališnog vijeća uređuju se aktom o osnivanju i statutom.

(10) Mandat članova kazališnog vijeća je četiri godine.

(11) Za vrijeme trajanja mandata član kazališnog vijeća iz stavka 6. ovoga članka ne može biti u poslovnom odnosu s tim kazalištem odnosno s tom kazališnom družinom.

(12) Članovi kazališnog vijeća imaju pravo na novčanu naknadu za svoj rad u visini koju odredi osnivač i koja se isplaćuje na teret osnivača.

(13) Kazališno vijeće može se konstituirati kada je imenovana većina članova kazališnog vijeća.

S time u svezi upućujemo i na još jednu povezanu odredbu iz prijelaznog dijela Zakona i to :

Članak 67.

(1) Javna kazališta, javne kazališne družine i kazališne kuće koje su javne ustanove te Ansambl Lado dužni su u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona uskladiti statut, druge opće akte i rad s odredbama ovoga Zakona.

(2) Članovi kazališnih vijeća javnih kazališta i javnih kazališnih družina nastavljaју s radom do razrješenja odnosno imenovanja novih članova kazališnih vijeća u skladu s odredbama ovoga Zakona.

Slijedom eksplicitne zakonske odredbe, javna kazališta i javne kazališne družine dužne su svoje temeljne opće akte (odluka o osnivanju, statut) i druge opće akte i rad uskladiti s odredbama Zakona do 6. lipnja 2023. Dakle, u tom su se roku dužna ustrojiti i konstituirati i nova kazališna vijeća u smislu novog Zakona.

Koja se pitanja pri tome postavljaju u samoj praksi?

Prvo pitanje je da li se uvjet odgovarajućeg stupnja stručne spreme (visokog obrazovanja) primjenjuje na sve ili samo na dio i koji dio članova kazališnog vijeća?

Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske kao priređivač ovog Zakona od samog je starta rasprave o ovom

Zakonu isticalo kako se ovaj kriterij treba odnositi na sve članove kazališnog vijeća, bez obzira tko ih imenuje ili bira, odnosno iz kojih redova ti članovi dolazili.

Da li je tako u važećem Zakonu i napisano?

U javnoj raspravi kao i u saborskoj raspravi isticane su primjedbe i prijedlozi s druge strane (struka, politička opozicija) kako se time zadire u standard radničkih prava na predstavljanje u tijelima poslodavca, ali bez ukazivanja na (ne)dorečenosti konkretne zakonske norme.

Analizirajmo odredbe čl. 23. st. 1. – 5. Zakona. Što primjećujemo jezičnom / gramatičkom analizom tih odredbi? Kako je ipak sve jasno, ali očito nije jasno onome tko je tekst finalno koncipirao i tko ga je trebao/treba tumačiti.

Iz citiranih zakonskih odredbi neprijeporno proizlazi kako se jedan dio članova kazališnog vijeća javnog kazališta/kazališne družine **imenuje** od strane osnivača (čl. 23. st. 1. i 2. Zakona) odnosno da se jedan dio članova kazališnog vijeća javnih kazališta/kazališne družine **bira** (čl. 23. st.3. Zakona) i to najmanje jedan član (dakle statutom kazališta može biti predviđen i veći broj članova iz ovih redova – *op. aut.*) iz redova kazališnih umjetnika koji su u radnom odnosu u tom kazalištu/kazališnoj družini, odnosno jedan član (ovdje nema opcije da bude predviđen veći broj članova iz ovih redova – *op. aut.*) iz redova svih (sic!) zaposlenika javnog kazališta/kazališne družine sukladno općim propisima o radu.

Dakle, ukoliko se radi o predstavnicima osnivača u kazališnom vijeću, radi se o imenovanim članovima, a kada se radi o predstavnicima posebnih kategorija zaposlenika odnosno svih zaposlenika tada se radi o izabranim članovima kazališnog vijeća.

Kod toga posebno apostrofiramo kako je u odredbi čl. 23. st. 3. Zakona izriječno navedeno kako se jedan član kazališnog vijeća bira iz redova svih zaposlenika, dakle nije navedeno dijela zaposlenika u smislu odredbe čl.23. st. 5. Zakona koji uspostavlja obrazovni (stručni) cenzus za imenovane članove kazališnog vijeća.

Suviše, u odredbi čl. 23. st. 3. Zakona se upućuje i na odgovarajuću primjenu općih propisa o radu, što bi u ovom slučaju značilo odgovarajuću primjenu odredbi čl. 164. Zakona o radu („Narodne novine“, br. 93/14., 127/17., 98/19. i 151/22.; u daljnjem tekstu: ZR) i Pravilnika o postupku izbora radničkog vijeća („Narodne novine“, br. 3/16., 52/17. i 138/20.).

Prema čl. 164. ZR-a, u javnoj ustanovi jedan član organa javne ustanove (upravno vijeće, odnosno drugo odgovarajuće tijelo) mora biti predstavnik radnika. Izvornu nadležnost imenovati ovog člana organa javne ustanove – predstavnika svih radnika ima radničko vijeće, a ako ono nije kod poslodavca osnovano tada predstavnika radnika u organu javne ustanove, između radnika zaposlenih kod poslodavca, biraju i opozivaju radnici na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasovanjem, u postupku propisanim ZR-om za izbor radničkog vijeća koje ima jednog člana. U tom smislu odredba čl. 145. st. 1. ZR-a je jasna te biračko

pravo (aktivno i pasivno) imaju svi radnici zaposleni kod određenoga poslodavca, osim onih čija je pozicija (dakle ne stručna sprema – *op.aut.*) u javnoj ustanovi nespojiva s dužnošću predstavnika radnika (čl. 145. st. 2. – 4. ZR-a).

Još jednom izdvajamo odredbu čl. 23. st. 5. Zakona:

(5) Za člana kazališnog vijeća može se imenovati osobu koja ima završen sveučilišni diplomski studij ili sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij ili stručni diplomski studij ili s njim izjednačen studij.

Dakle, smatramo kako se ovaj kriterij stručne spreme može i treba primijeniti izravno samo u postupku imenovanja onih članova kazališnog vijeća javnog kazališta/kazališne družine koje imenuje osnivač/i u smislu čl. 23. st. 1., 2, 6. i 7. Zakona. Isti kriterij nije *ex lege* primjenjiv na one članove kazališnog vijeća koji se biraju iz redova kazališnih umjetnika, a posebice ne na onog koji se bira iz redova svih zaposlenika.

U čl. 23. st. 9. Zakona je propisano kako se način imenovanja, izbora i razrješenja članova kazališnog vijeća uređuju aktom o osnivanju i statutom. Javna kazališta/kazališne družine dužne su uskladiti navedene osnivačke/temeljne opće akte do 6. lipnja 2023., te su u sklopu toga dužna u ovim aktima urediti i pitanja izbora članova kazališnog vijeća iz redova kazališnih umjetnika odnosno iz redova svih zaposlenika. Kod toga su moguće dvije situacije. Prema jednoj, u aktu o osnivanju odnosno statutu kazališta/kazališne družine se ne postavljaju kriteriji glede članstva kazališnog vijeća iz redova kako zaposlenih kazališnih umjetnika odnosno svih zaposlenika nego svi imaju pravo birati i biti birani sukladno općim propisima o radu. Prema drugoj, moguće je predvidjeti u aktu o osnivanju odnosno statutu javnog kazališta/kazališne družine da član (ili više njih) kazališnog vijeća koji dolaze iz redova zaposlenih kazališnih umjetnika moraju ispunjavati kriterij iz čl. 23. st. 5. Zakona. Tako bi ovaj kriterij bio u primjeni, ali ne s temelja neposredne primjene Zakona, nego autonomne regulacije same kazališne ustanove. To stoga što predstavnik posebnih kategorija zaposlenika u upravnom vijeću ili drugom odgovarajućem tijelu javne ustanove nije predstavnik radnika u organu poslodavca iz čl. 145.ZR-a. Dakle, ukoliko ovaj kriterij ne bi bio naveden u aktu o osnivanju i statutu kazališne ustanove, ne bi se mogao primjenjivati neposredno na temelju zakonske odredbe. Stoga će rješenje ove pravne situacije ovisiti o volji same kazališne ustanove, odnosno njenih osnivača (osnivanje ustanove iz čl. 7. Zakona odnosno prethodna suglasnost osnivača na statut iz čl. 43. Zakona). Treba svakako pripomenuti da bi široko tumačenje odredbe čl. 23. st. 5. Zakona eliminiralo iz opcije da budu predstavnici kazališnih umjetnika u kazališnom vijeću čitav niz priznatih kazališnih umjetnika koji imaju priznat umjetnički status od strane strukovnih udruženja unatoč nedostatku formalnog visokoškolskog obrazovanja, od kojih su neki i dobitnici visokih umjetničkih nagrada i priznanja za kazališna ostvarenja i djelovanja, uključujući primjerice Nagradu hrvatskog glumišta. Kod toga treba još jednom apostrofirati da birati i biti birani u kazališno vijeće mogu samo kazališni umjetnici koji su za-

posleni u kazalištu/kazališnoj družini neovisno da li imaju ugovor o radu na određeno ili na neodređeno vrijeme. Oni to mogu ostvariti na dva načina – preko predstavnika iz redova zaposlenih kazališnih umjetnika i preko predstavnika iz redova svih zaposlenika kojeg i oni, između ostalih, biraju bilo izravno ili posredno. Ostali kazališni umjetnici koji su angažirani u kazalištu po drugoj osnovi u smislu čl. 34. st. 2. Zakona (ugovor o djelu ili ugovor o autorskom/izvođačkom djelu – *op.aut.*) ne mogu birati niti biti birani u kazališno vijeće kazališne ustanove u kojoj faktički umjetnički djeluju.

Što javna kazališta odnosno kazališne družine mogu učiniti u primjeni ove nes(p)retno sročene zakonske odredbi u praksi, odnosno u postupku usklađivanja sastava kazališnih organa sukladno novom Zakonu?

Gore smo dali doktrinarni pregled regulative u ovom području. Međutim, moramo biti i praktično/pragmatično konzultantski određeni. Stoga predlažemo kako bi trebalo žurno zatražiti mišljenje nadležnih ministarstava (ako ne i autohtono tumačenje samog donositelja - Hrvatskog sabora) i to ne samo resornog Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske nego i Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske, jer se u Zakonu izrijekom upućuje na primjenu općih propisa o radu. Iako je u našoj praksi bilo slučajeva da su dva ministarstva o istom pitanju imala suprotstavljene stavove (npr. u području primjene propisa u djelatnosti obrazovanja), svakako bi zajedničko stajalište kod ovog pitanja bilo poticajno za praktično postupanje javnih kazališta i njihovih osnivača u konkretnoj primjeni Zakona. Na ovaj način javna kazališta/kazališne družine ne bi bila prepuštena samostalnoj (pr)ocjeni zakonske odredbe, nego bi postupala prema stajalištu ministarstva nadležnog za kulturu koje je i tijelo ovlašteno za nadzor nad zakonitošću rada i općih akata kazališta i kazališne družine (čl. 66. Zakona). U smislu službenih mišljenja nužno bi dalje bilo na vrijeme uskladiti akt o osnivanju odnosno statut javnog kazališta/kazališne družine i svakako suviše donijeti i poseban opći akt – poslovnik o radu kazališnog vijeća. Na ovaj način javna kazališta bi postupajući po službenom mišljenju ministarstva ispunila svoju zakonsku obvezu iz čl. 67. Zakona, te izbjegla provedbu nadzora iz čl. 66. Zakona odnosno niz negativnih refleksija vezanih za (ne)zakonit sastav i djelovanje/odlučivanje kazališnih tijela.

Pri tome treba imati na umu da ova pravna pitanja mogu biti i predmetom ustavnosudskog odlučivanja, s obzirom da široko tumačenje i primjena odredbe čl. 23. st. 5. Zakona može imati negativan utjecaj glede ostvarivanje temeljnih ljudskih prava i standarda (pravo na rad koje implicira i pravo na predstavništvo radnika, načelo ravnopravnosti i jednakosti i sl.), što svakako može determinirati regulaciju i postupanje u ovim pitanjima.

3. Status kazališnih umjetnika

Drugo je pitanje, koje je u svezi i s prvim gore obrazloženim pitanjem, tko sve prema novom Zakonu ima status kazališnog umjetnika?

Vidimo da ovisno o tom statusu ovisi i pravo na posebno predstavništvo u kazališnom vijeću iz redova tih zaposlenika.

I ovdje je zakonodavac odnosno predlagatelj izazvao određeno „čudjenje“ zbog samog zakonodavnog „zahvata“ odnosno daljnje primjene u praksi kraj sadašnje (ne)regulacije.

Do stupanja na snagu novog Zakona ovo je pitanje bilo pravno regulirano. Naime, u primjeni je bio Pravilnik o utvrđivanju kazališnih radnika koji se smatraju kazališnim umjetnicima („Narodne novine“, br. 39/07.).

Prema čl. 2. ovog Pravilnika kazališnim umjetnicima su se smatrali: dramski glumci, operni i operetni pjevači i članovi zbora, plesači klasičnog baleta, plesači suvremenog plesa, stvaraoci i animatori lutaka, orkestralni solisti i članovi orkestra, redatelji, dirigenti, koreografi, dramaturzi, umjetnički voditelji dramskog, opernog, baletnog i lutkarskog studija te slikarske i kiparske radionice, zborovođe, baletni majstori, baletni pedagozi, korepetitori, scenografi, kostimografi, scenski slikari (majstori slikari), scenski kipari (majstori kipari), oblikovatelji scenskog svjetla i tona (voditelji rasvjete i tona, majstori rasvjete i tona), slikari maske (voditelji maskerske radionice, majstori maske), voditelji vlasuljarske radionice i majstori vlasuljari ako su raspoređeni na takva radna mjesta prema općem aktu kazališta. Da bi kazališni umjetnik mogao obavljati ove poslove trebao je imati odgovarajuću školsku spremu (svjedodžbu, diplomu), odnosno priznati status samostalnog umjetnika sukladno odgovarajućim zakonskim propisima.

Novi Zakon ovdje donosi svojevrsnu pomutnju „iz vedra neba“ na način da je naprasno danom stupanja na snagu Zakona (8. ožujka 2023.) prestao važiti citirani Pravilnik, a da istodobno nije Zakonom popisano donošenje novog pravilnika u ovom sadržajnom području. Dakle, od tada izostaje pozitivna (barem podzakonska) regulativa koja bi eksplicitno propisivala tko se sve ima smatrati kazališnim umjetnikom i pod kojim uvjetima.

Predlagatelj je vjerojatno kod ovakvog rješenja pošao od pretpostavke deregulacije određenih pitanja kako ne bi stvarao stroge okvire za postupanje odnosno da se može *pro futuro* bez regulacijske intervencije proširiti krug kazališnih umjetnika, koji se s vremenom i sukladno novom vremenu (nove kazališne koncepcije, nova umjetnička i tehnološka rješenja) obogaćuje za nove poslove.

Stoga bi poslovi iz ranijeg Pravilnika sada ušli u sferu općepoznatih poslova kazališnih umjetnika, dakle iz sfere pisanog prava u sferu običajnog prava.

Smatramo kako ovo rješenje, unatoč prihvatljivoj deregulacijskoj namjeri, nije dobro, jer otvara prostora različitim određenjima tko se smatra kazališnim umjetnikom, što može biti drukčije poimano od sredine do sredine, posebice u kontekstu što je odgovor na ovo pitanje ključan za primjenu odredbe čl. 23. st.3. Zakona o izboru najmanje jednog člana kazališnog vijeća iz redova kazališnih umjetnika zaposlenih u javnom kazalištu odnosno javnoj kazališnoj družini.

Slijedom toga predlažemo javnim kazalištima i javnim kazališnim družinama da ovo pitanje reguliraju svojim općim aktima, prije svega aktom o osnivanju i statutom javnog kazališta/kazališne družine u smislu čl. 23. st. 9. Zakona. Stoga bi bilo pragmatično u odredbe akta o osnivanju i statuta javnog kazališta/kazališne družine koje uređuju pitanje ustrojavanja kazališnog vijeća dodati odredbu koja bi na tragu ranije važećeg Pravilnika popisala tko se smatra kazališnim umjetnikom, s time što bi se popis iz ranijeg Pravilnika mogao proširiti i na druge poslove koji su se od donošenja toga Pravilnika do njegovog prestanka važenja (2007.-2023.) etablirali kao statusi kazališnog umjetnika (npr. inspicijent, kazališni producent i sl.).

4. Zaključak

Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske kao predlagatelj Zakona o kazalištima nije u tijeku procedure donošenja ovog Zakona prihvatilo primjedbu/prijedlog da se kod imenovanja člana kazališnog vijeća iz redova svih zaposlenika briše kriterij visokoškolskog obrazovanja, a da se za kazališne umjetnike kao kriterij propiše potvrda da je umjetnik član strukovne udruge te da ima deset godina iskustva u struci. Ministarstvo je zauzelo stajalište kako kazališno vijeće ima svoju stručnu i umjetničku ulogu, iz čega bi proizlazilo da članovi kazališnog vijeća moraju imati obrazovanje visoke razine, a imajući u vidu kako je to primjer dobre prakse i izvrsnosti u upravljanju i u drugim europskim kazalištima. Ipak, kod toga se nije vodilo računa o odredbama Zakona o radu kao *lex generalis* u području radnih odnosa, na čiju primjenu upućuje i sam Zakon o kazalištima, a koji uključuje suvremene radno-pravne standarde glede predstavništva radnika u organu poslodavca. Posebice i stoga što se u samom Zakonu navodi kako se predstavnik radnika u kazališnom vijeću bira iz redova svih zaposlenika javnog kazališta/kazališne družine, što ukazuje na koliziju odredbi (*contradictio in se*) i u samom Zakonu. To sve upućuje kako se kod pisanja propisa trebaju primijeniti politike boljih propisa kakva je zastupljena u Nacionalnom planu razvoja javne uprave za razdoblje od 2022. do 2027. godine. Pristup boljim propisima je otvaranje zakonodavnog postupka za sudjelovanje javnosti (građanima) i zainteresirane javnosti (poslovna zajednica, civilni sektor, stručna javnost, akademska zajednica i dr.), kako bi se kroz analizu stanja i sagledavanje posljedica buduće primjene javnih politika, zakona i propisa, došlo do onog prijedloga javne politike, zakona i propisa, kojima se rješavaju utvrđeni problemi. Kod novog Zakona o kazalištima, unatoč iskazanom naporu da se pristup boljim propisima što kvalitetnije odradi, izostao je konačni cilj da ovaj Zakon bude što jednostavniji za primjenu, uz aktivno uključivanje dionika u proces donošenja odluka tijela javne vlasti.

Postupanje DKOM-a u odnosu na osobito bitne povrede postupka

Ante Loboja*

Zakon o javnoj nabavi (Nar. nov. br. 120/2016, 144/22, dalje: ZJN 2016), u člancima 398. do 435. sadrži odredbe o pravnoj zaštiti u postupcima javne nabave. Time je gospodarskim subjektima omogućena zaštita njihovih subjektivnih prava i interesa u slučaju povrede istih od strane naručitelja. Autor u članku obrađuje osobito bitne povrede postupka javne nabave u praksi Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: Državna komisija) i Visokog upravnog suda Republike Hrvatske (dalje u tekstu: VUS RH).

1. Pravo na žalbu u postupcima javne nabave

Prema odredbi članka 401. stavku 1. ZJN 2016, „pravo na žalbu u postupku javne nabave ima svaki gospodarski subjekt, koji ima ili je imao pravni interes za dobivanje određenog ugovora o javnoj nabavi, okvirnog sporazuma, dinamičkog sustava nabave ili projektnog natječaja i koji je pretrpio ili bi mogao pretrpjeti štetu od navodnoga kršenja subjektivnih prava“. Navedeni uvjeti moraju biti kumulativno ispunjeni. Propisivanjem ovlasti za izjavljivanje žalbe štiti se interes gospodarskog subjekta čija bi subjektivna prava mogla biti povrijeđena u postupku javne nabave od strane naručitelja, dok se zaštita općeg interesa ostvaruje se kroz odredbu članka 401. stavka 2. ZJN 2016, kojom je pravo na žalbu, bez dodatnih uvjeta, omogućeno tijelu državne uprave nadležnom za politiku javne nabave (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja) i nadležnom državnom odvjetništvu.

2. Odlučivanje Državne komisije u žalbenom postupku

O žalbama u postupcima javne nabave, izjavljenim sukladno odredbama ZJN 2016 i propisa kojim se uređuje javna nabava za potrebe obrane i sigurnosti odlučuje Državna komisija. Nadležnost i druga pitanja vezana uz rad Državne komisije uređeni su Zakonom o Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave (Nar. nov., br. 18/13, 127/13, 74/14, 98/19, 41/21). U žalbenom postupku Državna komisija odlučuje o: zakonitosti postupka, zakonitosti radnji, zakonitosti propuštanja radnji i zakonitosti odluka, donesenih u postupcima javne nabave te ozakonitosti ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma sklopljenih bez provedbe postupaka javne nabave.

Državna komisija postupa u granicama žalbenih navoda, a po službenoj dužnosti pazi na postupovne pretpostavke i osobito bitne povrede postupka javne nabave (članak 404. ZJN 2016). Žalbeni postupak vodi se na hrvatskom jeziku i uz uporabu latiničnog pisma.

3. Načela žalbenog postupka pred Državnom komisijom

Žalbeni postupak pred Državnom komisijom vodi prema odredbama ZJN 2016 i Zakona o općem upravnom postupku (Nar. nov. br. 47/09, 110/21, dalje u tekstu: ZUP), a temelji se na načelima javne nabave i načelima upravnog postupka. U tom smislu, žalbeni postupak koji se vodi prema odredbama ZJN 2016 je upravni postupak koji se, osim na načelima slobode kretanja robe, slobode poslovnog nastana, slobode pružanja usluga, tržišnog natjecanja, jednakog tretmana, zabrane diskriminacije, uzajamnog priznavanja, razmjernosti i transparentnosti, kao načelima javne nabave iz članka 4. ZJN 2016, temelji i na načelima zakonitosti, učinkovitosti i ekonomičnosti i kontradiktornosti postupka, kao načelima upravnog postupka.

Državna komisija rješava upravnu stvar na temelju zakona i drugih propisa te općih akata donesenih na temelju zakonom utvrđenih javnih ovlasti (*načelo zakonitosti*). Državna komisija mora postupati što je moguće jednostavnije, bez odgode i uz što manje troškova, ali tako da utvrdi sve činjenice i okolnosti bitne za rješavanje u konkretnom predmetu (*načelo učinkovitosti i ekonomičnosti*). U žalbenom postupku mora se svakoj stranci dati mogućnost izjasniti se o zahtjevima i navodima drugih stranaka te o svim činjenicama, okolnostima i pravnim pitanjima bitnim za rješavanje u konkretnom postupku (*načelo kontradiktornosti*).

4. Procesne pretpostavke za izjavljivanje žalbe

Prije meritornog odlučivanja o predmetu žalbe, Državna komisija provjerava postojanje postupovnih pretpostavki za izjavljivanje žalbe: *nadležnost, dopuštenost, urednost i pravodobnost žalbe, postojanje pravnog interesa te je li žalbu izjavila ovlaštena osoba*. Državna komisija u žalbenom postupku po službenoj dužnosti, prije svega pazi na svoju **nadležnost** za rješavanje u pojedinoj stvari. Sukladno članku 15. stavku 1. ZUP-a „*Stvarna nadležnost javnopравnih tijela određuje se zakonom kojim se uređuje pojedino upravno područje, ili određuje nadležnost javnopравnih tijela*“, a to su u ovom slučaju ZJN 2016 i Zakon o Državnoj komisiji.

Žalba mora biti **dopuštena**. ZJN 2016 u člancima 406. do 414., uz rokove za izjavljivanje žalbe, propisuje u kojim slučajevima se može izjaviti žalba (npr. u *odnosu na sadržaj poziva ili dokumentacije o nabavi; u odnosu na postupak pregleda, ocjene i odabira ponuda ili razloge poništenja*, i sl.). U nekim slučajevima ZJN 2016 navodi da žalba nije dopuštena, npr. člankom 419. stavkom 3. ZJN 2016 propisano je da na ispravak poziva na nadmetanje žalba nije dopuštena, i sl.

Da bi Državna komisija mogla rješavati u određenom predmetu po žalbi, ista mora biti **uredna**, odnosno žalbeno tijelo ne može postupati po žalbi koja je nerazumljiva ili koja ne sadržava sve podatke i dokaze iz članka 420. ZJN 2016, kojim je propisan obvezan sadržaj žalbe. Ako žalba ne sadržava dokaz o izvršenoj uplati naknade za pokretanje žalbenog postupka ili naknada nije plaćena u propisanom iznosu, Državna komisija odbacit će žalbu kao neurednu, bez pozivanja žalitelja na njeno uređenje, jer se navedeni nedostatak ne može ispraviti.

Postupovne pretpostavke odnose se i na **pravodobnost** žalbe kao i na činjenicu je li žalbu izjavila **ovlaštena osoba**. Dakle, žalba mora biti izjavljena u roku za izjavljivanje žalbe koji je propisan člancima 406. do 414. ZJN 2016, ovisno o vrsti postupka odnosno okolnosti zbog koje se izjavljuje žalba. Također, žalba mora biti izjavljena od ovlaštene osobe (*zastupnik ili opunomoćenik*).

Žalitelj mora dokazati postojanje pravnog interesa za izjavljivanje žalbe. Pravo na žalbu ima svaki gospodarski subjekt, koji ima ili je imao pravni interes za dobivanje određenog ugovora o javnoj nabavi, okvirnog sporazuma, dinamičkog sustava nabave ili projektnog natječaja i koji je pretrpio ili bi mogao pretrpjeti štetu od navodnoga kršenja subjektivnih prava, a koji uvjeti moraju biti kumulativno ispunjeni.

5. Osobito bitne povrede postupka javne nabave

U žalbenom postupku Državna komisija postupi u granicama žalbenih navoda, a po službenoj dužnosti pazi na postupovne pretpostavke i osobito bitne povrede postupka javne nabave. Stavak 2. članka 404. ZJN 2016 propisuje koje su to **osobito bitne povrede postupka javne nabave**:

1. određivanje kraćeg roka za dostavu ponuda ili zahtjeva za sudjelovanje od minimalnog roka, 2. ispravak obavijesti nije poslan na objavu, a postojala je obveza, 3. rok za dostavu ponuda ili zahtjeva za sudjelovanje nije produljen, a postojala je obveza, 4. nema kriterija za odabir ponude ili ponderi nisu određeni sukladno članku 286. ZJN 2016, 5. natjecatelj ili ponuditelj je morao biti isključen iz postupka javne nabave jer postoje obvezne osnove za njegovo isključenje, 6. nakon isteka roka za dostavu ponuda u otvorenom ili ograničenom postupku naručitelj je vodio pregovore ili je ponuditelj izmijenio svoju ponudu suprotno odredbama ZJN 2016, 7. kriteriji za odabir gospodarskog subjekta nisu određeni sukladno ZJN 2016, 8. naručitelj nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu izvora prava, što je bilo od utjecaja na zakonitost postupka, a za koju žalitelj nije znao niti mogao znati u trenutku izjavljivanja žalbe.

5.1. Određivanje kraćeg roka za dostavu od minimalnog roka

Naručitelj je obavezan prilikom određivanja rokova za dostavu ponuda posebno uzeti u obzir složenost predmeta nabave i vrijeme potrebno za izradu zahtjeva za sudjelovanje i ponuda, poštujući minimalne rokove propisane odredbama ZJN 2016. Rokovi za dostavu ponuda određuju se na način da se utvrdi točan datum i vrijeme do kojeg se ponude mogu pravodobno dostaviti.

Članak 236. stavak 1. ZJN 2016 propisuje da se u postupcima male vrijednosti minimalni rok iz članka 228. ZJN 2016 (*rok za dostavu ponuda u otvorenom postupku velike vrijednosti — min. 35 dana*) može skratiti na 20 dana, a stavak 3. toga članka propisuje da u postupcima male vrijednosti nije dopušteno skraćivanje rokova u slučaju dostavljanja ponuda e-sredstvima komunikacije. Nadalje, članak 57. stavak 2. ZJN 2016 propisuje da kada se rok počinje računati od trenutka nastupa događaja ili poduzimanja radnje, sat odnosno dan u kojemu je nastupio događaj ili je poduzeta radnja ne uračunava se u taj rok, već se početak roka računa od prvoga sljedećeg sata, odnosno dana. Stavak 3. točka 2. toga članka propisuje da rok izražen u danima počinje teći početkom prvog sata prvog dana i završava istekom posljednjeg sata zadnjeg dana toga roka.

Primjer iz prakse Državne komisije: *Naručitelj u postupku javne nabave male vrijednosti nije odredio rok za dostavu ponuda u trajanju od minimalno 20 dana od dana slanja poziva na nadmetanje, čime je počinio osobito bitnu povredu postupka javne nabave*

Naručitelj Grad X, objavio je 10. veljače 2020. u EOJN RH poziv na nadmetanje s dokumentacijom o nabavi u otvorenom postupku, broj: 2020/S OF2-0005552, za predmet: nabava audio-vizualne opreme. Na Odluku o odabiru ponude ZP S.A. d.o.o. i A. d.o.o., urednu žalbu je 23. ožujka 2020. putem sustava e-Žalba, izjavio žalitelj P. d.o.o. Postupajući po službenoj dužnosti na temelju članka 404. stavka 1. ZJN 2016, a u odnosu na osobito bitne povrede postupka javne nabave, Državna komisija je utvrdila osobito bitnu povredu postupka javne nabave iz članka 404. stavka 2. točke 1. ZJN 2016 („određivanje kraćeg roka za dostavu ponuda ili zahtjeva za sudjelovanje od minimalnog roka“). Uvidom u EOJN RH utvrđeno je da je datum slanja poziva na nadmetanje 7. veljače, a kao rok za dostavu određen je 27. veljače 2020. u 9:00 sati.

S obzirom da je datum slanja poziva na nadmetanje bio 7. veljače 2020. te da se radi o postupku male vrijednosti, utvrđeno je da je naručitelj trebao odrediti rok za dostavu ponuda u trajanju od minimalno 20 dana od dana slanja poziva na nadmetanje, a što nije učinio. Naručitelj je u predmetnom postupku odredio kraći rok za dostavu ponuda od minimalnog roka propisanog za postupke male vrijednosti jer je otvaranje ponuda započelo 27. veljače 2020. u 9:00 sati kada, sukladno navedenim odredbama ZJN 2016, rok od 20 dana još nije istekao, čime je počinjena osobito bitna povreda postupka iz članka 404. stavka 2. točke 1. ZJN 2016. S obzirom na utvrđenu osobito bitnu

povrede postupka javne nabave, Državna komisija poništava Odluku o odabiru i postupak javne nabave. (Klasa: UP/II-034-02/20-01/217, od 21. travnja 2020.)

5.2. Rok za dostavu ponuda nije produljen unatoč obvezi

Javni naručitelj obavezan je produžiti rok za dostavu ponuda ili zahtjeva za sudjelovanje u sljedećim slučajevima:

1. ako dodatne informacije, objašnjenja ili izmjene u vezi s dokumentacijom o nabavi, iako pravodobno zatražene od strane gospodarskog subjekta, nisu stavljene na raspolaganje najkasnije tijekom šestog dana prije roka određenog za dostavu, a u slučaju ubrzanog postupka iz članka 234. ovoga Zakona te postupka javne nabave male vrijednosti nisu stavljene na raspolaganje najkasnije tijekom četvrtog dana prije roka određenog za dostavu,
2. ako je dokumentacija o nabavi **značajno izmijenjena**,
3. ako EOJN RH nije bio dostupan u slučaju iz članka 239. ovoga Zakona.

Ako je dokumentacija o nabavi **značajno izmijenjena**, javni naručitelj produljuje rok za dostavu razmjerno važnosti dodatne informacije, objašnjenja ili izmjene, a najmanje za 10 dana od dana slanja ispravka poziva na nadmetanje.

Primjer iz prakse Državne komisije: Naručitelj je izmijenio je inicijalni tehnički zahtjev na način da temperatura unutar prostorije smije prijeći 40°C ako se ugrađuju puhalo za koja je njihov proizvođač deklarirao da mogu nesmetano raditi u okolini takve temperature

Naručitelj ViO L. d.o.o. objavio je 19. studenog 2020. u EOJN RH poziv na nadmetanje i dokumentaciju o nabavi u otvorenom postupku, br.: 2020/S OF-5-0041505, za predmet: dogradnja postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda.

Dana 7. prosinca 2020. naručitelj je u EOJN RH objavio Ispravak objave, br.: 2020/S F 14-0043316 te 11. siječnja 2021. ispravak objave, br.: 2021/S F 14-0000537. Naručitelj je 22. siječnja 2021. objavio dokument naziva „7. objašnjenje-izmjena dokumentacije o nabavi, JN-VV-3-20-2-upovi.pdf“, uvidom u koji je Državna komisija utvrdila da se u određenom dijelu radi o izmjeni dokumentacije. Na sadržaj Izmjena dokumentacije žalbu je 27. siječnja 2021. izjavio žalitelj X-15 d.o.o., koji osporava toč. 3. Izmjena, navodeći da iz odgovora naručitelja nije jasno što se u konačnici zahtijeva, a odgovor naručitelja na konkretno pitanje o ugradnji odnosno potrebi ugradnje dodatne klimatizacije nije jasan, niti su tehničke specifikacije usklađene s odgovorom na način da je iz istog vidljivo objašnjenje naručitelja koji definira zahtjev. Ostaje na potencijalnim ponuditeljima, navodi žalitelj, procijeniti hoće li uz predmet nabave ujedno ponuditi i klimatizacijski sustav ili ne, pri čemu je nejasno hoće li takva ponuda odgovarati tehničkoj specifikaciji. Iz odgovora je vidljivo da je predmet nabave izmijenjen zbog pojašnjenja kojim se očito mijenja točka 2.17.2.5.5. Knjige 3 jer je iz odgovora naručitelja razvidno kako temperatura smije prijeći 40 °C, ali sam rok za do-

stavu ponude nije produljen kako bi se ostavilo vremena potencijalnim ponuditeljima pripremiti ponudu.

Naručitelj navodi da se ne radi o izmjeni dokumentacije, nego o pojašnjenju. Ističe da je pojasnio kako se zahtjev za max. temperaturom prostorije s puhalima od 40 °C ne primjenjuje ako se u istu prostoriju isporučuju i ugrađuju puhalo za koja proizvođač puhalo garantira normalan rad i pri višim temperaturama, a što je izvođač dužan dokazati tijekom izvršenja ugovora.

Pregledom Knjige 3 utvrđeno je da je u toč. 2.17.2.5.5., kojom su propisani zahtjevi za prostoriju za smještaj puhalo, navedeno da temperatura unutar prostorije ne smije prijeći 40°C. Državna komisija je utvrdila da je u navedenom dokumentu naručitelj de facto izmijenio zahtjev iz toč. 2.17.2.5.5. Knjige 3, da temperatura unutar prostorije ne smije prijeći 40°C. Naime, naručitelj je odgovorio da se zahtjev da temperatura unutar prostorije ne smije prijeći 40 °C ne primjenjuje, ako se ugrađuju puhalo za koja je deklarirano od strane proizvođača, da mogu nesmetano raditi u okolini takve temperature, a dokazivanje čega je obveza izvođača. Dakle, izmijenio je inicijalni tehnički zahtjev na način da sad temperatura unutar prostorije smije prijeći 40°C ako se ugrađuju puhalo za koja je proizvođač deklarirao da mogu nesmetano raditi u okolini takve temperature. Ocjena je Državne komisije da se radi o značajnoj izmjeni dokumentacije, slijedom čega je, sukladno odredbi članka 240. stavka 2. ZJN 2016, potrebno produžiti rok za dostavu ponuda razmjerno važnosti izmjene, a najmanje za 10 dana od dana slanja ispravka poziva na nadmetanje. Žalbeni navod je osnovan.

Kako se u konkretnom slučaju radi o značajnoj izmjeni dokumentacije u dijelu toč. 2.17.2.5.5. Knjige 3, sukladno članku 240. stavku 2. ZJN 2016, potrebno je produžiti rok za dostavu ponuda razmjerno važnosti izmjene, a najmanje za 10 dana od dana slanja ispravka poziva. Budući da naručitelj nije produljio rok za dostavu ponuda utvrđena je osobito bitna povreda postupka iz članka 404. stavka 2. toč. 3. ZJN 2016 („rok za dostavu ponuda ili zahtjeva za sudjelovanje nije produljen, a postojala je obveza sukladno odredbama ovoga Zakona“). (Klasa: UP/II-034-02/21-01/67, od 25. veljače 2022.)

5.3. Natjecatelj ili ponuditelj nije isključen iz postupka unatoč obveznoj osnovi

Javni naručitelj obavezan je isključiti gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave ako utvrdi da gospodarski subjekt nije ispunio obveze plaćanja dospjelih poreznih obveza i obveza za mirovinsko i zdravstveno osiguranje:

1. u RH, ako gospodarski subjekt ima poslovni nastan u RH, ili
2. u RH ili u državi poslovnog nastana gospodarskog subjekta, ako gospodarski subjekt nema poslovni nastan u RH.

Primjer iz prakse Državne komisije: Naručitelj je propustio na pravilan način utvrditi nepostojanje osnove za isključenje iz članka 252. ZJN 2016, te je počinio osobito bitnu povredu postupka

Naručitelj Grad X, objavio je 10. veljače 2020. u EOJN RH poziv na nadmetanje s dokumentacijom o nabavi u otvorenom postupku, broj: 2020/S OF2-0005552, za predmet: nabava audio-vizualne opreme.

Na Odluku o odabiru ponude ZP S.A. d.o.o. i A. d.o.o., žalbu je 23. ožujka 2020. izjavio žalitelj P. d.o.o. Postupajući po službenoj dužnosti na temelju članka 404. stavka 1. ZJN 2016, a u odnosu na osobito bitne povrede postupka javne nabave, Državna komisija je utvrdila osobito bitnu povredu postupka iz članka 404. stavka 2. točke 5. ZJN 2016 („natjecatelj ili ponuditelj je morao biti isključen iz postupka javne nabave jer postoje obvezne osnove za njegovo isključenje“). Naručitelj je točkom 3.1.2. dokumentacije propisao da je obavezan isključiti gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave ako utvrdi da nije ispunio obveze plaćanja dospjelih poreznih obveza i obveza za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Iz ESPD obrasca člana odabrane ZP S.A. d.o.o. utvrđeno je da je isti potvrdio da je ispunio sve svoje obveze plaćanja poreza u zemlji u kojoj ima poslovni nastan.

Državna komisija je utvrdila da je naručitelj za člana odabrane ZP S.A. d.o.o., 3. ožujka 2020., putem Dohvata dokaza iz registara i evidencija u RH, pribavio Potvrdu Porezne uprave, PU Zagreb, Ispostava Trešnjevka, kojom se potvrđuje da isti na dan, 3. ožujka 2020., duguje javnih davanja kojima službenu evidenciju vodi Porezna uprava i to na ime poreza na dobit 5.194,81 kuna. Naručitelj je pozivom na članak 263. ZJN 2016 dana 11. ožujka 2020., od odabrane ZP zatražio dostavu ažuriranih popratnih dokumenata, i to potvrdu Porezne uprave iz koje se vidi da su plaćene dospjele porezne obveze i obveze za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Odabrana ZP je dostavila potvrdu Porezne uprave, kojom se potvrđuje da 12. ožujka 2020. na strani gospodarskog subjekta S.A. d.o.o., nema duga po osnovi javnih davanja o kojima službenu evidenciju vodi Porezna uprava.

U konkretnom postupku male vrijednosti naručitelj je konzumirao svoju zakonsku mogućnost te izvršio Dohvat putem sustava EOJN RH i **uspješno dohvatio dokaz iz Porezne evidencije** za odabranu ZP pa je tako pribavljen dokaz trebao koristiti kao temelj za donošenje odluke u predmetnom postupku. VUS RH u Presudi, Posl.br.: Usil-577/19 od 9. siječnja 2020. dodatno navodi da „u situaciji kada ponuditelj u vrijeme podnošenja ponude kao i pregleda navedene ponude nije platio sve poreze i doprinose, nije bilo mjesta za njegovo daljnje sudjelovanje u postupku javne nabave pa ga je naručitelj trebao isključiti“, dok je Potvrda Porezne uprave koju je naručitelj naknadno pribavio, pribavljena protivno odredbi članka 263. ZJN 2016. Potvrda ne potvrđuje da je tužitelj na dan kada je izvršen Dohvat iz registara i evidencija u RH platio sve poreze i doprinose, a činjenica što su porezi i doprinosi plaćeni kasnije nije odlučna.

Pošto je naručitelj propustio na pravilan način utvrditi nepostojanje osnove za isključenje iz članka 252. ZJN 2016, počinio je osobitu bitnu povredu postupka, pa se poništava Odluka o odabiru i postupak javne nabave. (Klasa. UP/II-034-02/20-01/217, od 21. travnja 2020.)

5.4. Izmjena ponude nakon isteka roka za dostavu ponuda

Ponuda je izjava volje ponuditelja u pisanom obliku da će isporučiti robu, pružiti usluge ili izvesti radove u skladu s uvjetima i zahtjevima iz dokumentacije o nabavi. U roku za dostavu ponude ponuditelj može izmijeniti svoju ponudu ili od nje odustati. Sukladno članku 280. stavku 8. ZJN 2016 „Nakon isteka roka za dostavu ponuda, ponuda ili konačna ponuda se ne smije mijenjati“.

Primjer iz prakse Državne komisije: Ponuditelj jer izmijenio svoju ponudu nakon isteka roka za dostavu ponuda te na taj način počinio osobito bitnu povredu postupka javne nabave

Naručitelj V. d.d., objavio je 28. svibnja 2018. u EOJN RH poziv na nadmetanje s dokumentacijom, u otvorenom postupku, br.: 2018/S OF5-0013705, za predmet: sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, dogradnja i rekonstrukcija uređaja za pročišćavanje.

Državna komisija je Rješenjem, KLASA: UP/11-034-02/19-01/2, poništila odluku o odabiru i vratila naručitelju predmet radi ponovnog odlučivanja. U ponovljenom pregledu i ocjeni ponuda naručitelj je 10. travnja 2019. donio Odluku o odabiru, kojom je odabrao ponudu ponuditelja S. AG, na koju je žalbu 23. travnja 2019. izjavio žalitelj ZP W. i G.A.A.

Žalitelj navodi da je odabrani ponuditelj pojašnjenjem izmijenio parametre za izračun mjerodavnog protoka (umjesto Q, kao mjerodavan navodi Qin, koji podatci izravno utječu na izračun operativnih troškova), čime je nezakonito izmijenio ponudu. Odabrani ponuditelj pojašnjava da crpna stanica povratnog mulja (Bstupanj) recirkulira mulj u B-stupnju u 100% iznosu te ne uključuje protok povratne tekućine Qsld, a što je u suprotnosti s ponudom. Navodi da je naručitelj počinio osobito bitnu povredu time što je nakon isteka roka za dostavu vodio pregovore i dopustio izmjenu ponude.

Državna komisija navodi da je odabrani ponuditelj nakon zahtjeva naručitelja za pojašnjavanjem ponude izmijenio vrijednosti ulaznih parametara za izračun mjerodavnog protoka, a navedeni podatci izravno utječu na izračun jamčenih godišnjih operativnih troškova. Jamčeni godišnji operativni trošak predstavlja jedan od kriterija za odabir ponude. Izmjenom podataka u izračunu jamčenih operativnih troškova došlo je do izmjena podataka u ponudi u vezi s kriterijem za odabir ponude.

Dakle, odabrani ponuditelj je naveo jedne ulazne podatke u ponudi i u pojašnjenju prilikom prvog pregleda i ocjene ponuda, da bi u ponovljenom pregledu i ocjeni ponuda promijenio ulazne podatke, a istovremeno u očitovanju na žalbu navodi da ulazne podatke svaki od ponuditelja

računa sam temeljem ponuđenog tehnološkog rješenja. Iz navedenog proizlazi, budući da je ponuđeno tehnološko rješenje temelj za izračun jamčenih operativnih troškova i izračun ulaznih podataka, da nije moguće izmijeniti ulazne parametre za izračun jamčenih operativnih troškova, a da to istovremeno ne znači i izmjenu samog tehnološkog rješenja, odnosno same ponude. Na ovaj način počinjena je osobito bitna povreda postupka javne nabave iz članka 404. stavka 2. točke 6. ZJN 2016, jer je nakon isteka roka za dostavu ponuda ponuditelj izmijenio svoju ponudu suprotno odredbama ZJN 2016. (Klasa: UP/II-034-02/19-01/383, od 14. lipnja 2019.)

5.5. Kriteriji za odabir nisu određeni sukladno zakonu

Članak 256. ZJN 2016, u stavku 1. propisuje da se kriteriji za odabir gospodarskog subjekta u postupku javne nabave mogu odnositi na: **1. sposobnost za obavljanje profesionalne djelatnosti, 2. ekonomsku i financijsku sposobnost, 3. tehničku i stručnu sposobnost.** Nadalje, stavak 3. tog članka propisuje da prilikom određivanja kriterija za odabir gospodarskog subjekta javni naručitelj smije zahtijevati samo minimalne razine sposobnosti koje osiguravaju da će gospodarski subjekt biti sposoban izvršiti ugovor o javnoj nabavi. Dakle, kriteriji za odabir gospodarskog subjekta (uvjeti sposobnosti) propisani su kao fakultativni, a ne kao obvezni kriteriji, ali, u situaciji kad ih naručitelj propisuje u dokumentaciji, smije ih odrediti samo u skladu s odredbama ZJN 2016, te ne smije prekoračiti minimalne razine sposobnosti.

Nadalje, prema odredbi članka 259. stavak 1. ZJN 2016, javni naručitelj može odrediti uvjete tehničke i stručne sposobnosti kojima se osigurava da gospodarski subjekt ima potrebne ljudske i tehničke resurse te iskustvo potrebno za izvršenje ugovora o javnoj nabavi na odgovarajućoj razini kvalitete. Člankom 268. ZJN 2016 propisano je da se tehnička i stručna sposobnost gospodarskog subjekta može dokazati s jednim ili više dokaza iz stavka 1. toga članka, a točkom 4. toga stavka, kao dokaz, propisani su podaci o angažiranim tehničkim stručnjacima ili tehničkim tijelima, neovisno o tome pripadaju li izravno gospodarskom subjektu. Također, člankom 273. stavak 1. ZJN 2016 propisano je da se gospodarski subjekt može u postupku javne nabave radi dokazivanja ispunjavanja kriterija za odabir gospodarskog subjekta iz članaka 258. i 259. ZJN 2016 osloniti na sposobnost drugih subjekata, bez obzira na pravnu prirodu njihova međusobnog odnosa.

Naručitelj, dakle ne može kao uvjet, odnosno minimalnu razinu tehničke i stručne sposobnosti zahtijevati da gospodarski subjekt ima zaposlene stručnjake, s obzirom na to da iz ZJN 2016 proizlazi da se minimalna razina sposobnosti koja osigurava da će gospodarski subjekt biti sposoban izvršiti ugovor o javnoj nabavi (potrebni ljudski resursi — tehnički stručnjaci) osigurava angažmanom stručnjaka, neovisno o tome pripada li izravno gospodarskom subjektu.

Državna komisija je 18. prosinca 2018. donijela Zaključak o pravnom shvaćanju, KLASA: 030-02/15-01/1, prema kojem propisivanje zaposlenja stručnjaka, kao uvjeta teh-

ničke i stručne sposobnosti, predstavlja osobito bitnu povredu postupka javne nabave. Isto pravno shvaćanje potvrđeno je presudama VUS-a RH, posl. broj: Usll-1 13/19; Usll-113/19-5 i Usll-75/21-11.

Primjer iz prakse Državne komisije: **Naručitelj ne može kao uvjet tehničke i stručne sposobnosti zahtijevati da gospodarski subjekt ima zaposlene stručnjake**

Naručitelj Grad S., objavio je 29. ožujka 2021. EOJN RH poziv na nadmetanje s dokumentacijom o nabavi u otvorenom postupku, br.: 2021/S OF20012048, za predmet: provedba mjera preventivne i obvezne preventivne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije.

Na Odluku o odabiru ponude ZP S. d.o.o. i E. d.o.o., žalbu je 17. svibnja 2021., izjavila ZP ID 90 d.o.o. i A.g. d.o.o. Postupajući po službenoj dužnosti Državna komisija je utvrdila postojanje osobito bitne povrede iz članka 404. stavka 2. točke 7. ZJN 2016 ("kriteriji za odabir gospodarskog subjekta nisu određeni sukladno člancima 256. – 259. istoga Zakona"). Točkom 4.3.2. dokumentacije („Tehnički stručnjaci“), naručitelj je propisao da sukladno Pravilniku o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost obvezatne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije, odgovorna osoba za provedbu DDC mjera jest doktor medicine ili diplomirani sanitarni inženjer ili diplomirani inženjer biologije ili profesor biologije s položenim tečajem za rad s kemikalijama i programom obvezne Trajne edukacije za izvoditelje obveznih DDD mjera, a izvoditelji DDD mjera su sanitarni inženjeri, sanitarni tehnički te izvoditelji drugih struka s položenim tečajem za rad s kemikalijama i programom obvezne trajne edukacije za izvoditelje obveznih DDD mjera. Gospodarski subjekt mora dokazati da za provedbu predmetne usluge ima zaposlenog u radnom odnosu s punim radnim vremenom najmanje jednog doktora medicine ili diplomiranog inženjera biologije ili profesora biologije ili diplomiranog sanitarnog inženjera i jednog sanitarnog inženjera, na raspolaganju minimalno šest terenskih ekipa, sa po minimalno dva člana; voditelj svake terenske ekipe mora biti sanitarni inženjer, tj. najmanje sanitarni tehničar s odgovarajućim iskustvom.

Člankom 268. stavkom 1. ZJN 2016 propisano je da se tehnička i stručna sposobnost gospodarskog subjekta, u skladu s prirodom, količinom ili važnosti, i namjenom radova, robe ili usluga, može dokazati s jednim ili više dokaza iz stavka 1. toga članka, a točkom 4. toga stavka propisani su „podaci o angažiranim tehničkim stručnjacima ili tehničkim tijelima, neovisno o tome pripadaju li izravno gospodarskom subjektu, a posebno onima odgovornima za kontrolu kvalitete te u slučaju ugovora o javnim radovima onima koje izvođač može pozvati da izvedu radove“. Također, člankom 273. stavkom 1. ZJN 2016 propisano je da se gospodarski subjekt može u postupku javne nabave radi dokazivanja ispunjavanja kriterija za odabir gospodarskog subjekta iz članaka 258. i 259. tog Zakona osloniti na sposobnost drugih subjekata, bez obzira na pravnu prirodu njihova međusobnog odnosa.

Naručitelj, ne može kao uvjet, odnosno minimalnu razinu tehničke i stručne sposobnosti, zahtijevati da gospodarski subjekt ima zaposlene stručnjake, jer iz ZJN 2016 proizlazi da se minimalna razina sposobnosti, koja osigurava da će gospodarski subjekt biti sposoban izvršiti ugovor (potrebni ljudski resursi — tehnički stručnjaci) osigurava angažmanom stručnjaka, neovisno o tome pripadaju li izravno gospodarskom subjektu ili ne. Na opisani način naručitelj je počinio osobito bitnu povredu postupka iz članka 404. stavka 2. točke 7. ZJN 2016, koja se nikakvim naknadnim radnjama naručitelja ne može otkloniti, pa je Državna komisija poništila Odluku o odabiru i postupak javne nabave. (Klasa: UP/II-034-02/21-01/462, od 5. srpnja 2021.)

Primjer iz prakse VUS-a: Presudom posl. br. USII-268/21-9, od 8. rujna 2021., Sud je odbio tužbeni zahtjev tužitelja Grada Siska, za poništenje Rješenja Državne komisije, Klasa: UP/II-034-02/21-01/462, od 5. srpnja 2021.

Prema ocjeni VUS-a RH, „osnovano tuženik utvrđuje, da tužitelj nije mogao kao uvjet odnosno minimalnu razinu tehničke i stručne sposobnosti, zahtijevati da gospodarski subjekt ima zaposlene stručnjake jer iz odredbi ZJN 2016 proizlazi da se minimalna razina sposobnosti koja osigurava da će gospodarski subjekt biti sposoban izvršiti ugovor o javnoj nabavi osigurava angažmanom stručnjaka – neovisno o tome pripada li izravno gospodarskom subjektu. Iz navedenog proizlazi da je tužitelj postupio protivno članku 256. stavku 3., u vezi članka 259. stavka 1. ZJN 2016, kada je kao dokaz tehničke i stručne sposobnosti propisao uvjet u odnosu na zaposlenje navedenih stručnjaka. Tuženik

(Državna komisija) je u žalbenom postupku osnovano utvrdio osobito bitnu povredu postupka javne nabave iz odredbe članka 404. stavka 2. točke 7. ZJN 2016. Navod tužitelja da je sporna odredba dokumentacije u skladu s propisima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost dezinfekcije i deratizacije, nije pravno odlučan, jer se tužitelj u smislu uvjeta tehničke i stručne sposobnosti trebao pridržavati odredbi ZJN 2016 odnosno ograničenja propisanih tim zakonom, koji je *lexspecialis*, u odnosu na propise na koje se tužitelj u tužbi poziva“.

6. Zaključno

Propisivanjem nadležnosti Državne komisije u žalbenom postupku prilikom rješavanja o žalbama i u odnosu na osobito bitne povrede postupka, koje su jasno propisane u ZJN 2016, omogućeno je žalbenom tijelu da intervenira po službenoj dužnosti, prvenstveno u slučajevima koje propisuje ZJN 2016, a koji se odnose na postupanja naručitelja koja mogu rezultirati ograničenjem tržišnog natjecanja među gospodarskim subjektima, nejednakim tretmanom gospodarskih subjekata, pogodovanjem nekim gospodarskim subjektima, i sl., kao posljedicom uvjeta nadmetanja određenih u dokumentaciji o nabavi. Stoga je postupanje Državne komisije po službenoj dužnosti u odnosu na osobito bitne povrede postupka vrlo značajno za zakonitu provedbu postupka javne nabave, za zaštitu javnog interesa, te poštivanje načela javne nabave. Također, kontrola zakonitosti odluka Državne komisije od strane VUS-a RH, značajno je doprinijela razvoju ujednačavanju pravne prakse, kao i ukupne pravne sigurnosti za sve dionike sustava javne nabave.

Poštovani čitatelji!

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i brojne druge informacije o djelovanju našeg Centra, možete pronaći na internet stranici

www.tim4pin.hr

Primjeri društveno odgovorne javne nabave namještaja

Kristina Zovko *

Društveno odgovorna javna nabava nije primjereno zastupljena na hrvatskom tržištu. Primjerima dobre prakse drugih država članica EU pokušava se ovaj koncept približiti naručiteljima. Namještaj predstavlja jednu od nabavnih kategorija kod koje su moguće primjene elemenata, kako društveno odgovorne, tako i zelene javne nabave.

1. Uvod

Člankom su prikazana dva primjera društveno odgovorne nabave namještaja koji su predstavljeni u priručniku Europske komisije „71 good practice cases – making socially responsible public procurement work“¹, dok je treći primjer iz prošlogodišnjeg svibanjskog izdanja *News Alert-a* Europske komisije. Primjeri pokazuju kako naručitelji nabavljaju namještaj koji bi trebao biti pogodan za sve korisnike, sve s ciljem dostupnosti radnog i javnog prostora te kako to postići primjenom tehničkih specifikacija. Za novi namještaj postoje standardi koji demonstriraju sukladnost s propisima o zaštiti na radu, a stari namještaj se može donirati dobrotvornim organizacijama ili prenamijeniti. Što se tiče standarda, istaknuta je važnost njihove široke upotrebe u postupcima javnih nabava, a sve kako bi ih i proizvođači primjenjivali.

2. Namještaj sa smanjenim okolišnim učinkom i društvenim utjecajem

Regionalna agencija za razvoj elektroničkog tržišta Emilie Romagne (Italija; dalje u tekstu: naručitelj) je pionirska regionalna institucija za zajedničku nabavu osnovana 2006. od regionalne vlade Emilie Romagne s ciljem zajedničke nabave za regionalnu javnu administraciju i upravlja sustavom eNabave. Postala je vodeća institucija u zelenoj javnoj nabavi i društveno odgovornoj javnoj nabavi te je osvojila talijansku nagradu društveno odgovorne javne nabave na Compraverde Forumu² dvije godine zaredom.

U 2018. proveden je sveobuhvatan postupak javne nabave koji je obuhvaćao i namještaj za urede javne administracije. Cilj nabave je bio opskrbiti urede s novim namještajem koji ima manji utjecaj na okoliš, dok se dio odnosio i na odlaganje postojećeg namještaja, s ciljem doniranja dobrotvornim organizacijama, poput Crvenog križa ili druge volonterske organizacije registrirane u Italiji ili inozemstvu.

* Kristina Zovko, dipl. iur., trener u području javne nabave, Zagreb

¹ Europska komisija, Izvršna agencija za mala i srednja poduzeća, Tepper, P., McLennan, A., Hirt, R., et al., *Making socially responsible public procurement work: 71 good practice cases*, Publications Office, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2826/844552>

² Godišnje nacionalno natjecanje održive javne nabave u Italiji.

Postupak nabave je započeo u studenom 2017. objavom na web stranici naručitelja i u službenom glasniku EU. Radilo se o dvostupanjskom postupku tijekom kojeg su bila dozvoljena dva kruga pitanja i odgovora, javno objavljena. Predmet nabave je bio podijeljen u tri grupe, a bazirao se na materijalima i tehničkim specifikacijama namještaja. Cilj podjele na grupe bio je pomoći, odnosno potaknuti specijalizirane gospodarske subjekte kako bi podnijeli ponude. Trajanje ugovora je bilo predviđeno na dvije godine s mogućnošću obnove na 12 mjeseci nakon isteka postojećeg ugovora. Kao kriterij odabira koristila se ekonomski najpovoljnija ponuda s težištem na tehničkim kvalitetama te okolišnim i društvenim standardima u ponudama.

Ciljevi društvene politike u ovom postupku nabave su bili dvostruki: glede poticanja na društvene oznake i standarde, administracija je htjela osigurati adekvatne društvene standarde za tvrtke koje rade s regionalnim naručiteljem te tako poticati politiku društvene održivosti cijele regije; glede ponovne upotrebe starog namještaja društveni je cilj bio usmjeren na stvaranje okoline pozitivnog partnerstva između javne administracije, privatnih tvrtki i neprofitnih organizacija.

U postupku su se koristila dva glavna društvena standarda kao kriterij odabira ponude. SA 8000 je međunarodni certifikacijski standard kojim se organizacije potiču na razvoj, održavanje i primjenu društveno odgovorne prakse na radnom mjestu; obuhvaća teme dječjeg rada, slobode udruživanja, diskriminacije, radnih sati i upravljačkog sustava usmjerenog na zaposlenike. BS OHSAS 18001 oznaka se bavi procjenom zaštite zdravlja radnika. Tvrtke koje žele taj certifikat trebaju osigurati sustav zaštite na radu za svoje zaposlenike. Za cijenu je bilo predviđeno 30 bodova, a za tehnički dio 70. Tehničkim dijelom obuhvaćeni su bili društveni kriteriji koji su nosili sedam bodova i to: dva boda za posjedovanje SA 8000 certifikata ili jednakovrijednog protiv dječjeg, prisilnog i diskriminatornog rada; dva boda za posjedovanje BS OHSAS 18001 certifikata ili jednakovrijednog; tri boda za ponovnu upotrebu starog namještaja za što je trebalo dostaviti izjavu u ponudi. Uz to, do pet bodova moglo se dobiti za posjedovanje EMAS, ISO 14001 ili *Carbon Footprint* standarda ili jednakovrijednog.

Okolišni standardi koji su se upotrijebili bili su u skladu s ministarskim dekretom iz siječnja 2017. glede tehničkih specifikacija za namještaj i uštedu energije. Glavni cilj dekreta je poticanje štednje energije u javnoj administraciji, sve u svijetlu europskih ciljeva za 2020.

Nabavom se osobiti naglasak stavio na naknadni kontrolni mehanizam kako bi se osigurala učinkovita realizacija. Ugovornim klauzulama je bio predviđen mehanizam za ocjenjivanje i poboljšanje dobavnog lanca u fazi izvršavanja ugovora i to kroz uspostavu evaluacijskog sustava. Kontrolni mehanizam se oslanja na izjavu ponuditelja kako će se klauzule ugovora izvršavati u svijetlu društvenih ciljeva nabave. Po primitku dokumenta, osoba zadužena za izvršenje ugovora na strani naručitelja kontrolira i potvrđuje sukladnosti. Ponuditelji se potiču evidentirati dobavni lanac svojih proizvoda te na verifikaciju sukladnosti s društvenim normama svoje tvrtke, sve kako bi se izbjegao društveni damping. Kontrola se sastojala od: odabrani ponuditelj pristaje na provjeru minimalnih društvenih standarda; unutar šest mjeseci od potpisivanja ugovora odabrani ponuditelj treba dostaviti naručitelju jasnu i dokumentiranu viziju dobavnog lanca proizvoda koji se trebaju isporučiti; nadzor i evaluacijski sustav dobavnog lanca treba biti u „stalnom poboljšanju“ okolišnih i društvenih standarda; u roku od 12 mjeseci od početka primjene ugovora ugovaratelj treba dostaviti dokumente o poduzetim korektivnim radnjama u dobavnom lancu.

Javna nabava je označila inovaciju u pristupu regionalnih vlasti prema primjeni društvenih kriterija u javnoj nabavi. Naručitelj je bio svjedok interesa lokalnih subjekata i nevladinih organizacija koje rade na održivom razvoju i društvenoj održivosti. Regija je započela s praksom održive javne nabave u 2011., a od tada su kriteriji društvene odgovornosti bili uključeni u 30 ugovora naručitelja. Danas, većina ponuditelja koji traže prilike u javnim nabavama će vrlo vjerojatno posjedovati SA 8000 certifikat. Povrh toga, sve veći broj njih se nadmeće po pitanju karakteristika društvene odgovornosti.

Sveukupno je pristiglo sedam ponuda, a tri su odabrane i to jedna za metalni namještaj (1,65 milijuna €), druga za drveni namještaj (1,05 milijuna €) i treća za uredske stolce (1,38 milijuna €).³

3. Centralizirana nabava uredskog namještaja

Nacionalni ured središnje nabave Rumunjske (dalje u tekstu: naručitelj) kao središnje tijelo za javnu nabavu istražuje potrebe svojih korisnika (vlade i javnih institucija) glede uredskog namještaja. Nakon toga odlučuje koji će se proizvodi nabavljati zajedničkom nabavom, definira tehničke specifikacije odabranih proizvoda i nabavlja uredski namještaj putem okvirnog sporazuma s najmanje tri gospodarska subjekta. Faza prije samog postupka nabave cilja na identificiranje specifičnih potreba vlade i javnih

institucija, kao što i testira interes potencijalnih ponuditelja za implementacijom društvenih kriterija u nabavi. Cilj postupka ove javne nabave bio je upravljanje centralnom nabavom uredskog namještaja u uvjetima ekonomske učinkovitosti, ali i podizanje svijesti uključenih sudionika (naručitelja i ponuditelja) o društvenim aspektima.

Pred-nabavna faza objavljena je u Elektroničkom sustavu javnih akvizicija Rumunjske i odvijala se u tri koraka: 1) objavljivanje upitnika kroz otvorene konzultacije⁴ kojeg je ispunilo šest gospodarskih subjekata; 2) u fazi izrade dokumentacije o nabavi održan je prvi sastanak s potencijalnim ponuditeljima kako bi ih se obavijestilo o namjeri naručitelja objave nabave s društvenim i okolišnim kriterijima; 3) drugi sastanak je održan u obliku tržišnih konzultacija s potencijalnim ponuditeljima nakon što su prikupljene potrebe javnih naručitelja, s ciljem finaliziranja dokumentacije o nabavi. Drugom sastanku je prisustvovalo pet gospodarskih subjekata.

Za vrijeme tržišnih konzultacija postavljena su slijedeće pitanja:

- Da li se slažete s promicanjem politika društvene odgovornosti u javnoj nabavi uspostavom evaluacijskih faktora u tom smislu? Svi potencijalni ponuditelji su odgovorili s „da“.
- Koje politike društvene odgovornosti predlažete za ovaj okvirni sporazum? Odgovori potencijalnih ponuditelja su uključivali: investiranje u zajednicu (društveni projekti), upotreba tehnologije za rješavanje društvenih problema, poslovna etičnost, ekonomska i društvena jednakost, zaštita okoliša, jednake mogućnosti i moralni integritet.

Jedna od grupa se odnosila na nabavu visoko-prilagodljivog uredskog namještaja kako bi se osiguralo da svo osoblje može koristiti opremu sukladno svojim potrebama. To uključuje one s tjelesnim hendikepom ili lumbalnim oštećenjima koji stoje dok rade. Kriteriji odabira ponude su bili: cijena 80%, produljeno jamstvo 10% (nula bodova za tri godine jamstva, što je ujedno i minimum; pet bodova za četiri godine jamstva i deset bodova za pet godina jamstva) i vrijednost predloženog društvenog projekta 10%. Društveni projekt će uključivati odredbu o namještaju u ustanovama koje se bave pružanjem društvenih usluga poput specijalnih škola, dječjih vrtića ili domova za starije. Ponuditeljima će se kroz dokumentaciju o nabavi (poziv na nadmetanje, specifikacije, okvirni sporazum, pojedinačni ugovor) dati do znanja da će društveni projekt trebati biti direktno povezan s proizvodima koji se nude te da će trebati biti dovršen u roku prve godine ugovora. Sastavni dio ugovora je „Deklaracija o pridržavanju okolišnih, društvenih i radnih uvjeta za vrijeme trajanja ugovora.“⁵

Društveni cilj ove nabave je pružiti učinkovitu javnu uslugu uzimajući u obzir posebne potrebe korisnika. Jedan

³ Primjer iz priručnika na str. 88-91. Kontakt: Rossella Galli, rossella.galli@regione.emilia-romagna.it, Elisabetta Bonfiglioli, elisabetta.bonfiglioli@regione.emilia-romagna.it

⁴ <http://e-licitatie.ro/pub/notices/mc-notice/view/100059944>; naručitelj je također poslao poziv na adrese 25 gospodarskih subjekata, četiri klastera i Udruzi proizvođača namještaja u Rumunjskoj.

⁵ Izjava temeljena na čl.18. Direktive 2014/24/EU.

od specifičnih ciljeva Rumunjske nacionalne strategije za društveno uključivanje osoba s invaliditetom (2014.-2020.) je pružanje prostora (objekata) glede organizacije radnog prostora za osobe s oštećenjima (ovisno o oštećenju), poput arhitektonskih preinaka ili prilagođenog namještaja. Na taj način se omogućuje osobama s oštećenjima izvršavanje individualnih poslova ili rada u timu. Nadalje, naručitelj će poduzimati odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da se ponuditelji ponašaju u skladu s primjenjivim obvezama iz radnog, okolišnog i društvenog prava tijekom izvršenja ugovora. Predloženi društveni projekti ocjenjivat će se prema uloženom kapitalu. Set minimalnih tehničkih karakteristika se tražio od ponuditelja za grupu visoko prilagodljivog uredskog namještaja, a ponude koje to ne zadovoljavaju bit će odbijene.

Središnje tijelo će nabavljati u ime naručitelja koji su prijavili svoje potrebe i koji su registrirani u Registru korisnika (kojih od veljače 2020. ima 2978). S obzirom da je u prvoj središnjoj javnoj nabavi papira za ispis sudjelovalo 1153 javnih institucija očekuje se da će i sada preko 1000 korisnika biti uključeno u ovu nabavu.

Dodjeljivanjem dodatnih bodova za društvene aspekte, u odnosu na sredstva alocirana u društvene projekte, središnje tijelo namjerava usmjeravanje dobiti ponuditelja u društvene projekte. Kako bi se promoviralo radno uključivanje osoba s oštećenjima i/ili atipičnom visinom, središnje tijelo je osmislilo posebnu grupu namijenjenu za te osobe kako bi olakšala njihova integracija na radno mjesto. Kako je ovo prva središnja javna nabava uredskog namještaja u Rumunjskoj očekuje se da će utjecaj upotrebe društvenih kriterija biti vrlo visok, a i ostali središnji naručitelji diljem EU mogu ga koristiti kao podlogu za svoje nabave.⁶

4. Nabava uredskih stolaca Ureda za infrastrukturu i logistiku Europske Komisije

Odjel za transport, mobilnost i usluge podrške pri Uredu za infrastrukturu i logistiku Europske komisije u Briselu (dalje u tekstu: Ured) odgovoran je za nabavu, selidbu, upravljanje skladištem, zalihama i inventuru. U 2019. započeo je zajednički postupak nabave uredskih stolaca dizajniranih na održiv i društveno odgovoran način sve putem okvirnog sporazuma. Uključeno je bilo 44 naručitelja iz EU institucija, agencija i tijela u cijeloj EU. Ovi krajnji naručitelji naručuju potrebni namještaj direktno od druge ugovorne strane, dok je Ured odgovoran za sveukupno upravljanje okvirnim sporazumom i za nabavu stolaca za Komisiju u Briselu. Ured ima znatnog iskustva s uključivanjem okolišnih i društvenih kriterija u svoje postupke javne nabave.

Obveze ugovaratelja uključuju izvršavanje opsežne usluge, uključujući opskrbu devet tipova uredskih stolaca dizajniranih na održiv i društveno odgovoran način, u skladu s tehničkim opisom; pružanje usluge izrade po mjeri, prijevoza, raspakiranja, slaganja, povrata pakiranja i

edukacije o upotrebi; postavljanje i ažuriranje *on-line* kataloga, aplikacije koja pruža javnim naručiteljima svu administrativne, zakonske i tehničke podatke potrebne za postavljanje narudžbi. Uredske stolce potrebno je isporučiti na 27 lokacija u 16 država članica EU. Prije raspisivanja postupka javne nabave, a kako bi se identificirali društveni i zeleni kriteriji koji su bili i ambiciozni i tržišni, certifikati i oznake koje treba tražiti od ponuditelja, naručitelj je proveo istraživanje tržišta i neformalne konzultacije s mrežom stručnjaka. Stručnjaci su bili nacionalni javni naručitelji i neovisni stručnjaci u društvenim i zelenim domenama (npr. FCBA tehnološki institut iz Pariza, SAW-B federacija društveno ekonomskih udruženja i tvrtke iz Wallonie, Belgija).

Tehničke specifikacije su sadržavale 15 obvezatnih kriterija održivosti, a ponude koje to nisu zadovoljavale bile su isključene. Specifikacije su se prvenstveno odnosile na materijale (drvo i materijali bazirani na drvu, ljepilu, tekstilu, koži i bojilima, podrijetlu kože, zabranjenim kožama, kemijskim supstancama, upotrebi zapaljivih materijala i ftalata, označavanje plastičnih dijelova, oblaganje plastičnih proizvoda i/ili metalnih dijelova). Specifikacijama se također zahtijevala proširena odgovornost proizvođača za proizvod, dizajn za recikliranje, upravljanje strujom i vodom za vrijeme proizvodnje i pakiranja. Za ocjenjivanje svakog obvezanog uvjeta ponuditelji su trebali dostaviti dokaze za oznake tipa I poput NF Environment Ameublement, Blue Angel, Nordic Swan Ecolabel, EU Ecolabel Furniture, EU Ecolabel za tekstil, FEMB 2017 Level 3, Oeko-Tex 100, euroLATEX ECO-Standard, CertiPUR ili jednakovrijedne dokaze.

Kriteriji odabira ponude bili su: kvaliteta 50% i cijena 50%. Za kvalitetu se moglo ostvariti maksimalnih 100 bodova koji su bili podijeljeni na: devet kriterija održivosti (40 bodova), raznolikost asortimana referentnih uredskih stolaca (15 bodova), tehnička ocjena dostavljenih dokaza (45 bodova, uključujući ergonomsku održivost, kvalitetu, estetiku). Ponude su trebale ostvariti najmanje 60 bodova od 100 mogućih na kvaliteti.

Kriteriji održivosti bili su:

- Sadržaj recikliranog materijala (5 bodova) – bodovi su dodjeljivani temeljem postotka recikliranog materijala u odnosu na ukupnu težinu stolca.
- Udio sintetike (5 bodova) – bodovi su dodjeljivani temeljem postotka sintetičkog materijala u odnosu na ukupnu težinu stolca, a manji postotak je dobivao veći broj bodova.
- Ugljični otisak (3 boda) – ponude su trebale sadržavati detaljni izračun ugljičnog otiska stolca u skladu s ISO 14067:2018 standardom kojim su specificirani standardi, uvjeti i vodiči za kvantifikaciju i izvještavanje o ugljičnom otisku u proizvodu, na način koji je u skladu s međunarodnim standardom o procjeni životnog ciklusa (ISO 14040 i ISO 14044).
- Ljepila (4 boda) – bodovi su se dodjeljivali ako je sadržaj hlapljivih organskih spojeva u ljepilima koja se koriste pri sastavljanju stolaca bio manji od 10% težine ljepila.

⁶ Primjer iz Priručnika na str. 92-94. Kontakt: Alin Ion Izvoran, alin.izvoran@onac.gov.ro

- Tekstil (4 boda) – bodovi su se dodjeljivali ako tekstil koji se koristio za tapeciranje stolaca nije prelazio maksimalni sadržaj formaldehida od 16 mg/kg po stolcu.
- Učinkovitost upravljanja vodom (3 boda) – bodovi su se dodjeljivali ako je pogon za proizvodnju stolaca imao jedan ili više programa usmjerene na maksimiziranje učinkovitost postupka korištenja vode kako bi se smanjio pritisak na sustav opskrbe vodom i na lokalne sustave zbrinjavanja otpadnih voda.
- Pakiranje (4 boda) – pola boda je dodjeljivano ako je pakiranje za zaštitu stolaca sadržavalo najmanje 60% recikliranih materijala (za papir ili karton) ili 40 % recikliranih materijala (za plastiku). Svi bodovi su dodjeljivani ako se pakiranje sastojalo od najmanje 90% recikliranih materijala (za papir ili karton) ili 60% (za plastiku).
- Proizvodni pogon (4 boda) – bodovi su dodjeljivani ako proizvodni pogoni za stolce imaju odgovarajući sustav za obradu otpadnih tekućina, imaju posebno mjesto za odlaganje i uklanjanje opasnog otpada te za zadržavanje i tretiranje emisije plinova.
- Proizvodnja kože (4 boda) – dva boda su se dodjeljivala ako pri otpuštanju kemijskog kisika nakon tretmana nije prelazio 200 mg/l. Dva boda su se dodjeljivala ako ukupna koncentracija kroma nakon tretmana nije prelazila 1.0 mg/l, u skladu s Odlukom Komisije 2013/84/EU.
- Energija i atmosfera (2 boda) – jedan bod se davao ponuditeljima koji su razvili, dokumentirali i implementirali tehnologije i/ili strategije kako bi se pomoglo prijevoznicima pri isporuci materijala i komponenti koje se koriste u sastavljanju i/ili proizvodnji stolaca na uštedi goriva ili smanjenju zagađenja zraka i emisija. Jedan bod se davao ponuditeljima koji su razvili, dokumentirali i implementirali tehnologije i/ili strategije kako bi se pomoglo prijevoznicima pri isporuci stolaca krajnjim korisnicima.
- Upotreba stolaca (2 boda) – bodovi su se dodjeljivali ako su upute uz isporučene stolce sadržavale informacije o održavanju, ergonomskoj upotrebi, tvarima visoke koncentracije i odlaganju stolca na kraju životnog vijeka.

Za ocjenu svih navedenih kriterija ponuditelji su trebali uz ponudu priložiti bilo koju eko oznaku tipa I ili deklaraciju o sukladnosti proizvođača ili certifikat neovisnog tijela te izvještaje ISO 17025 od akreditiranog laboratorija (sukladno tehničkim specifikacijama).

Uvjeti za izvršenje ugovora sadržavali su zahtjeve za zaštitu radnika i radne uvjete koje je odabrani ponuditelj trebao poštovati sukladno nacionalnim propisima gdje su zapošljavali radnike. Ugovaratelj i podugovaratelji moraju poštivati osam temeljnih konvencija Međunarodne organizacije rada⁷, (dalje: MOR) osobito u onim zemljama gdje

to nije inkorporirano u nacionalne propise, a gdje rade zaposlenici. Ponuditelji su uz ponude trebali dostaviti dokaz neovisne certifikacije (npr. SA 80004) ili oznake koju je izdala akreditirana organizacija (npr. Belgian social mark) ili dokaz o pridržavanju pravila ponašanja poput *Global Reporting Initiative (GRI)*, *Business Social Compliance Initiative (BSCI)* ili *Global Compact* kojima se dokazuje postupanje u skladu s osam navedenih temeljenih konvencija MOR-a, kako za sebe tako i za svoje podugovaratelje. U slučaju da to ne dostave trebalo je dostaviti detaljnu izjavu kojom se obvezuje da će on i njegovi podugovaratelji poštivati te konvencije. Takve izjave će se dostavljati Komisiji i u slučaju da certifikatima istekne rok valjanosti ili pri zamjeni podugovaratelja. Ponuditelj mora moći demonstrirati sukladnost s konvencijama MOR-a tijekom izvršenja ugovora, na zahtjev naručitelja, predajući svu potrebnu dokumentaciju ili omogućiti preglede na licu mjesta proizvodnje.

Jedna od eko oznaka koje su ponuditelji mogli predočiti bila je FEMB 2017 Level 3. Njome se potvrđuju tri kategorije sa specifičnim kriterijima: proizvod (materijali, životni vijek, recikliranje), proizvodni pogon (input materijala, energetska učinkovitost na zdravlje) i organizacija (politike, organizacijski procesi). Ove se tri kategorije procjenjuju sa stajališta materijala, energije i atmosfere te posljedica na zdravlje, kao i društvena odgovornost (zdravlje i sigurnost zaposlenika, politike tvrtke, integracija osoba s invaliditetom, društveni/socijalni projekti).

FEMB je europski certifikat kojim se potvrđuje da se pri proizvodnji uredskog namještaja poštuju okolišni i socijalni kriteriji. Ovaj certifikat se razlikuje od ostalih jer dokumentira jedini ISO akreditirani standard za „održivi“ uredski namještaj, a ujedno je i najsveobuhvatniji standard održivosti za takav namještaj. Standard već pokriva rastuće zahtjeve na tržištu javne nabave (zelena javna nabava), te gotovo u potpunosti za kružnu ekonomiju. Trenutno ažuriranje FEMB standarda će osnažiti ovo područje. Zahvaljujući službenoj akreditaciji ISO standarda, ovaj certifikat ima kredibilitet u cijelome svijetu. Kod ovakvih certifikacija provjeravaju se proizvod, proizvodni pogon i ponašanje tvrtke, sve temeljem kriterija održivosti u četiri područja materijala, energije i atmosfere, ljudskog zdravlja i ekosustava te društvene odgovornosti. Certifikat je moguće dobiti za tri razine, od kojih je najjača razina tri.

o javnoj nabavi pridržavati se primjenjivih obveza u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava, uključujući kolektivne ugovore, a osobito obvezu isplate ugovorene plaće, ili određaba međunarodnog prava okoliša, socijalnog i radnog prava navedenim u Prilogu XI. Prilog XI ZJN 2016 nosi naziv „Opis međunarodnih društvenih konvencija i konvencija o zaštiti okoliša“, a pored prethodno navedenih konvencija MOR-a na popisu se nalaze još i: Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača i Montrealski protokol o tvarima koje oštećuju ozonski omotač, Bazelska konvencija o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegova odlaganja (Bazelska konvencija), Stockholmska konvencija o postojanim organskim onečišćujućim tvarima (Stockholmska POPs konvencija), Konvencija o postupku prethodnog pristanka na određene opasne kemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini (UNEP/FAO) (PIC konvencija), Rotterdam, 10. rujna 1998., i njezina tri regionalna protokola.

⁷ Konvencije br. 087 (Sloboda udruživanja i kolektivno pregovaranje), 098 (Pravo na organiziranje i kolektivno pregovaranje), 029 (Prisilni ili obvezni rad), 105 (Ukinuće prinudnog rada), 100 (Jednakost plaća), 111 (Diskriminacija u zaposlenju i zanimanju), 138 (Najniža dob za zaposlenje), 182 (Zabrana i trenutno djelovanje za ukidanje najgorih oblika dječjeg rada). Prema članku 4. stavku 4. Zakona o javnoj nabavi (NN br. 120/16, 114/22; dalje: ZJN 2016) gospodarski subjekt je obavezan tijekom izvršenja ugovora

Provjere glede zaštite radnika i radnih uvjeta u lancu proizvodnje i opskrbe će se vršiti tijekom realizacije ugovora.

Okvirni sporazum je sklopljen u prosincu 2020. na razdoblje od pet godina u vrijednosti od 16.964.000 €. Zaprimito je sedam ponuda od kojih tri predstavljaju glavne proizvođače stolaca na tržištu EU s godišnjim prometom do 80-215 milijuna €.

Ocjena tehničkog dijela ponuda bazirala se na tri glavne točke: tehnička usklađenost uzoraka s tehničkim specifikacijama, zatim evaluacija okolišne kvalitete i ergonomskih aspekata. Dva ponuditelja nisu zadovoljila ovaj dio ocjenjivanja. Uspješan ponuditelj bio je *Intestuhl*, njemačka obiteljska tvrtka osnovana prije 60 godina, koja posluje u cijelom svijetu i ima 850 zaposlenih. Taj ponuditelj je dobio 92,5% bodova u ekološkim kriterijima i bio je jedini ponuditelj koji je imao oznaku FEMB 2017, razinu 3. Tvrtki je potrebno šest mjeseci za ishođenje ovog skupog certifikata koji vrijedi dvije godine. Ovaj certifikat obuhvaća 15 društvenih kriterija (zaštita zdravlja i upravljanje sigurnošću, ljudska i radna prava, politika društvene odgovornosti, vanjski standard zaštite zdravlja i upravljanja sigurnošću, angažman u projektima zajednice, izvještavanje o društvenoj odgovornosti – osnovna i napredna razina, opskrbeni lanac – osnovna i napredna razina, kodeks ponašanja dobavljača, izvrsnost u društvenoj odgovornosti), a *Interstuhl* ih je ispunio 14.

Traženjem društvenih i okolišnih kriterija koji su zahtjevniji od onih koji se inače koriste Ured je htio jasno odaslati poruku da se zalaže za društvenu i okolišnu odgovornost, stvarajući tako primjer. Svi nabavljeni stolci su ispunjavali sve kriterije povezane sa životnim vijekom. Tri najvažnija okolišna elementa u ovoj nabavi su bila mogućnost izračuna ugljičnog otiska za osnovni uredski stolac, da osnovni uredski stolac sadrži najmanju količinu sintetičkih materijala te da se koriste reciklirani materijali za dijelove osnovnog uredskog stolca. Ovo je bilo prvi put da je Ko-

misija uključila ovakve kriterije u dokumentaciju o nabavi. Ponuditelji su trebali omogućiti izračun ugljičnog otiska za osnovni uredski stolac, certificirano od treće strane. Okolišni kriteriji postavljeni su i za podugovaratelje koji su snabdijevali dijelove za stolce, poput tkanina i kože, a čija je obrada često štetna za okoliš.

Postavljanjem i ažuriranjem web stranice s *on-line* katalogom, sa svim administrativnim, pravnim i tehničkim informacijama, učinio je proces naručivanja učinkovitijim, smanjujući potrebu naručitelja za postavljanjem niza upita i zahtjeva prema drugoj ugovornoj strani.⁸

5. Zaključak

Bilo da je riječ o okolišnim kriterijima, bilo da je riječ o društvenim kriterijima, a osobito kada su u pitanju kompleksne nabave, potrebno je odvojiti dovoljno vremena za detaljne pripreme koje svakako obuhvaćaju istraživanje tržišta, s ciljem prikupljanja najobjektivnijih informacija i postavljanja uvjeta i kriterija u dokumentaciju o nabavi koje tržište, odnosno gospodarski subjekti mogu ispuniti. Okolišni i društveni uvjeti su „evolucijska materija“, pa je vrlo bitno ažurirati postojeće informacije s kojima naručitelj raspolaže. U dokumentaciju o nabavi najbolje je uključiti one kriterije koji se mogu provjeriti na objektivan način te ograničiti na najmanju moguću mjeru one kriterije čije bi ocjenjivanje bilo podložno diskreciji. Konzultacije sa stručnjacima, bili oni drugi naručitelji ili pojedini vanjski eksperti, su uvijek dobrodošle. No, svaki predmet nabave je predmet za sebe, kao što su potrebe i mogućnosti pojedinih naručitelja različite, pa je uvjete i kriterije uvijek potrebno prilagođavati konkretnom postupku javne nabave.

⁸ Primjer preuzet s web stranice zelene javne nabave Europske komisije: https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue112_NewsAlert_CaseStudyEuropeanCommission.pdf

Prijave u tijeku!

Pregledajte našu ponudu
aktualnih edukacija!

www.tim4pin.hr

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave*

Dionici u sustavu javne nabave, osim poznavanja zakonodavnog okvira, moraju biti upoznati s praksom Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: Državna komisija) kao tijela nadležnog za rješavanje o žalbama u vezi s postupcima sklapanja ugovora o javnoj nabavi, okvirnih sporazuma i projektnih natječaja, na koje se primjenjuje Zakon o javnoj nabavi. Upravo kroz praksu Državne komisije često se dolazi do odgovora na pitanja kako postupiti u pojedinoj situaciji, pa se u ovoj rubrici obrađuju aktualne odluke Državne komisije te se daje prikaz najvažnijih stavova.

Neznatan porezni dug po osnovi javnih davanja

Član odabrane Zajednice ponuditelja je imao iskazan dug po osnovi javnih davanja od 3,32 kn, što predstavlja neznatan iznos, pa je Državna komisija ocijenila da isključenje ponuditelja, kao sankcija, ne bi bilo razmjerno njegovom postupanju

... u žalbi na Odluku o odabiru za grupu 1. (dogradnja vodnokomunalne infrastrukture), žalitelj navodi da je naručitelj, sukladno toč. 3.2. dokumentacije, odabranu zajednicu ponuditelja (ZP) morao isključiti. Navodi da je naručitelj 24. prosinca 2020. putem **dohvata** pribavio potvrdu Porezne uprave iz koje je razvidno da je član ZP X d.o.o. na taj dan imao dug po osnovi javnih davanja od **3,32 kune**.

U potvrdi Porezne uprave dohvaćenoj putem EOJN RH za člana ZP X d.o.o., navedeno je da isti 24. prosinca 2020. ima dug od 3,32 kn po osnovi doprinosa za zdravstveno osiguranje. Naručitelj je zatražio pojašnjenje te potvrdu Porezne uprave o stanju na dan 24. prosinca 2020. U pojašnjenju odabrana ZP navodi da je dug nastao kada je Porezna uprava obračunala kamate, o čemu obavijest nije dostavila članu ZP. Odabrana ZP 31. prosinca 2020. dostavlja pojašnjenje ažuriranih popratnih dokumenata koje sadrži knjigovodstvenu karticu na 24. prosinca 2020., ovjerenu od strane Porezne uprave iz koje je vidljiv dug na računu „8486 dopr.zdrav.radni odn.“ u iznosu od 3,32 kn, te preplata poreznih obveza po ostalim računima u iznosu od 103.142,95 HRK. Za račun 8486 X d.o.o. dostavlja uplate i knjiženja za cijelo razdoblje 2020. koja potvrđuju da X d.o.o. uredno plaća obveze te da je pripisana kamata od 4,92 kune na dan 15. prosinca 2020. u periodu kada je djelatnica računovodstva imala značajnih tegoba uzrokovanih COVID-om 19. Naručitelj prihvaća obrazloženje ZP, jer je člankom 150. stavkom 1. OPZ-a propisano da će se dospjeli porezni dug za svaku pojedinu vrstu poreza, koja na dan 31. prosinca tekuće godine ne prelazi iznos od 10 kuna, otpisati po službenoj dužnosti. Direktivom 2014/24/EU o javnoj nabavi, čl. 57. st. 2., propisano je da „... naručitelj može isključiti ... gospodarskog subjekta iz postupka

nabave ako može odg. sredstvima dokazati da on ne poštuje obveze plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje“. Radi se o izuzetno malom iznosu neplaćene obveze koji je posljedica dospjele kamate na zakašnjelu uplatu te, istodobnoj pretplati po svim drugim kontima, urednom izvršavanju obveza te o iznosu koji se otpisuje po službenoj dužnosti. Stoga bi isključenje ponuditelja predstavljalo nerazmjerno tešku posljedicu za ponuditelja.

*Isključenje određenog ponuditelja iz postupka javne nabave jedna je od najstrožih sankcija. U konkretnom slučaju radi se o dugu po osnovi zateznih kamata u iznosu od 3,32 kuna, što predstavlja **razmjerno neznatan iznos**, pa Državna komisija ocjenjuje da isključenje ponuditelja, kao sankcija za konkretan dug, a uvažavajući i ostale okolnosti konkretnog slučaja, ne bi bilo razmjerno postupanju gospodarskog subjekta. Stoga je naručitelj, postupio sukladno ZJN 2016 kada je radi odluke o tome hoće li odabranu ZP isključiti iz postupka javne nabave uzeo u obzir sve činjenice i okolnosti konkretnog slučaja. Također, u konkretnom slučaju nije povrijeđeno načelo jednakog tretmana jer se ne radi o istoj situaciji u kojoj je naručitelj prema ponuditeljima postupao različito. Žalbeni navod je neosnovan.*

Rok isporuke vozila za sanitetski prijevoz kao kriterij odabira ponude

Naručitelj je propisao raspone unutar rokova isporuke prema kojima će pojedinoj ponudi dodijeliti određeni broj bodova te se ponudama, sukladno tako određenim rasponima, dodjeljuje maks. broj bodova unutar propisanih raspona

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj navodi da je toč. 7.5. dokumentacije - Kriterij za odabir ponude, propisano: „Kriterij odabira ponude je ekonomski najpovoljnija ponuda. Radi lakšeg računanja svakom kriteriju prema njegovom relativnom značaju dodijelit će se maks. broj bodova: 1. Cijena - 80% => 80 bodova; 2. Rok isporuke - 20% => 20 bodova.“ Ponude u kojima je iskazan kraći

rok isporuke ostvaruju pravo na dodatne bodove, kako slijedi: - isporuka u roku od 90 do 61 dana - 5 bodova; - isporuka u roku od 60 do 41 dana - 10 bodova; - isporuka u roku kraćem od 40 dana - 20 bodova; - 20 = maks. broj bodova za kriterij isporuke. Žalitelj ističe da je naručitelj naveo da će se maks. broj bodova dodijeliti ponudi u kojoj je iskazan najkraći rok isporuke, a da je u pregledu i ocjeni ponude propustio uključiti navedeni kriterij za odabir, čime je oštetio žalitelja na način da je odluku o odabiru donio u korist natjecatelja koji je ostvario manje bodova.

Toč. 7.5. dokumentacije, podtoč. 7.5.1. propisani su kriteriji za odabir ponude za vozila za sanitetski prijevoz, pri čemu su kao kriteriji određeni rok isporuke s relativnim značajem od 20% (20 bodova) i cijena s relativnim značajem od 80% (80 bodova). Također je propisano da će se maks. broj bodova dodijeliti ponudi u kojoj je iskazan najkraći rok isporuke.

Uvidom u ponudu žalitelja, utvrđeno je da je ponudio rok isporuke od 60 dana te je naručitelj njegovoj ponudi po navedenom kriteriju dodijelio 10 bodova, što je u skladu s propisanim rasponom i načinom bodovanja. U odnosu na navod žalitelja prema kojem je naručitelj pri pregledu i ocjeni ponude propustio žalitelju dodijeliti maks. broj bodova, iako je žalitelj iskazao najkraći rok isporuke, Državna komisija navedeni zaključak žalitelja je ocjenila pogrešnim. **Naručitelj je toč. 7.5. dokumentacije propisao raspone unutar rokova isporuke prema kojima će pojedinoj ponudi dodijeliti određeni broj bodova te se ponudama, sukladno tako određenim rasponima, dodjeljuje maks. broj bodova unutar propisanih raspona. Na taj način je žalitelju dodijeljeno maksimalno 10 bodova, budući da je ponudio rok isporuke od 60 dana, koji maksimum je propisan upravo za iskazani rok isporuke od 60 do 41 dana. Žalbeni navod je neosnovan.**

Jamstvo za ozbiljnost ponude¹

Dostavljeno jamstvo za ozbiljnost ponude u obliku bankarske garancije sadrži sve tražene elemente iz dokumentacije o nabavi

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj navodi da se uvidom u jamstvo za ozbiljnost ponude odabranog ponu-

ditelja, toč. 3., može utvrditi da bankarska garancija sadrži uvjet: „Plaćanje po sukladnom zahtjevu za plaćanje bit će izvršeno u roku od osam radnih dana od primitka zahtjeva“. Smatra da to predstavlja kontradiktoran uvjet koji je suprotan zahtjevu naručitelja da jamstvo bude „bezuovjetno“. Naime, odmak za plaćanje po jamstvu od osam radnih dana znači značajan vremenski period te time uvjet „bezuovjetno“ nije zadovoljen, pa je naručitelj trebao odbiti navedeno jamstvo i ponudu odabranog ponuditelja.

Naručitelj u odgovoru na žalbu ističe da je sadržaj jamstva za ozbiljnost ponude odabranog ponuditelja u potpunosti u skladu sa zahtjevima dokumentacije te je isto valjano. Ističe da je navod pod toč. 3. jamstva poslovna odluka izdavatelja jamstva, Zagrebačke banke d.d., na koju ponuditelj ne može utjecati, a koja ne dovodi u pitanje aktivaciju izdanog jamstva s navedenim iznosom u slučaju nastanka u jamstvu navedenih okolnosti. **Naručitelj ukazuje da je žalitelju sporni navod naveden također u Garanciji izdanoj od Erste&steiermarkische Bank d.d., koja je dostavljena od strane žalitelja, odnosno člana ZP PZC Varaždin d.d., gdje je u toč. 3. navedeno: „Na prvi pisani poziv korisnika garancije i bez prigovora najkasnije u roku od sedam dana od dana zaprimanja istog“.**

Toč. 7.7.1. dokumentacije propisano je da je ponuditelj dužan uz ponudu dostaviti jamstvo za ozbiljnost ponude u iznosu od 1.000.000,00 kn, u obliku bankarske garancije „bez prigovora“, plative „na prvi poziv“ i „bezuovjetno“ ili u obliku novčanog pologa. Ako ponuditelj dostavlja jamstvo u obliku bankarske garancije, u garanciji mora biti navedeno da je korisnik garancije naručitelj, da se garant obvezuje bezuvjetno, neopozivo i na prvi pisani poziv korisnika garancije, bez prigovora isplatiti iznos od 1.000.000,00 HRK, bez PDV-a u kn, u slučajevima iz članka 214. stavka 1. toč. 1. ZJN 2016.

Dostavljeno jamstvo za ozbiljnost ponude je u obliku bankarske garancije koja sadrži sve tražene elemente iz toč. 7.7.1. dokumentacije. Odabrani ponuditelj se je pridržavao obveze da ponudu izradi u skladu s uvjetima i zahtjevima dokumentacije, a naručitelj je pregledavao i ocijenio njegovu ponudu u skladu s tim uvjetima. **Državna komisija ocjenjuje da navod „Plaćanje po sukladnom zahtjevu za plaćanje bit će izvršeno u roku od osam radnih dana od primitka zahtjeva“, na koji upire žalitelj, ne znači da time bankarska garancija nije bezuvjetna. Žalbeni navod je neosnovan.**

¹ Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/23-01/65, od 13. ožujka 2023.

Interreg VI-A IPA Program Hrvatska– Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2021.- 2027. – 1. Poziv na dostavu projektnih prijedloga

Davorka Žagar*

Interreg VI-A IPA Program Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2021.-2027. program je Europske teritorijalne suradnje koji doprinosi ciljevima Europske kohezijske politike. Programsko područje obuhvaća 12 hrvatskih županija, 109 općina/gradova i Distrikt Brčko iz Bosne i Hercegovine te 12 općina iz Crne Gore. Projektno partnerstvo mora se sastojati od najmanje dva partnera iz različitih zemalja programskog područja, uz uvjet da jedan bude iz države članice EU (Hrvatske). Maksimalan broj partnera na projektu je 6, uključujući vodećeg partnera. Poziv je namijenjen različitim prijaviteljima (javnim tijelima, istraživačkim institucijama, razvojnim agencijama, organizacijama civilnog društva itd.), a financirat će se projekti koji će doprinijeti pametnom, zelenom i uključivom razvoju pograničnih regija Programa. U prvom pozivu potencijalnim prijaviteljima na raspolaganju je nešto više od 41 milijuna eura EU sredstava usmjerenih u 6 specifičnih ciljeva. Maksimalna stopa sufinanciranja EU sredstvima je 85% ukupnog proračuna projekta. Projektni prijedlozi se mogu podnijeti isključivo kroz informacijski sustav Jems do 28. srpnja 2023. do 15:00 sati.

1. Uvod

Cilj programa je poticanje suradnje triju zemalja kako bi bolje i kvalitetnije odgovorile na zajedničke izazove. Ti izazovi, između ostalog, uključuju procese ekonomske tranzicije, odgovore na klimatske promjene i dugoročne socioekonomske posljedice pandemije COVID-19. Kroz suradnju, tijela javne vlasti upoznaju se s dobrim praksama i razvijaju nove. Osim toga, program je namijenjen i drugim ključnim dionicima, jačanju njihovih kapaciteta te korištenju novostečenih znanja i vještina za razvoj novih rješenja za dobrobit programskog područja. Četiri programska prioriteta svojevrsni su nastavak programa 2014-2020, uz određene nove elemente i karakteristike koje zahtijeva novi financijski okvir. Prvi poziv obuhvaća širok tematski raspon, 3 od 4 tematska prioriteta, želeći na taj način uključiti najveći mogući broj zainteresiranih partnera (javne organizacije, privatni sektor i civilno društvo).

Programsko područje

PROGRAMSKO PODRUČJE	
Hrvatska	12 županija: Brodsko-posavska, Vukovarsko-srijemska, Karlovačka, Sisačko-moslavačka, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Dubrovačko-neretvanska, Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska i Zagrebačka županija.

Bosna i Hercegovina	Brčko Distrikt i 109 općina: Bijeljina, Teočak, Ugljevik, Lopare, Tuzla, Lukavac, Čelić, Srebrenik, Petrovo, Gračanica, Doboj Istok, Gradačac, Pelagićevo, Donji Žabar, Orašje, Domaljevac-Šamac, Šamac, Modriča, Vukosavlje, Odžak, Brod, Srebrenica, Bratunac, Milići, Han-Pijesak, Vlasenica, Kladanj, Šekovići, Kalesija, Osmaci, Zvornik, Banovići, Živinice, Sapna, Prnjavor, Srbac, Laktaši, Čelinac, Kotor Varoš, Kneževo, Dobretići, Šipovo, Jajce, Jezero, Mrkonjić Grad, Banja Luka, Gradiška, Kozarska Dubica, Prijedor, Oštra Luka, Sanski Most, Ključ, Ribnik, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar, Istočni Drvar, Petrovac, Bosanski Petrovac, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Novi Grad, Kostajnica, Bužim, Velika Kladuša, Cazin, Bihać, Doboj, Derventa, Prozor/Rama, Konjic, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Ravno, Ljubinje, Berkovići, Mostar, Jablanica, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, Stolac, Neum, Čapljina, Ljubuški, Grude, Livno, Istočni Mostar, Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić.
Crna Gora	12 općina: Herceg Novi, Kotor, Tivat, Budva, Bar, Ulcinj, Cetinje, Danilovgrad, Nikšić, Podgorica, Tuzi, Zeta.

Izvor: Interreg VI-A IPA Program Hrvatska-Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2021.-2027., obrada autorice

Kroz prvi poziv dodijelit će se nešto više od 41 milijun eura EU sredstava, a sredstva su namijenjena standardnim projektima. Stopa sufinanciranja je maksimalno

* Davorka Žagar, mag. oec. univ. spec. oec., Zagreb.

85% (može biti niža zbog pravila o državnim potporama), **minimalno 20%**, a prijavitelji moraju osigurati preostalih 15% sredstava.

Svaki partner mora imati proračun od najmanje 10% ukupnog proračuna projekta.

Minimalni i maksimalni iznos financiranja ovise o specifičnom cilju i kreću se od 400.000,00 eura do 2,5 milijuna eura.

Indikativno trajanje provedbe projekta je od 18 mjeseci do 30 ili 36 mjeseci, ovisno o specifičnom cilju.

2. Prihvatljivi prijavitelji i partneri

Partnerstvo moraju sačinjavati:

- Najmanje 2 projektna partnera iz 2 različite zemlje, od kojih jedan mora biti iz Hrvatske
- Vodeći partner mora biti imenovan od projektnih partnera
- Partneri moraju biti iz programskog područja
- Maksimalno 6 partnera, uključujući vodećeg partnera.

Jedna institucija/organizacija može biti odabrana za financiranje u najviše pet operacija (projekata), od čega u najviše tri operacije kao projektni partner i u najviše dvije operacije kao vodeći partner. **Broj prijavljenih projektnih prijedloga po projektnom partneru/vodećem partneru nije ograničen.** U slučaju kada fakulteti u sastavu sveučilišta nisu zasebne pravne osobe, ovo se ograničenje primjenjuje na svaki fakultet, a ne na sveučilište. U slučaju institucija državne/regionalne/lokalne uprave (npr. ministarstva, županije, općine, gradovi) ovo se ograničenje primjenjuje na različite organizacijske odjele (jedinice) unutar institucija.

Potiču se prijave s trilateralnim partnerstvom (partnerstvo s partnerima iz sve tri zemlje) te će takve prijave prilikom ocjene kvalitete projektnog prijedloga biti ocjenjene većom ocjenom (kroz dodjelu dodatna 2 boda ako projekt dobije najmanje 3,5 bodova (prosječni bodovi dodijeljeni od dva ocjenjivača) na pitanju koje se odnosi na iskustvo i kompetenciju u dotičnom tematskom području, kao i potrebni kapacitet za provedbu projekta prema kriterijima strateške procjene).

Uvjeti prihvatljivosti projektnih partnera:

- Nefitna pravna osoba osnovana javnim ili privatnim pravom radi općeg interesa ili radi zadovoljavanja potreba općeg interesa.
- Gospodarska pravna osoba/subjekt prihvatljiva je samo ako je u 100% vlasništvu države, jedinica regionalne/lokalne samouprave ili nevladinih organizacija.
- Prijavitelji moraju biti registrirani najmanje 12 mjeseci prije krajnjeg roka za podnošenje prijava.
- Privatni partner (bilo vodeći partner ili projektni partner) mora imati godišnji prihod za dvije posljednje završene financijske godine (kumulativno) u iznosu koji je najmanje jednak iznosu tražene bespovratne pomoći (veličina bespovratne pomoći određenog partnera, a ne ukupnog projekta) - privatni partner = uspostavljen privatnim zakonom, npr. NVO, društva s ograničenom

odgovornošću ili dioničarska društva kada su u 100% vlasništvu države, regionalne/lokalne uprave.

Svi partneri potpisuju partnerski sporazum za pripremu fazu projekta, kao i za fazu provedbe projekta.

Upute za prijavitelje daju detaljan popis prihvatljivih partnera po pojedinom specifičnom cilju.

3. Prihvatljive aktivnosti i raspoloživa sredstva po prioritetnim osima

Najveći dio sredstava prvog poziva posvećen je prioritetu 2, mjerama usmjerenim na smanjenje utjecaja klimatskih promjena te zaštitu okoliša.

Prioritetna os 1	Pametna ulaganja u istraživanje, inovacije i kompetitivno poduzetništvo
Specifični cilj 1.1	Istraživanja i inovacije
Raspoloživa sredstva	EUR 5.416.000,00
Min-Max iznos bespovratnih sredstava (EU sredstva)	EUR 400.000 - 1.5 mil.
Trajanje projekta	18-30 mjeseci
Prihvatljive aktivnosti	Aktivnosti koje podržavaju i doprinose ubrzanju inovacija i prijenosu tehnologije, prvenstveno (ali ne isključivo) u području zelene ekonomije.
Prioritetna os 2	Zelena ulaganja u zaštitu okoliša i učinkovito upravljanje rizicima
Specifični cilj 2.1	Energetska učinkovitost
Raspoloživa sredstva	EUR 5.751.250,00
Min-Max iznos bespovratnih sredstava (EU sredstva)	EUR 500.000 - 2 mil.
Trajanje projekta	18 - 30 mjeseci
Prihvatljive aktivnosti	Aktivnosti koje doprinose smanjenju potrošnje energije, uvođenju inovativnih tehnologija u području obnovljivih izvora energije, a posebno potporni modeli i prakse kojima se podiže energetska učinkovitost zgrada i kućanstava. Aktivnosti će biti usmjerene na javne infrastrukture, stvaranje baza znanja i ljudskih potencijala potrebnih za energetske tranzicije, kao i na nacionalne, regionalne i lokalne agencije koje promiču energetske učinkovitost, pružaju potporu te potiču krajnje korisnike na korištenje energije iz obnovljivih izvora i racionalizaciju potrošnje energije.
Specifični cilj 2.4	Prilagođavanje klimatskim promjenama
Raspoloživa sredstva	EUR 9.202.000,00
Min-Max iznos bespovratnih sredstava (EU sredstva)	EUR 500.000 - 2.5 mil.
Trajanje projekta	18 - 36 mjeseci
Prihvatljive aktivnosti	Aktivnosti usmjerene na pronalaženje zajedničkih rješenja i razvoj održivih sustava koji će pomoći svim relevantnim dionicima u zajedničkom promicanju prevencije i otpornosti na katastrofe, kao i u prilagodbi klimatskim promjenama.
Specifični cilj 2.6	Cirkularna ekonomija
Raspoloživa sredstva	EUR 5.751.250,00

Min-Max iznos bespovratnih sredstava (EU sredstva)	EUR 500.000 - 2 mil.
Trajanje projekta	18 - 30 mjeseci
Prihvatljive aktivnosti	Aktivnosti usmjerene na prijelaz u zeleno gospodarstvo i značajno povećanje učinkovitosti u upravljanju resursima, smanjenje i ponovna uporaba otpada, posebice uvođenjem inovativnih i suvremenih tehnologija. Poboljšanje procesa recikliranja i povećanje stope ponovne uporabe otpada su ključne stavke, s obzirom na vidljivo povećanje proizvodnje otpada po glavi stanovnika u programskom području.
Prioritetna os 3	Pristupačne i otporne zdravstvene usluge
Specifični cilj 4.5	Osiguravanje jednakog pristupa zdravstvenoj njezi i jačanje otpornosti zdravstvenog sustava, uključujući primarnu zdravstvenu zaštitu, i promicanje prelaska iz institucionalnog na obiteljsku i skrb u zajednici
Raspoloživa sredstva	EUR 7.700.000,00
Min-Max iznos bespovratnih sredstava (EU sredstva)	EUR 400.000 - 2 mil.
Trajanje projekta	18 - 30 mjeseci
Prihvatljive aktivnosti	Aktivnosti usmjerene na prijelaz s institucionalnog i bolničkog modela skrbi na skrb u obitelji i zajednici kao i modele primarne i integrirane zdravstvene zaštite.
Prioritetna os 4	Održiv i uključiv turizam i kultura
Specifični cilj 4.6	Jačanje uloge kulture i održivog turizma u gospodarskom razvoju, socijalnoj uključenosti i društvenim inovacijama
Raspoloživa sredstva	EUR 7.274.800,00
Min-Max iznos bespovratnih sredstava (EU sredstva)	EUR 400.000 - 2 mil.
Trajanje projekta	18-30 mjeseci
Prihvatljive aktivnosti	Aktivnosti usmjerene na specifične, inovativne, održive, zelene, digitalne i pametne oblike turizma i kulture (uključujući nove i postojeće održive turističke/kulturne lokacije) koje razvijaju prednost za lokalne zajednice i gospodarstva. Turizam i kultura će se razvijati održivo (uključujući financijski samo-održivost) te donositi dodanu vrijednost i potrošačima i lokalnim zajednicama domaćinima.

Izvor: Upute za prijavitelje, obrada autorice

Detaljniji popis prihvatljivih aktivnosti po svakom pojedinom specifičnom cilju može se naći u Uputama za prijavitelje.

Projektни prijedlog mora biti usmjeren najmanje jednom specifičnom cilju. Poveznica na specifični cilj mora biti jasno opisana u sažetku prijavnog obrasca. Svi projekti moraju zadovoljiti aspekte prekogranične suradnje.

www.tim4pin.hr

4. Pravila prihvatljivosti troškova

Prihvatljive kategorije troška za sve prioritetne osi su:

1. Troškovi osoblja
2. Uredski i administrativni troškovi
3. Troškovi putovanja i smještaja
4. Vanjski stručnjaci i usluge
5. Troškovi opreme
6. Infrastrukturni troškovi i radovi.

Projekti koji će biti odabrani za financiranje imaju pravo na paušalni iznos za troškove pripreme i ugovaranja od 8.000,00 EUR. Također, projekti će imati pravo i na paušalni iznos za troškove zatvaranja u iznosu od 4.000,00 EUR. Navedeni iznosi predstavljaju ukupni iznos troška za pripremu i ugovaranje/zatvaranje projekta, dok će vodećem partneru biti isplaćen EU dio (npr. 85% tog iznosa) i to nakon potpisivanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava/odobrenja završnog izvješća o napretku projekta.

Pojednostavljene troškovne opcije

Korištenje pojednostavljenih troškovnih opcija (Simplified Cost Options) obvezno je prema Programu. Projektima su na raspolaganju dvije mogućnosti, koje uključuju različite mogućnosti korištenja stvarnih i fiksnih troškova:

Opcija 1.

Kategorija troškova	Oblik nadoknade troškova
Troškovi osoblja	do 20 % fiksne stope izravnih troškova (stvarni troškovi)
Uredski i administrativni troškovi	do 15 % fiksne stope troškova osoblja
Troškovi putovanja i smještaja	do 15 % fiksne stope troškova osoblja
Vanjski stručnjaci i usluge	Stvarni troškovi
Troškovi opreme	Stvarni troškovi
Infrastrukturni troškovi i radovi	Stvarni troškovi

Opcija 2.

Kategorija troškova	Oblik nadoknade troškova
Troškovi osoblja	stvarni troškovi
Svi ostali troškovi	do 40 % fiksne stope troškova osoblja za sve ostale troškove

Izvor: Upute za prijavitelje, obrada autorice

Svaki projektни partner može odabrati drugačiju opciju, ali odabranu opciju ne može mijenjati tijekom provedbe projekta.

5. Doprinosi pokazateljima Programa

Projekti moraju izravno doprinijeti ostvarenju rezultata programa. Opći cilj projekta mora odgovarati jednom specifičnom cilju Programa, u okviru odabrane prioritetne osi. Specifični cilj projekta mora biti izravno povezan s općim ciljem projekta. Svaki projekt i njegovi rezultati moraju doprinijeti ostvarenju pokazatelja rezultata Programa i to mora biti jasno opisano u projektnoj prijavi na način da se može dokazati i da bude mjerljivo brojkama. Projektne

aktivnosti i isporučevine moraju doprinijeti projektnom učinku (rezultatu nastalom temeljem provedenih aktivnosti projekta). Rezultat projekta mora biti vezan uz pokazatelje rezultata Programa i mora biti mjerljiv na isti način.

Pokazatelji učinka po specifičnom cilju

Specifični cilj 1.1 - Istraživanja i inovacije	
Naziv pokazatelja	Organizacije koje surađuju preko granica
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Naziv pokazatelja	Pilot akcije zajednički razvijene i implementirane u projektima
Obveza primjene	Opcionalan
Naziv pokazatelja	Zajednički razvijena rješenja
Obveza primjene	Opcionalan
Specifični cilj 2.1 - Energetska učinkovitost	
Naziv pokazatelja	Pilot akcije zajednički razvijene i implementirane u projektima
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Naziv pokazatelja	Zajednički razvijena rješenja
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Specifični cilj 2.4 - Prilagođavanje klimatskim promjenama	
Naziv pokazatelja	Strategije i akcijski planovi zajednički razvijeni
Obveza primjene	Opcionalan
Naziv pokazatelja	Pilot akcije zajednički razvijene i implementirane u projektima
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Naziv pokazatelja	Zajednički razvijena rješenja
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Specifični cilj 2.6 - Cirkularna ekonomija	
Naziv pokazatelja	Pilot akcije zajednički razvijene i implementirane u projektima
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Naziv pokazatelja	Zajednički razvijena rješenja
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Naziv pokazatelja	Sudjelovanje u zajedničkim trening she-mama
Obveza primjene	Opcionalan
Specifični cilj 4.5 - Zdravlje	
Naziv pokazatelja	Pilot akcije zajednički razvijene i implementirane u projektima
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Naziv pokazatelja	Zajednički razvijena rješenja
Obveza primjene	Opcionalan
Naziv pokazatelja	Sudjelovanje u zajedničkim trening she-mama
Obveza primjene	Opcionalan

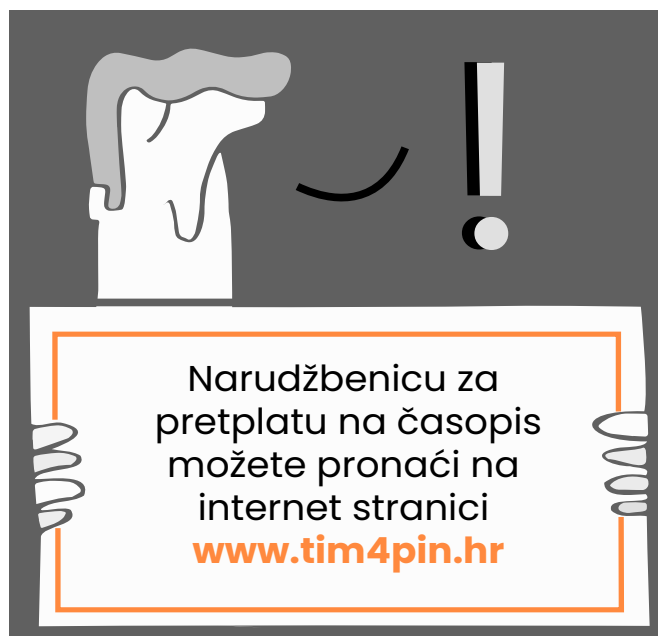
Naziv pokazatelja	Organizacije koje surađuju preko granica
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Specifični cilj 4.6 - Kultura i turizam	
Naziv pokazatelja	Broj podržanih kulturnih i turističkih lokacija
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Naziv pokazatelja	Organizacije koje surađuju preko granica
Obveza primjene	Obvezan za sve projekte koji odaberu ovaj specifični cilj.
Naziv pokazatelja	Projekti koji doprinose prekograničoj suradnji s ciljem povezivanja urbanih i ruralnih područja
Obveza primjene	Opcionalan

Izvor: Upute za prijavitelje, obrada autorice

Važno je napomenuti kako je prijavitelj obvezan primijeniti obvezne pokazatelje učinka za specifični cilj kojem projektni prijedlog doprinosi, a iz odabranog specifičnog cilja proizlazi i obveza primjene određenih obveznih pokazatelja rezultata. Detaljnije je ova tema razrađena u Uputama za prijavitelje. Svi projekti moraju zadovoljiti aspekte prekogranične suradnje: zajednička priprema, zajednička provedba, zajedničko osoblje i zajedničko financiranje.

5. Korisne informacije

Prijavitelji mogu svoje projektne prijedloge predati do 28. srpnja 2023. do 15:00 sati i to isključivo putem informatičkog sustava Jems. Sve informacije i relevantna dokumentacija dostupne su na stranici: www.interreg-hrba-me.eu. Upravljačko tijelo i Zajedničko tajništvo u suradnji s Nacionalnim tijelima Programa organizirat će sedam Informativnih dana u sve tri zemlje programskoga područja s ciljem informiranja i pružanja praktičnih savjeta za pripremu i podnošenje prijave u okviru 1. Poziva na dostavu projektnih prijedloga. Info dani u Hrvatskoj planirani su za 25. svibnja 2023. u Zadru te 6. lipnja 2023. godine u Bjelovaru.

Narudžbenicu za pretplatu na časopis možete pronaći na internet stranici www.tim4pin.hr

Materijalna prava lokalnih dužnosnika

Željka Tropina*

U članku autorica sustavno prezentira prava lokalnih izvršnih čelnika za vrijeme profesionalnog obnašanja svoje dužnosti. U praksi se javlja niz pitanja vezanih uz ostvarivanje materijalnih i drugih prava lokalnih dužnosnika, pri čemu treba voditi računa da na dužnosnike koji su izabrani na mandat i dužnost obavljaju za vrijeme trajanja mandata, nisu primjenjiva sva pravila koja se odnose na službenike u lokalnoj i područnoj (regionalnoj), odnosno obnašanje dužnosti lokalnog dužnosnika ne može se izjednačiti sa službeničkim radnim mjestom po bilo kojoj osnovi.

1. Uvod

Općinski načelnik u općini, u gradu gradonačelnik i u županiji župan izvršna su tijela jedinice lokalne i jedinice područne (regionalne) samouprave, sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Iznimno od navedenog, izvršno tijelo je i zamjenik koji obnaša dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana u slučajevima propisanim Zakonom.

Mandat općinskog načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika, izabranih na redovnim ili na prijevremenim izborima, počinje prvog radnog dana koji slijedi danu objave konačnih rezultata izbora i traje do prvog radnog dana koji slijedi danu objave konačnih rezultata izbora novoga općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana (članak 8. Zakona o lokalnim izborima¹).

To znači da općinski načelnik, gradonačelnik i župan te njihovi zamjenici stupaju na dužnost prvog radnog dana koji slijedi danu objave konačnih rezultata izbora.

Iznimno od navedenog, općinski načelnik, gradonačelnik i župan te njihovi zamjenici u slučaju kada obnašaju nespojivu dužnost, stupaju na dužnost danom podnošenja ostavke na nespojivu dužnost (članak 90. stavak 1. Zakona).

Temeljem Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi² pročelnik upravnog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nadležnog za službeničke odnose ovlašten je za donošenje deklaratornih odluka o početku, načinu te prestanku obnašanja dužnosti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovih zamjenika, kao i pojedinačnih rješenja o visini plaće utvrđene sukladno odredbama posebnog zakona.

2. Profesionalan način obnašanja dužnosti

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi daje mogućnost općinskim načelnicima, gradonačelnicima, županima i njihovim zamjenicima da odluče kako će obavljati dužnost na koju su izabrani - profesionalno ili volonterski. Pri tome, svi lokalni dužnosnici, neovisno o veličini lokalne jedinice slobodno odlučuju hoće li dužnost na koju su izabrani obavljati profesionalno.

O svojoj odluci dužni su u roku od 8 dana od dana stupanja na dužnost dostaviti pisanu obavijest nadležnom upravnom tijelu općine, grada, odnosno županije o tome na koji način će obnašati dužnost. Za osobu koja nije postupila na navedeni način, smatra se da dužnost obavlja volonterski. Danom stupanja na dužnost smatra se dan početka mandata određen posebnim zakonom, odnosno Zakonom o lokalnim izborima.

Međutim, općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici mogu promijeniti način obavljanja dužnosti u tijeku mandata. To mogu učiniti dostavom pisane obavijesti o promjeni načina obavljanja dužnosti nadležnom upravnom tijelu općine, grada, odnosno županije. Što se tiče samog početka nastupanja promjene, ako u dostavljenoj obavijesti nije naveden točan dan početka novog načina obavljanja dužnosti, novi način obavljanja dužnosti započinje prvog dana sljedećeg mjeseca nakon dostave te obavijesti.

Također je bitno naglasiti da osobe koje dužnost obavljaju volonterski ne mogu promijeniti način obavljanja dužnosti (u profesionalni) u godini održavanja redovnih lokalnih izbora, odnosno pred sam kraj mandata.

Izvršni dužnosnici, odnosno općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici koji dužnost obavljaju profesionalno, za vrijeme profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju pravo na plaću i druga prava iz rada, a vrijeme obavljanja dužnosti uračunava im se u staž osiguranja (sukladno članku 90.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi).

Osobe, odnosno općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici koji dužnost obavljaju volonterski (bez zasnivanja radnog odnosa) ostvaruju pravo na naknadu za svoj rad, sukladno mjerilima utvrđenim Zakonom o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

* Željka Tropina, dipl. iur., Ministarstvo pravosuđa i uprave, Zagreb

¹ Narodne novine, broj 144/12, 121/16, 98/19, 42/20, 144/20 i 37/21

² Narodne novine, broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 137/15 – ispravak, 123/17, 98/19 i 144/20

3. Prava za vrijeme profesionalnog obnašanja dužnosti

Prava osoba izabranih na određene dužnosti u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave propisana su Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (odredbama članka 90. i 90.a).

Tako je člankom 90.a stavkom 1. predmetnog Zakona propisano da osobe koje dužnost obavljaju profesionalno (općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici ukoliko se odluče za profesionalno obavljanje dužnosti, odnosno uz zasnivanje radnog odnosa), za vrijeme profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju pravo na plaću kao i druga prava iz rada³, a vrijeme obavljanja dužnosti uračunava im se u staž osiguranja.

Dakle, osobama koje profesionalno obavljaju dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i njihovog zamjenika pripadaju i određena prava po osnovi obavljanja te dužnosti:

- pravo na plaću,
- druga prava iz rada, odnosno mirovinskog i zdravstvenog osiguranja⁴,
- uračunavanje u staž osiguranja,
- putni i drugi ostvareni troškovi.

Osnovna mjerila za određivanje plaće, kao i druga prava vezana uz profesionalno obnašanje dužnosti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovih zamjenika određuju se posebnim zakonom.

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi je sustavni propis kojim se uređuju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad njihovim aktima i radom te druga pitanja od značaja za njihov rad.

Pravo na plaću, kao i druga prava iz rada općinskog načelnika, gradonačelnika i župana te njihovog zamjenika ne spadaju u područje službeničkih odnosa nego proizlaze iz prava osoba izabranih na određenu dužnosti u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

U konkretnom slučaju dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana nije službeničko radno mjesto, nego dužnost na koju je osoba izabrana na lokalnim izborima u skladu sa zakonom. U slučaju kada općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan i njihov zamjenik profesionalno obavlja svoju dužnost, tada ostvaruje pravo na plaću u skladu s mjerilima propisanim posebnim zakonom. Radni odnos izvršnog tijela i pravo na plaću proizlazi iz činjenice profesionalnog obnašanja dužnosti na koju je izabran, a isto je zajamčeno Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Sama plaća i mjerila za njeno određivanje definirana su odredbama Zakona o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi⁵.

Tim je Zakonom propisano da plaću župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika čini umnožak koeficijenta i osnovice za obračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža, ukupno najviše za 20%, uz određena ograničenja propisana istim Zakonom. Propisani su i gornji limiti do kojih se mogu odrediti plaće župana, gradonačelnika i općinskih načelnika, bez uvećanja za radni staž.

Zakonom o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članak 4.) utvrđeno da plaće župana, gradonačelnika i općinskih načelnika, bez uvećanja za radni staž, ne smiju biti određene u iznosima većim od predviđenog zakonskim odredbama. Zakonom se određuju i maksimalni koeficijenti za plaću koji se vežu uz broj stanovnika jedinice, te se utvrđuje da plaće ne smiju biti određene u iznosima većim od iznosa umnoška „maksimalnog“ zakonom određenog koeficijenta i osnovice za izračun plaće državnih dužnosnika, prema propisima kojima se uređuju obveze i prava državnih dužnosnika. U tom slučaju za utvrđivanje gornjih limita do kojih se mogu odrediti plaće uzima se kao mjerodavna osnovica za izračun plaće državnih dužnosnika.

Osnovicu i koeficijente za obračun plaće župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika određuje odlukom predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojoj obnašaju dužnost, na prijedlog župana, gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika. Pri tome nema zapreke da predstavničko tijelo svojom odlukom utvrdi da je osnovica za obračun plaće lokalnog dužnosnika identična osnovici za izračun plaće državnih dužnosnika.

Pojedinačna rješenja o visini plaće, odnosno naknade za rad lokalnih dužnosnika i njihovih zamjenika u skladu sa Zakonom o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi donosi pročelnik upravnog tijela nadležan za kadrovske poslove, odnosno službeničke odnose.

U pogledu zamjenika nositelja izvršne vlasti koeficijenti za obračun plaće zamjenika župana, gradonačelnika i općinskih načelnika mogu iznositi najviše do 85% koeficijenta župana, gradonačelnika odnosno općinskog načelnika čiji su zamjenici.

U slučaju obnašanja dužnosti bez zasnivanja radnog odnosa, naknade za rad zamjenika župana, gradonačelnika i njihovih zamjenika te općinskih načelnika i njihovih zamjenika mogu iznositi najviše do 50% umnoška koeficijenta za obračun plaće odgovarajućeg nositelja dužnosti koji dužnost obavlja profesionalno i osnovice za obračun plaće.

Ujedno treba voditi računa i o odredbama Zakona o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi kojima su propisana proračunska ograničenja plaća, odnosno ograničenje mase sredstava za plaće.

³ Primjerice pravo na mirovinsko i zdravstveno osiguranje prema posebnim propisima.

⁴ Kao i njima srodna prava na plaćanje premija putnog osiguranja za službena putovanja. Isto tako, sistematski liječnički pregled spada u sferu zaštite zdravlja osiguranika zdravstvenog osiguranja.

⁵ Narodne novine, broj 28/10 i 10/23

Također, treba voditi računa o jedinicama koje su kao krajnji korisnici u prethodnoj godini ostvarile pomoći iz državnog proračuna (razdjela Ministarstva financija), a u kojima iznos tekućih pomoći prelazi 10% prihoda poslovanja jedinice. Izuzetak čine pomoći izravnjanja za financiranje decentraliziranih funkcija, pomoći Europske unije i pomoći za preuzete državne službenike na temelju Zakona o prostornom uređenju i gradnji.

Slijedom navedenog, na dužnosnike koji su izabrani na mandat i dužnost obavljaju za vrijeme trajanja mandata (u pravilu četiri godine), nisu primjenjiva sva pravila koja se odnose na službenike u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Pitanja vezana uz prava i obveze službenika, kao što je primjerice trajanje radnog vremena, s obzirom na prirodu obavljanja dužnosti općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i njihovih zamjenika (sastanci, protokolarne dužnosti, rad izvan ureda, „biti na raspolaganju“ u slučaju važnih pitanja i sl.), ne mogu se promatrati u kontekstu prava i obveza lokalnih službenika te njihovog fiksno određenog radnog vremena.

Nadalje, ostala materijalna i druga prava koja proistječu iz službeničkog odnosa, a utvrđena su službenicima i namještenicima temeljem Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi⁶ ili kolektivnim ugovorom, kao što je prekovremeni rad, pravo na jubilarnu nagradu koju ostvaruje službenik s obzirom na godine neprekidne službe sukladno propisima donesenim na temelju zakona ili kolektivnom ugovoru (dužnosnici se biraju na mandat), zatim neplaćeni dopust, slobodni dani, dodaci na plaću, dodatak za stupanj obrazovanja, stimulativni dio plaće, regres za korištenje godišnjeg odmora, božićnica, dar za djecu, otpremnina, uplate u dobrovoljni mirovinski fond, životno osiguranje i dr., **nisu primjenjiva na lokalne dužnosnike**, budući se obavljanje dužnosti, kao što je već navedeno, ne može izjednačiti sa službeničkim radnim mjestom.

Naime, ističe se da se sama priroda obnašanja dužnosti lokalnog dužnosnika ne može poistovjetiti sa službeničkim odnosom.

Iz svega navedenog proizlazi da za profesionalno obavljanje dužnosti općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan i njihovi zamjenici ostvaruje pravo na plaću, dok bilo kakvi dodaci na plaću ni druga materijalna prava za iste nisu propisana zakonom te na iste nemaju pravo.

Pri tome se ne isključuje pravo na naknadu putnih i drugih ostvarenih troškova. Naime, po prirodi stvari konkretni troškovi koji nastanu u ime obnašanja dužnosti, odnosno u ime jedinice nadoknađuju se iz proračuna dotične jedinice (putovanja, odnosno putni troškovi, dnevnice za službena putovanja, troškovi smještaja, putno osiguranje, troškovi prijevoza, troškovi reprezentacije), a zasigurno ne idu na teret nositelja izvršne ovlasti, niti se na ime tih troškova može povećati plaća lokalnog dužnosnika. Kao što je već navedeno način određivanja plaće dužnosnika utvrđen je

Zakonom o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Također, lokalni dužnosnici ostvaruju i neka druga prava, npr. pravo na korištenje službenog automobila, službenog mobitela i računala, pri čemu takva prava lokalnih dužnosnika u vezi s obnašanjem dužnosti treba urediti zasebnim aktom jedinice.

Navedeno stajalište izraženo je i u presudi Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, Poslovni broj: Usoz-57/14-6 od 27. veljače 2015. godine⁷, te presudi Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, Poslovni broj: Usoz-58/14-5 od 27. studenoga 2015. godine⁸, koja je potvrđena Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske U-III-273/2016 od 17. travnja 2019. godine.

Iz presude Visokog upravnog suda od 27. studenoga 2015. proizlazi sljedeće: *“... Dakle, osobama koje profesionalno obavljaju dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i njihovog zamjenika propadaju određena prava po osnovi obavljanja te dužnosti i to konkretno pravo na plaću i staž osiguranja. Što se tiče drugih prava iz rada osoba koje profesionalno obavljaju dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i njihovog zamjenika, ta prava posebnim zakonima nisu propisana, a naročito je potrebno naglasiti da se ona ne mogu poistovjetiti s pravima službenika, a ni s pravima radnika iz radnog odnosa. U tom smislu na navedene lokalne dužnosnike ne mogu se primjenjivati pravila o trajanju radnog vremena, dnevnom odmoru, obvezi prisutnosti na radu, korištenju godišnjeg odmora, plaćenog i neplaćenog dopusta, te ostalim materijalnim pravima, kao ni stručnom usavršavanju, jer sama priroda dužnosti koju obnašaju ne može se poistovjetiti sa službeničkim i radnopravnim odnosom i fiksno određenim radnim vremenom. Stoga propisivanje primjene pravila i propisa koji vrijede za službenike i namještenike jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave je protivno smislu i sadržaju propisa kojim je uređen sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave. ... Naime, lokalni dužnosnici ne mogu ostvarivati druga materijalna prava (regres za korištenje godišnjeg odmora, pravo na novčanu pomoć, kolektivno osiguranje, jubilarnu nagradu, dar za djecu, božićnicu) s obzirom da to sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi mora biti zakonom propisano.”*

Također, treba istaknuti da općinskom načelniku, gradonačelniku, županu i njihovim zamjenicima prava na temelju obavljanja dužnosti prestaju danom stupanja na dužnost novoga općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i njihovog zamjenika, odnosno danom stupanja na snagu rješenja o imenovanju povjerenika Vlade Republike Hrvatske za obavljanje poslova iz nadležnosti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana.

⁷ Narodne novine, broj 36/15

⁸ Narodne novine, broj 1/16

⁶ Narodne novine, broj 86/08, 61/11, 4/18, 96/18 i 112/19

4. Prava po prestanku profesionalnog obnašanja dužnosti

Dužnosnici, odnosno općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici, koje su dužnost obavljale profesionalno posljednjih 6 mjeseci prije prestanka obavljanja dužnosti, po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju prava na naknadu plaće i staž osiguranja za vrijeme od 6 mjeseci po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti i to u visini prosječne plaće koja im je isplaćivana za vrijeme posljednjih 6 mjeseci prije prestanka profesionalnog obavljanja dužnosti (članak 90.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi).

Osobe koje su dužnost obavljale profesionalno manje od 6 mjeseci prije prestanka obavljanja dužnosti, po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju prava na naknadu plaće i staž osiguranja za vrijeme od onoliko mjeseci po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti koliko su dužnost obavljali profesionalno, i to u visini prosječne plaće koja im je isplaćivana za vrijeme prije prestanka profesionalnog obavljanja dužnosti.

Predmetno pravo ostvaruje se na vlastiti zahtjev lokalnog dužnosnika te započinje prvoga dana po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti. Zahtjev za ostvarivanje tog prava dužnosnik mora podnijeti najkasnije posljednjeg dana profesionalnog obavljanja dužnosti, ukoliko to ne učini, *ne može ostvariti navedeno pravo*.

Dakle, osobe odnosno općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici koji su dužnost obavljali profesionalno, po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju:

- **Pravo na plaću za vrijeme od 6 mjeseci** (ili razmjerno vremenu u kojem su dužnost obavljali profesionalno) po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti,
- **Pravo na staž osiguranja za vrijeme od 6 mjeseci** (ili razmjerno vremenu u kojem su dužnost obavljali profesionalno) po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti,
- **Pravo rasporeda, odnosno povratka na rad** (ako je bio zaposlen na neodređeno vrijeme).

Naknada se isplaćuje na teret proračuna općine, grada, odnosno županije, a prije isteka utvrđenog roka, ostvarivanje navedenog prava prestaje na vlastiti zahtjev, zapošljavanjem, umirovljenjem ili izborom na drugu dužnost koju obavlja profesionalno.

Osobe, odnosno općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici koji dužnost nisu obavljali profesionalno, već su dužnost obavljali volonterski, nemaju pravo na naknadu po prestanku obavljanja dužnosti.

Isto tako, po prestanku profesionalnog obnašanja dužnosti općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihov zamjenik koji je prije obnašanja dužnosti bio zaposlen na neodređeno vrijeme, ima pravo rasporeda odnosno povratka na rad odgovarajućom primjenom odredaba zakona kojim se uređuju obveze i prava državnih dužnosnika (članak 90.b Zakona).

Zakonom o obvezama i pravima državnih dužnosnika⁹, utvrđeno je da dužnosnik koji nije ponovno imenovan na dužnost koju je obnašao ili na drugu dužnost, a koji je prije obnašanja dužnosti bio zaposlen *na neodređeno vrijeme* u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima, kaznenim tijelima, stručnoj službi Hrvatskoga sabora, Uredu predsjednika Republike Hrvatske, stručnoj službi i uredima Vlade Republike Hrvatske, stručnoj službi Ustavnog suda Republike Hrvatske, stručnoj službi pučkog pravobranitelja, stručnoj službi pravobranitelja za djecu, stručnoj službi pravobranitelja za ravnopravnost spolova, stručnoj službi pravobranitelja za osobe s invaliditetom, Državnom uredu za reviziju i u drugim tijelima koja se osnivaju za obavljanje državne službe, *tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave*, javnoj službi, izvanproračunskim fondovima, pravnim osobama u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske i pravnim osobama u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ima pravo rasporeda, odnosno povratka na rad, na poslove koje je obavljao prije obnašanja dužnosti ili na druge odgovarajuće poslove, bez provedbe javnog natječaja.

Glede drugih *tijela* bitno je gdje je pojedini dužnosnik bio zaposlen na neodređeno vrijeme prije izbora na dužnost, te će se na sva pitanja koja se odnose na sklapanje sporazuma i povratak na prethodno radno mjesto kao i način rješavanja njegovog radnopravnog statusa s prijašnjim poslodavcem, primijeniti propisi mjerodavni za pojedinu vrstu radnog odnosa, odnosno propisi kojima se uređuju radnopravna pitanja državnih službenika, lokalnih službenika, javnih službenika ili opći propisi o radu, kao i akti mjerodavni za status zaposlenih kod tog poslodavca. Sporazumom između dužnosnika i čelnika tijela, odnosno osobe ovlaštene za zastupanje u ostvarivanju prava i obveza iz radnog odnosa ili u svezi s radnim odnosom, pobliže se određuju uvjeti ostvarivanja navedenog prava.

Također je utvrđeno da *zahtjev za raspored, odnosno povratak na rad dužnosnik mora podnijeti najkasnije u roku od 15 dana od dana prestanka obnašanja dužnosti*, te da je čelnik tijela, odnosno osoba ovlaštena za zastupanje u ostvarivanju prava i obveza iz radnog odnosa ili u svezi s radnim odnosom, dužna u roku od 45 dana od dana donošenja predmetnog zahtjeva donijeti odluku o rasporedu, odnosno povratku na rad dužnosnika.

Dakle, prava *lokalnih dužnosnika*, odnosno općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika koji su profesionalno obavljali dužnost propisana su prethodno navedenim zakonskim odredbama. Pri tome se ističe da su ta prava posljedica profesionalnog obavljanja dužnosti općinskog načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika, a koja su prvenstveno regulirana odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, koji za pitanje prava rasporeda odnosno povratka na rad

⁹ Narodne novine, broj 101/98, 135/98, 105/99, 25/00, 73/00, 30/01, 59/01, 114/01, 153/02, 163/03, 16/04, 30/04, 121/05, 151/05, 141/06, 17/07, 34/07, 107/07, 60/08, 38/09, 150/11, 22/13, 102/14, 103/14, 3/15, 93/16, 44/17 i 66/19

upućuje na odgovarajuću primjenu zakona kojim se uređuju obveze i prava državnih dužnosnika. Odgovarajuća primjena zakona znači primijeniti zakon u specifičnim dijelovima i na određena pitanja koja nisu uređena sustavnim propisom.

5. Dvojbe iz prakse

U praksi se javlja niz pitanja vezanih uz ostvarivanje materijalnih i drugih prava lokalnih dužnosnika, pri čemu treba voditi računa da na dužnosnike koji su izabrani na mandat i dužnost obavljaju za vrijeme trajanja mandata, nisu primjenjiva sva pravila koja se odnose na službenike u lokalnoj i područnoj (regionalnoj), odnosno obnašanje dužnosti lokalnog dužnosnika ne može izjednačiti sa službeničkim radnim mjestom po bilo kojoj osnovi.

Pitanje prava lokalnog dužnosnika na naknadu putnih troškova

Zakonskim odredbama, kako Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, tako i Zakona o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, nije posebno uređeno pitanje materijalnih troškova lokalnih dužnosnika. Međutim, što se tiče pojedinih materijalnih prava dužnosnika, nesporno je da lokalni dužnosnici, osim zakonom utvrđenog prava na plaću i staž osiguranja, imaju pravo na naknadu stvarnih materijalnih troškova nastalih u vezi s obnašanjem dužnosti, što bi bili npr. putni i drugi troškovi nastali u vezi s obnašanjem dužnosti (troškovi prijevoza, dnevnica za službeno putovanje), kao i neka druga prava, npr. pravo na korištenje službenog računala, službenog mobitela, službenog automobila¹⁰. Stoga, ako dužnosnik koji dužnost obavlja profesionalno ima stvaran trošak prijevoza vezan uz obavljanje svoje dužnosti, u tom slučaju ima i pravo na naknadu takvog troška. Pri čemu je bitno da je uređivanje oblika i opsega konkretnog prava na naknadu troškova prijevoza pitanje iz samoupravnog djelokruga jedinice, koje ona samostalno uređuje zasebnim aktom.

Ističe se da se ne isključuje pravo na naknadu stvarno ostvarenih troškova ako su ti troškovi zaista nastali pri obavljanju dužnosti, na način kako to uredi sama jedinica, međutim, u skladu s poreznim i drugih propisa o kojima prilikom isplate takvih naknada tj. troškova treba voditi računa.

Pitanje prava lokalnog dužnosnika na topli obrok

Odredbom članka 90.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je da općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihovi zamjenici koji dužnost obavljaju profesionalno, za vrijeme profesionalnog obavljanja

dužnosti ostvaruju pravo na plaću i druga prava iz rada, a vrijeme obavljanja dužnosti uračunava im se u staž osiguranja, dok osobe koje dužnost obavljaju volonterski imaju pravo na naknadu za rad. Bitno je istaknuti da s obzirom da obnašanje dužnosti lokalnog dužnosnika nije isto što i rad na službeničkom radnom mjestu, u tom smislu, prava iz kolektivnih ugovora ne mogu se odnositi na dužnosnike, kao što se ni odredbe Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ne odnose, niti se mogu primjenjivati na dužnosnike, neovisno o tome obavljaju li dužnosnici svoju dužnost profesionalno ili volonterski. Također, lokalni dužnosnici niti se primaju i raspoređuju u službu rješenjem, niti sklapaju ugovor o radu, već obnašaju dužnost temeljem rezultata provedenih izbora.

Što se tiče isplate naknade troškova prehrane dužnosnicima koji svoju dužnost obavljaju bez zasnivanja radnog odnosa, odnosno obavljaju je volonterski, tijelo nadležno za nadzor lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrdilo je da relevantni zakonski propisi iz njegovog djelokruga ne sadrže odredbe o istome. No, s obzirom kako se isplata pojedinih materijalnih prava, odnosno dodataka po osnovi rada, pa tako i isplata novčane naknade za podmirenje troškova prehrane, vežu za postojanje radnog odnosa, to znači kako za vrijeme obavljanja dužnosti volonterski nema pravne osnove za isplaćivanje dodataka vezanih uz radni odnos te time i prava na topli obrok¹¹. S druge strane to bi značilo da oni dužnosnici koji svoju dužnost obavljaju profesionalno, odnosno uz zasnivanje radnog odnosa, ostvaruju pravo isplate novčane naknade za podmirenje troškova prehrane ako je to propisano općim aktom jedinice.

Nastavno, analogijom prava na dnevnicu na koju dužnosnik ima pravo, a koja je namijenjena za pokriće izdataka prehrane i prijevoza na službenom putovanju, ne bi bilo zapreke da se pravo na isplatu novčane naknade za podmirenje troškova prehrane propiše općim aktom jedinice i za lokalne dužnosnike, u kojem slučaju bi dužnosnik ostvario navedeno pravo ako je ono propisano općim aktom jedinice. Pri tome je potrebno voditi računa da na bilo koji način ne dođe do zlouporabe ostvarivanja predmetnog prava, primjerice na način da se to pravo ostvaruje kroz trošak reprezentacije ili da je topli obrok već osiguran u jedinici (organiziran u kantini jedinice, organizirana dostava hrane i sl.)¹².

Također, ističe se da su isplate materijalnih prava i drugih primitaka po osnovi radnog odnosa, pa tako i isplate novčane naknade za podmirenje troškova prehrane regulirani posebnim propisima te se ovdje skreće pozornost na porezni tretman naknade za topli obrok koji je reguliran posebnim propisima – Zakonom o porezu na dohodak¹³

¹⁰ Navedeni stav zauzelo je tadašnje Ministarstvo uprave u svojoj Uputi KLASA: 023-01/15-01/167, URBROJ: 515-02-02/1-15-1 od 10. lipnja 2015. godine, koju je dostavilo svim općinama, gradovima i županijama.

Stav iznesen u Uputi potvrđen je Presudom Visokog upravnog suda RH Poslovni broj: Usovz-58/14-5 od 27. studenoga 2015., a navedena Presuda potvrđena je Odlukom Ustavnog suda RH U-III-273/2016 od 17. travnja 2019.g.

¹¹ Mišljenje Ministarstva pravosuđa i uprave u predmetu KLASA: 024-04/23-01/10 od 10. ožujka 2023.

¹² Mišljenje Ministarstva pravosuđa i uprave u predmetu KLASA: 024-02/22-01/130 od 28. studenoga 2022.

¹³ Narodne novine, broj 115716, 106/18, 121/19, 32/20 i 138/20.

i Pravilnikom o porezu na dohodak¹⁴ (koji su u djelokrugu Ministarstva financija).

Pitanje prava lokalnog dužnosnika na naknadu školovanja i edukacija

Kao što je već navedeno prava iz kolektivnih ugovora ne mogu se odnositi na dužnosnike, kao što se ni odredbe Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ne odnose.

Što se tiče prava iz rada osoba koje profesionalno obavljaju dužnost općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i njihovog zamjenika (lokalnih dužnosnika), ta prava posebnim zakonima nisu propisana, a naročito je važno još jednom naglasiti da se ona ne mogu poistovjetiti s pravima službenika, a ni s pravima radnika iz radnog odnosa zaposlenih po općim propisima o radu.

Također, na dužnosnike koji su izabrani i dužnost obavljaju za vrijeme trajanja mandata (u pravilu četiri godine), nisu primjenjiva sva pravila koja se odnose na službenike u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, kao što je primjerice pravo na regres, jubilarna naknada, dodatak na plaću zbog stupnja obrazovanja (magisterij, doktorat), pravo na podmirenje troškova školovanja, edukacije radi stjecanja certifikata i sl. jer za obavljanje dužnosti lokalnih dužnosnika nisu propisani uvjeti vezani uz stupanj obrazovanja.

Vezano za poslove koje obavljaju izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, zakon propisuje da izvršno tijelo, među ostalim, obavlja izvršne poslove, priprema prijedloge, izvršava i osigurava izvršavanje općih akata, usmjerava djelovanje upravnih tijela, upravlja imovinom jedinice te obavlja druge poslove utvrđene zakonom i statuom. Za obavljanje navedenih poslova zakon ne propisuje posebne uvjete u smislu minimuma stručne spremlje ili stupnja obrazovanja, kao niti postojanje posebnih vještina.

S obzirom da Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ne stavlja u djelokrug izvršnih tijela poslove za koje propisuje nužnost posjedovanja posebnih znanja i kvalifikacija, ne postoji niti razlog da lokalne jedinice snose trošak dodatne edukacije općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i njihovih zamjenika¹⁵.

Stoga, vezano uz pitanje prava lokalnih dužnosnika na podmirenje troškova školovanja, studija, poslijediplomskog studija, edukacija i sl., iz proračuna jedinice, napominje se kako relevantni zakonski propisi ne sadrže odredbe o ostvarivanju navedenog prava, slijedom čega ne postoji osnova s koje bi lokalni dužnosnik ostvario spomenuto pravo¹⁶.

¹⁴ Narodne novine, broj 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 138/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22 i 1/23.

¹⁵ Mišljenje Ministarstva pravosuđa i uprave u predmetu KLASA: 040-06/23-01/234 od 21. ožujka 2023.

¹⁶ Izuzetak je kada se temelj za izobrazbu nalazi u zakonskim ili podzakonskim propisima, kao primjerice izobrazba iz područja fiskalne odgovornosti temeljem Uredbe o sastavljanju i predaji izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila, Narodne novine, broj 95/19.

U navedenom slučaju bitno je voditi računa i o odredbama Zakona o sprječavanju sukoba interesa¹⁷, budući su župani, gradonačelnici, općinski načelnici i njihovi zamjenici obveznici u smislu toga Zakona.

Pitanje prava na otpremninu, naknadu za slučaj rođenja djeteta, slučaj smrti člana obitelji

Vezano uz obavljanje dužnosti i ostvarivanje prava s osnove obavljanja dužnosti, lokalni dužnosnici ne mogu se promatrati u istom kontekstu kao i osobe koje su zaposlene sukladno općim propisima o radu. Stoga, što se tiče prava na otpremninu bitno je naglasiti da lokalni dužnosnici obnašaju dužnost koja ne prestaje u trenutku ispunjavanja uvjeta za starosnu mirovinu, odnosno, priznavanjem prava na mirovinu u skladu sa zakonom koji regulira mirovinsko osiguranje, već njihov mandat prestaje isključivo na jedan od načina propisanim Zakonom o lokalnim izborima. Iz navedenog slijedi da lokalni dužnosnik ne može ostvariti materijalna prava iz radnog odnosa kao što je pravno na otpremninu (u slučaju mirovine ili prestanka radnog odnosa zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti). Pri tome, prava po prestanku profesionalnog obnašanja dužnosti koja ostvaruje lokalni dužnosnik po prestanku dužnosti propisana su člankom 90.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Što se tiče pomoći u slučaju rođenja djeteta te pomoći u slučaju smrti člana obitelji, potrebno je istaknuti da se radi o sporadičnim slučajevima, odnosno situacijama koje nemaju trajni karakter već se mogu, ali i ne moraju ostvariti tijekom mandata lokalnog dužnosnika.

U tom smislu se ne može govoriti o pravima, već eventualnim „izrazima solidarnosti“ koji se mogu temeljiti na odluci predstavničkog tijela jedinice. Naime, radi se o potporama koje jedinica samostalno utvrđuje i propisuje svojim općim aktom, a ne o pravima koja bi proizlazila iz zakonskih odredbi¹⁸.

Pitanje naknade za sudjelovanje na sjednici predstavničkog tijela

Članak 31.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je da se naknada može odrediti za rad u predstavničkom tijelu i radnim tijelima predstavničkog tijela, a određuje se u netoiznosu po članu predstavničkog tijela tako da ukupna godišnja netonaknada po članu predstavničkog tijela ne smije iznositi više od iznosa propisanih tim člankom (ovisno o broju stanovnika jedinice). Dakle, članovi predstavničkog tijela ostvaruju pravo na naknadu, a čiji iznos i način isplate određuje predstavničko tijelo svojim općim aktom te se pravo na naknadu za sudjelovanje na sjednicama predstavničkog tijela može propisati samo i isključivo za članove tog tijela.

¹⁷ Narodne novine, broj 143/21

¹⁸ Mišljenje Ministarstva pravosuđa i uprave u predmetu KLASA: 024-02/22-01/130 od 28. studenoga 2022.

Lokalni dužnosnici prisustvuju sjednicama predstavničkog tijela, međutim, ne ostvaruju pravo na naknadu za prisutnost na sjednicama predstavničkog tijela jedinice. Naime, zakonske odredbe ne propisuju pravo na ostvarenje naknade izvršnog tijela i njegovog zamjenika za nazočnost sjednicama predstavničkog tijela, kao niti radnih tijela predstavničkog tijela.

Pitanje načina reguliranja materijalnih prava lokalnih dužnosnika

Člankom 3. Zakona o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je da osnovicu i koeficijente za obračun plaće župana, gradonačelnika i općinskih načelnika te njihovih zamjenika određuje odlukom predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojoj obnašaju dužnost, na prijedlog župana, gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika. Navedeno znači da osnovicu i koeficijente za obračun plaće župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika određuje odlukom predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojoj obnašaju dužnost, na prijedlog župana, gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika.

Što se tiče pojedinih drugih materijalnih prava dužnosnika (primjerice troškovi prijevoza), uređivanje oblika i opsega konkretnog materijalnog prava pitanje je iz samoupravnog djelokruga jedinice, koje ona samostalno uređuje zasebnim aktom. Međutim, isto tako moguće je pojedina materijalna prava dužnosnika urediti i istim aktom kojim je uređeno pravo na plaću istih.

Pitanje radnog vremena i godišnjeg odmora lokalnih dužnosnika

U odnosu na prava lokalnih dužnosnika na korištenje godišnjeg odmora, bitno je istaknuti da pravo na godišnji odmor imaju službenici upravnih tijela, kojima se za korištenje godišnjeg odmora izdaje rješenje pod propisanim uvjetima, za razliku od lokalnih dužnosnika kojima pravo na godišnji odmor ne proizlazi iz odredbi važećih propisa, a zbog prirode obnašanja dužnosti koja nije vezana uz rad u određenom radnom vremenu isto pravo ne može se temeljiti ni na tom osnovu. Isto tako, radno vrijeme lokalnih dužnosnika nije nadzirano kao radno vrijeme službenika i namještenika, niti dužnosnik podliježe obvezi prisutnosti na radu u točno određenom radnom vremenu, kao ni obvezi obavještavanja i opravdavanja svog izostanka s rada. To, međutim, ne znači da dužnosnik nema pravo na odsutnost radi odlaska na godišnji odmor u vrijeme dok obnaša dužnost, ali nije dužan opravdavati svoju odsutnost niti mu se izdaje rješenje o pravu na godišnji odmor (kao službeniku), a za vrijeme odsutnosti ostvaruje pravo na svoju plaću¹⁹. S druge strane, lokalni dužnosnici nemaju

pravo na naknadu za neiskorišteni godišnji odmor ni po kojoj osnovi. Isto se odnosi i na plaćeni i neplaćeni dopust, regres, jubilarnu nagradu, otpremninu.

Kumulativno ostvarivanja prava po prestanku profesionalnog obnašanja dužnosti

Odredbom članka 90.a stavka 4. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je da osobe koje su dužnost obavljale profesionalno posljednjih 6 mjeseci prije prestanka obavljanja dužnosti, po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti ostvaruju prava na naknadu plaće i staž osiguranja za vrijeme od 6 mjeseci po prestanku profesionalnog obavljanja dužnosti (odnosno ako su dužnost obavljale manje od 6 mjeseci tada razmjerno dužini obavljanja dužnosti). Pri tome, navedeno pravo prestaje prije isteka tog roka u situacijama utvrđenim Zakonom, među kojima je i zaposlenje. Nadalje, člankom 90.b istog Zakona propisano je da po prestanku profesionalnog obnašanja dužnosti općinski načelnik, gradonačelnik, župan i njihov zamjenik koji je prije obnašanja dužnosti bio zaposlen na neodređeno vrijeme, ima pravo rasporeda odnosno povratka na rad odgovarajućom primjenom odredaba zakona kojim se uređuju obveze i prava državnih dužnosnika. Stoga, što se tiče korištenja prava na naknadu i staž osiguranja te zatim i povratka na rad, ističe se da dužnosnik ostvaruje pravo na naknadu plaće i staž osiguranja ako nije zaposlen, odnosno to mu pravo prije protoka roka od 6 mjeseca za vrijeme koje se može primiti naknada, prestaje zaposlenjem²⁰.

Smisao odredbe članka 90.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi sadržan je upravo u tome da pravo na naknadu plaće i staž osiguranja ima dužnosnik koji nema pravo povratka na rad po prestanku obavljanja dužnosti.

S tim u vezi i Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa u svojim odlukama zauzelo istovjetan stav. Povjerenstvo je mišljenja kako „*korištenje prava povratka na rad na poslove koje je dužnosnik obavljao prije obnašanja dužnosti ili na druge odgovarajuće poslove isključuje istovremeno korištenje prava na naknadu*“.

Ovakav stav potvrđen je i Presudom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske Poslovni broj: Usž-1623/19-3 iz koje proizlazi nemogućnost kumulativnog ostvarivanja navedenih prava.

Zakonom o obvezama i pravima državnih dužnosnika i jest propisan točno određeni rok od 15 dana za podnošenje zahtjeva za povratak na rad, a koji je vezan uz dan prestanka obavljanja dužnosti.

Također, ukazano je na analogiju u odnosu na prava pojedinih državnih dužnosnika koji profesionalno obavljaju svoju dužnost, a kojima se također ne izdaju rješenja o korištenju godišnjeg odmora, a kamoli isplaćuje naknada za neiskorišteni godišnji odmor, regres, dodaci na plaću, jubilarna naknada ili nešto slično.

²⁰ Navedeni stav zauzelo je Ministarstvo pravosuđa i uprave u predmetu KLASA: 023-01/21-01/293 od 4. lipnja 2021.

¹⁹ Navedeno stajalište izraženo je i u presudi Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, Poslovni broj: Usoz-58/14-5 i Uputi tadašnjeg Ministarstva uprave KLASA: 023-01/15-01/167, URBROJ: 515-02-02/1-15-1 od 10. lipnja 2015.

Javni poziv za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva u 2023. godini

Vesna Lendić Kasalo *

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske na svojim mrežnim stranicama i ove je godine objavio **Javni poziv za podnošenje prijave za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu**. Više o pozivu piše autorica u nastavku.

1. Uvod

Organizacije civilnoga društva imaju višestruku ulogu u svakom društvu. One potiču ravnopravno sudjelovanje u izgradnji demokratskog, otvorenog, uključivog, bogatog i socijalno pravednog, održivog i ekološki osviještenog društva, te predstavljaju korektiv vlasti i vezu između građana i javnog sektora, a njihovi brojni projekti, uključujući i projekte socijalnih usluga financiraju se iz javnih izvora. Osim iz proračuna (državnog i jedinica lokalne samouprave) organizacije civilnoga društva sve više svoje projekte financiraju iz različitih fondova Europske unije. Ipak, jedna od najvećih prepreka s kojom se brojne organizacije susreću u provedbi EU projekata i projekata ugovorenih u okviru ostalih inozemnih fondova vezana je za osiguranje sredstava za sufinanciranje. Naime, iako je veći dio sredstava za odobrene projekte financiran sredstvima Europske unije, sredstvima ostalih inozemnih fondova i nacionalnim sredstvima, dio sredstava na pojedinom projektu treba osigurati i sam korisnik. Brojnim organizacijama civilnoga društva nije jednostavno osigurati sredstva za sufinanciranje, što nerijetko stvara značajne probleme u likvidnosti udruga i može ugroziti učinkovitost provedbe projektnih aktivnosti. Taj problem Ured za udruge prepoznao je još u pred pristupnom razdoblju, pa je 2011. godine iz dijela prihoda od igara na sreću ustanovljen svojevrsni fond za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova. Od tada Ured svake godine objavljuje javni poziv za sufinanciranje ovih projekata. Ovaj vid podrške njihovim projektima financiranim iz EU fondova i inozemnih sredstava organizacije civilnoga društva su dobro prihvatile, te je u razdoblju od 2011. do 2022. godine Ured za udruge sufinancirao gotovo 880 projekata s ukupno 61,7 milijuna kuna odnosno 8,23 milijuna eura.

2. Javni poziv u 2023.godini

Imajući u vidu korištenje strukturnih fondova nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji te sve veća

sredstava koja su na raspolaganju sektoru civilnog društva, i dalje je važno osigurati kontinuitet ulaganja u jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva za učinkovitu provedbu projekata. Stoga je tako ukupna planirana vrijednost Javnog poziva u 2023. godini 1.246.200,00 eura. Hoće li iznos biti manji ili veći ovisit će o priljevu sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću za 2023. godinu, koji je namjenski prihod Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu¹. Njime za ovu namjenu upravlja Ured za udruge sukladno Uredbi o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2023. godinu².

Javni poziv raspisan je na temelju *Pravila za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu* o kojima je na portalu e-savjetovanja prethodno provedeno javno savjetovanje na koje su pristigli brojni komentari i prijedlozi, od kojih je značajan broj i prihvaćen.

Ured za udruge će tako i nadalje sufinancirati projekte ugovorene s Ugovornim tijelom nadležnim za program Europske unije odnosno inozemni fond u sklopu natječaja i programa koji podržavaju razvoj civilnoga društva na području Republike Hrvatske. Za odobravanje sufinanciranja je bitno da je iznos i/ili postotak sufinanciranja nositelja projekta odnosno partnera jasno istaknut i vidljiv iz ugovora potpisanog s Ugovornim tijelom ili naveden u Partnerskom sporazumu zaključenom između korisnika partnera na projektu.

Temeljem ovog Javnog poziva organizacijama civilnoga društva sufinancirati će se projekti koje su ugovorile s Europskom komisijom, nadležnom provedbenom agencijom ili drugim Ugovornim tijelom, i to u postotku sufinanciranja koji se kreće od 40 – 70% udjela sufinanciranja nositelja projekta odnosno partnera kako je definirano za svaki pojedini program:

¹ NN, br. 145/22

² NN, br. 31/23

Naziv programa	Postotak obveznog iznosa sufinanciranja koji se može odobriti
Program Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027.	do 70%
Europska teritorijalna suradnja	do 70%
natječaj raspisan od Veleposlanstva Republike Francuske u RH	do 70%
Građani, jednakost, prava i vrijednosti (CERV)	do 70%
Kreativna Europa	do 50%
Program LIFE	do 50%
Obzor Europa	do 40%
Program Europske unije za zapošljavanje i socijalne inovacije –EaSI	do 40%
Program „EU za zdravlje“	do 40%
Erasmus +	do 40%
Višekorisnička IPA	do 40%
Financijski mehanizam EGP i Kraljevine Norveške 2014.-2021.	do 40%
natječaji raspisani od strane Ureda visokog povjerenika UN-a za ljudska prava OHCHR	do 40%
natječaji koje raspisuju pojedine Opće uprave i Službe Europske komisije, odnosno njihove agencije, a koji nisu prethodno specificirani u ovoj tablici	do 40%
natječaji koje raspisuju pojedine Opće uprave Europskog parlamenta	do 40%

3. Prihvatljivi projekti i partneri

Za sufinanciranje će biti prihvatljiv projekt čiji **nositelj ili partner na projektu je organizacija civilnoga društva s pravnim statusom udruge**, koja je registrirana i djeluje u Republici Hrvatskoj (nositelj projekta), a čiji projekt se u cijelosti ili djelomično provodi u Republici Hrvatskoj. Također, prihvatljiv je i projekt čiji **nositelj i partneri su ostale organizacije civilnoga društva (zaklade, sindikati, udruge poslodavaca, privatne neprofitne ustanove, zadruge upisane u Registar neprofitnih organizacija)** koje se registrirane i djeluju u Republici Hrvatskoj, a čiji projekt se u cijelosti ili djelomično provodi u Republici Hrvatskoj, ali sufinanciranje tih projekata može ovisiti o raspoloživosti sredstava.

Nositelj projekta, odnosno partner može zatražiti sufinanciranje za projekt za koji je potpisivanje ugovora s Ugovornim tijelom preduvjet početka provedbe projektnih aktivnosti i za projekt za koje je službena objava rezultata natječaja (a ne potpisivanje ugovora) od strane Ugovornog tijela preduvjet početka provedbe aktivnosti. Prihvatljivi su projekti čiji ugovori su potpisani ili je službena objava rezultata natječaja bila **tijekom 2023. godine, a prihvatljivi su i svi ugovori, odnosno objava rezultata natječaja, koji su bili ranije, ako se projektne aktivnosti provode najmanje šest mjeseci u 2023. godini.** Prijavljeni projekt mora biti u provedbi u trenutku dostave prijave za sufinanciranje.

Iznos i/ili postotak sufinanciranja nositelja projekta odnosno partnera mora biti jasno istaknut i vidljiv iz

ugovora potpisanog s Ugovornim tijelom ili naveden u Partnerskom sporazumu. Partnerski sporazum se potpisuje nakon zaključivanja Ugovora o financiranju projekta od strane nadležnog ugovornog tijela i ne mora biti dio službene natječajne dokumentacije u okviru kojeg je projekt ugovoren, nego može biti zaključen i naknadno, za potrebe dokazivanja iznosa sufinanciranja projekta između nositelja projekta i jednog ili više partnera. Ako prijavitelj samostalno provodi projekt (nositelj, bez partnera), može se prihvatiti obvezni udio raspisan u tekstu službenog poziva odnosno natječaja u okviru kojeg je projekt ugovoren. Međutim, ako se projekt provodi u partnerstvu, za odobrenje sufinanciranja obavezna je dostava dokumentacije u kojoj su raspisani postoci obveznog udjela partnera na projektu, bilo da se radi o ugovoru potpisanom s Ugovornim tijelom ili Partnerskom sporazumu.

4. Prijave za sufinanciranje projekata

Svaki nositelj projekta odnosno partner samostalno aplicira za svoj udio u sufinanciranju, neovisno od ostalih partnera u projektu. Organizaciji civilnoga društva Ured za udruge može samo jednom sufinancirati isti projekt.

Ukupan broj projekata koji će se sufinancirati ovisi o broju podnesenih zahtjeva i raspoloživim sredstvima, a Ured za udruge će nastojati sredstva raspodijeliti ravnomjerno kako bi se obuhvatio što veći broj korisnika. U tijeku kalendarske 2023. godine istoj organizaciji civilnoga društva kao podnositelju prijave može se odobriti sufinanciranje najviše tri projekta, a samo iznimno, ovisno o raspoloživim financijskim sredstvima, i više od tri projekta.

Ako se tijekom provedbe projekta poveća obvezni udio Korisnika u projektu za koji je sklopljen Ugovor o sufinanciranju, Korisnik može najkasnije mjesec dana prije podnošenja završnog izvještaja Ugovornom tijelu dostaviti Ured za udruge zahtjev za dodatnom isplatom sufinanciranja i popratnu dokumentaciju s kojom se dokazuje povećanje obveznog udjela Korisnika u sufinanciranom projektu te ažuriranu Izjavu o nepostojanju dvostrukog financiranja za sufinancirani projekt. Nakon što Ured za udruge odobri dodatno sufinanciranje, potpisat će s Korisnikom Dodatak Ugovoru. Po potrebi Korisnik će dostaviti (novu/dodatnu) solemniziranu *bjanko* zadužnicu.

Prijava za sufinanciranje projekata podnosi se na obrascu *Prijava za sufinanciranje projekta organizacija civilnoga društva ugovorenog u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu*, a mora biti vlastoručno potpisana od strane osobe ovlaštene za zastupanje i ovjerena službenim pečatom organizacije, ako je uporaba pečata propisana statutom organizacije.

Prijavu sa svim prilogima je potrebno poslati elektroničkim putem na e-mail adresu: sufinanciranje@udruge.vlada.hr. Popunjeni i potpisani obrazac prijave u papirnatom obliku, zajedno sa cjelokupnom dokumentacijom u elektroničkom obliku na elektroničkom mediju za pohranu podataka treba poslati preporučeno putem pošte, putem dostavljača ili osobnom dostavom na adresu Ureda za udruge (Opatička 4, 10 000 Zagreb).

4.1. Prilozi uz prijavu

Prijavi se moraju priložiti skenirani sljedeći dokumenti:

- **Ugovor (i Dodatak Ugovoru) potpisan s Ugovornim tijelom sa svim prilogima ili potvrda o službenoj objavi rezultata natječaja od strane Ugovornog tijela** u formatu ispisa mrežne stranice (u slučajevima kada je preduvjet početka provedbe aktivnosti službena objava rezultata natječaja od strane Ugovornog tijela, a ne potpisivanje ugovora),
- **Partnerski sporazum (ako se projekt provodi u partnerstvu) iz kojeg su razvidni udjeli sufinanciranja** nositelja i svih partnera na projektu (ukoliko to nije razvidno iz ugovora potpisanog s Ugovornim tijelom), koji ne mora biti dio službene natječajne dokumentacije u okviru kojeg je projekt ugovoren,
- **Obrazac opisa projekta** (ukoliko nije dio ugovora potpisanog s Ugovornim tijelom),
- **Obrazac proračuna projekta** (ukoliko nije dio ugovora potpisanog s Ugovornim tijelom),
- **Ispunjen i potpisan obrazac Izjave o nepostojanju dvostrukog financiranja** za prijavljeni projekt,
- **Dokazi o ostvarenim financijskim sredstvima** iz nekog drugog izvora financiranja **za projekt koji se prijavljuje za sufinanciranje** (ukoliko su financijska sredstva ostvarena),
- **Obavijesti o odobrenju svih periodičkih izvješća** koja su do trenutka podnošenja prijave za sufinanciranje zaprimljena od strane Ugovornog tijela, ukoliko je primjenjivo,
- **Uvjerenje da se ne vodi kazneni postupak** protiv osobe ovlaštene za zastupanje koja će potpisati ugovor o sufinanciranju (ne starije od 30 dana),
- **Ovjerena izjava osobe ovlaštene za zastupanje udruge ili zaklade** da nije pravomoćno osuđena za kazneno djelo financiranja terorizma, pranja novca, zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju, prijevare u gospodarskom poslovanju, prouzročenja stečaja, pogodovanja vjerovnika ili povrede obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga iz zakona kojim se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije ili ranije važeća kaznena djela zlouporabe stečaja i zlouporabe u postupku stečaja i to za vrijeme dok traju pravne posljedice osude kao i kojoj su uvedene međunarodne mjere ograničavanja raspolaganja imovinom, dok su te mjere na snazi ili da nije pravomoćno osuđena za kazneno djelo neke druge države koje po svojim bitnim obilježjima odgovara navedenim kaznenim djelima,
- **Ovjerena izjava osobe ovlaštene za zastupanje udruge ili zaklade** koja je u izravnom doticaju s djecom da nije pravomoćno osuđena za neko od kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta na temelju zakona kojim se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije,
- **Potvrda Porezne uprave o nepostojanju javnog duga** za organizaciju podnositelja prijave za sufinanciranje (ne starija od šest mjeseci).

jektnih aktivnosti biti u kontaktu s djecom, potrebno je dostaviti i skenirani **Obrazac za uvid u kaznenu i prekršajnu evidenciju** koji potpisuje osoba ovlaštena za zastupanje prijavitelja, **Uvjerenje da se ne vodi kazneni postupak** (ne starije od 30 dana). Uz navedenu dokumentaciju, za strance je potrebno dostaviti i ovjereni prijevod potvrde o nekažnjavanju iz matične zemlje. Ako prijavitelj na Javni poziv podnosi više od jedne prijave u isto vrijeme za osobe koje će kroz provedbu projektnih aktivnosti biti u kontaktu s djecom dovoljno je dostaviti samo jednu potvrdu za istu osobu.

4.2. Dostava prijava

Prijave se mogu dostavljati odmah po objavi Javnog poziva, a krajnji rok za dostavu prijave je **31. listopada 2023. godine**. Prijava je dostavljena u roku ako je elektroničkom poštom poslana do kraja navedenog datuma i na prijavnom žigu preporučene pošiljke sa papirnatom prijavom i elektroničkim medijem prijave je razvidno da je zaprimljena u pošti do kraja navedenog datuma, a u slučaju dostave putem dostavljača ili osobne dostave najkasnije do 16 sati navedenog datuma.

Popunjeni obrazac Prijave za sufinanciranje i propisanu dokumentaciju potrebno je poslati na e-mail adresu: sufinanciranje@udruga.vlada.hr.

Prijave se šalju poštom ili dostavom na adresu Ureda za udruge, Opatička 4, 10 000 Zagreb. Na vanjskom dijelu omotnice potrebno je istaknuti puni naziv i adresu prijavitelja, naznaku: „Prijava na Javni poziv za sufinanciranje“, te napomenu “Ne otvarati prije sastanka Povjerenstva”. Prijava u elektroničkom obliku sadržajno mora biti identična onoj dostavljenoj na elektroničkom mediju za pohranu podataka putem pošte, putem dostavljača ili osobnom dostavom.

4.3. Informiranje o sufinanciranju i procjena prijava

Sva pitanja vezana uz Javni poziv mogu se postaviti isključivo elektroničkim putem, slanjem upita na sljedeću adresu: sufinanciranje@udruga.vlada.hr kontinuirano tijekom trajanja Javnog poziva.

Prijave na Javni poziv razmatra Povjerenstvo za procjenu prijave za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva prijavljenih na Javni poziv koje imenuje ravnatelj Ureda za udruge. Prilikom procjene prihvatljivosti prijave za sufinanciranje Povjerenstvo:

- provjerava je li podnositelj prijave upisan u Registar udruga ili drugi odgovarajući registar,
- utvrđuje imaju li osobe ovlaštene za zastupanje podnositelja prijave mandat za zastupanje,
- uvidom u Registar udruga provjerava usklađenost statuta podnositelja prijave sa Zakonom o udrugama³,
- uvidom u Registar neprofitnih organizacija provjerava vodi li podnositelj prijave uredno financijsko poslovanje,

Ako će tijekom provedbe projektnih aktivnosti doći do kontakta s djecom, **za osobe koje će kroz provedbu pro-**

³ NN, br. 74/14, 70/17, 98/19, 151/22

- provjerava izvršava li podnositelj prijave uredno sve ugovorne obveze za prethodno odobrene potpore i financijska sredstava iz nacionalnih ili inozemnih javnih izvora,
- provjerava je li podnositelj prijave ispunio ugovorene obveze preuzete temeljem prijašnjih ugovora o dodjeli sredstava prema Uredu za udruge, te svim drugim davateljima financijskih sredstava iz javnih izvora.

Za osobe koje će kroz provedbu projektnih aktivnosti biti u kontaktu s djecom Povjerenstvo će provjeravati da:

- nisu pravomoćno osuđene za neko od kaznenih djela iz glave IX, X, XVI, XVII i XVIII Kaznenog zakona⁴,
- osobama ne traje sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja, obveznog liječenja od ovisnosti, obveznog psihosocijalnog tretmana, zabrane obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti, zabrane približavanja, uznemiravanja i uhođenja, udaljenja iz zajedničkog kućanstva, zabrane pristupa internetu ili sigurnosna mjera zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora izrečena temeljem Kaznenog zakona⁵,
- nemaju izrečenu prekršajno-pravnu sankciju i/ili da im ne traje zaštitna mjera propisana Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji⁶;
- nisu kažnjene za prekršaj na temelju članaka 25. i 26. Zakona o suzbijanju diskriminacije⁷, članaka 31. i 32. Zakona o ravnopravnosti spolova⁸ te članka 229., stavka 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama⁹.

⁴ Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15,101/171,18/18, 126/19, 84/21 i 114/22

⁵ Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15, 101/171, 118/18, 126/19, 84/21 i 114/22

⁶ Narodne novine, br. 70/17, 126/19

⁷ Narodne novine, br. 85/08 i 112/12

⁸ Narodne novine, br. 82/08 i 69/17

⁹ Narodne novine, br. 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19 i 42/20

Neće se odobriti sredstva za sufinanciranje organizaciji civilnoga društva koja je kao nositelj projekta, odnosno partner na projektu iz Republike Hrvatske za isti projekt već dobila ukupni iznos sredstava iz nekog drugog izvora za sufinanciranje obveznog udjela korisnika u projektu. Ukoliko je nositelj projekta ili partner dobio djelomična financijska sredstva iz nekog drugog izvora, Ured za udruge može sufinancirati razliku do punog iznosa sufinanciranja koji se može odobriti nositelju projekta, odnosno partneru.

Za prijave koje udovoljavaju propisanim uvjetima, na prijedlog Povjerenstva, ravnatelj Ureda za udruge donosi Odluku o sufinanciranju najkasnije u roku od 60 dana nakon zaprimanja prijave za sufinanciranje (prema datumu urudžbiranja prijave u papirnatom obliku).

Ured za udruge može ne dodijeliti odobrena sredstva za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije ili dodijeliti iznos koji je manji od predviđenog, ovisno o raspoloživosti sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću na proračunskoj poziciji Ureda za udruge.

5. Postupak dodjele i isplate

Postupak dodjele i isplate sredstava za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu odvija se prema *Pravilima za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu*, a svi ostali detalji nalaze se u *Uputama za prijavitelje za podnošenje prijave za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu* koji su dostupni na mrežnoj stranici Ureda za udruge (<https://udruge.gov.hr/vijesti/javni-poziv-za-podnošenje-prijava-za-sufinanciranje-projekata-organizacija-civilnoga-društva-ugovorenih-u-okviru-programa-europske-unije-i-inozemnih-fondova-za-2023-godinu/5673>)

Narudžbenicu za pretplatu na časopis,
kao i brojne druge informacije
o djelovanju našeg Centra,
možete pronaći na internet stranici
www.tim4pin.hr

Izazovi integriranja rodne ravnopravnosti u sveučilišnoj zajednici: Protiv rodno uvjetovanog nasilja**

Urednice: Zilka Spahić Šiljak, Jasna Kovačević,
Jasmina Husanović
Nakladnik: TPO Fondacija, Sarajevo, 2022., 210 str.

Sveučilišta mogu i trebaju biti moćne institucije za promicanje rodne ravnopravnosti, raznolikosti i uključenosti, ne samo u kontekstu visokog obrazovanja, već i u društvu općenito. No usprkos tome, još uvijek je vrlo jasno zamjetna rodne neravnoteža i razlika u plaćama i na najvišoj i na najnižoj razini akademske hijerarhije; rodna segregacija u akademskim disciplinama i aktivnostima; nedostatak integracije rodne perspektive u nastavi i istraživanju; kao i prisutnost rodno uvjetovanog nasilja. Prepoznajući navedeno TPO Fondacija iz Sarajeva u 2021. pokreće UNIGEM (*University and Gender Mainstreaming*) projekt s ciljem orodnjavanja visokog obrazovanja uspostavljanjem mehanizama za postizanje rodne ravnopravnosti. Projekt je financiran od strane Vlade Ujedinjenog kraljevstva, a dosada je povezao čak 19 javnih i privatnih sveučilišta iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Crne Gore.

Kao prva aktivnost projekta provedeno je prvo regionalnog kvalitativno i kvantitativno istraživanje o izazovima integracije rodne ravnopravnosti i borbe protiv rodno uvjetovanog nasilja na tada 18 partnerskih sveučilišta. **Hipoteza** od koje se polazilo u istraživanju je da je „rodno uvjetovano nasilje prisutno i na sveučilištima u zemljama Balkana, te da je sveučilišna kultura nesenzibilna na rodno uvjetovano nasilje što negativno utječe na živote studentica i studenata, nastavnika i nastavnica“. **Cilj istraživanja** je bio ustanoviti u kojoj je mjeri rodno uvjetovano nasilje prisutno među studentskom populacijom, nastavnim kadrom i administrativnim osobljem, kakve su njihove percepcije, stavovi i znanja, postoje li mehanizmi sprečavanja i zaštite od rodno uvjetovanog nasilja, kakva je organizacijska kultura na sveučilištima, te kako rodno uvjetovano nasilje utječe na psihičko zdravlje i karijere žena i muškaraca. Rezultati istraživanja su prezentirani u publikaciji „Izazovi integriranja rodne ravnoprav-

nosti u sveučilišnoj zajednici: Protiv rodno uvjetovanog nasilja“ koja je objavljena u četiri jezične verzije: na hrvatskom, srpskom, crnogorskom i bosanskom jeziku. Na analizi rezultata istraživanja radilo je 19 autorica i autora koji su u zavisnosti od svojeg teorijskog polazišta analizirali rezultate kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja, zatim triangulacijom podataka pristupili sveobuhvatnoj interpretaciji i kritičkoj refleksiji. Publikaciju nakon uvodnog dijela i zahvala čini 12 poglavlja koja pokrivaju četiri tematska područja: I. Rod, jezik i rodni stereotipi; II. Rodno uvjetovano nasilje i utjecaj kulture, religije i tradicije; III. Inkluzivnost i intersekcionalnost: politike jednakosti i solidarnosti za rodnu ravnopravnost; IV. Institucionalno okruženje i obrazovna politika: nadležnosti, odgovornosti i institucionalne prakse vezano za rodno uvjetovano nasilje.

Prvo tematsko područje Rod, jezik i rodni stereotipi obuhvaća prva tri poglavlja. U prvom poglavlju naslova „**Rodna ravnopravnost i rodno uvjetovano nasilje na sveučilištima u BiH, Crnoj Gori, Hrvatskoj i Srbiji**“ autorica daje pregled temeljnih odrednica i ograničenja provedenog istraživanja kao i ključnih rezultata po tematskim cjelinama. Drugo poglavlje „**Samo se šalim**“ bavi se seksističkim humorom i uvredljivim komentarima na sveučilištima. Rezultati istraživanja ukazuju da su seksistički komentari učestala pojava na sveučilištima iako u nešto manjoj mjeri u Hrvatskoj u odnosu na druge zemlje. Autorice naglašavaju i problem internaliziranja seksističkog humora do te mjere da ga se primjećuju u eklatantnim oblicima samo onda kada se događa drugima. „**Jezik i rodna ravnopravnost u akademskom kontekstu**“ je naslov trećeg poglavlja u kojem autorice ističu da za rodno osjetljiv jezik nije potrebna nikakva dodatna argumentacija, osim da se riječi u rečenici moraju slagati u rodu i broju. Obrazlažu da odbijanje korištenja rodno osjetljivog jezika doprinosi nevidljivosti žena. Većina ispitanih osoba afirmativno pristupa ideji korištenja rodno osjetljivog jezika. Ipak, ne treba zanemariti manji, ali značajan broj ispitanica i ispitanika koji rodno osjetljiv jezik percipiraju kao „kvarenje“ jezika pritom ne dajući ni jedan lingvistički argument u užem smislu.

* Priredila: doc. dr. sc. Ana Marija Sikirić Simčić, Sveučilište u Rijeci Ekonomski fakultet, Rijeka

** Knjiga je dostupna na: http://www.tpo.ba/b/dokument/web_izazovi_HR.pdf

Drugo tematsko područje **Rodno uvjetovano nasilje i utjecaj kulture, religije i tradicije** čine sljedeća tri poglavlja. Četvrto poglavlje naslova „**Sociokulturni aspekti rodno uvjetovanog nasilja**“ se bavi obitelji, medijima i obrazovanjem kao determinantama rodno uvjetovanog nasilja. Autorica studijsko analizira narative iz intervjua te zaključuje da ekspanzija ka globalnim trendovima, utjecaj medija, novih načina komuniciranja, kao i modifikacija obrazovnih sustava i praksi doprinose porastu rodno uvjetovanog nasilja. U petom poglavlju naslova „**Percepcija utjecaja religije na rodno uvjetovano nasilje**“ autorice primjećuju da prevladava percepcija da religijske tradicije promiču tradicionalne uloge žena i muškaraca, ali se religija nužno ne smatra preprekom ostvarenju rodne ravnopravnosti jer pitanje rodne ravnopravnosti ispitane osobe stavljaju u širi društveni kontekst patrijarhata. Unutar šestog poglavlja naslova „**Percepcije i iskustva sveučilišnih nastavnika i nastavnica o rodno uvjetovanom nasilju i diskriminaciji**“ autor i autorica detektiraju četiri teme preko kojih se manifestiralo rodno uvjetovano nasilje u sveučilišnoj zajednici: profesionalna degradacija, prikriveno izrabljivanje, degradacija osobnosti i konflikt identiteta/uloga.

Inkluzivnost i intersekcionalnost: politike jednakosti i solidarnosti za rodnu ravnopravnost je treće tematsko poglavlje koje započinje sedmim poglavljem naslova „**Izazovi intersekcionalnosti u analizi rodne ravnopravnosti na sveučilištima**“. Autorica vrlo jasno navodi da kategorija klase, a sukladno tome i različiti oblici solidarnosti u intersekcionalnom ključu, trebaju biti iscrpnije analizirani ako se želi razmotriti postizanje ravnopravnosti na visokoškolskim institucijama kroz intersekcionalne leće. Ipak UNIGEM istraživanje otvara vrata budućim istraživanjima rodne (ne)ravnopravnosti koja će intersekcionalnost kao konceptualni i metodološki okvir staviti u samo središte te unatoč nemogućnosti generaliziranja moguće je donesti neke valjane zaključke koji će biti izloženi u sljedećim poglavljima. Autorica osmog poglavlja naslova „**Rod, invalidnost i intersekcionalnost**“ se fokusira na pitanje diskriminacije i nasilja na temelju spola i roda nad osobama s invaliditetom u području visokog obrazovanja. U svojoj analizi prepoznaje nekoliko manjkavosti provedenog istraživanja jer ispitane osobe imaju veoma oskudno osobno i profesionalno iskustvo s osobama s invaliditetom uopće. Zaključuje da se, umjesto razumne prilagodbe i osiguravanja jednakih mogućnosti za učenje i sudjelovanje osobama s invaliditetom, često pribjegava različitim oblicima pozitivne diskriminacije. Deveto poglavlje „**Marginalizirane skupine i rodno uvjetovano nasilje na fakultetima**“ bavi se analizom položaja LGBTIQ i osoba s invaliditetom u visokoškolskim institucijama i njihove izloženosti rodno uvjetovanom nasilju. Autor zaključuje da se iskustva ove dvije marginalizirane skupine razlikuju te da se okruženje manje hostilno odnosi prema osobama s invaliditetom nego prema pripadnicima LGBTIQ populacije.

Završno tematsko područje **Institucionalno okruženje i obrazovna politika: nadležnosti, odgovornosti i institucionalne prakse vezano za rodno uvjetovano nasilje** kroz posljednja tri poglavlja oslikava trenutno institucionalno okruženje i prasku. U desetom poglavlju „**Značaj institucionaliziranja rodne politike**“ analiza autorice pokazuje da formalno osnivanje i postojanje određenih tijela ili mehanizama za sprečavanje i borbu protiv različitih oblika nasilja ne podrazumijeva i aktivan pristup rješavanju problema. Jedanaesto poglavlje naslova „**Orodnjavanje nastavnih planova i programa**“ naglašava nužnost integriranja rodno opredijeljenih i rodno osjetljivih sadržaja u kolegije postojećih studijskih programa. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju da su institucionalni i sustavni naponi za orodnjavanje nastavnih planova i programa gotovo nepostojeći. Autorice smatraju poželjnim iznutra generirati inicijalni impuls za nužne promjene, a kao alternativu navode vanjske poticaje tako što će uspješan proces akreditaci-

je biti uvjetovan inkorporiranjem tema rodne ravnopravnosti na inkluzivan ili komplementaran način. Unutar dvanaestog poglavlja „**Usklađivanje nastavnih planova i programa na sveučilištima na Balkanu sa standardima Europske unije u oblasti rodne ravnopravnosti**“ autorica ukazuje da rodna ravnopravnost nije postavljena kao prioritet na sveučilištima koja su sudjelovala u istraživanju. Značajan dio ispitanica ukazuje na važnost sustavnog, umjesto individualnog pristupa ovom problemu te da je uz vanjske pritiske potrebna dublja transformacija iznutra

Tema ove publikacije je aktualna i od velike važnosti kako za sveučilišnu zajednicu tako i za društvo općenito. Promicanje rodne ravnopravnosti i inkluzivnosti je prioritet okvira Europske komisije za uspostavu učinkovitijeg europskog istraživačkog prostora (ERA). Rodno raznoliki istraživački timovi dolaze do kreativniji i inovativnijih rješenja te daju pouzdanije rezultate čime se poboljšava kvaliteta i izvrsnost istraživanja. Posljedično, promicanjem rodne ravnopravnosti mogu se pokrenuti šire kulturne promjene u organizacijama, što će pridonijeti fleksibilnijoj, kreativnijoj i održivijoj radnoj kulturi i klimi. S namjerom stvaranja svojevrsnih vanjskih pritisaka Europska unija od 2021. godine zahtijeva rodni pristup u svim znanstveno-istraživačkim aktivnostima, te propisuje obvezujuće mehanizme i uvjete koje nositelji aktivnosti u znanstvenim projektima moraju zadovoljiti kako bi se mogli prijaviti za fondove i programe EU (na primjer, postojanje Akcijskog plana za ravnopravnost spolova). Rezultati istraživanja prezentirani u ovoj publikaciji nažalost ukazuju na veoma zabrinjavajuće aktualno stanje na sveučilištima u regiji jer rodna ravnopravnost još uvijek nije postavljena kao prioritet. Razlozi tome su prvenstveno niska razina rodne osviještenosti koja rezultira nerazumijevanjem problematike, njezine važnosti i posljedica. Religija i sociokulturna obilježja zemalja obuhvaćenih istraživanjem imaju snažan utjecaj pa su stereotipizacija rodni uloga prema kojima se žene primarno trebaju ostvariti kao majke dok se manja važnost pridaje njihovim karijernim uspjesima i seksizam često društveno normirani, prihvaćen i ne propituje se kao ozbiljan problem. Redovito se i izbjegava sintagma rod jer se rodna ravnopravnost u antirodnom pokretu nastoji poistovjetiti s pravima transrodnih osoba i reducirati na pitanje normiranja seksualnosti. Muškarci su češće skloni vjerovati da se iza rodne ravnopravnosti krije ideologija koja nastoji promijeniti rodne uloge kako bi uništila obitelj i temeljne društvene vrijednosti. U regiji se još uvijek vode javne rasprave o tome ima li potrebe za rodno osjetljivim jezikom odnosno je li to još jedna nepotrebna norma koju nameće tzv. rodna ideologija. Zbog svega navedenog većina članova akademske zajednica nije u dovoljnoj mjeri senzibilizirana niti osviještena da bi mogli uočiti predrasude, stereotipe, diskriminatorne prakse ili različite oblike rodno uvjetovanog nasilja u svom okruženju. Stoga rodno uvjetovano nasilje često biva nevidljivo, njegovo postojanje i utjecaj se minimiziraju, a žrtve su obeshrabrene prijavljivati ga.

Istraživanjem čiji su rezultati prezentirani u ovoj publikaciji težilo se obuhvatiti sva područja neophodna za razumijevanje trenutnog stanja te nužnosti za velikim zaokretom u razmišljanju kroz sustavne promjene kako u nastavnim programima tako i u institucionalnoj kulturi i mehanizmima. U publikaciji su dani vrlo jasni argumenti kojima se ukazuje potreba za osuvremenjivanjem nastavnih planova i programa kroz integraciju rodne perspektivu i rodno osjetljivi jezik sukladno europskoj praksi i standardima čime će se podići razina rodne osviještenosti nužne za prepoznavanje različitih lica i naličja rodno uvjetovanog nasilja i diskriminatornih praksi koje narušavaju kvalitetu radnog i studijskog okruženja. Rodno uvjetovano nasilje se negativno odražava na zdravlje, blagostanje i karijere i žena i muškaraca. Zdravstveni i ekonomski troškovi rodno uvjetovanog nasilja mogu se značajno umanjiti, stoga je potrebna spremnost institucija da na te izazove odgovori kroz cjelovitu analizu vlastitog djelovanja i načina pristupa kada je riječ o primjeni rodni politika u obrazovanju i znanstvenom djelovanju.

Odgovori na vaša pitanja

U nastavku objavljujemo izbor odgovora na vaša pitanja našim savjetnicima primljena u prethodnom mjesecu. Vjerujemo da će i ostalim čitateljima biti korisni i pomoći u otklanjanju mogućih dilema s kojima se susreću u svojem radu.

Izveštaj proračunskih korisnika o ostvarenim vlastitim prihodima i financiranju rashoda

Pitanje: Jesu li škole dužne dostaviti izvještaj o ostvarenim vlastitim prihodima i financiranju rashoda iz tih prihoda županiji?

Odgovor: O vlastitim i namjenskim prihodima i primicima svih proračunskih korisnika i njihovom uključivanju u proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave bilo je pisano još 2015. godine u Uputama za izradu proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje 2016. - 2018. Zakonom o proračunu (Narodne novine, br. 87/08, 136/12 i 15/15), koji je u tom razdoblju bio na snazi, bila je propisana obveza uplate namjenskih prihoda i primitaka te vlastitih prihoda koje ostvare proračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u proračun nadležne jedinice, a odlukom o izvršavanju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave bila je dana mogućnost propisivanja izuzeća od obveze uplate namjenskih prihoda i primitaka te vlastitih prihoda korisnika u proračun ako jedinica nije stvorila informatičke preduvjete za praćenje prihoda i primitaka svojih korisnika te izvršavanje rashoda iz tih izvora. Međutim, Državni ured za reviziju je u svojim preporukama ukazao kako mogućnost izuzeća od uplate navedenih prihoda i primitaka proračunskih korisnika u nadležni proračun ne isključuje obvezu njihova planiranja u proračunu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, a samim time i iskazivanja u izvještaju o izvršenju proračuna. Novim Zakonom o proračunu (Narodne novine, br. 144/21), koji je na snazi od 1. siječnja 2022., **propisano je da su izvori financiranja skupine prihoda i primitaka iz kojih se podmiruju rashodi i izdaci određene vrste i namjene, a obuhvaćaju:** opće prihode i primitke, doprinose, vlastite prihode, prihode za posebne namjene, pomoći, donacije, prihode od prodaje ili zamjene nefinancijske imovine i naknade s naslova osiguranja te namjenske primitke.

Financijski plan proračunskog korisnika mora obuhvatiti sve izvore financiranja, što proizlazi iz članaka 33., 34., 35., i 36. Zakona o proračunu.

Račun prihoda i rashoda Općeg dijela financijskog plana proračunskih korisnika sastoji se od prihoda i rashoda iskazanih prema izvorima financiranja i ekonomskoj klasifikaciji te rashoda iskazanih prema funkcijskoj klasifikaciji.

- U Računu financiranja Općeg dijela financijskog plana proračunskih korisnika iskazuju se primici od financijske imovine i zaduživanja te izdaci za financijsku imovinu i za otplatu instrumenata zaduživanja prema izvorima financiranja i ekonomskoj klasifikaciji.

- Posebni dio financijskog plana proračunskog korisnika sastoji se od plana rashoda i izdataka iskazanih po izvorima financiranja i ekonomskoj klasifikaciji, raspoređenih u programe koji se sastoje od aktivnosti i projekata.

Iz navedenoga proizlazi obveza uključivanja svih prihoda i primitaka, rashoda i izdataka proračunskih korisnika u proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji moraju biti iskazani po propisanim proračunskim klasifikacijama.

Odredbama članka 54. Zakona o proračunu propisano je da su vlastiti prihodi proračunskih korisnika prihodi koje proračunski korisnici ostvaruju od obavljanja poslova na tržištu i u tržišnim uvjetima, a koje poslove mogu obavljati i drugi subjekti izvan općeg proračuna te da se uplaćuju u proračun i njegov su sastavni dio. Odlukom o izvršavanju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave može se odrediti izuzeće od obveze uplate vlastitih prihoda u proračun jedinice. Ostvarenje i trošenje vlastitih prihoda iskazuje se u proračunu na način i u rokovima koje uputom utvrđuje upravno tijelo za financije jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ako jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave odlukom o izvršavanju proračuna propišu izuzeće od obveze uplate vlastitih prihoda proračunskih korisnika u proračun, moraju osigurati izvještajno praćenje ostvarivanja vlastitih prihoda, kao i njihovo trošenje. Ovi podaci moraju biti uključeni u polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Sukladno odredbama članka 86. Zakona o proračunu proračunski korisnik dužan je svom upravljačkom tijelu (u konkretnom slučaju školskom odboru), u skladu s aktima kojima je uređen rad proračunskog korisnika, dostaviti na usvajanje **prijedlog polugodišnjeg izvještaja** o izvršenju financijskog plana (svih prihoda i primitaka, rashoda i izdataka) za proteklo razdoblje, do 31. srpnja tekuće proračunske godine, nakon čega se dostavlja nadležnom upravnom tijelu jedinice. Nadležno upravno tijelo jedinice dostavlja prijedlog polugodišnjeg izvještaja o izvršenju financijskog plana proračunskog korisnika upravnom tijelu za financije najkasnije do 20. kolovoza tekuće godine. Istim člankom Zakona propisano je da je **proračunski korisnik dužan**, u skladu s aktima kojima je uređen rad proračunskog korisnika, upravljačkom tijelu **dostaviti prijedlog godišnjeg izvještaja** o izvršenju financijskog plana za proteklo razdoblje na usvajanje do 31. ožujka tekuće proračunske godine, a nadležno upravno tijelo proračunskog korisnika je **dužno dostaviti prijedlog godišnjeg izvještaja o izvršenju o izvršenju financijskog plana upravnom tijelu za financije jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave**.

prave najkasnije (svih prihoda i primitaka, rashoda i izdataka) do 15. travnja tekuće godine. Prije dostave izvještaja o izvršenju financijskog plana proračunskog korisnika upravnom tijelu za financije, nadležno upravno tijelo dužno je provjeriti točnost i istinitost podataka navedenih u financijskom izvještaju. **Člankom 168. stavkom 5. Zakona o proračunu propisano je da se donošenje i dostava godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za 2022. odvija na način i u rokovima utvrđenim ovim Zakonom** (ali i češće ako to nadležni proračun traži). Sadržaj izvještaja o izvršenju financijskog plana proračunskog korisnika za 2022. godinu, koji je sastavni dio izvještaja o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, mora odgovarati sadržaju financijskog plana proračunskog korisnika za 2022. godinu, koji je sastavni dio proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za 2022. godinu.

Kao što je svaki proračunski korisnik sukladno tada važećem Zakonu o proračunu morao izraditi svoj financijski plan za 2022. (sadržaj financijskog plana nije bio propisan Zakonom o proračunu koji je bio u primjeni 2021. kad su proračunski korisnici pripremali i donosili financijski plan za 2022.), isto tako je obavezan izraditi i izvještaj o izvršenju toga plana. Pri tom sadržaj izvještaja o izvršenju financijskog plana mora odgovarati sadržaju samog financijskog plana, samo što je u financijskom planu za 2022. ekonomska klasifikacija bila na 3. razini, dok se izvještaj o izvršenju i ranijih godina, a i prema novom Zakonu o proračunu sastavlja na 4. razini.

Preraspodjela planiranih sredstava

Pitanje: Novi Pravilnik za nabave vezane za potres omogućava prihvrat ponude kada je cijena najpovoljnije ponude veća od procijenjene vrijednosti nabave onda kada Naručitelj ima ili će imati osigurana sredstva.

S obzirom na čl. 60. st. 2 novog Zakona o Proračunu (NN 144/21), je li moguće izvršiti preraspodjelu sredstva tako da poziciju planiranih rashoda za plaće (izvor su opći prihodi i primici), umanjimo za određeni postotak (manje od 10% planiranih rashoda za plaće) i ista sredstva preraspodijelimo na poziciju građevinske radove sanacije (izvor financiranja je Fond solidarnosti - EU)?

Odgovor: Člankom 60. stavkom 2. Zakona o proračunu propisano je da se preraspodjela sredstava unutar izvora financiranja opći prihodi i primici može izvršiti najviše do 15 posto na razini skupine ekonomske klasifikacije koju donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ako se time osigurava povećanje sredstava učešća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave planiranih u proračunu jedinice za financiranje projekata koji se sufinanciraju iz sredstava Europske unije.

Znači, ako se sredstva učešća u EU projektu (domaća komponenta) planiraju iz izvora opći prihodi i primici, mogu se preraspodijeliti do 15% (pojedina stavka može se umanjiti najviše do 15% kako bi se jedna ili više drugih stavaka povećale). Ako projekt treba najprije financirati iz svojih sredstava, a refundacija dolazi kasnije, i taj dio (koji se u početku financira iz svojih sredstava) može se preraspodijeliti najviše do 15%. Stavkom 3. istoga članka Zakona propisano je da sredstva

učešća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave planirana u proračunu jedinice za financiranje projekata koji se sufinanciraju iz sredstava Europske unije iz izvora financiranja opći prihodi i primici te sredstva za financiranje projekata koja se refundiraju iz pomoći Europske unije mogu se preraspodjeljivati:

- bez ograničenja unutar istog razdjela organizacijske klasifikacije
- najviše do 15 posto između projekata različitih razdjela organizacijske klasifikacije.

Dugoročno zaduživanje JLS – iskazivanje u rebalansu proračuna i projekcijama

Pitanje: Općina priprema dokumentaciju potrebnu za odobrenje dugoročnog zaduživanja. Vezano za dio dokumentacije - (pošto u Proračunu za 2023.g. nemamo planirano zaduživanje te za isto planiramo izmjene i dopune proračuna za 2023.g.) Da li u izmjenama i dopunama općinskog proračuna za 2023. godinu treba biti naveden ukupan iznos projekta, iako u 2023. godini neće biti povlačenja kreditnih sredstava niti otplate kredita? Vezano za odluku o izvršavanju općinskog proračuna, u izmjenama i dopunama odluke o izvršavanju općinskog proračuna za 2023. godinu bit će naveden cjelokupni iznos kredita za projekt, te iznos kredita koji se planira povući u sljedeće dvije godine. S obzirom da u tekućoj godini nije planirano povlačenje kredita u posebnom dijelu proračuna ne možemo navesti iznos koji se planira povući u tekućoj proračunskoj godini.

Molimo vas komentar/mišljenje je li navedeno ispravno kako bi imali potpunu i ispravnu dokumentaciju prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje suglasnosti.

Odgovor: Sukladno Zakonu o proračunu (NN 144/21) proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave je akt koji donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, a sadrži plan za proračunsku godinu i projekcije za sljedeće dvije proračunske godine u kojima se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i njezinih proračunskih korisnika

Da bi jedinica ishodila suglasnost za dugoročno zaduživanje u cjelokupnom iznosu, u proračunu mora biti planiran cjelokupan iznos zaduženja (8) i projekt (4) za koji se jedinica zadužuje bez obzira na datum povlačenja sredstava. U proračunu moraju biti vidljivi i izvori financiranja projekta. Kako navodite u mailu, vi u svom proračunu nemate planirano da će projekt biti realiziran dugoročnim zaduživanjem stoga morate ići u izmjene i dopune proračuna.

U Uputama za izradu proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje 2020. - 2022. opisan je način uključivanja odnosno realizacije kapitalnog projekta kroz više godina, koji se financira iz zaduživanja, iako izmjene i dopune projekcija proračuna Zakonom o proračunu nisu moguće.

S obzirom na to da realizaciju projekta planirate kroz dvije godine, a projekcije proračuna se ne mogu mijenjati, predlažemo da sukladno navedenim Uputama, u izmjenama i dopunama proračuna navedete onaj iznos koji namjeravate realizirati u tekućoj 2023. godini, a dio koji namjeravate re-

alizirati u sljedećoj 2024. godini „premostite“ na način da to navedete u izmijenjenoj odluci o izvršavanju proračuna.

Dakle, Zakonom o proračunu predviđeno je donošenje izmjena i dopuna proračuna, odnosno akta kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci za tekuću proračunsku godinu, ali ne i donošenje izmjena i dopuna projekcija. Kako nije predviđena izmjena usvojenih projekcija za sljedeće dvije proračunske godine, predstavničko tijelo jedinice može/mora u odluci o izmjeni/ama i dopuni/ama odluke o izvršavanju proračuna jedinice za tekuću 2023. godinu navesti cjelokupni iznos kredita za projekt koji želi realizirati, od čega se u tekućoj 2023. godini treba vidjeti iznos koji će biti realiziran u toj godini (i 8 i 4), a u sljedećoj 2024. godini iznos koji će biti realiziran u toj godini (i 8 i 4).

Iznos planiran za realizaciju projekta u tekućoj 2023. godini mora biti vidljiv i iskazan po proračunskim klasifikacijama u posebnom dijelu proračuna, a iznos koji će biti realiziran u sljedećoj 2024. godini mora biti naveden u izmijenjenoj odluci od izvršavanju za 2023. godinu. S time da u budućnosti treba voditi računa da taj iznos u tekućoj proračunskoj 2024. godini odgovara iznosu koji je bio naveden za projekciju 2024. godine u izmijenjenoj odluci o izvršavanju za 2023. godinu.

Per diem dnevnic

Pitanje: Kao provoditelji projekata iz EU4Health programa zaprimili smo uputu European Health and Digital Executive Agency (HADEA) o korištenju jediničnih troškova za troškove puta, smještaja i dnevnica, a sukladno Odluci Komisije C(2021)35 od 12. siječnja 2021. Navedenom Odlukom definiran je jedinični obračun troškova dnevnica, smještaja i prijevoza. Iznosi dnevnica definirani ovom Odlukom različiti su od onih propisanih čl. 7. Pravilnika o porezu na dohodak te Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna (Nar. nov., br. 8/06). Može li se Odluka primijeniti na način:

1. da se troškovi dnevnica isplaćuju radnicima koji rade na projektima u iznosima definiranim Odlukom, a ne u skladu s nacionalnim propisima.
2. da se troškovi smještaja i prijevoza također isplaćuju radnicima u iznosima i na način definiran Odlukom, a što opet nije u skladu s nacionalnim propisima jer ne bi postojala vjerodostojna dokumentacija o stvarno nastalim troškovima.

Odgovor: Odredbama članka 7. stavka 2. točke 26. te članka 7. stavka 27. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. – 1/23.) propisano je da se neoporezivim primicima zaposlenika smatraju dnevnic za službena putovanja per diem koje im se isplaćuju iz proračuna EU radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca i to u ukupnom iznosu. Per diem dnevnica obuhvaća prijevozne troškove, troškove prehrane, smještaja i ostale prihvatljive troškove propisane pravilima i propisima tijela Europske unije, pod uvjetom da se osiguraju vjerodostojne isprave, također utvrđene pravilima i propisima tijela Europske unije. Pravilnik o porezu na dohodak ne utvrđuje, dakle, iznose tih troškova, jer se oni utvrđuju u pojedinim projektima odnosno programima koje financira Europska unija, već samo propisuje da su nastali troškovi (prijevozni troškovi,

troškovi prehrane, smještaja i drugi prihvatljivi troškovi) neoporezivi u ukupnim iznosima koji su utvrdila tijela Europske unije te da se pravdaju onom dokumentacijom koja je propisana pravilima tih tijela. Slijedom navedenoga, ako se zaposlenicima koji sudjeluju u provođenju projekta kojega financira Europska komisija nadoknađuju troškovi u skladu s Odlukom Komisije C(2021)35 od 12. siječnja 2021., tada oni ne podliježu oporezivanju u ukupnom iznosu koji je Odlukom utvrđen. Naime, ti se troškovi nadoknađuju iz sredstava EU pa se i primjenjuju pravila i propisi tijela EU koji uređuju visinu tih troškova kao i uvjete uz koje se priznaju (koja je dokumentacija potrebna za nadoknađivanje nastalog troška, odnosno može li se pojedini trošak priznati i u paušalno utvrđenom iznosu, bez priložene dokumentacije).

Izdavanje putnog naloga za udaljenosti manje od 30 km (locco voznja)

Pitanje: Imamo potrebu na dnevnoj bazi slati djelatnike na polje u obližnje mjesto s privatnim automobilima. Udaljenost je manja od 30 km. Priznali bismo troškove puta djelatnicima koji koriste svoje privatno vozilo u službene svrhe u vidu vođenja evidencije o locco voznji. Kako je udaljenost manja od 30 km ne bi takvo putovanje mogli okarakterizirati kao službeno putovanje. Na koji način prikazati navedenu naknadu kroz JOPPD obrazac? Jesmo li u prekršaju ukoliko za takve vrste naknada otvorimo putni nalog i isplatimo naknadu za loko voznju?

Odgovor: Sukladno odredbama članka 7. stavka 11. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. – 1/23.), udaljenost mjesta u koje se djelatnik upućuje na službeno putovanje od mjesta rada odnosno prebivališta djelatnika, i to najmanje 30 kilometara, uvjet je za isplatu neoporezive dnevnice ali ne i uvjet za utvrđivanje činjenice radi li se o službenom putovanju ili ne. Slijedom navedenog, službenim putovanjem se smatra i putovanje djelatnika u drugo mjesto zbog obavljanja određenih poslova njegovoga radnoga mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca, kada je to mjesto udaljeno manje od 30 km od sjedišta poslodavca odnosno od njegovog prebivališta. U toj situaciji poslodavac može djelatniku neoporezivo nadoknaditi prijevozne troškove (uključujući i korištenje privatnog automobila u službene svrhe), moguće i troškove noćenja, ali mu ne može neoporezivo isplatiti dnevnic.

Dakle, nema zapreke da zaposlenicima izdate putne naloge za putovanje u drugo mjesto udaljenosti manje od 30 kilometara (zbog obavljanja određenih poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca) i da im po tim putim nalozima isplatite samo obračunanu naknadu za korištenje privatnog automobila u službenu svrhe. Naknada za korištenje privatnog automobila u službene svrhe u JOPPD obrascu se tada iskazuje uz navođenje oznake neoporezivog primitka: 17.

Dnevnic učenicima

Pitanje: Učenici odlaze na put u Belgiju. Grad nam je doznačio 50,00€ po učeniku za sufinanciranje troškova puta.

Na koji način isplatiti učenicima po 50,00€? Trebamo li izdati putni nalog učitelju i temeljem njega isplatiti učitelju ili ima neki način da se isplati direktno učenicima taj iznos? Iskazuje li se isplata u JOPPD obrascu?

Odgovor: Pretpostavljamo da učenici putuju u Belgiju na određenu manifestaciju na kojoj sudjeluju kao predstavnici škole pa im, u tom slučaju, sukladno odredbama članka 9. stavka 1. točke 11. Zakona o porezu na dohodak i članka 6. stavka 7. Pravilnika o porezu na dohodak, možete neoporezivo nadoknaditi nastali trošak smještaja i prijevoza, i to u visini stvarno nastalih troškova te dnevnicu u iznosu propisanu za Belgiju (do 70 eura dnevno). Učenicima navedeni iznos isplaćujete izravno, na temelju ispostavljenog im putnoga naloga. Ako je isplaćeni iznos od 50 eura (iznos primljen od grada za sufinanciranje troškova putovanja) namijenjen pokriću troškova smještaja i prijevoza učenika, niste ga obvezni evidentirati u obrascu JOPPD. Međutim, ako je navedeni iznos namijenjen podmirivanju troška prehrane, tj. ako se smatra dnevnicom učenika, iskazujete ga u obrascu JOPPD kao primitak učenika, uz navođenje oznake neoporezivog primitka 52.

Putni nalog izdajete i učitelju kojemu nadoknađujete nastale troškove službenog putovanja, a u obrascu JOPPD također iskazujete samo iznos dnevnice isplaćene u novcu (oznaka neoporezivog primitka: 17).

Stipendije koje isplaćuju JLS

Pitanje: *Molimo pojašnjenje poreznog tretmana primitka mjesečne stipendije studenta poslijediplomskog studija (poslijediplomski doktorski sveučilišni studij, sveučilišni specijalistički studij) u slučaju da navedenu stipendiju isplaćuje jedinica lokalne samouprave na temelju javnog natječaja.*

Odgovor: prema odredbama članka 9. stavka 1. točke 23. Zakona o porezu na dohodak, porez na dohodak se ne plaća na **stipendije studenata na poslijediplomskim studijima** u skladu s točkama 14., 15. i 19. istoga stavka navedenog članka Zakona o porezu na dohodak, tj. ovisno o načinu odobravanja i izvoru financiranja ne podliježu oporezivanju do iznosa od:

- 232,27 eura mjesečno ili ako se dodjeljuju studentima za izvrsna postignuća u znanju i ocjenama na sveučilištima na temelju javnog natječaja kojemu mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima do 530,90 eura mjesečno
- neovisno o isplaćenju svoti, ako su sredstva za isplatu planirana u državnom proračunu RH ili se dodjeljuju iz proračuna EU, a uređene su posebnim međunarodnim sporazumima
- stipendije studentima izabranim na javnim natjecajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima, za redovito školovanje na visokim učilištima, koje isplaćuju odnosno dodjeljuju zaklade, fundacije, ustanove i druge institucije registrirane u RH za odgojno-obrazovne ili znanstvenonastavničke svrhe, koje se dodjeljuju u skladu s posebnim propisima, osnovane s namjenom stipendiranja.

Naknada troškova prijevoza na posao na području Sisačko-Moslavačke županije

Pitanje: *Na području SMŽ uveden je subvencionirani autobusni prijevoz. Kako utvrditi neoporezivo pravo zaposlenika na naknadu prijevoza na posao i s posla?*

Odgovor¹: Pravo radnika na naknadu troškova prijevoza na posao i s posla radnicima uređuje se izvorima radnog prava.

Poreznim propisima odnosno Zakonom o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20 i 151/22; dalje u tekstu: Zakon) i Pravilnikom o porezu na dohodak (Narodne novine, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22 i 1/23; dalje u tekstu: Pravilnik) uređeni su iznosi do kojeg se naknade troškova prijevoza na posao i s posla radnicima mogu isplatiti bez obveze obračuna, obustave i uplate poreza na dohodak.

Tako je čl. 7. st. 2. R.br. 29. i 30. Pravilnika propisano da se u skladu s odredbama čl. 9. st. 1. t. 9. Zakona, oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju iznosi što ih poslodavac ili isplatiatelj plaće isplaćuje svojim radnicima, i to:

- naknade troškova prijevoza na posao i s posla mjesnim javnim prijevozom u visini stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte. Ako na određenom području odnosno udaljenosti nema organiziranog prijevoza, naknada troškova prijevoza na posao i s posla utvrđuje se u visini cijene prijevoza koja je utvrđena na približno jednakim udaljenostima na kojima je organiziran prijevoz odnosno do visine cijene prijevoza koja je utvrđena na približno jednakim udaljenostima na kojima je organiziran prijevoz
- naknade troškova prijevoza na posao i s posla međumjesnim javnim prijevozom u visini stvarnih izdataka, prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne karte odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte. Ako radnik mora sa stanice međumjesnog javnog prijevoza koristiti i mjesni prijevoz, stvarni izdaci utvrđuju se u visini troškova mjesnog i međumjesnoga javnoga prijevoza odnosno do visine stvarnih izdataka utvrđenih u visini troškova mjesnog i međumjesnoga javnoga prijevoza.

Slijedom navedenog, stanovnicima Sisačko-moslavačke županije kojima se naknade troškova prijevoza na posao i s posla isplaćuju prema cijeni mjesečne prijevozne karte, neoporezivim primicima smatra se naknada troškova prijevoza do visine stvarnih izdataka odnosno do visine mjesečne prijevozne karte (do 2 EURA). Ako se stanovnicima Sisačko-moslavačke županije (koji sukladno Odluci o provedbi projekta „Županijski prijevoz za sve“ ostvaruju pravo na sufinancirani prijevoz) isplaćuje naknada prema cijeni mjesečne prijevozne karte bez subvencije, razlika isplaćena iznad tog iznosa (iznad 2 EURA) smatra se oporezivim primitkom po osnovi nesamostalnog rada.

Međutim, svim ostalim fizičkim osobama kojima se isplaćuje naknada prema cijeni mjesečne prijevozne karte, a koji nisu obuhvaćeni navedenom odlukom, isplaćena naknada ne smatra se oporezivom do visine punog iznosa mjesečne karte odnosno do visine „mjesečne komercijalne karte bez subvencije“.

Iskazivanje naknade za korištenje privatnog vozila u službene svrhe u JOPPD obrascu

Pitanje: *Treba li u JOPPD obrazac unositi isplate naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe u visini autobusne karte?*

Odgovor: Člankom 78. stavkom 1. točkom 15. Pravilnika o porezu na dohodak propisana je obveza iskazivanja nakna-

¹ Odgovor Porezne uprave

de za korištenje privatnog automobila u službene svrhe u obrascu JOPPD, uz navođenje oznake neoporezivog primitka 17 - ako se privatni automobil koristi u službene svrhe tijekom službenog putovanja odnosno oznake 18 - ako se koristi za tzv. loko vožnju. Troškovi prijevoza sredstvima javnog prijevoza tijekom službenog putovanja ne iskazuju se u obrascu JOPPD.

U primjeru koji navodite, poslodavac je odredio da radnik tijekom službenog putovanja može koristiti privatni automobil u službene svrhe, ali mu naknadu neće isplatiti u visini koji je Pravilnikom o porezu na dohodak utvrđena kao neoporeziv iznos (0,40 eura/km) već u visini prijevozne karte autobusom. Poslodavac, dakle, može u izvorima radnog prava koji ga obvezuje utvrditi drugačiji iznos naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe od onoga koji je Pravilnikom o porezu na dohodak utvrđen kao neoporeziv iznos pa će onda i tako utvrđeni iznos naknade za stvarno korišteno prijevozno sredstvo tijekom službenoga putovanja iskazati u obrascu JOPPD.

Korištenje službenih ENC uređaja za dolazak na posao zaposlenika

Pitanje: Može li proračunski korisnik nabaviti nekoliko ENC uređaja na svoj trošak i dati ih na korištenje zaposlenicima u svrhu dolaska na posao i odlaska s posla?

Odgovor: Osobe zaposlene u javnim službama ostvaruju pravo na naknadu troška prijevoza na posao i s posla u skladu s odredbama članka 65. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama (Nar. nov., br. 56/22. i 127/22. – dalje u tekstu: TKU).

Prema odredbama navedenoga članka TKU-a, ako zaposlenici imaju organizirani javni prijevoz koji im omogućuje redoviti dolazak na posao i povratak s posla, ostvaruju pravo na naknadu troška prijevoza mjesnim i međumjesnim prijevozom u visini troška godišnje karte ako postoji mogućnost kupnje godišnje karte, mjesečne karte ako ne postoji mogućnost kupnje godišnje karte, odnosno pojedinačne karte ako ne postoji mogućnost kupnje godišnje ili mjesečne karte. Međutim, ako zaposlenici nemaju organizirani javni prijevoz koji im omogućuje redoviti dolazak na posao i povratak s posla (uz uvjete navedene u članku 65. stavku 11. TKU-a), ostvaruju pravo na naknadu troška prijevoza u iznosu od 0,16 eura po prijeđenom kilometru (iznos koji se primjenjuje od 1. svibnja ove godine) uvećano za troškove cestarine, uz predočenje ispisa elektroničke naplate cestarine ENC-a HAC-a i AZM-a, koja glasi na ime zaposlenika.

Dakle, prema odredbama TKU-a, samo u situaciji kada ne postoji organizirani javni prijevoz koji omogućuje zaposleniku redoviti dolazak na posao i povratak s posla, poslodavac treba zaposleniku naknadu za trošak prijevoza utvrditi u iznosu od 0,16 eura po prijeđenom kilometru, uz priznavanje prava na trošak ENC-a koji mora glasiti na ime zaposlenika.

Nakon što zaposleniku utvrdi pravo na nadoknađivanje troška prijevoza za dolazak na posao i povratak s posla na jedan od načina navedenih u odredbama TKU-a (ovisno postoji li ili ne postoji organizirani javni prijevoz), poslodavac treba, provjerom odredbi propisa o oporezivanju dohotka koje određuju uvjete za neoporezivo nadoknađivanje nastalog troška,

ustanoviti je li ukupan iznos koji se isplaćuje zaposleniku neoporeziv ili dio iznosa podliježe oporezivanju.

Prema odredbama članka 7. stavka 2. točke 29. i 30. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. – 1/23.), trošak prijevoza na posao i s posla mjesnim i međumjesnim javnim prijevozom ne podliježe oporezivanju u visini stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte, a ako na određenom području odnosno udaljenosti nema organiziranog mjesnog javnog prijevoza, naknada troškova prijevoza na posao i povratka s posla utvrđuje se u visini cijene prijevoza koja je utvrđena na približno jednakim udaljenostima na kojima je prijevoz organiziran.

Slijedom navedenoga, ako postoji organizirani javni prijevoz koji zaposlenicima omogućuje redoviti dolazak na posao i povratak s posla, a poslodavac im nadoknadi trošak korištenja privatnoga automobila za dolazak i povratak s posla i trošak ENC-a, tada se, u slučaju kada je tako utvrđeni iznos koji se isplaćuje zaposleniku viši od neoporezivog iznosa, razlika između više isplaćenog iznosa zaposleniku i utvrđenog neoporezivog iznosa troška javnog prijevoza (mjesečna karta ili umnožak pojedinačne karte i broja dana dolaska na posao i povratka s posla) u poreznom smislu smatra plaćom zaposlenika i podliježe obvezi plaćanja doprinosa, poreza na dohodak i prireza.

Na isti se način, u poreznom smislu, postupa i kada nema organiziranoga javnog prijevoza koji omogućuje zaposleniku redoviti dolazak na posao i povratak s posla pa poslodavac zaposleniku, sukladno odredbama TKU-a, troškove dolaska na posao i povratka s posla utvrđuje u visini 0,16 eura po prijeđenom kilometru, uvećano za trošak ENC-a.

Ako bi poslodavac kupio ENC uređaje i dao ih zaposlenicima za korištenje prilikom dolaska na posao i povratka s posla, trošak cestarine nastale po toj osnovi koji poslodavac namiruje na svoj teret, smatra se plaćom u naravi zaposlenika. Međutim, da smanji iznos plaće u naravi utvrđene na navedeni način, poslodavac može istovremeno iskazati obvezu prema radniku u visini neoporezivog iznosa naknade troška prijevoza na posao i s posla, i to do iznosa troškova prijevoza javnim prijevoznim sredstvima (kako u tom slučaju zaposlenik ne kupuje karte za javni prijevoz, trošak se utvrđuje prema javno objavljenim odnosno dostupnim cjenicima ovlaštenih prijevoznika) i potraživanje u visini plaćene cestarine i naknade u iznosu od 0,16 eura po prijeđenom kilometru te napraviti prijebaj potraživanja i obveza. Ako je iznos potraživanja od zaposlenika veći od iskazane obveze, a zaposlenik taj iznos ne uplati na račun poslodavca, na utvrđenu razliku treba obračunati doprinose, porez na dohodak i prirez (prethodno neto iznos razlike treba preračunati u bruto svotu).

Evidentiranje rada na službenom putovanju u vrijeme praznika

Pitanje: Zaposlenik je bio na službenom putu od 27.04.2023 - 10.05.2023. godine. S obzirom da je praznik 1. svibanj koju mu evidenciju radnog vremena trebamo unesti u COP?

Odgovor: Zaposlenik koji je na službenom putovanju od 27. 04. – 10. 05. 2023. godine, što obuhvaća i 1. svibanj koji je, sukladno Zakonu o blagdanima, spomendanima i neradnim

danima u Republici Hrvatskoj (Nar. nov., br. 110/19.), praznik odnosno neradni dan s pravom zaposlenika na naknadu plaće, ostvaruje pravo na uvećanje plaće za rad na dan blagdana ako je i tijekom 1. svibnja obavljao poslove zbog kojega ga je poslodavac poslao na službeno putovanje.

U evidenciji radnog vremena cijelo razdoblje provedeno na službenom putovanju se iskazuje kao službeni put, a ako je zaposlenik na dan 1. svibnja radio, navodi se rad na dan blagdana tijekom službenog putovanja. Napominjemo da prema odredbama članka 52. stavka 7. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama (Nar. nov., br. 56/22. i 127/22.) zaposlenik koji radi u dane blagdana i neradnih dana ostvaruje pravo na plaću uvećanu za 150%.

Troškovi parkiranja u na službenom putovanju osobnim vozilom

Pitanje: Zaposlenik je bio 5 dana na službenom putu. U tom razdoblju je od hotela do Instituta (koje je u istom mjestu) koristio svaki dan svoj automobil i plaćao parkirališnu kartu.

Može li se trošak parkiranja koji je koristio svaki dan obračunati uz putni nalog?

Odgovor: Prema odredbama članka 7. stavka 11. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. – 1/23.), dnevnicu za službeno putovanje načelno je namijenjena pokriću troškova prehrane, pića i prijevoza u mjestu u koje je zaposlenik upućen na službeno putovanje. Iznimno, troškovi javnog prijevoza (gradskog/prigradskog) koji se odnose na prvi dolazak u određeno službeno putovanje (od zračne luke, autobusnog ili željezničkog kolodvora ili pristaništa do hotela, odnosno mjesta poslovnog sastanka ako nema potrebe za noćenjem) i zadnji odlazak iz odredišta službenog putovanja (od hotela odnosno mjesta poslovnog sastanka ako nema potrebe za noćenjem do zračne luke, autobusnog ili željezničkog kolodvora ili pristaništa), kao i trošak prijevoza do i od zračne luke, odnosno drugog mjesta polaska/dolaska javnim prijevozom od i do mjesta iz kojeg je osoba upućena na službeni put (mjesto prebivališta/uobičajenog boravišta osobe ili mjesto sjedišta poslodavca) smatraju se troškom prijevoza na službenom putovanju i ne podmiruje se iz dnevnice. Pod javnim prijevozom smatra se prijevoz autobusom, vlakom, brodom ili u opravdanim slučajevima automobil /taksi prijevoz.

Na temelju navedenih odredbi Pravilnika o porezu na dohodak proizlazi da se zaposleniku priznaju troškovi korištenja privatnog automobila u službene svrhe (prijeđeni kilometri) od mjesta polaska na službeno putovanje do hotela u dolasku i u odlasku od hotela do mjesta povratka sa službenog putovanja te troškovi parkiranja na hotelskom parkiralištu

(ako se posebno naplaćuju). Međutim, troškovi korištenja privatnog automobila za dolazak od hotela do mjesta gdje se obavljaju poslovi zbog kojih je osoba upućena na službeno putovanje i povratka u hotel te zbog toga nastali troškovi parkiranja trebaju se namiriti iz dnevnice.

Prednosni red u ovrsi

Pitanje: Sukladno čl. 180. OZ prednosni red založnih prava više ovrhovoditelja određuje se prema danu primitka ovršnog prijedloga (danu kada je javni bilježnik zaprimio prijedlog za ovrhu), dok prednosni red suglasnosti o zapljeni treba računati od dana kada je dostavljena poslodavcu. Ako je suglasnost o zapljeni dostavljena poslodavcu npr. 2021. i po njoj se vrše obustave, da li prednost dobiva postupanje po rješenju o ovrsi na imovini koja je dostavljena poslodavcu 2022., a javni bilježnik je zaprimio upravo taj prijedlog za ovrhu 2020. ? Da li to znači da počinjemo ustegu po rješenje o ovrsi jer ono ima prednosni red, a prestajemo po suglasnost o zapljeni?

Odgovor: Za prednosni red ključan je trenutak stjecanja založnog prava na tražbini. Jer, članak 174. Ovršnog zakona utvrđuje da se ovrha provodi pljenidbom i prijenosom, a članak 176. u stavku 2. da je pljenidba provedena danom dostave rješenja o ovrsi ovršenikovu dužniku. Nadalje stavkom 3. članka 176. naveden je da ovrhovoditelj pljenidbom stječe založno pravo na ovršenikovo tražbini. Iz odredbi o pljenidbi, koje se sve odnose na ovrhu na novčanoj tražbini, jasno slijedi da se založno pravo na tražbini stječe danom dostave rješenja o ovrsi ovršenikovu dužniku - a to može biti banka koja mu treba isplatiti sredstva po računu, a može biti i isplatelj primitaka, odnosno poslodavac. Dakle, u situaciji koju opisujete, u tijeku je provedba zapljene računa po suglasnosti za zapljenu. Suglasnost kao isprava koja ima učinak dostave rješenja o ovrsi (čl. 202. st. 3 OZ) - a to znači da dostavom suglasnosti ovršenikovu dužniku vjerovnik u čiju je korist suglasnost izdana stječe založno pravo na ovršenikovo tražbini. Vjerovnik to založno pravo zadržava sve dok njegova tražbina ne bude namirena. Na prednost u naplati po suglasnosti o zapljeni mogu utjecati samo one posebne ovrhe koje se odnose na naplatu tražbine uzdržavanja. To što je ovrhovoditelj od javnog bilježnika zatražio ovrhu 2020. godine zapravo, za isplatelja primitaka, zbog odredbe članka 176. stavak 2. OZ-a ne znači ništa. Odnosno, isplatelj primitaka se uopće ne treba opterećivati time kad je tko zatražio ovrhu jer to ne igra ulogu upravo zbog članka 176. stavak 2. OZ-a koji određuje da je pljenidba provedena danom dostave rješenja o ovrsi ovršenikovom dužniku. Dakle, u konkretnoj situaciji nastavljate sa zapljenom plaće i isplatom po suglasnosti o zapljeni, a rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave držite u očevidniku dok ne dođe na red za naplatu.

1. Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

Tablica 1. Pregled neoporezivih iznosa naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina¹

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
I. Naknade		
1.	Prijevozni troškovi na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.27. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova
2.	Troškovi noćenja na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.28. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova bez ograničenja kategorije hotela
3.	Troškovi prijevoza na posao i s posla (mjesni i međumjesni) (čl.7.st.2.t.29. i 30. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte javnog prijevoza odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte ²
4.	Uporaba privatnog automobila u poslovne svrhe (čl.7.st.2.t.31. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 0,40 po prijeđenom kilometru
II. Dnevnice, terenski dodatak i naknada za odvojeni život		
1.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevica za rad na terenu u tuzemstvu (čl.7.st.2.t.19. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 26,55 ³ (do 70% ako je osiguran jedan obrok do 40% ako su osigurana dva obroka)
2.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.20. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 13,28 (do 70% ako je osiguran jedan obrok do 40% ako su osigurana dva obroka)
3.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevica za rad na terenu u inozemstvu (čl.7.st.2.t.21. Pravilnika o porezu na dohodak)	do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službeno putovanja za korisnike državnog proračuna (Odluka Vlade RH, NN, br. 8/06)
4.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.22. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službeno putovanja za korisnike državnog proračuna

¹ Čl. 7., st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 3/23 i 56/23).

² Čl. 7. st.33. Pravilnika o porezu na dohodak: Naknade troškova prijevoza na posao i s posla međumjesnim javnim prijevozom i/ili naknade stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte mjesnim javnim prijevozom ne odnose se na isplate radnicima koji cijeli mjesec nisu radili odnosno koji su cijeli mjesec proveli na bolovanju ili plaćenom odnosno neplaćenom dopustu u skladu s posebnim propisima ili su cijeli mjesec radili od kuće.

³ Čl. 7., st. 13. Pravilnika o porezu na dohodak: Ako je na službenom putovanju odnosno radu na terenu, na teret poslodavca, osiguran jedan obrok (ručak ili večera) neoporezivi iznos dnevnice koji se isplaćuje u novcu umanjuje se za 30% odnosno za 60% ako su osigurana dva obroka (ručak i večera). Doručak koji je uračunat u cijenu noćenja smatra se troškom noćenja i ne smatra se osiguranom prehranom. Smatrat će se da je osobi prehrana osigurana i ako je osiguran obrok (ručak i/ili večera):

- u cijeni kotizacije za prisustvovanja seminarima, stručnim savjetovanjima i slično
- u cijeni karte za putovanje brodom
- u cijeni zrakoplovne putničke karte, zbog prekida putovanja ili
- iz sredstava reprezentacije poslodavca.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
5.	Dnevnice za službeno putovanja <i>per diem</i> koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca (čl.7.st.2.t.26. Pravilnika o porezu na dohodak)	do propisanog iznosa
6.	Pomorski dodatak (čl.7.st.2.t.23. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 33,19 dnevno
7.	Pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (čl.7.st.2.t.24. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 53,09 dnevno
8.	Naknada za odvojeni život (čl.7.st.2.t.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
III. Otpremnine i darovi		
1.	Otpremnina (pri odlasku u mirovinu) (čl.7.st.2.t.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.327,24
2.	Otpremnina zbog poslovno i osobno uvjetovanih otkaza ugovora o radu prema Zakonu o radu (čl.7.st.2.t.15. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 862,71 (za svaku izvršenu godinu rada kod toga poslodavca)
3.	Otpremnine zbog ozljede na radu i profesionalne bolesti (čl.7.st.2.t.16. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.061,79 (za svaku izvršenu godinu rada kod toga poslodavca)
4.	Dar djetetu do 15 godina starosti (koje je do 31. prosinca tekuće godine navršilo 15 godina starosti) (čl.7.st.2.t.18. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 132,73 godišnje
5.	Dar u naravi (čl.22.st.3.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 132,72 godišnje
6.	Godišnja prigodna nagrada (božićnica, naknade za godišnji odmor i sl.) (čl.7.st.2.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 663,62 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
7.	Nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) (čl.7.st.2.t.32. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 995,43 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
8.	Naknade za podmirivanje troškova ugostiteljskih, turističkih i drugih usluga namijenjenih odmoru radnika prema propisima ministarstva nadležnog za turizam (čl.7.st.2.t.33. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
9.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika (čl.7.st.2.t.34. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 796,44 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
10.	Troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.35. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.592,76 godišnje pod uvjetom da račun i obavijenim uslugama prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena
11.	Troškovi smještaja radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.36. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka podmirjenih bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga smještaja obavljena, a ako se isplaćuje radniku, priznaje se u mjesecu isplate

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
12.	Naknade za troškove redovne skrbi djece radnika isplaćene na račun radnika temeljem vjerodostojne dokumentacije ustanova predškolskog odgoja te drugih pravnih ili fizičkih osoba koje temeljem posebnih propisa i odluka nadležnog tijela skrbe o djetetu predškolske dobi (čl.7.st.2.t.37. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka
13.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova radnika za rad od kuće	Do 3,98 po danu rada od kuće, a najviše do 66,37 mjesečno
IV. Potpore		
1.	Zbog invalidnosti zaposlenika (čl.7.st.2.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje
2.	U slučaju smrti zaposlenika (osim potpora koje poslodavci isplaćuju djeci radnika – one su neoporezive u ukupnom iznosu) (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 995,43
3.	Jednokratne potpore koje djeci u slučaju smrti roditelja isplaćuju ili daju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju svojih općih akata te pravne i fizičke osobe (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
4.	Jednokratne potpore u slučaju smrti člana uže obitelji radnika (bračnog druga, roditelja, roditelja bračnog druga, djece, drugih predaka i potomaka u izravnoj liniji, posvojene i udomljene djece i djece na skrbi te punoljetne osobe kojoj je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu) (čl.7.st.2.t.3. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 398,17
5.	Potpore zbog neprekidnog bolovanja radnika dužeg od 90 dana. Razdoblje bolovanja duže od 90 dana ne mora se odnositi na jednu kalendarsku godinu (čl.7.st.2.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje
6.	Potpore za novorođenče (čl.7.st.2.t.25. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.327,24
7.	Darovanje za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove), rješavanje kojih nije plaćeno obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiroračun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava. (čl.4.st.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
8.	Udžbenici, radne bilježnice i bilježnice koje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave daju učenicima osnovnih i srednjih škola na redovitom školovanju odnosno novčane naknade koje isplaćuju za te svrhe na temelju svojih općih akata i za koje su sredstva planirana u proračunima tih jedinica (čl.8.st.2.t.10. Zakona o porezu na dohodak ⁴)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
9.	Formalni i neformalni programi obrazovanja nezaposlenih osoba i drugih socijalno ugroženih skupina koje bez naplate organiziraju pravne i/ili fizičke osobe, a koji se financiraju iz državnog proračuna i/ili proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave i/ili iz fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova (čl.8.st.2.t.11. Zakona o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
10.	Premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje (čl.9.st.1.t.18. Zakona o porezu na dohodak)	66,37 eura mjesečno, odnosno 796,44 eura godišnje
11.	Premije dodatnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.38. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje podmirene bezgotovinskim putem (ukupno kod svih poslodavaca)
12.	Potpore djetetu umrlog ili bivšeg radnika, kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja (čl.7.st.2.t.17. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
13.	Sredstva koja se fizičkim osobama dodjeljuju iz fondova i programa EU po tijelima akreditiranim ⁵ u skladu s pravilima EU, za provedbu aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova Europske unije, a u svrhe obrazovanja i stručnog usavršavanja za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane i smještaja te za realizaciju projektnih aktivnosti koje prijavljuju fizičke osobe (izdaci za najam prostora, osiguranje, opremu i materijale i drugo), a u skladu s financijskom uredbom Europske komisije (čl.5.st.12. Pravilnika o porezu na dohodak)	ukupan iznos primitaka
14.	Sredstva za pokriće troškova školovanja, usavršavanja i znanstvenih istraživanja, neovisno isplaćuje li navedene primitke poslodavac ili drugi isplatiatelj, ako se ti primici ne ostvaruju u okvirima provedbe aktivnosti mobilnosti te pod uvjetom da se ne smatraju izvorom dohotka, na temelju vjerodostojnih isprava (ugovor, izvješće, račun i drugo) (čl.5.st.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanih u skladu s posebnim propisima prema kojima se programi provode
15.	Naknade za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane, smještaja i drugih prihvatljivih troškova propisanih pravilima i propisima tijela Europske unije, koje se isplaćuju dugoročnim i kratkoročnim stručnjacima u skladu s međunarodnim ugovorom za vrijeme rada na projektu financiranom od strane Europske unije za provedbu programa tehničke pomoći Europske unije pod uvjetom da su osigurane vjerodostojne isprave (ugovor, izvješće, obračun i dr.) (čl.5.st.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanoj pravilima i propisima tijela Europske unije prema kojima se projekti provode

⁴ Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20 i 151/22).

⁵ Agencija za mobilnost i programe EU.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
V. Nagrade zaposlenicima		
	Za izvršenih:	
	• 10 godina radnog staža	do 199,09
	• 15 godina radnog staža	do 265,45
	• 20 godina radnog staža	do 331,81
	• 25 godina radnog staža	do 398,17
1.	• 30 godina radnog staža	do 464,53
	• 35 godina radnog staža	do 530,90
	• 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina (čl.7.st.2.t.6.-12. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 663,62
VI. Stipendije		
1.	Stipendije učenicima i studentima za redovno školovanje u tuzemstvu i inozemstvu na srednjim, višim i visokim školama te fakultetima (čl.6.st.1.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
2.	Stipendija koja se dodjeljuje studentima za izvrsna postignuća, a koje se dodjeljuju temeljem javnih natječaja kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima (čl.6.st.1.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 530,90 mjesečno
3.	Stipendije studentima izabranima na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima, za redovito školovanje na visokim učilištima koje isplaćuju, odnosno dodjeljuju zaklade, fondacije, ustanove i druge institucije, registrirane u Republici Hrvatskoj za odgojno-obrazovne ili znanstvenoistraživačke svrhe, koje djeluju u skladu s posebnim propisima i osnovane su s namjenom stipendiranja (čl.9.st.1.t.19. Zakona o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
VII. Stipendije, nagrade i naknade športašima		
1.	Športske stipendije, koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima za njihovo športsko usavršavanje (čl.6.st.1.t.6. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
2.	Naknade športašima amaterima, prema posebnim propisima (čl.6.st.1.t.8. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
3.	Nagrade za športska ostvarenja ⁶ (čl.6.st.1.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.654,48 godišnje
VIII. Primici učenika i studenata		
1.	Primici po posebnim propisima učenika i studenata na redovnom školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga (čl.6.st.1.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.185,38 godišnje
2.	Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja (čl.6.st.1.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno

1.1. Isplate zaposlenicima

Iznose naknada, potpora i nagrada iz tablice 1. poslodavac može isplatiti neoporezivo samo zaposlenicima, bez obveze obračuna poreza i doprinosa. Ako isplatiatelj isplaćuje na ime naknada, potpora i nagrada veće iznose

zaposlenicima, razlika se pribraja plaći u tom mjesecu, obračunavaju se doprinosi te porez na dohodak i prerez (čl. 21. Zakona o porezu na dohodak).

Oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se voda te topli i hladni napitci (osim napitaka koji u sebi sadrže alkohol), a koje poslodavac na svoj teret omogućuje radnicima za vrijeme radnog vremena.⁷

1.2. Isplate osobama koje nisu u radnom odnosu

Ako se prethodno navedeni iznosi isplaćuju osobama koje nisu u radnom odnosu, ukupno isplaćeni iznos smatra se drugim dohotkom.

Iznimka su neprofitne organizacije i proračunski korisnici. Osobama koje nisu u radnom odnosu neprofitne organizacije i proračunski korisnici mogu neoporezivo isplaćivati:

- Naknade troškova službenog putovanja (troškovi prijevoza, noćenja i dnevnica) i troškove korištenja osobnog automobila u službene svrhe, ako obavljaju poslove za potrebe tih organizacija i ako do trenutka isplate navedenih primitaka u istom poreznom razdoblju nisu ostvarile dohodak po osnovi nesamostalnog rada ili drugi dohodak u neprofitnim organizacijama uz naknadu, a do propisanog iznosa, prema članku 9., stavku 1., točki 11. Zakona o porezu na dohodak i članku 6., stavcima 7. i 8. Pravilnika o porezu na dohodak.
- Troškove noćenja i prijevoza na službenom putovanju osobama koje **primaju naknadu**, ali pod uvjetom da račun za noćenje i prijevoz glase na neprofitnu organizaciju ili proračunskog korisnika, prema članku 9., stavku 1., točki 12. Zakona o porezu na dohodak.
- Naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe do 0,40 eura po prijađenom kilometru koje se isplaćuju osobama s invaliditetom koje, u skladu s propisom kojim je uređen znak pristupačnosti u trenutku odlaska na službeni put, imaju pravo na znak pristupačnosti.

2. Naknade kod korisnika državnog proračuna

2.1. Osnovica za obračun naknada, potpora i otpremnina za mirovinu za korisnike državnog proračuna

Temeljem članka 35. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu (NN, br. 62/22 i 131/22), osnovica za obračun naknada i drugih primanja na temelju posebnih propisa (tzv. **proračunska osnovica**) u 2022. godini iznosi **3.326,00 kn**.

Temeljem članka 39. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu (NN, br. 145/22), osnovica za obračun naknada i drugih primanja na temelju posebnih propisa (tzv. **proračunska osnovica**) u 2023. godini iznosi 441,44 eura.

⁶ Pravilnik o mjerilima za dodjelu nagrada športašima za sportska ostvarenja (NN, br. 46/14 i 9/17).

⁷ Članak 7. stavak 41. Pravilnika o porezu na dohodak.

2.2. Materijalna prava prema kolektivnim ugovorima za državne i javne službenike i namještenike

Tablica 2. Pregled materijalnih prava

Materijalno pravo	Državni službenici i namještenici*	Službenici i namještenici u javnim službama**
Dnevnica za službeni put u zemlji***	200,00 kn odnosno 26,55 eur	200,00 kn odnosno 26,55 eur
Dodatak za rad na terenu	200,00 kn odnosno 26,55 eur	200,00 kn odnosno 26,55 eur
Osnovica za isplatu jubilarne nagrade****	1.800,00 kn odnosno 238,90 eur	1.800,00 kn odnosno 238,90 eur
Regres za korištenje godišnjeg odmora	1.750,00 kn odnosno 232,27 eur	232,27 eur
Godišnja nagrada za božićne blagdane (božićnica)	1.750,00 kn odnosno 232,27 eur	232,27 eur
Dar djetetu u prigodi Dana sv. Nikole	753,45 kn odnosno 100,00 eur	100,00 eur
Naknada za odvojeni život od obitelji*****	1.000,00 kn odnosno 132,72 eur	
Otpremnina prilikom odlaska u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće državnog službenika i namještenika koje će biti važeće na zadnji dan rada u državnoj službi prije odlaska državnog službenika i namještenika u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće zaposlenika, koja je važeća na zadnji dan rada u javnoj službi prije odlaska u mirovinu
Naknada za korištenje privatnog automobila u službene svrhe*****	3,00 kn odnosno 0,40 eura po prijeđenom kilometru	3,00 kn odnosno 0,40 eura po prijeđenom kilometru

* Članak 109. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike (NN, br. 56/22): Ugovorne strane su suglasne, ako Vlada sa sindikatima javnih službi, ugovori materijalna prava povoljnije od ugovorenih za državne službenike i namještenike, jednako će se primijeniti i na državne službenike i namještenike.

** Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 56/22) i Dodatak I. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama (NN 127/22).

*** Ako dođe do promjene poreznih propisa kojima se neoporezivi iznos dnevnice povećava, od dana primjene toga propisa toliko se povećava iznos dnevnice. (čl.62.st.5.)

**** O visini osnovice za isplatu jubilarne nagrade Vlada RH i sindikati javnih službi (čl.67.st.2.) kao i sindikat državne službe (čl.55.st.3.) pregovarat će svake godine prije donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za sljedeću godinu, s time da ako se dogovor ne postigne, osnovica za jubilarnu nagradu iznosi najmanje 1.800,00 kuna neto.

***** Naknada za odvojeni život za službenike i namještenike u javnim službama uredit će se granskim kolektivnim ugovorima (članak 64.).

***** Ako je zaposleniku odobreno korištenje privatnog automobila u službene svrhe, nadoknadit će mu se troškovi u visini neoporezivog iznosa prema poreznim propisima. (članak 66. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama)

Napomena: iznosi dnevnica za službeni put u zemlji i za rad na terenu, osnovice za jubilarnu nagradu i naknade za odvojeni život od obitelji preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

2.3. Jubilarna nagrada

Tablica 3. Iznosi jubilarne nagrade prema kolektivnim ugovorima

Godine neprekidne službe/rada u državnim tijelima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave	Osnovica u državnim i javnim službama: 1.800,00 kn* odnosno 238,90 eura	Neoporezivi iznosi jubilarne nagrade u eurima i centima
1	2	3
5	1.800 kn – 238,90 eur	Oporezivo u cijelosti
10	2.250 kn – 298,63 eur	199,09
15	2.700 kn – 358,35 eur	265,45
20	3.150 kn – 418,08 eur	331,81
25	3.600 kn – 477,80 eur	398,17
30	4.500 kn – 597,25 eur	464,53
35	5.400 kn – 716,70 eur	530,90
40	7.200 kn – 955,60 eur	663,62
45	9.000 kn – 1.194,51 eur	663,62

* Za državne službenike i namještenike sukladno članku 55. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, a za službenike i namještenike u javnim službama sukladno članku 67. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama.

Napomena: kunski iznosi preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

2.4. Dnevnice u zemlji

Prema **Odluci o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima** (NN, br. 117/12), proračunskim korisnicima i izvanproračunskim fondovima, isplaćuju se iznosi naknada prikazani u tablici 4. Prema članku 8. stavku 3. Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN, br. 10/99 – 16/19) **suci i pravosudni dužnosnici imaju pravo na dnevnicu u visini određenoj za službenike u pravosudnom tijelu** (200,00 kn odnosno 26,55 eura dnevno).

Tablica 4. Visina naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima⁸

Vrsta naknade	Iznos
Dnevnice za službeni put u zemlji	150,00 kn odnosno 19,91 eur dnevno
Troškovi noćenja	prema priloženom računu
Naknada troškova za korištenje privatnog automobila u službene svrhe	2,00 kn odnosno 0,40 eur po prijeđenom kilometru
Terenski dodatak	150,00 kn odnosno 19,91 eur dnevno
Naknada za odvojeni život od obitelji	1.000,00 kn odnosno 132,72 eur mjesečno
Naknada za odvojeni život kada je osiguran smještaj na teret proračuna	500,00 kn odnosno 66,36 eur mjesečno

Napomena: kunski iznosi preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

⁸ Odluka o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12).

2.5. Dnevnice za inozemstvo

Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna (NN, br. 8/06), a u skladu s člankom 7., stavkom 2., točkama 21. i 22. Pravilnika o porezu na dohodak propisan je neoporezivi iznos **dnevnica za službeni put u inozemstvo** (visina dnevnica po državama objavljena je na www.tim4pin.hr).

Sukladno članku 7. stavcima 18. i 19. Pravilnika o porezu na dohodak⁹, ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi zračni prijevoz, inozemna dnevnic se obračunava dva sata prije vremena predviđenog polijetanja zrakoplova iz posljednje zračne luke u Republici Hrvatskoj do vremena dolaska zrakoplova u prvu zračnu luku u Republici Hrvatskoj. Ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi brod, dnevnic se obračunava od sata polaska broda iz posljednjeg pristaništa u Republici Hrvatskoj do sata povratka broda u prvo pristanište u Republici Hrvatskoj. Za svako zadržavanje, odnosno proputovanje kroz stranu državu koje traje duže od 12 sati obračunava se dnevnic za tu stranu državu, a svako zadržavanje u stranoj državi kraće od 12 sati, obračunava se u vrijeme provedeno u idućoj državi u kojoj se provelo više od 12 sati. Ako je ukupno na putovanju osoba provela više od osam, odnosno više od 12 sati, a u inozemstvu manje od osam sati, tada se isplaćuje pripadajuća tuzemna dnevnic, uzevši u obzir ukupan broj sati provedenih na putovanju u tuzemstvu i inozemstvu.

3. Plaće

3.1. Osobni odbitak ili neoporezivi dio dohotka¹⁰

Osnovni osobni odbitak i dijelovi osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje izračunavaju se primjenom propisanih koeficijenta na osnovicu osobnog odbitka koja iznosi 331,81 euro. Osnovni osobni odbitak iznosi 530,90 eura (koeficijent 1,6 osnovice osobnog odbitka).

Tablica 5. Uvećanje osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (u eur)
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji ¹¹	0,7	232,27
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,7	232,27
3.	Drugo uzdržavano dijete	1,0	331,81
4.	Treće uzdržavano dijete	1,4	464,53
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,9	630,44

⁹ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 128/17).

¹⁰ Članak 14. Zakona o porezu na dohodak.

¹¹ Sukladno članku 14., od 1. siječnja 2019. uzdržavanim članovima uže obitelji smatraju se bračni drug, roditelji poreznog obveznika, maćeha odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu, dok se djecom smatraju djeca koju roditelji, maćeha odnosno očusi, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju. Djecom se smatraju i djeca nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja.

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (u eur)
6.	Peto uzdržavano dijete	2,5	829,53
7.	Šesto uzdržavano dijete	3,2	1061,79
8.	Sedmo uzdržavano dijete	4,0	1327,24
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,9	1625,87
10.	Deveto uzdržavano dijete	5,9	1957,68
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava se za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,4	132,72
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatak za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,5	497,72

3.2. Utvrđivanje predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada¹²

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se od porezne osnovice koju čini iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca, umanjen za uplaćene doprinose za obvezna osiguranja iz primitka ili doprinose za mirovinska osiguranja i za iznos mjesečnog osobnog odbitka, a na temelju porezne kartice.

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se po stopi od 20% od mjesečne porezne osnovice do visine 3.981,69 eura te po stopi od 30% na poreznu osnovicu iznad 3.981,69 eura¹³.

3.3. Doprinosi

3.3.1. Osnovice za obračun doprinosa u 2022. i 2023. godini

Doprinosi se obračunavaju prema stvarno isplaćenju plaći, koja ne može biti manja od minimalne plaće. Prema Uredbi o visini minimalne plaće za 2023. godinu (NN, br. 122/22), minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine utvrđena je u bruto iznosu 700,00 eura. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2023. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023. godine.

Prema Uredbi o visini minimalne plaće za 2023. godinu (NN, br. 122/22), **minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine** utvrđena je u **bruto iznosu 700,00 eura**. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2023. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023. godine.

¹² Članak 24. Zakona o porezu na dohodak.

¹³ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak.

Najniža mjesečna osnovica¹⁴

Ako je iznos isplaćene plaće (ili naknade bolovanja) manji od najniže osnovice za obračun doprinosa, tada doprinos se treba obračunati na iznos **najniže mjesečne osnovice**, koja za 2023. godinu iznosi **519,53 eura**¹⁵.

Najviša mjesečna osnovica

Najviša mjesečna osnovica iznosi za 2023. godinu iznosi **8.203,08 eura**¹⁶. Na iznos plaće koja je veća od najviše mjesečne osnovice ne obračunava se doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup), ali samo kod obračunavanja mjesečne plaće za određeni mjesec. Kod isplate bonusa, naknada, nagrada i otpremnina, doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup) obračunava se na ukupan bruto iznos isplate.

Najviša godišnja osnovica

Najviša godišnja osnovica za 2023. godinu iznosi **98.436,96 eura**¹⁷ i primjenjuje se samo za doprinos za mirovinsko osiguranje za I. stup.

3.3.2. Stope doprinosa iz plaće i na plaću

Sukladno članku 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima¹⁸ (NN, br. 106/18), obveznim osiguranjima smatraju se:

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
2. obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
3. obvezno zdravstveno osiguranje i obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Tablica 6. Doprinosi iz plaće i na plaću

Doprinosi iz plaće	Stope
• Za mirovinsko osiguranje	20 %
• I. stup	15 %
• II. stup	5 %
Doprinosi iz plaće	Stope
• Za zdravstveno osiguranje	16,5 %

Od 1. siječnja 2015. poslodavci koji zapošljavaju 20 i više radnika, ako nemaju 2% zaposlenih osoba koje se prema posebnim propisima smatraju osobama s invaliditetom¹⁹,

¹⁴ Prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj – kolovoz prethodne godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku, pomnožen s koeficijentom 0,38.

¹⁵ Sukladno Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br. 1/23, 27/23 i 43/23).

¹⁶ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br.1/23, 27/23 i 43/23)

¹⁷ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br.1/23, 27/23 i 43/23)

¹⁸ Zakon o izmjenama Zakona o doprinosima primjenjuje se počevši od obračuna plaće za siječanj 2019.

¹⁹ Sukladno članku 4.a Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN, 75/18, 120/18, 37/20 i 145/20) obveza kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ne odnosi se na: predstavništva stranih osoba, strana diplomatska i konzularna predstavništva, integrativne radionice i zaštitne radionice, poslodavce u sektoru proizvodnje tekstila, odje-

plaćaju posebnu novčanu naknadu čija se osnovica utvrđuje kao umnožak broja osoba s invaliditetom, koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje za koje se obveza odnosi, a visina naknade obračunavala se po stopi od 30% zaključno s 29. veljače 2020., a od 1. ožujka 2020. po stopi od 20%.²⁰ Za 2022. godinu mjesečna naknada iznosi 937,50 kn, a za 2023. godinu 140,00 eur.

Sukladno točki III: Odluke o namjeni korištenja sredstava i odgodi plaćanja novčane naknade zbog neispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom (NN 36/20) odgođena je obveza plaćanja novčane naknade poslodavcima obveznicima kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom koja je nastala za mjesec ožujak, travanj i svibanj 2020. godine, uz mogućnost odgode plaćanja obveze koje su nastale u naredna 3 mjeseca. Odgođene obveze mogu se podmiriti obročnom otplatom u roku od 24 mjeseca od dana dospelosti obveze. Za vrijeme trajanja odgode plaćanja i obročne otplate ne obračunavaju se kamate i ne teče zastara.

Poslodavac je obvezan na plaće radnika, kojima se staž računa s povećanim trajanjem, uplatiti i povećani doprinos za mirovinsko osiguranje na bruto plaću radnika, prema stopama prikazanim u tablici 7.

Tablica 7. Staž osiguranja s povećanim trajanjem²¹

Za 12 mj. staža priznaje se	Ukupna stopa doprinosa	Stope doprinosa za radnike u I. stupu	Stope doprinosa za radnike u II. stupu
14 mjeseci	4,86 %	3,61 %	1,25 %
15 mjeseci	7,84 %	5,83 %	2,01 %
16 mjeseci	11,28 %	8,39 %	2,89 %
18 mjeseci	17,58 %	13,07 %	4,51 %

3.3.3. Posebni doprinos za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

Posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu plaćaju poslodavci i isplataljeli drugog dohotka (čl. 188. Zakona o doprinosima, NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18 i 33/23) za vrijeme izaslanja, službenog boravka ili službenog puta u inozemstvu. Doprinos se ne plaća za službena putovanja, boravak ili izaslanje u:

- **Države članice Europske unije** (od 1.7.2013.)
- **Veliku Britaniju i Sjevernu Irsku**
- **Države s kojima je međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju uređeno pitanje korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu** (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Srbija, Turska – od 19.12.2013.)
- **Države članice Europskog gospodarskog prostora** (Norveška, Island i Lihtenštajn – od 12.04.2014.)
- **Švicarsku konfederaciju** (od 01.01.2017.)

će, kože, drva i namještaja te novoosnovane poslodavce u razdoblju od 24 mjeseca od dana upisa u odgovarajući registar odnosno dana ustrojavanja prema posebnom propisu.

²⁰ Članak 10. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN, br. 157/13, 152/14, 39/18 i 32/20).

²¹ Sukladno čl. 13., st. 1., t. 3., te čl. 17, st. 1., t. 2. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18 i 33/23).

Tablica 8. Osnovica i stopa za obračun posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu za cijeli mjesec²²

Osnovica za obračun doprinosa	2023. ²³ euri i centi
	519,53
Stopa	20 %
Iznos doprinosa	103,91

Tablica 9. Dnevne osnovice i obveze za različit broj kalendarskih dana u mjesecu za uplatu posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

	Broj dana u mjesecu Iznosi u kunama za 2022.			Broj dana u mjesecu Iznosi u eurima za 2023.		
	28	30	31	28	30	31
	Dnevna osnovica	129,43	120,80	116,91	18,55	17,32
Dnevna obveza	25,89	24,16	23,38	3,71	3,46	3,35

Obveza uplate ovog doprinosa je do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec, na račun

Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

HR6510010051550100001

poziv na broj: HR68 8508 – OIB isplatitelja doprinosa – oznaka izvješća JOPPD (GGXXX)

Ako radnik **boravi u inozemstvu dulje od 30 dana neprekidno** (radi obrazovanja, stručnog usavršavanja i sl.), tada se poseban doprinos za zdravstveno osiguranje plaća po stopi od 10 % na ugovorenu plaću u zemlji za jednake ili slične poslove u zemlji.

3.3.4. Oslobođenje od plaćanja doprinosa na plaću

Prema **Zakonu o doprinosima** (NN, br. 84/08 do 33/23):

- Poslodavci koji zaposle radnika kojemu je to prvo zaposlenje, uz uvjet da radnik u trenutku zaposlenja nema evidentiran mirovinski staž, oslobođeni su 1 godinu plaćanja doprinosa na plaću** (čl. 20., st. 2. i 3. Zakona).
- Poslodavci su oslobođeni do 5 godina plaćanja doprinosa na osnovicu, ako su 1. siječnja 2015. ili kasnije sklopili ugovor o radu na neodređeno vrijeme s osobom koja u trenutku sklapanja tog ugovora ima manje od 30 godina života** uz uvjet da radnik nije prethodno bio zaposlen kod tog poslodavca na neodređeno vrijeme (čl. 20., st. 4. i 5. i čl. 7. t. 54. Zakona).

Prema članku 106. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN, br. 121/17, 98/19 i 84/21) poslodavac koji zaposli na neodređeno vrijeme dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dijete nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata starije od 29 godina, oslobađa se plaćanja doprinosa na plaću tih radnika u razdoblju do pet godina od zaključivanja ugovora o radu na neodređeno vrijeme, uz uvjet da s tim osobama nije

²² Sukladno čl. 14., st. 3. Zakona o doprinosima. Iznimno od odredbe stavka 1. točke 2. ovoga članka, za osigurano osobu koja boravi u inozemstvu na službenom putu, posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu obračunava se po stopi od 20%.

²³ (NN, br. 1/23, 27/23 i 43/23)

prethodno već imao zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

3.4. Osnovice za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2022. i 2023. godinu

Tablica 10. Pregled osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama

	Bruto osnovica	Propis
Državni službenici i namještenici	Od 1. listopada 2022. do 31. prosinca 2022. 6.663,47 kn	Dodatak I. Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike (NN 127/22)
	Od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023.	
Javne službe	Od 1. listopada 2022. do 31. prosinca 2022. 6.663,47 kn	Dodatak I. Temeljnem kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama
	Od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023. 884,39 eur	
	od 1. travnja 2023. godine pa nadalje 902,08 eur	
Državni dužnosnici	516,29 eur (3.890,00 kn)	Odluka o visini osnovice za obračun plaće državnih dužnosnika (NN, br. 151/14), primjenjuje se počevši s plaćom za prosinac 2014., koja je isplaćena u siječnju 2015. godine.
Suci i drugi nositelji pravosudnih dužnosti	625,203 eur (4.710,595 kn)	Zakon o izmjeni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN 16/19), primjena od 1. ožujka 2019.

3.5. Minimalna plaća

Minimalna plaća je najniža plaća za rad radnika u punom radnom vremenu. Uredbom o visini minimalne plaće (NN, br. 117/21) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. u bruto iznosu od 4.687,50 kuna. Primjenjuje se od 1. siječnja 2022. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2022.

Uredbom o visini minimalne plaće (NN, br. 122/22) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. u bruto iznosu od 700,00 eura. Primjenjuje se od 1. siječnja 2023. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023.

Tablica 11. Iznos minimalne plaće

Razdoblje	Bruto iznos minimalne plaće za puno radno vrijeme	Objavljeno u NN, br.
od 1.6.2011. do 31.5.2012.	2.814,00 kn	58/11 i 60/11 – ispr.
od 1.6.2012. do 31.5.2013.	2.814,00 kn	60/12
od 1.6.2013. do 31.12.2013.	2.984,78 kn	51/13
od 1.1.2014. do 31.12.2014.	3.017,61 kn	156/13
od 1.1.2015. do 31.12.2015.	3.029,55 kn	151/14
od 1.1.2016. do 31.12.2016.	3.120,00 kn	140/15
od 1.1.2017. do 31.12.2017.	3.276,00 kn	115/16
od 1.1.2018. do 31.12.2018.	3.439,80 kn	122/17
od 1.1.2019. do 31.12.2019.	3.750,00 kn	109/18
od 1.1.2020. do 31.12.2020.	4.062,51 kn	106/19
od 1.1.2021. do 31.12.2021.	4.250,00 kn	119/20
od 1.1.2022. do 31.12.2022.	4.687,50 kn (neto 3.750,00 kn)	117/21
od 1.1.2023. do 31.12.2023.	700,00 eur	122/22

3.6. Koeficijenti za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Tablica 12. Pregled koeficijenata za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Stopa prireza	Doprinos za mirovinsko osiguranje = 20 %	
	Stopa poreza	
	20 %	30 %
0,00	1,562500	1,785714
1,00	1,566416	1,793400
2,00	1,570352	1,801153
3,00	1,574307	1,808973
4,00	1,578283	1,816860
5,00	1,582278	1,824818
6,00	1,586294	1,832845
6,25	1,587302	1,834862
6,50	1,588310	1,836885
7,00	1,590331	1,840943
7,50	1,592357	1,845018
8,00	1,594388	1,849112
9,00	1,598465	1,857355
10,00	1,602564	1,865672
12,00	1,610825	1,882530
13,00	1,614987	1,891074
14,00	1,619171	1,899696
15,00	1,623377	1,908397
18,00	1,636126	1,934985

4. Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

Za prva 42 kalendarska dana bolovanja, odnosno sedam dana za invalida rada, naknadu isplaćuje poslodavac na svoj teret u visini utvrđenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, uz obvezu obračunavanja i plaćanja doprinosa iz plaće i na plaću, te poreza na dohodak i prireza. Sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23), Zakonu o roditeljskim i roditeljskim potporama (NN, br. 152/22) u tablici 13., dan je pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja i isplatiateljima, kada su zadovoljeni uvjeti prethodnog osiguranja, a isplaćuju se na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna.

Tablica 13. Pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
1.	Privremena nesposobnost za rad zbog bolesti – od 43. dana , odnosno od 8. dana za invalide rada	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 565,04 eur*

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
2.	Njega oboljelog supružnika ili djeteta starijeg od tri godine – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 565,04 eur
3.	Za njegu oboljelog djeteta do tri godine života – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
4.	Privremena nesposobnost za rad zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, bez ograničenja
5.	Kada je radnik određen za pratitelja bolesnika	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
6.	Izoliran kao kliconoša ili zbog pojave zaraze, nesposoban za rad zbog transplantacije organa u korist druge osobe – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
7.	Komplikacije u vezi s trudnoćom i porođajem – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
8.	Rodiljni dopust** , 98 dana, od kojih 28 dana prije dana očekivanog poroda te 70 dana nakon rođenja djeteta (obvezni roditeljni dopust), a nakon proteka obveznog roditeljnog dopusta do navršanih 6 mjeseci života djeteta (dodatni roditeljni dopust) – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	100 % od osnovice, bez ograničenja
9.	Očinski dopust: 10 radnih dana za jedno dijete 15 radnih dana u slučaju rođenja blizanaca, trojki ili istodobnog rođenja više djece	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	100 % osnovice bez ograničenja

WWW.TIM4PIN.HR

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
10.	Roditeljski dopust: od navršanih 6 mjeseci života djeteta a) 8 mjeseci ako pravo koriste oba roditelja, odnosno 6 mjeseci ako koristi jedan roditelj, za prvo i drugo rođeno dijete b) 30 mjeseci ako pravo koriste oba roditelja, odnosno 28 mjeseci ako koristi jedan roditelj, za rođene blizance, 3. i svako sljedeće dijete c) u polovici radnog vremena	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	a) 100 % osnovice, ali ne više od 225,5 % proračunske osnovice mjesečno (995,45 eur) b) 125% proračunske osnovice mjesečno (551,80 eur) c) 110% pr. osnovice mjesečno (485,58 eur)
11.	Stanka za dojenje djeteta	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	-	-	100% proračunske osnovice (441,44 eur) ovisno o broju sati korištenja stanke
12.	Prenatalni pregled (slobodan dan)	Poslodavac na svoj teret	Redovna plaća		100 %

*Prema čl. 55 st. 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju najviši mjesečni iznos naknade plaće za puno radno vrijeme ne može iznositi više od proračunske osnovice uvećane za 28%.

**Prema čl. 32., st. 8. Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama (NN, br. 152/22), zaposleni ili samozaposleni roditelj, koji na dan koji prethodi danu započinjanja prava ne ispunjava uvjet prethodnog osiguranja u trajanju od najmanje 6 mjeseci neprekidno ili 9 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine, za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta od 1. siječnja 2023. ima pravo na naknadu, u iznosu od 125% proračunske osnovice (551,80 eur).

Naknada na teret HZZO-a isplaćuje se u visini od:

70 % – za prvih šest mjeseci neprekidnog bolovanja.

80 % – od prvog dana nakon isteka šest mjeseci do 18 mjeseci.

50 % zadnje isplaćene naknade plaće – nakon isteka 18 mjeseci neprekidnog bolovanja do tri godine.

Zaposlenicima koji su na neprekidnom bolovanju duljem od 18 mjeseci zbog liječenja zloćudnih bolesti i u drugim slučajevima iz članka 52., stavka 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23), naknada plaće neće se umanjivati na 50 %.

Uvjet za isplatu naknade: Prethodno osiguranje – najmanje devet mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine (čl. 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju). **Ako nije ispunjen uvjet:** 25 % proračunske osnovice (110,36 eur) za sve vrijeme trajanja bolovanja.

5. Drugi dohodak

Drugi dohodak je razlika između svakog pojedinačnog primitka umanjeno za propisane izdatke. Drugi dohodak ostvaruje se po osnovi primitaka koji se ne smatraju primicima određenim po osnovi: nesamostalnog rada (plaća i mi-

rovina), od samostalne djelatnosti, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, od osiguranja i propisanih izdataka.

Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak isplatalji drugog dohotka su obvezni obračunati i platiti doprinose na sve primitke koje isplaćuju nakon 1. siječnja 2017., bez obzira na koje se razdoblje ti primici odnose.

5.1. Izdaci koji se priznaju pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak od drugog dohotka

- Svota što je iz primitka uplaćena za obvezne doprinose.
- Paušalni izdatak u visini od 30 % primitka od:
  - a) Autorske naknade što je isplaćena prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (NN, br. 111/21).
  - b) Primitka za profesionalnu djelatnost novinara, umjetnika i sportaša, koji su osigurani po toj osnovi i doprinose za obvezna osiguranja plaćaju prema rješenju Porezne uprave.
  - c) Primitka nerezidenta za obavljanje umjetničke, artistske, zabavne, sportske, književne i likovne djelatnosti, djelatnosti u svezi s tiskom, radiom, televizijom i zabavnim priredbama.
- Dodatni paušalni izdatak u visini od 25% primitka za umjetničke naknade.

Kod isplate drugog dohotka ne priznaje se osobni odbitak.

Obveznici koji ostvaruju drugi dohodak ne moraju voditi poslovne knjige i evidencije, osim kad se prijave u Registar poreznih obveznika s namjerom da dohodak utvrđuju kako je propisano za samostalne djelatnosti, kao razliku između poslovnih primitaka i izdataka na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga i evidencija.

5.2. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak

Tablica 14. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak, porez i prirez

R. br.	Opis	Ugovor o djelu	Ugovor o djelu – umirovljenik	Autorska naknada	Naknada umjetnicima
1.	Primitak				
2.	Paušalni izdatak	0%	0%	30%	55%
3.	Osnovica za doprinos (1 – 2)				
4.	Doprinos za MO (3 x stopa)	10%	10%	10%	10%
4.a	MO I. stup	7,5%	10%	7,5%	7,5%
4.b	MO II. Stup	2,5%	0%	2,5%	2,5%
5.	Dohodak /porezna osnovica (1 – 2 – 4)				
6.	Porez i prirez (6.a + 6.b)				
6.a	(5 x stopa)	20%	20%	20%	20%
6.b	prirez prema odluci (6.a x stopa)				
7.	Neto primitak (1 – 4 – 6)				
8.	Doprinos za ZO (3 x stopa)	7,5%	7,5%	7,5%	7,5%
9.	Trošak isplataljca (1+8)				

Od 2017. godine obračun poreza i prireza na drugi dohodak nije konačan. Primici od drugog dohotka u posebnom postupku pribrajaju se ostvarenom dohotku od nesamostalnog rada (plaći/mirovini) i dohotku od samostalne djelatnosti te se, temeljem tih vrsta primitaka, utvrđuje godišnja porezna osnovica. Od 2021. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 360.000,00 kuna, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 360.000,00 kuna²⁴. Od 2023. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 47.780,28 eura, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 47.780,28 eura.

Sukladno članku 24. stavku 5. Zakona o porezu na dohodak, predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada i mirovine umanjuje se za 50% umirovljenicima po osnovi ostvarenog dohotka od mirovine, kao i poreznim obveznicima koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

Sukladno članku 40. stavku 3. Zakona o porezu na dohodak, predujam poreza na dohodak od drugog dohotka po osnovi primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga plaća se po odbitku, po stopi od 20% od osnovice koju čini iznos primitka iznad propisanog neoporezivog iznosa primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga i iznosa godišnjeg osnovnog osobnog odbitka.

Tablica 15. Pregled koeficijena za preračunavanje neto iznosa u bruto iznos drugog dohotka

Stopa prireza	Ugovor o djelu	Autorske naknade Izdatak 30%	Umjetničke naknade Izdatak 55%
0%	1,388889	1,243781095	1,14416476
1%	1,39237	1,245733363	1,145226125
2%	1,395868	1,24769177	1,146289461
3%	1,399384	1,249656345	1,147354774
4%	1,402918	1,251627115	1,148422068
5%	1,40647	1,253604112	1,14949135
6%	1,410039	1,255587364	1,150562625
7%	1,413627	1,257576901	1,151635899
7,5%	1,415428	1,258574036	1,152173287
8%	1,417234	1,259572753	1,152711177
9%	1,420858	1,26157495	1,153788464
10%	1,424501	1,263583523	1,154867768
12%	1,431844	1,267619917	1,157032443
13%	1,435544	1,2696478	1,158117827
14%	1,439263	1,271682181	1,159205249
15%	1,443001	1,273723093	1,160294715
18%	1,454334	1,279885322	1,163575435

Tablica 16. Pregled uplatnih računa i poziva na broj za doprinose, porez i prirez na drugi dohodak

Doprinosi	Broj i naziv uplatnog računa/ IBAN konstrukcija računa	Poziv na broj primatelja
Doprinos za zdravstveno osiguranje	HR6510010051550100001 Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	HR68 8540-OIB isplatelj doprinosa – oznaka Izvešća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	HR1210010051863000160 Državni proračun RH	HR68 8176-OIB isplatelj doprinosa – oznaka Izvešća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR761001005170003601 Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR68 2291-OIB isplatelj doprinosa – oznaka Izvešća JOPPD (GGXXX)
Porez i prirez	Račun grada/općine prema prebivalištu primatelja dohotka	Poziv na broj primatelja
Za sve vrste isplate drugog dohotka	Prema Naputku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (NN, br.13/23 i 46/23)	HR 68 1945-OIB isplatelj poreza – oznaka Izvešća JOPPD (GGXXX)

6. Primici izuzeti od ovrhe

Članak 172. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 – Odluka Ustavnoga suda RH 73/17, 131/20 i 114/22) uređuje izuzimanja od ovrhe. Odredbama navedenog članka propisano je da su od ovrhe izuzeta:

1. primanja po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje, zbog smrti davatelja uzdržavanja,
2. primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju,
3. primanja po osnovi socijalne skrbi,
4. primanja po osnovi privremene nezaposlenosti,
5. primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
6. primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima,
7. naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika,
8. primanja po osnovi odličja i priznanja,
9. roditeljske i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
10. utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke,
11. naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
12. dar za djecu do 15. godine života i potpore za novorođenčce do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,

²⁴ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak.

13. naknada za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda,
14. potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
15. novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika, prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.), novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika, nagrade radnicima za navršene godine radnog staža do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
16. sredstva koja se uplaćuju namjenski, u svrhu provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odnosno potpore ili financijskih instrumenata, koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije, osim u slučaju ovrhe od strane davatelja potpore,
17. novčane naknade žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom,
18. dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu i inozemstvu, dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu i inozemstvu i dnevnice za službene putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
19. pomorski dodatak i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
20. naknada za pričuvnike pozvane na izvršavanje vojne obveze,
21. sindikalne socijalne potpore koje članovima sindikata na temelju važećih propisa isplaćuje sindikat,
22. sredstva predstavnika nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava, sukladno odredbama ustavnog zakona kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, ako su isplaćena na poseban račun za tu namjenu, vode se odvojeno od sredstava te osobe i izuzeta su od ovrhe, osim ovrhe u svezi s obavljanjem djelatnosti vezane za ostvarivanje manjinskih prava,
23. nagrade učenicima i studentima te troškovi sufinanciranja kupnje udžbenika učenicima,
24. sportske stipendije za sportaše s invaliditetom,
25. ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 73/17) promijenjen je dio plaće koji je zaštićen od ovrhe u slučaju kad je neto plaća ovršenika manja od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj i to u slučaju naplate tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta te po drugoj osnovi.

Tablica 17. Iznos plaće, koji je zaštićen u ovršnom postupku nad plaćom (članak 173. Ovršnog zakona)

	Naplata tražbine po osnovi: - zakonskog uzdržavanja, - naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i - naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja	Naplata tražbine po drugoj osnovi	Naplata tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika jednaka ili veća od 7.583,00 kn ²⁵ odnosno 1.006,44 eur (st.1.)	¼ prosječne neto plaće u RH 503,22 eur	¾ prosječne neto plaće u RH 670,96 eur	¼ prosječne neto plaće u RH 251,61 eur
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika manja od 7.583,00 kn odnosno 1.006,44 eur (st.2)	¼ neto plaće ovršenika	¾ plaće ovršenika, ali ne više od ¾ prosječne neto plaće u RH	¼ neto plaće ovršenika

7. Financijske obavijesti

Tablica 18. Stope zatezних kamata od 11. rujna 1996. do 29. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti	Godišnja stopa	Propis
11. 9. 1996. – 30. 6. 2002.	Svi subjekti	18 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 76/96)
1. 7. 2002. – 31. 12. 2007.		15 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 72/02. i 153/04)
1. 1. 2008. – 30. 6. 2011.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	17 % ²⁶	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05 i 41/08) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 1/08, 75/08, 1/09, 76/09, 82/10 i 1/11)
	Ostali odnosi	14 %	
1. 7. 2011. – 29. 6. 2013.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	15 % ²⁷	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11.) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 74/11, 11/12, 1/13 i 83/13)
	Ostali odnosi	12 %	

²⁵ Prosječna neto plaća u pravnim osobama u RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2022. (NN, br. 125/22).

²⁶ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 21 % godišnje.

²⁷ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 18 % godišnje.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima.
Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Tablica 19. Stope zateznih kamata od 30. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjenti			Propis
	Ugovorni odnosi između trgovaca (poduzetnika) međusobno Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava (grad, općina, županija, RH i dr.) dužnik novčane obveze	Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze	Ostali odnosi Potrošački ugovori (dužnici su građani kao potrošači) Trgovci kada sklappaju ugovore izvan svoje gospodarske djelatnosti Građanskopravni ugovori između građana međusobno Izvanugovorni odnosi	
30.6. – 31.12.2013.	12,40%	15%	12%	NN 83/13
1.1. – 30.6.2014.	12,35%	15%	12%	NN 1/14
1.7. – 31.12.2014.	12,29%	15%	12%	NN 80/14
1.1. – 30.6.2015.	12,14%	15%	12%	NN 1/15
1.7. – 31.7.2015.	12,13%	15%	12%	NN 73/15
1.8. – 31.12.2015.	10,14%	10,14%	8,14%	NN 85/15
1.1. – 30.6.2016.	10,05%	10,05%	8,05%	NN 140/15
1.7. – 31.12.2016.	9,88%	9,88%	7,88%	NN 60/16
1.1. – 30.6.2017.	9,68%	9,68%	7,68%	NN 1/17
1.7. – 31.12.2017.	9,41%	9,41%	7,41%	NN 64/17
1.1. – 30.6.2018.	9,09%	9,09%	7,09%	NN 1/18
1.7. – 31.12.2018.	8,82%	8,82%	6,82%	NN 59/18
1.1. – 30.6.2019.	8,54%	8,54%	6,54%	NN 1/19
1.7.-31.12.2019.	8,30%	8,30%	6,30%	NN 64/19
1.1. – 30.6.2020.	8,11%	8,11%	6,11%	NN 1/20
1.7. – 31.12.2020.	7,89%	7,89%	5,89%	NN 75/20
1.1. – 30.6.2021.	7,75%	7,75%	5,75%	NN 1/21
1.7. – 31.12.2021.	7,61%	7,61%	5,61%	NN 74/21
1.1.-30.6.2022.	7,49%	7,49%	5,49%	NN 1/22
1.7. – 31.12.2022.	7,31%	7,31%	5,31%	NN 75/22
1.1.– 30.6.2023.	10,5%	10,5%	5,5%	NN 1/23

Tablica 20. Prosječna plaća po zaposlenom u pravnim osobama RH

Tromjesečno razdoblje	Iznos u eurima		Mjesec	Iznos u eurima		Godina	Iznos u eurima	
	bruto	neto		bruto	neto		bruto	neto
XI/2022.-I/2023.	1.452	1.063	I/2023.	1.499	1.094	2021.	9.599	7.129
XII/2022.-II/2023.	1.482	1.081	II/2023.	1.522	1.106	2022.	10.400	7.653
I/2023.-III/2023.	1.526	1.110	III/2023.	1.556	1.130			

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i brojne druge informacije o djelovanju našeg Centra, možete pronaći na internet stranici www.tim4pin.hr

8. Ostale informacije

Tablica 21. Otpremnine prema poreznim propisima i prema Zakonu o radu

RB	Prestanak ugovora o radu	Pravo na otpremninu	Pravo na otpremninu prema Zakonu o radu; NN, br. 93/14, 127/17, 98/19 i 151/22 (čl. 126.) – nakon 2 godine neprekidnog rada	Mogućnost neoporezive isplate		
1.	Poslovno uvjetovani otkaz	Pravo radnika na otpremninu određuje se kolektivnim ugovorom, ugovorom o radu, pravilnikom o radu, internim aktima poslodavca te Zakonom o radu	Najmanje: Otpremnina za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca = 1/3 prosječne mjesečne plaće koju je radnik ostvario u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa. Najviše: Šest prosječnih mjesečnih plaća koje je radnik ostvario u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa ako zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije određeno drukčije	Do visine 862,71 eur za svaku navršenu godinu neprekidnog rada kod istog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br.15. Pravilnika o porezu na dohodak)		
2.	Osobno uvjetovani otkaz					
3.	Osobno uvjetovani otkaz zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti				Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, te nakon završenog liječenja ne bude vraćen na posao pravo na otpremninu ostvaruje u najmanje dvostrukoj svoti od svote koja bi mu inače pripadala (čl. 42. Zakona o radu; NN, br. 93/14, 127/17, 98/19 i 152/22)	Do visine 1.061,79 eur za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br. 16. Pravilnika o porezu na dohodak)
4.	Odlazak u mirovinu				Najviše 1.327,24 eur (čl. 7., st. 2., r.br. 14. Pravilnika o porezu na dohodak)	
5.	Sporazumni prestanak ugovora o radu				Svota koja se isplaćuje u cijelosti podliježe plaćanju poreza i doprinosa (kao dohodak od nesamostalnog rada)	

Tablica 22. Pregled radnih sati po mjesecima u 2023. godini

Mjesec 2023.g	Broj dana	Radnih dana	Dana praznika	Ukupno sati	Radnih sati	Sati praznika
I	22	21	1	176	168	8
II	20	20	0	160	160	0
III	23	23	0	184	184	0
IV	20	19	1	160	152	8
V	23	21	2	184	168	16
VI	22	20	2	176	160	16
VII	21	21	0	168	168	0
VIII	23	22	1	184	176	8
IX	21	21	0	168	168	0
X	22	22	0	176	176	0
XI	22	21	1	176	168	8
XII	21	19	2	168	152	16
Ukupno u 2023.g.	260	250	10	2080	2000	80

Ukupan broj radnih sati u 2023. godini iznosi **2080**. Ovaj pregled sati vrijedi za 40 satni radni tjedan, u kojem je radno vrijeme raspoređeno u pet radnih dana.

Tablica 23. Oznake izvješća na obrascu JOPPD za dane u svibnju 2023.

Datum u mjesecu	Oznaka Obrascu JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrascu JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrascu JOPPD
1.	23152	12.	23163	23.	23174
2.	23153	13.	23164	24.	23175
3.	23154	14.	23165	25.	23176
4.	23155	15.	23166	26.	23177
5.	23156	16.	23167	27.	23178
6.	23157	17.	23168	28.	23179
7.	23158	18.	23169	29.	23180
8.	23159	19.	23170	30.	23181
9.	23160	20.	23171		
10.	23161	21.	23172		
11.	23162	22.	23173		

Tablica 24. Blagdani i neradni dani u svibnju 2023.

8. lipnja, četvrtak	Tijelovo
22. lipnja, četvrtak	Dan antifašističke borbe

Tablica 25. Rokovi za podnošenje poreznih i financijskih izvještaja u lipnju 2023. godine za proračune, proračunske korisnike, izvanproračunske korisnike i neprofitne organizacije

Obrasci	Rok predaje
Obrazac JOPPD	<ul style="list-style-type: none"> na dan isplate primitka ili najkasnije sljedeći dan u roku od 8 dana od primitka dohotka iz inozemstva
PDV za mjesečne obveznike	do 20. lipnja za svibanj
Prijave za stjecanje dobara i primljene usluge iz drugih država članica EU (PDV-S)	do 20. lipnja za svibanj

Tablica 26. Novi ekonomsko-financijski propisi

Naziv propisa	Narodne novine, br.:	Stupanje na snagu
Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama	46/23	6.5.23.
Naputak o izmjenama i dopunama Naputka o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini	46/23	29.4.23.
Uredba o izmjenama Uredbe o klasifikaciji radnih mjesta u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi	48/23	13.5.23.
Zakon o izmjenama Zakona o sudskim pristojbama	51/23	20.5.23.
Odluka o lokalnim porezima Općine Trpanj	52/23	1.1.24.
Uredba o izmjeni Uredbe o načinima i uvjetima napredovanja državnih službenika	53/23	27.5.23.
Pravilnik o izmjeni Pravilnika o porezu na dohodak	56/23	27.5.23.

Tablica 27. Nove stope prireza u 2023. godini

Grad/općina	Dosadašnja stopa	Nova stopa	Datum primjene	Narodne novine, br.
Rijeka	14%	13%	1.1.23.	150/22
Lekenik	0%	10%	1.1.23.	155/22

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i brojne druge informacije o djelovanju našeg Centra, možete pronaći na internet stranici www.tim4pin.hr

SVEUČILIŠNA **TISKARA**

www.sveucilisnatiskara.hr

Trg Republike Hrvatske 14, 10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428 • **F:** 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr • sveucilisna@net.hr

OKRENITE NA DIGITALNO! SPI UREDSKO POSLOVANJE

ZAŠTO DIGITALIZACIJA?

Digitalna transformacija ugrađena je danas u strateške i razvojne planove gotovo svih naših županija, gradova, općina, a oni koji se brže digitaliziraju i otvaraju prema građanima, brže i prednjače svojim rezultatima. To pridonosi efikasnosti, ekonomičnosti i transparentnosti poslovanja, a benefiti su brojni i poželjni.

Nova Uredba o uredskom poslovanju posve izvjesno donosi novine u način ustroja i rada pisarnice što znači i nove obveze. Dočekajte obveze spremni i uspostavite:

- kontrolu i efikasnost – kontinuiran i ažuran uvid u digitalne predmete dostupne u svakom trenutku
- otvoreno i transparentno komuniciranje s građanima i automatizirane online servise za zaprimanje zahtjeva i digitalnih obrazaca direktno u pisarnicu
- optimizaciju troškova – ured s manje papira, manji angažman službenika, ubrzavanje protoka digitalnih dokumenata i internih radnih procesa

USKLAĐENOST S NOVOM UREDBOM O UREDSKOM POSLOVANJU

Nova Uredba nosi i nove napredne funkcionalnosti:

- Mogućnost dodavanja elektroničkog pečata, potpisa i zapisa na akt
- Dodjela jedinstvene oznake pismena u obliku naljepnice s linearnim ili 2D kodom (JOP)
- Dodjela jedinstvenog identifikatora interoperabilnosti pismena (JOP)
- Komunikacija sustava elektroničkih uredskih poslovanja (SEUP)
- Zaprimanje elektroničkih pošiljki dostavljenih putem elektroničke pošte
- Prikaz pošiljki na popisu zaprimljenih pošiljki s evidencijom komunikacijskog kanala kojim je pošiljka dostavljena
- Otprema pošte
- ZUP IT
- Zaprimanje podataka o izlučivanju gradiva
- Optičko prepoznavanje teksta skeniranih pismena i priloga
- Integracija funkcionalnosti uredskog poslovanja u ostale SPI aplikacije

SPI Uredsko poslovanje - po mjeri budućnosti